

Jaarstukken 2018

Zoetermeer, 16 april 2019

Feiten en cijfers

	Per 01-01-2019	Per 01-01-2018
Inwoners		
Aantal inwoners	124.973	124.710
Aantal woningen	56.196	55.870
Gemiddeld aantal personen per woning	2,22	2,23
Oppervlakte gemeente (in ha)	3.705	3.705
	Per 01-01-2018	Per 01-01-2017
Bedrijven ¹		
Aantal bedrijven	8.932*	8.829*
Werkgelegenheid ¹		
Aantal arbeidsplaatsen	51.349*	52.537*
Waarvan aantal banen ICT-sector ²	3.456*	3.535*
	Per 01-01-2019	Per 01-01-2018
Beroepsbevolking (aantal personen) ³	67.000	67.000
Aantal geregistreerde werkzoekenden ⁴	6.309*	6.908*
Werkloosheidspercentage ⁵	4,0%	5,6%

1 Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden; De peildatum van de meest recente gegevens in dit register is 1-1-2018.

2 ICT-definitie, conform branchevereniging van ICT-bedrijven.

3 Bron: CBS, o.b.v. ILO-definitie.

Deze cijfers worden door het CBS in duizendtallen gepubliceerd en betreft 15 t/m 74-jarigen.

4 Bron: UWV, nieuwe definitie sinds 2018.

Het UWV heeft met ingang van 2018 een nieuw aanbodcijfer gedefinieerd om een beter beeld te geven van het aantal werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Het cijfer Geregistreerde Werkzoekenden bij het UWV (GWU) bestaat uit personen met een: WW-uitkering, AG-uitkering (Wajong, WGA, WAO, WAZ) met arbeidsvermogen, bijstandsuitkering en personen die geen uitkering ontvangen, maar toch gebruik maken van werk.nl. Voorwaarde is dat zij een actief CV op werk.nl hebben staan.

5 Bron: CBS.

*) Voorlopige cijfers.

Inhoudsopgave

Feiten en cijfers	2
Inhoudsopgave	3
1 Samenvattend resultaat	5
1.1 Terugblik op 2018	5
1.2 Leeswijzer	5
1.3 Exploitatieresultaat	6
2 Jaarverslag	9
2.1 Programmaverantwoording	9
2.1.1 Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie.....	9
2.1.2 Programma 2 Samen leven en ondersteunen.....	17
2.1.3 Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen	24
2.1.4 Programma 4 Vrije tijd.....	28
2.1.5 Programma 5 Veiligheid	32
2.1.6 Programma 6 Dienstverlening en samenspraak	36
2.1.7 Programma 7 Inrichting van de stad	39
2.1.8 Overhead.....	48
2.1.9 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	50
2.1.10 VPB.....	51
2.2 Paragrafen.....	52
2.2.1 Paragraaf lokale heffingen	52
2.2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	55
2.2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	61
2.2.4 Paragraaf Financiering.....	65
2.2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering	69
2.2.6 Paragraaf Verbonden Partijen	76
2.2.7 Paragraaf Grondbeleid	81
3 Jaarrekening	85
3.1 Het overzicht van baten en lasten	86
3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	88

3.3 Balans	137
3.4 Toelichting op de balans.....	139
3.5 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	163
3.6 Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum	168
3.7 SiSa (Single information Single audit)	169
3.8 Overzicht taakvelden.....	170
Bijlage 1 Afkortingen en begrippen	174
Bijlage 2 Staat van de gemeente	181
Bijlage 3 Verbonden partijen	183
Bijlage 4 Gewaarborgde geldleningen	203
Bijlage 5 Verplichte indicatoren	205

1 Samenvattend resultaat

1.1 Terugblik op 2018

Zoetermeer is een stad in beweging. Een beweging die mede is ingezet door de inwoners die in 2018 een nieuw gemeentebestuur hebben gekozen. In het coalitieakkoord 'Groene, veilige stad met ambitie' geeft het college van burgemeester en wethouders met name aandacht aan wijkgericht werken. Andere belangrijke onderwerpen daarin zijn een betere doorstroming op de woningmarkt, veiligheid, duurzaamheid, investeren in groen en stadsnatuur en goed onderhoud van het openbaar gebied.

Het stadsbestuur heeft in zijn eerste jaar veel aandacht geschonken aan de wens om Zoetermeer de komende tijd verder te laten groeien in kwantiteit en in kwaliteit: een groei in de komende 10-15 jaar met 10.000 woningen en het zoeken naar nog 6.000 extra woningen, en een kwaliteitsimpuls voor de bestaande wijken. Deze strategie staat bekend onder de naam 'Schaalsprong'. Het gaat daarbij om stadsbrede samspraak, woningbouw, Entreegebied, Binnenstad, Dutch Innovation Park, wijkaanpak met wijkverkenningen en de ontwikkeling van een goed opleidingsaanbod. Voor een succesvolle realisatie van de groei van de stad is het opbouwen van een netwerk met investeerders en een meerjarige investeringsagenda essentieel. Hierbij worden projecten meer in samenhang met elkaar opgepakt. Dit vergt een integrale manier van werken, daarom wordt bij verschillende programma's verwezen naar de Schaalsprong.

De bibliotheek opende samen met de gemeente en vele maatschappelijke partners het Forum aan het Stadhuisplein/Engelandlaan begin 2018. Daarmee is ook gestart met een nieuwe vorm van samenwerking. Een mooi voorbeeld daarvan is de gezamenlijk opgepakte gastvrijheid. Tegelijkertijd werd het vernieuwde Stadhuis met de balies aan de Engelandlaan en de kantoorruimte boven de bibliotheek in gebruik genomen.

In de loop van 2018 bleek een aanzienlijk tekort te ontstaan op het budget voor jeugdhulp zorg in natura. Er is een Taskforce Jeugd opgericht om de oorzaken van het hoge gebruik en de kostenstijgingen te onderzoeken en maatregelen voor te stellen om hier meer grip op te krijgen. De rapportage van de Taskforce Jeugd Zoetermeer is eind 2018 aan de raad gepresenteerd.

1.2 Leeswijzer

Het college legt elk jaar tijdens het Resultatendebat verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid. Dit gebeurt op basis van de jaarstukken. De jaarstukken bestaan uit een jaarverslaggedeelte en jaarrekeninggedeelte. Een groot deel van de opgenomen informatie is verplicht voorgeschreven vanuit wetgeving. De Gemeentewet schrijft voor dat elke gemeente jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moet opstellen. Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor (<http://wetten.overheid.nl/>).

Het jaarverslag

Het jaarverslag begint met de programmaverantwoording. Hierin legt het college verantwoording af over de beleidsmatige resultaten in 2018. Voor de programmaverantwoording dient het bij de Programmabegroting 2018-2021 vastgestelde beleid als uitgangspunt. De gemeente Zoetermeer heeft zeven programma's. In deze programma's wordt ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en doelstellingen zijn bereikt in 2018. Vanuit het BBV worden daarnaast twee overzichten voorgeschreven: het overzicht van de kosten van de overhead en het overzicht algemene dekkingsmiddelen. Ook de paragrafen, zoals opgenomen in deze Jaarstukken, zijn verplicht.

De jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de toelichting op het overzicht van baten en lasten, de balans, de toelichting op de balans, de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, de bijzondere gebeurtenissen na balansdatum en een aantal bijlagen.

De accountantscontrole is met name gericht op het jaarrekeninggedeelte. De accountant controleert of de administratie van de gemeente aansluit bij de jaarrekening en of aan alle regelgeving is voldaan. Als gevolg van rechtstreekse onttrekking van informatie uit het financiële systeem van de gemeente kunnen kleine afrondingsverschillen in de tabellen voorkomen.

1.3 Exploitatieresultaat

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	360.054	332.068	348.099	16.031 V*	14.533 V
Lasten	369.833	341.943	347.521	5.578 N*	17.558 N
Saldo van baten en lasten	-9.779	-9.875	578	10.453 V	3.025 N

Onttrekkingen aan reserves	19.771	19.590	26.968	7.378 V	1.381 V
Toevoegingen aan reserves	12.624	10.436	17.876	7.440 N	320 N
Saldo mutaties reserves	7.147	9.154	9.092	62 N	1.061 V

Resultaat na bestemming	-2.632	-721	9.670	10.391 V	1.964 N
--------------------------------	---------------	-------------	--------------	-----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 4,8 %, Lasten 1,6 %
V = Voordeel N = Nadeel

In bovenstaande tabel komt het rekeningresultaat (het verschil tussen werkelijke baten en lasten) naar voren van € 9,7 mln. positief. Het rekeningresultaat betekent ten opzichte van de begroting na wijziging van € 0,7 mln. negatief een verbetering van € 10,4 mln. Deze verbetering heeft met name betrekking op voordelen in Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien; hierin is een uitkering verwerkt voor het aardgasvrij maken van Palenstein van € 4,8 mln. De gemeenteraad beslist bij het Voorjaarsdebat/Perspectiefnota of de uitkering voor dit doel wordt bestemd. Het jaarrekeningsresultaat wordt voor € 1,0 mln. positief beïnvloed door posten waarvan de kosten in latere jaren worden gemaakt. Van het restant van het financieel resultaat zal worden voorgesteld ca. € 2,2 mln. over te hevelen naar het jaar 2019 voor activiteiten die aanvankelijk in 2018 uitgevoerd zouden worden.

Programma	Verschil tussen begroot en jaarrekening in * € 1000
1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	5.208
2. Samen leven en ondersteunen	-8.993
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	-292
4. Vrije tijd	-1.225
5. Veiligheid	-156
6. Dienstverlening en samenspraak	161
7. Inrichting van de stad	3.847
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	13.268
Heffingsbedrag vennootschapsbelasting	-92
Overzicht Overhead	-1.334
Eindtotaal	10.392

In voorgaande tabel staat het verschil tussen begroot en rekening per programma. In de jaarrekening worden de verschillen in de "toelichting op het overzicht baten en lasten" groter dan € 100.000 verklaard. Onderstaand betreft een samenvatting op hoofdlijnen (verschillen > € 0,5 mln.).

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie € 5,2 mln. voordeel

Op dit programma zijn diverse grote voordelen. Vanuit het btw-compensatiefonds is de afgelopen jaren een lager bedrag gecompenseerd dan landelijk gebruikelijk is. De omvang van teruggave is naar de huidige inzichten gesteld op € 1,1 mln. voordeel. Er is een voordeel van 2,2 mln. op de bijstandsuitkeringen en vanuit de voorziening DSW valt € 1,1 mln. vrij.

Programma 2 Samen leven en ondersteunen € 9,0 mln. nadeel

De kosten voor het gebruik van jeugdhulp zijn € 9,7 mln. hoger dan begroot. Daarnaast is er € 1 mln. meer besteed aan hulpmiddelen, zoals vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en rolstoelen.

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen € 0,3 mln. nadeel

Voor groot onderhoud was € 0,8 mln. meer nodig dan begroot vanwege de staat van de kapitaalgoederen. Aan personele lasten is in dit programma € 0,6 mln. meer besteed dan begroot.

Programma 4 Vrije tijd € 1,2 mln. nadeel

Op sportaccommodaties staat een nadeel van € 1 mln. De helft van dit bedrag wordt veroorzaakt door hogere kosten voor de bouw en het onderhoud van sportaccommodaties; € 0,5 mln. is abusievelijk te veel afgeraamd bij de rentenota.

Programma 6 Dienstverlening en samenspraak € 0,2 mln. nadeel

Doordat de invoeringsdatum van de Omgevingswet is uitgesteld, is € 0,6 mln. hiervoor nog niet besteed in 2018.

Voor vergunningverlening en bouwinspectie is een nadeel ontstaan van € 1,0 mln., met name doordat er extra capaciteit nodig was. De inkomsten op bouwleges zijn € 0,7 mln. hoger.

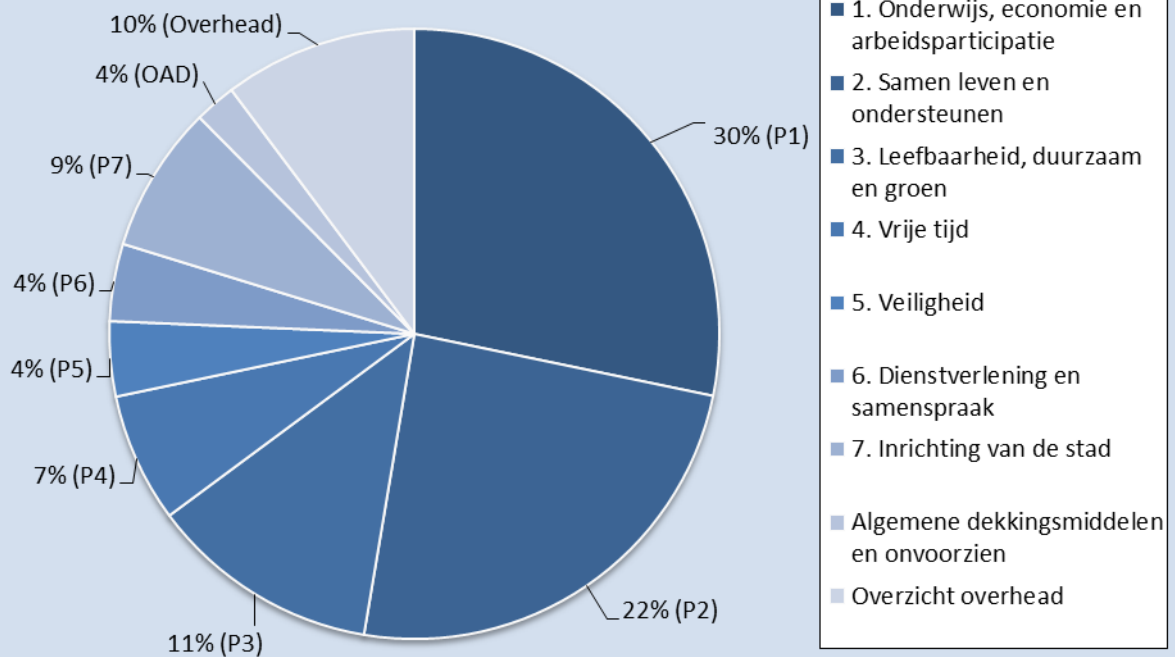
Programma 7 Inrichting van de stad € 3,8 mln. voordeel

In 2018 zijn er extra inkomsten van € 4,3 mln. gerealiseerd vanwege de incidentele uitgifte van een benzineverkoopspunt en incidentele grondverkoppen. Op personele lasten is in dit programma € 0,7 mln. meer besteed dan begroot.

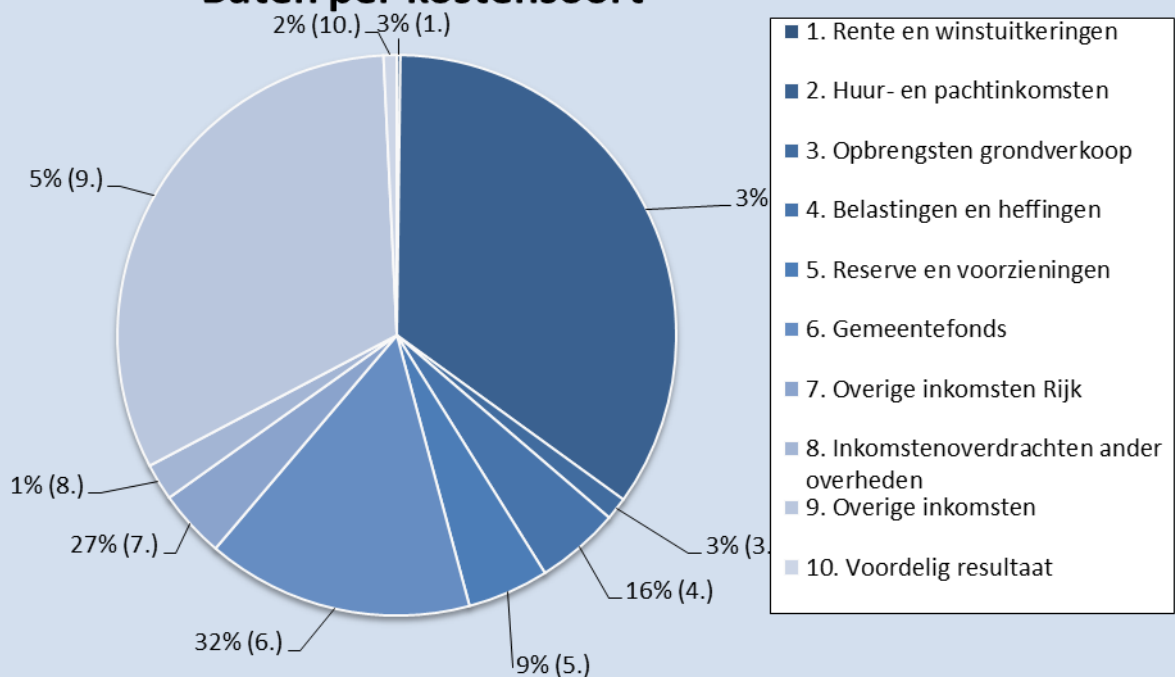
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien € 13,3 mln. voordeel

Op de algemene uitkering is een voordeel van € 11,9 mln. De gemeente krijgt een hogere uitkering vanuit het Rijk, enerzijds door aanpassing van de verdeelmaatstaven en groei van het Gemeentefonds, anderzijds door niet geraamde uitkeringen, waaronder vanuit het Fonds Tekortgemeenten (€ 3,4 mln.) en de uitkering voor het aardgasvrij maken van Palenstein (€ 4,8 mln.). De uitkering vanuit het Fonds Tekortgemeenten is gestort in de vrij inzetbare reserve. Het bedrag voor aardgasvrij Palenstein moet nog worden bestemd. Vanwege de goede verwachtingen van de resultaten van Gemeenschappelijke Regeling Hoefweg en Bleizo is er een voordelig resultaat geboekt van € 3,4 mln.

Lasten per programma

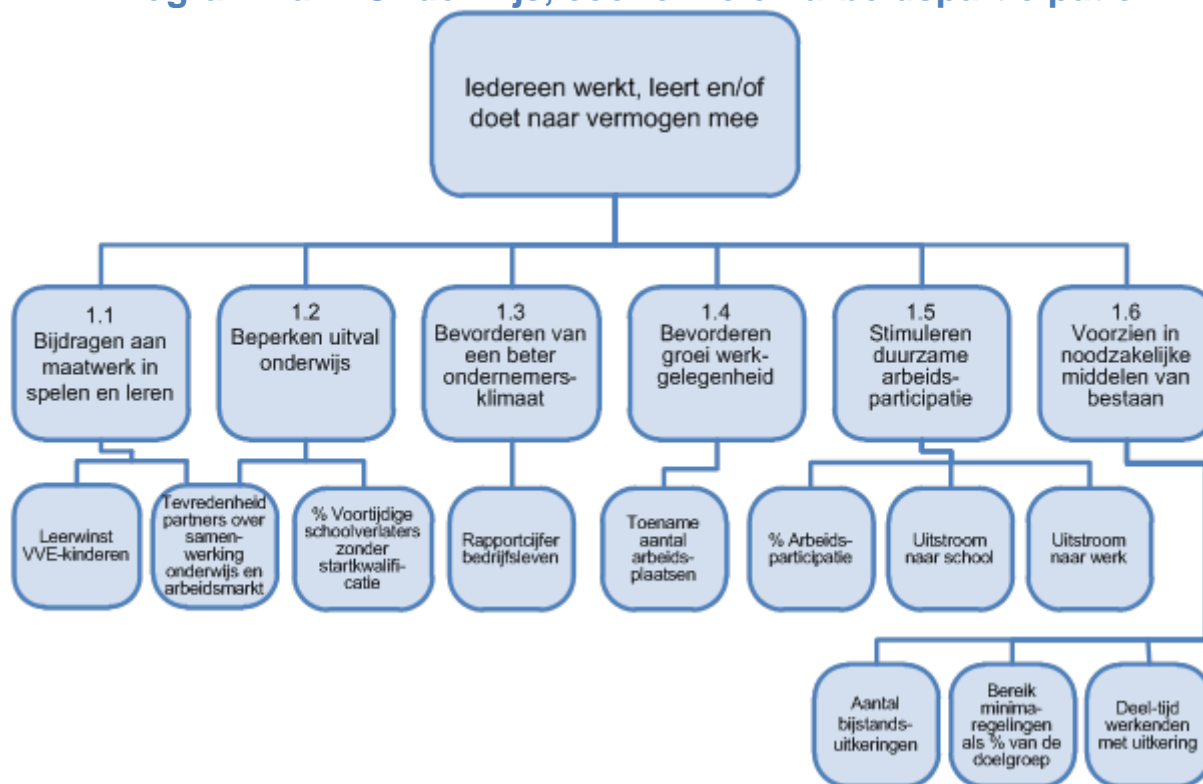
Baten per kostensoort

2 Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

2.1.1 Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

2.1.1.1 Algemene doelstelling

De synergie tussen onderwijs, economie en arbeidstoeleiding is versterkt door de extra aandacht die ook in 2018 is besteed aan:

- De schakelmomenten voor een doorlopende leerlijn, met name voor leerlingen vanuit een achterstandssituatie (laag inkomen, lage opleiding ouders of ander land van herkomst) ter bevordering van gelijke kansen.
- De aansluiting ontwikkelingslijn onderwijs - arbeidsmarkt waarbij de gemeente zich inzet om verbindingen te bewerkstelligen tussen de verschillende onderwijsniveaus. De focus ligt hierbij op zorg en ICT.
- Versterking van de Zoetermeerse economische specialisaties door kansrijke initiatieven te faciliteren, zoals de Big Data Innovatiehub en de doorontwikkeling van het Dutch Innovation Park. In samenhang hiermee is de regionale samenwerking geïntensiveerd. Zo wordt binnen het Regionaal Investeringsprogramma gewerkt aan verbetering en versterking van de regionale economie en (OV-)bereikbaarheid.
- De regionale werkgeversbenadering waarbij werkgevers vanuit de Werkgeversservicepunten in Zuid Holland Centraal en Haaglanden op basis van de uniforme toolbox maatwerk dienstverlening krijgen. Ondersteund door branche specialisten worden regiobreed kandidaten en werkgevers vraag- en aanbodgericht gematcht.
- Vakmanschap en maatwerkondersteuning bij participatie en inkomensvoorziening.

Dat iedereen werkt, leert en/of naar vermogen meedoet, is van groot belang. De gemeente vervult op het gebied van onderwijs een verbindende en faciliterende rol. Vele partijen zetten zich in de stad in zodat nieuwe verbindingen worden geïnitieerd of bestaande verbindingen geïntensiveerd.

Schoolbesturen, opleidingsinstituten, kinderopvangorganisaties, werkgevers en organisaties die gezinnen ondersteunen, hebben ieder een eigen focus of opdracht. Door ook als gemeente hen te verbinden, ontstaan nieuwe kansen. Voor onze jeugd, inwoners én voor de stad. Daar is in 2018 aan gewerkt.

2018 is voor de ontwikkeling van de werkloosheids- en bijstandsvolumes een goed jaar geweest. De dalende trend in de WW zette door. In de bijstand stroomden zoveel minder mensen in dat met de eveneens licht afgenomen uitstroom het totale bijstandsbestand daalde. Dat de uitstroom naar werk voor mensen in de bijstand daalde is het gevolg van een toegenomen afstand tot de arbeidsmarkt in algemene zin en mismatch qua vaardigheden en overige geschiktheid voor die beroepen waar de werkgelegenheid sterk stijgt. In 2018 hebben we verder geïnvesteerd in de aanpak voor mensen met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt met "Aandacht werkt". In deze aanpak kijken we met intensievere begeleiding en maatwerk. Hiermee activeren we talenten en creëren we kansen voor mensen die anders niet meedoen. Projecten als Zoete Kruiden, Gezondheid en Bewegen en Zo-Veel-Meer betekenen voor deelnemers en hun omgeving minder behoefte aan voorzieningen in het brede sociaal domein. In 2017 en 2018 hebben we deze praktijken verder uitgebouwd en de opbrengsten gevolgd.

Dit blijkt uit gemaakte maatschappelijk kosten baten analyses. Daarbij geldt dat er voor de gemeente vooral in het eerste jaar een gunstig BUIG effect is. De opbrengsten in latere jaren vallen vooral bij het rijk en andere gemeentelijke domeinen

Armoede en schulden blijven hardnekkige fenomenen, ondanks opleving van de economie.

Met het armoede-instrumentarium kunnen we de effecten van armoede aanpakken of verlichten; door ervoor te zorgen dat mensen die te kampen hebben met armoede en schulden, toch mee kunnen doen, bijvoorbeeld dankzij een ZoetermeerPas of een kindpas. Of door ervoor te zorgen dat de gemeente daar waar nodig, kosten vergoedt, zoals met bijzondere bijstand om noodzakelijke onvoorzienbare kosten te voldoen.

Dit armoede-instrumentarium is niet gericht op het oplossen van de inkomenspositie en lost armoede zagezegd dus niet op. Inkomenspolitiek is voorbehouden aan het Rijk.

Daar waar het gaat om schulden, hebben we samen met maatschappelijke partners en crediteuren grote stappen gezet in op het zo vroeg mogelijk signaleren van schulden.

2.1.1.2 De doelstellingen van dit programma

1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren

Zoals hierboven beschreven is, is 2018 het jaar van het verbinden geweest. Met veel energie is gewerkt aan nieuwe verbindingen of de versterking ervan. Verbindingen tussen partners onderling of tussen verschillende sectoren. We lichten dit toe aan de hand van een aantal voorbeelden.

- 1) Om de doorgaande lijn in de ontwikkeling van kinderen nog beter vorm te geven, is het Zoetermeerse overdrachtsformulier verbeterd. In de wijknetwerkbijeenkomsten met professionals die werken met 0-6 jarigen, zijn aanpassingen bedacht, zodat de kennis over kinderen van de voorschoolse voorziening nog beter naar de basisschool gaat. Hierbij is rekening gehouden met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).
- 2) Het doel van het onderwijsachterstandenbeleid is dat kinderen zich optimaler ontwikkelen en leerwinst boeken, zodat zij betere kansen hebben. Gelijke kansen die overeenkomen met hetgeen ze aan capaciteiten hebben en die niet door de omstandigheden verkleind worden. Hierdoor wordt het in de toekomst eenvoudiger om geïntegreerd te participeren in onze stad. De uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid (inclusief de voorschoolse educatie) is door de kern- en werkgroep geëvalueerd. De aanbevelingen zijn verwerkt in het nieuwe beleid. Uit de tabel hieronder is op te maken dat het percentage leerwinst achter blijft bij de verwachting. De reden ligt niet in de peutertijd, maar met name in de kleuterperiode. Een verklaring hiervoor

- kan de nieuwe berekeningsgrondslag in het onderwijs zijn (per jaar i.p.v. per half jaar). Hier volgt nog onderzoek naar.
- 3) Om de ontwikkeling en het welzijn van kinderen te bevorderen worden integrale kindcentra (IKC) ontwikkeld. De relatie tussen onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp wordt hechter door de vorming van Integrale kindcentra (IKC). Gezamenlijk met partners is geïnvesteerd in IKC. Zo is IKC Klimboom in een nieuw gebouw gehuisvest. Ook vele andere combinaties van onderwijs en kinderopvang vormden IKC zonder dat daar verbouwingen aan ten grondslag lagen.
 - 4) Een doorgaande lijn tussen vmbo en mbo is drempelverlagend voor kinderen. Met schoolbesturen is de toekomst verkend over een verbinding. Als oriëntatie is een werkbezoek aan twee scholencampussen gebracht.
 - 5) Met de tijd meegaan, betekent ook innoveren. Op diverse plekken zijn onderwijs en bedrijfsleven gestart met hybride onderwijs, zoals binnen het Living Lab Palenstein Aardgasvrij. Hier wordt vanuit het Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV) Smart Technology gewerkt aan een innovatieve leerwerk omgeving voor vmbo, mbo en hbo op het gebied van de energietransitie. Vanaf september 2018 zijn ruim 60 vmbo leerlingen van Oranje Nassau College en 100 mbo-studenten van mboRijnland actief binnen dit Living Lab.
 - 6) Om samen te werken aan (technologische oplossingen voor) maatschappelijke opgaven zijn in de Dutch Innovation Factory (DIF) nog meer lab-omgevingen gerealiseerd voor bedrijven, maatschappelijke organisaties, gemeente en onderwijs.
 - 7) De discussie over een nieuw kompas kenniseconomie (als integraal handelingsperspectief voor de gemeentelijke beleidsvelden Onderwijs, WZI en Economische Zaken) is gevoerd. Een tevredenheidsmeting bij de partners over de huidige samenwerking onderwijs-arbeidsmarkt (via de Sociaal Economische Agenda) is niet uitgevoerd. Vanuit de nieuwe situatie komt een suggestie voor het meten van het effect.
 - 8) Het (Digi)taalhuis versterkt basisvaardigheden bij (laaggeletterde) inwoners. Er is gewerkt aan de processen voor doorverwijzing, de afstemming tussen partners, het werven van taalvrijwilligers en de effectmeting.

Effectindicator

1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
% VVE-kinderen dat een meer dan gemiddelde leerwinst boekt	48%	>50%	43%	Nee	Jaarlijkse monitor VVE Zoetermeer
Tevredenheid van partners over de samenwerking onderwijs en arbeidsmarkt	Tevreden	Ruim voldoende	Geen cijfer	n.v.t.	Geen onderzoek (zie tekst hierboven)

1.2 Beperken uitval in het onderwijs

In 2018 is het gelukt om het mooie resultaat van 2,4% schooluitval van het voorgaand schooljaar vast te houden. Het blijft een pittige uitdaging, omdat er bij deze doelgroep meestal sprake is van meervoudige problematiek. Om leerrecht te garanderen voor leerlingen tot 23 jaar is een integrale aanpak vanuit leerplicht/RMC, passend onderwijs en jeugdhulp onontbeerlijk.

- 1) De preventieve verzuimaanpak van de scholen en leerplicht laten in 2018 opnieuw een sterke daling van het ongeoorloofd verzuim zien. Eenzelfde aanzet is gemaakt voor het terugdringen van zorgwekkend ziekteverzuim door een aanscherping van het protocol 'Ziekteverzuim als signaal'. Het sluit nu aan bij de landelijk interventie M@zI (Medische Advisering Ziekgemelde leerlingen).
- 2) In samenwerking met het primair onderwijs investeert de gemeente in passend onderwijs door 'cofinanciering' van het inzetten van schoolbegeleiding. In 2018 is besloten tot een rechtstreekse subsidierelatie met de schoolbesturen waardoor meer samenhang in de onderwijssubsidies bewerkstelligd wordt. Hierdoor kan beter op nieuwe ontwikkelingen ingespeeld worden en zullen middelen efficiënter en doeltreffender worden ingezet.
- 3) Het is belangrijk dat de zorgstructuur op de scholen wordt versterkt, zodat problemen snel worden gesignaleerd en opgepakt. In september is een pilot van start gegaan op het ONC Parkdreef en het Stedelijk College Zoetermeer met als doel tot een aanpak te komen voor de verbetering van de aansluiting tussen de interne zorgstructuur op de school en voorzieningen voor preventieve en specialistische jeugdhulp. Hiervoor zijn werkplannen opgesteld.

- 4) Leerplichtige jongeren die (tijdelijk) geen onderwijs volgen, hebben later minder kansen in de maatschappij. Dat is onwenselijk. De thuiszitterstafel kijkt hoe belemmerende factoren voor schoolgang of hulpverlening weggenomen kunnen worden. Samen met betrokken partners zijn in het zorgpad onderwijsjeugdhulp, processen en rollen voor de professionals helder beschreven.
- 5) Om structureel inzichtelijk te hebben wanneer onderwijs, werk of inkomen bij een jongere wegvalt en welke extra ondersteuning vanuit de gemeente nodig is, is het koppelen van data en het analyseren van de gegevens nodig. Hiervoor is de monitor 'Jongeren in beeld' ingericht. Verder is de monitor onderwijsjeugdhulp ontwikkeld, die handvatten biedt om te kijken welke vormen van jeugdhulp kinderen ontvangen en op welke scholen en onderwijsvormen de aansluiting met de jeugdhulp versterkt kan worden.
- 6) Oriëntatie op de schoolloopbaan of werk helpt jongeren bij een goede volgende stap voor hun toekomst. In 2018 zijn opnieuw de succesvolle beroepenmanifestaties On Stage (voor het vmbo) en The Next Step (voor het praktijk- en speciaal onderwijs) georganiseerd. De grote betrokkenheid van ouders bij de (school)loopbaan is een van de succesfactoren. Door nieuwsbrieven en de website Bekijkjetoekomstnu.nl waaraan de gemeente bijdraagt, is de ouderbetrokkenheid vergroot.
- 7) Voor kwetsbare jongeren is het een hele opgave om na hun schoolloopbaan op de arbeidsmarkt aan de slag te komen. Ondersteuning van deze groep heeft veel aandacht gehad. Zo zijn 22 leerlingen van het praktijk- en speciaal onderwijs door de gemeente geplaatst op een passende werkplek, met name in de horeca en techniek. Daarnaast zijn i.s.m. de Leerwerkmakelaar 24 jongeren bemiddeld naar een betaalde leerbaan in het mbo (de zogenaamde BBL) waardoor zij alsnog een startkwalificatie kunnen behalen.

Effectindicator

1.2 Beperken uitval in het onderwijs	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters t.o.v. totaal aantal leerlingen	2,4%	2,7%	2,4%	ja	VSV-Atlas (OCW) Jaarverslag leerplicht/ RMC

1.3 Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat

Voor een blijvend sterke economie en de prioritaire stedelijke ontwikkelingen vanuit de schaa sprong, – Zoetermeer de complete stad - is een goed ondernemersklimaat essentieel. Hierdoor kunnen ondernemers, van klein tot groot, optimaal ondernemen en vervolgens ook werkgelegenheid creëren. Het draait dan om het behouden en waar mogelijk versterken van de bereikbaarheid, de dienstverlening en de samenwerking met het lokale bedrijfsleven. Het gemeentelijk accountmanagement economische zaken heeft zich in 2018 onverminderd ingezet voor een ondernemersgerichte, persoonlijke dienstverlening met zo min mogelijk regeldruk. Reguliere dienstverlening voor ondernemers valt onder programma 6 Dienstverlening en Samenspraak.

In 2018 is binnen het gemeentelijk accountmanagement economische zaken focus aangebracht met inzet op acquisitie en relatiebeheer in het belang van de verdere ontwikkeling van het Dutch Innovation Park. Deze inspanning heeft geresulteerd in nieuwe vestigingen van onder andere Grey Valley Inc, Atos Medical en behoud van Atos Nederland voor Zoetermeer.

Mede als gevolg van de aandacht voor prioritaire stedelijke ontwikkelingen vanuit de schaa sprong en de actualisering van het Stedelijk Beleidskader, de deelbeleidsnota's (reclamebeleid en standplaatsenbeleid en detailhandelsbeleid) alsmede het Actieplan Economie, waarbij is ingezet op verdere afstemming met onderwijs en arbeidsmarkt, is de ondernemerspeiling niet uitgevoerd in 2018. De uitvoering van de ondernemerspeiling is opgepakt en zal daar waar mogelijk, mede aan de hand van verkregen inzichten, worden aangescherpt. De resultaten van de ondernemerspeiling zijn beschikbaar voor de zomervakantie 2019. Als gevolg hiervan ontbreekt het rapportcijfer van het bedrijfsleven als effectindicator voor het Zoetermeerse ondernemersklimaat in onderstaand overzicht. In 2018 is de aandacht uitgegaan naar prioritaire stedelijke ontwikkelingen vanuit de schaa sprong en de actualisering van deelbeleidsnota's (reclame-, standplaatsen- en detailhandelsbeleid) alsmede het

Stedelijk Beleidskader en het Actieplan Economie. Hierbij is ingezet op verdere afstemming met onderwijs en arbeidsmarkt.

Effectindicator

1.3 Bevorderen van een beter ondernemersklimaat	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Rapportcijfer bedrijfsleven voor het Zoetermeerse ondernemersklimaat	6,9	7,5	niet beschikbaar	onbekend	Ondernemerspeiling

1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid

Volgens het regionale werkgelegenheidsregister is het aantal arbeidsplaatsen in 2018 met circa 900 gedaald naar 51.349 (-2,3%). De begrote toename van het aantal arbeidsplaatsen met 500 is daarmee niet gehaald. Deze daling is nader geanalyseerd, waarbij het volgende is gesignaleerd:

- Zoetermeer is getroffen door de relatief grote effecten van bezuinigingen in de collectieve sector, zoals bijvoorbeeld het vertrek van de Dienst Uitvoering Onderwijs (-350 arbeidsplaatsen). Voorts zijn negatief gemuteerd Siemens Nederland (-120 arbeidsplaatsen), Astra Zeneca BV (-220 arbeidsplaatsen) en Rabobank Regio Den Haag (-130 arbeidsplaatsen);
- De systematiek van het regionale werkgelegenheidsregister, waarbij de bedrijven niet jaarlijks worden bevraagd maar het resultaat deels tot stand komt op basis van trends, heeft tot gevolg dat er jaarlijks met terugwerkende kracht administratieve correcties worden doorgevoerd. Na een periode van recessie tot rond 2015, is het trendcijfer over de daaropvolgende periode met groei in werkgelegenheid in 2018 administratief negatief bijgesteld.

Daarentegen is het aantal bedrijven in Zoetermeer in 2018 wel met 100 gestegen naar 8.932 vestigingen (+1,2%). Deze nieuwe bedrijvigheid is voor de stad belangrijk voor de gewenste groei aan werkgelegenheid en leefbaarheid van de stad.

Naast het inzetten op de klassieke werklocaties is in 2018 ook aandacht besteed aan de wijk economie. In 2018 is bij de provincie en de MRDH transformatie van werklocaties ten behoeve van wonen op de agenda gezet. Zoetermeer is in de bovenlokale samenwerking duidelijk zichtbaar geworden. Met het Stedelijk Beleidskader Economie 2011-2015 is nadrukkelijk ook aansluiting gezocht bij andere voor de economie van de stad belangrijke beleidssectoren zoals onderwijs en arbeidsmarkt. Dit gebeurt onder andere aan de hand de Sociaal Economische Agenda (SEA) en het Actieplan Economie 2015-2018. In 2018 is de actualisatie van zowel het Stedelijk Beleidskader als het Actieplan Economie opgestart. Verder is in 2018 gewerkt aan afronding van de deelbeleidsnota's zoals het reclamebeleid, standplaatsenbeleid en detailhandelsbeleid.

In 2018 heeft de raad de, in co-creatie ontwikkelde visie op het Dutch Innovation Park, vastgesteld. Hierin zijn vier ontwikkellijnen gedefinieerd; onderwijs, economie, gebiedsontwikkeling en wonen. Op het park en in de Dutch Innovation Factory zijn in 2018 nieuwe bedrijven gevestigd rond de clusters eHealth en ICT. Samen met de Haagse Hogeschool zijn de eerste Innolabs gestart. Het Dutch Innovation Park maakt onderdeel uit van het regionale stimuleringsbeleid rond regionale campussen en daaruit is, samen met De Haagse Hogeschool, een bijdrage ontvangen voor de InnoLab-structuur. In december 2018 is het station Lansingerland-Zoetermeer geopend en via een tijdelijke verbinding is het station bereikbaar vanaf het Dutch Innovation Park.

Naast de focus op unieke kansen voor grootschalige bedrijvigheid is ook aandacht uitgegaan naar versterking van de wijk economie en het traditioneel MKB. In samenwerking met ondernemersverenigingen, -netwerken, -businessclubs, -partners en buurgemeenten is in wisselende samenstelling via Ter Zake Het Ondernemershuis een aantrekkelijk economisch programma neergezet met voorlichting, kennisdeling, zakelijk netwerken en scholing. Hierdoor zijn de ondernemersvaardigheden onder starters en ondernemers (ZZP-ers en het MKB) verder versterkt. Daarnaast denkt het gemeentelijk accountmanagement proactief met het bedrijfsleven mee, waardoor ondernemers kansen kunnen benutten en marktinitiatieven ruim baan krijgen. Mede hierdoor zijn de

laatst beschikbare kavels op bedrijfsterrein Lansinghage uitgegeven. Op één van deze kavels realiseert het innovatieve bedrijf LG Sonic nieuwbouw. Verder hebben grote partijen als Seaway Heavy Lifting en het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen zich in Zoetermeer geherhuisvest.

Effectindicator

1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Toename aantal arbeidsplaatsen	330	500	-900	nee	Gemeentelijke database

1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie

Arbeidsparticipatie

De realisatie van de uitstroom naar werk (424) is minder groot dan verwacht (475).

De aansluiting van bijstandsgerechtigden met de arbeidsmarkt is beperkt. De kandidaten met een korte of middelgrote afstand tot de arbeidsmarkt zijn grotendeels al uitgestroomd. De personeelskrapte is in Zuid-Holland Centraal groot voor de richtingen techniek, ICT en zorg. Ook transport & logistiek en klantcontactfuncties zijn voorbeelden van deelmarkten waar zich krapte voordoet. Het aanbod van bijstandsgerechtigden is echter gelet op de belemmeringen van kandidaten op fysiek en psychosociaal gebied niet afdoende om acute personeelsproblemen te kunnen oplossen. Dit noopt ertoe dat wij onze klanten stapsgewijs naar de arbeidsmarkt moeten brengen. Het gaat dan om het doorbreken van isolement en het stimuleren van maatschappelijke participatie en werkervaring (al dan niet gesubsidieerd, met behoud van uitkering en/of via scholing).

De instroom is door de opleving van de economie nog iets lager dan waar we op gerekend hadden. Ook de uitstroom is minder dan begroot. Per saldo is het aantal bijstandsklanten iets meer gedaald dan verwacht. De gemiddelde afstand tot de arbeidsmarkt van het klantenbestand neemt mede daardoor toe. Het gemiddeld aantal jaren dat klanten in de bijstand zitten is met een half jaar toegenomen. Het huidige bestand vroeg om meer inspanningen in de begeleiding en/of sociale activering. Aantal plaatsingen arbeidsbeperkten in 2018 24 fte. De realisatie van de uitstroom naar school (64) is hoger dan begroot (40).

In het najaar is een begin gemaakt met de samenspraak voor de nieuwe kadernota re-integratie, armoede en schulden.

Toekomst DSW

De gemeenten Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Zoetermeer hebben 15 februari 2018 een intentieverklaring getekend waarin het voornemen wordt vastgelegd de GR DSW op te heffen. Tevens is het voornemen dat Zoetermeer een eigen werkbedrijf opricht waarin de andere gemeenten hun SW'ers zullen onderbrengen. Het college heeft in december een tweede voorlopig koersbesluit genomen waarin de uitgangspunten voor inhoud en juridische vorm worden beschreven. De gemeentelijk bijdrage in de exploitatie is lager uitgevallen dan begroot. Het in het voorjaar vastgestelde Bedrijfsplan DSW met de daarin opgenomen maatregelen om meerjarig te komen tot een positief bedrijfsvoeringsresultaat, heeft dit jaar al tot een verbetering geleid.

Effectindicator

1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
% arbeidsparticipatie	70,4%	75,0%	70,5%	nee	CBS
Uitstroom naar school	61	40	64	ja	Suite4 Sociaal Domein
Uitstroom naar werk	470	475	424	nee	Suite4 Sociaal Domein

1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

ZoetermeerPas

Er is hard gewerkt om de ZoetermeerPas te digitaliseren voor 2019. Eind 2018 bleek het digitale systeem onvoldoende te functioneren. Daarom hebben we moeten besluiten de pas als vanouds te verstrekken. Dat is een tegenvaller omdat met de digitale pas het specifieke gebruik van de voorzieningen beter gemonitord kan worden en daarmee het aanbod geoptimaliseerd kan worden.

Collectieve ziektekostenverzekering

Het aantal toegekende aanvragen is op het niveau van de verwachte aantallen.

Deeltijd werkenden met uitkering

Net als bij de voltijds uitstroom is niet gelukt de begrote aantallen te realiseren. Zie hiervoor de verklaring zoals onder doelstelling 1.5 gegeven.

Vroegsignalering

In het kader van vroegsignalering van betalingsachterstanden, hebben enkele maatschappelijke partijen, de Zoetermeerse woningcorporaties, energieleverancier Eneco, Zorgverzekeraars Menzis en Zorg en Zekerheid, waterbedrijf Dunea en BKR als facilitator van een ICT systeem 'Vindplaats van Schulden' op 31 augustus 2018 een convenant Vroegsignalering getekend. Dit als start van de pilot 'Vindplaats van Schulden'. Het project is een verbreding van het door maatschappelijke partners gestarte initiatief 'Eerder Melden Minder Achterstanden' (EMMA) waarbij alleen woningcorporaties als crediteuren waren aangesloten. Met de pilot Vindplaats van Schulden, werken partners en de gemeente samen, om mensen met schuldenproblemen eerder en beter hulp te bieden. Hiermee is een belangrijke stap voorwaarts gezet met vroegsignalering in Zoetermeer. De inzet van EMMA is contact zoeken met mensen met betalingsachterstanden om te voorkomen dat ze nog verder in problematische schulden terecht komen.

Ontwikkeling dienstverlening

In 2018 is de praatplaat onderdeel geworden van de reguliere dienstverlening van het team Schuldhulpverlening. Het geeft klanten niet alleen een duidelijk kader en rust over het proces, maar ook wordt snel duidelijk of andere hulpverleners bij de klant betrokken zijn en deze worden zo nodig betrokken bij de aanpak.

In de zomer van 2018 is begonnen met de actualisatie van de informatie over schuldhulpverlening op de gemeentelijke website. De bedoeling is om de drempel voor inwoners die vragen hebben over geldzaken of schulden zo laag mogelijk te maken. Om die reden zijn er over verschillende onderwerpen vlogs gemaakt.

Het budgetbeheer is opnieuw aanbesteed en gegund aan een nieuwe partij. Het doel is om meer maatwerk in de dienstverlening te kunnen bieden aan inwoners die in aanmerking komen voor een schuldenregeling.

Het meten van de realisatie is een benadering doordat in veel gevallen de doelgroep kan niet geheel exact worden berekend. Onderzocht wordt of en hoe de doelgroep beter in kaart gebracht kan worden.

Effectindicator

1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Aantal bijstandsuitkeringen	2.920	2.850	2.727	ja	Suite4 Sociaal Domein
Bereik minimaregelingen uitgedrukt in % doelgroep	65% ¹	70%	62%	nee	Gemeentelijke administratie
Deeltijd-werkenden met uitkering	919	370*	817	ja	Suite4 Sociaal Domein

* Het getal 370 komt van het stand gegeven 300 ultimo 2016 waarop in 2017 de begroting 2018 is gebaseerd. De realisatie over 2017 te weten 919 is eigenlijk de nulmeting en betreft alle uitkeringen (= unieke personen) waarover in 2017 inkomsten zijn verrekend. Beide grootheden te weten het stand gegeven en het totaal van alle verrekeningen over een heel jaar zijn niet (goed) vergelijkbaar.

2.1.1.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
1.1 - Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren	15.409	6.764	-8.646
1.2 - Beperken uitval in het onderwijs	1.807	583	-1.223
1.3 - Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat	1.591	711	-881
1.4 - Bevorderen groei werkgelegenheid	532	0	-532
1.5 - Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie	22.003	4.037	-17.967
1.6 - Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan	62.152	48.246	-13.907
Totaal programma	103.495	60.340	-43.155

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Voor de bijdragen aan maatwerk in spelen en leren (doelstelling 1.1) is het budget besteed aan onderwijshuisvesting (€ 9,6 mln.), leerlingenvervoer (€ 0,9 mln.) en voor ontwikkeling kinderopvang, brede school, schoolbegeleiding en onderwijsachterstanden (OKE-regeling) (€ 4,9 mln.). De inkomsten komen vooral uit huren en servicekosten (€ 4,4 mln.) en een rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden (€ 2,3 mln.).

Voor het beperken van uitval in het onderwijs (doelstelling 1.2) is geïnvesteerd in het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en schoolmaatschappelijk werk (€ 1,8 mln.).

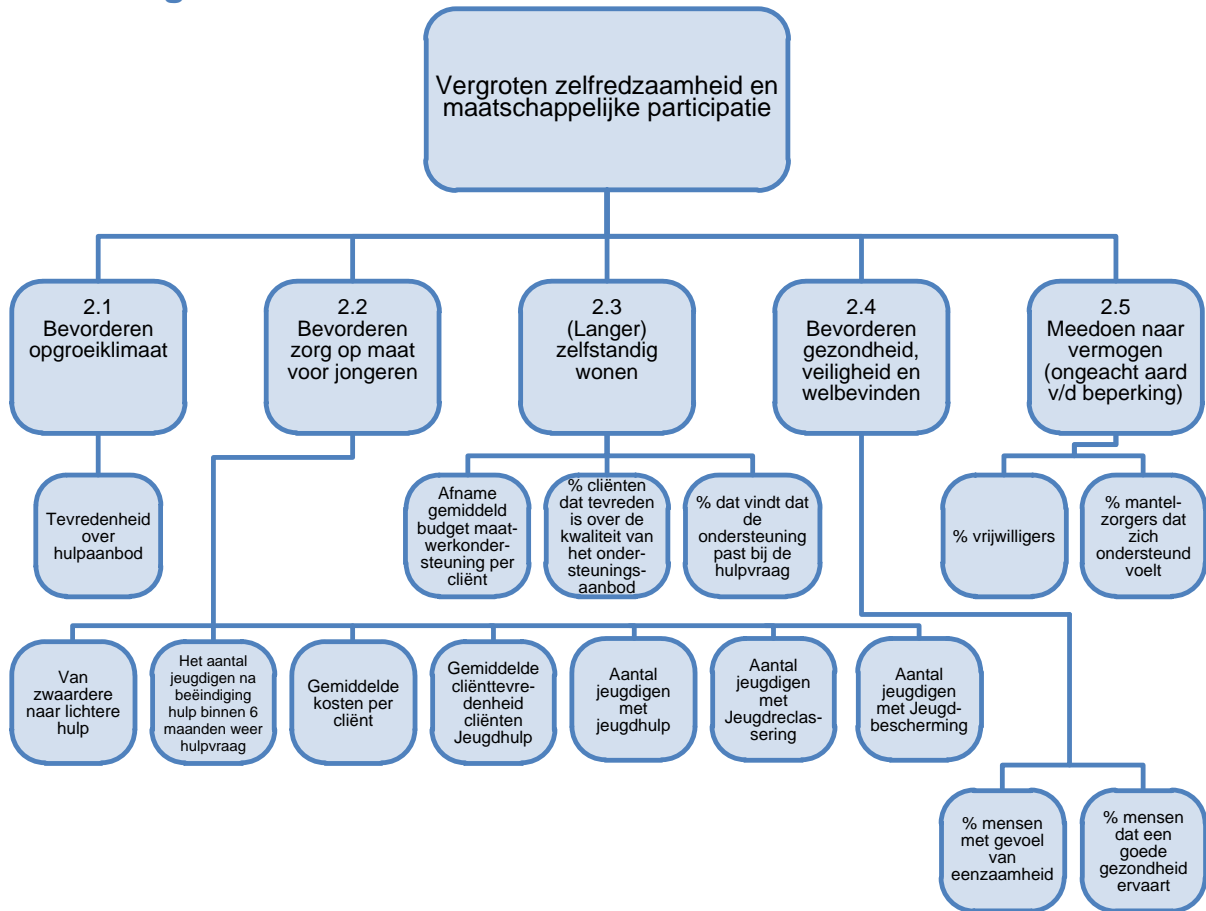
Ter bevordering van een beter vestigings- en ondernemersklimaat (doelstelling 1.3) is het budget besteed aan accountmanagement, beheer van de warenmarkten en het gemeentelijk accountmanagement economische zaken (€ 1,6 mln.). Er zijn reclameopbrengsten en marktgeden ontvangen (€ 0,7 mln.).

Ter bevordering van de groei werkgelegenheid (doelstelling 1.4) is ingezet op lokale en regionale beleidsadviesing op het gebied van economie (€ 0,5 mln.).

Voor het stimuleren duurzame arbeidsparticipatie (doelstelling 1.5) is geïnvesteerd om werkzoekenden te laten participeren op de arbeidsmarkt (€ 12,9), uitstroom naar school (€ 1,4 mln.) en sociale activering (€ 8 mln.).

Voor het voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan (doelstelling 1.6) is het budget besteed aan uitkeringen en uitvoering levensonderhoud (€ 49,9 mln.) en bijzondere bijstand en armoedebeleid (€ 12,3 mln.). De inkomsten bestaan vooral uit de rijksbijdrage (€ 45,7 mln.).

2.1.2 Programma 2 Samen leven en ondersteunen

2.1.2.1 Algemene doelstelling

In 2018 is voortgang geboekt op de transformatie in het sociaal domein. De visie- een leeragenda 'Het verschil is de bedoeling', gaf hier richting aan. Door een toenemende ondersteuningsvraag, iedereen zorg en ondersteuning kunnen (blijven) bieden, en kostenbeheersing zijn fundamentele veranderingen nodig in de organisatie van zowel de Wmo-ondersteuning als de jeugdhulp. In 2018 zijn concrete stappen gezet om die fundamentele veranderingen vorm te geven. Daarbij is gebruik gemaakt van leerpunten uit diverse pilots, zoals Seghwaert Samen, Enjoy Life in Oosterheem, Verzorgd thuis en de Huiskamer van Meerzicht. Dit laatste is een inloopcentrum voor ouderen aan het Albrandswaard, waarbij een aantal functies in combinatie en laagdrempelig beschikbaar is, namelijk informatie en advies, ontmoeting, activiteiten en een maaltijd.

Om de veranderingen verder vorm te geven wordt opgabegericht gewerkt. Dit houdt in, dat maatschappelijke opgaven in samenwerking met externe partijen worden gedefinieerd en gerealiseerd, en de gemeentelijke organisatie op basis van deze opgaven wordt gepositioneerd en aangestuurd. In 2017 was al gestart met de eerste Werkagenda 'Op weg naar 2020', waarin de zorg en ondersteuning voor psychisch kwetsbare inwoners dichterbij en in de wijk wordt georganiseerd. In 2018 is gestart met de voorbereiding van andere werkagenda's, bijvoorbeeld voor het actieplan eenzaamheid en voor de woon-zorg agenda.

In de loop van 2018 bleek een aanzienlijk tekort te ontstaan op het budget voor jeugdhulp zorg in natura. Er is een taskforce opgericht om de oorzaken van het hoge gebruik en de kostenstijgingen te onderzoeken en maatregelen voor te stellen om meer grip te krijgen op het gebruik en de kosten. De [rapportage van de Taskforce Jeugd Zoetermeer](#) is eind 2018 aan de raad gepresenteerd.

2.1.2.2 De doelstellingen van dit programma

2.1 Bevorderen opgroeiklimaat

In 2018 is met name ingezet op het actief versterken van de verbinding tussen organisaties die werkzaam zijn in de toegang tot jeugdhulp (team Jeugd- en Gezinshulp, schoolmaatschappelijk werk, huisartsen en POH-jeugd, jeugdgezondheidszorg). Hierdoor is de samenwerking tussen de organisaties verbeterd en wordt meer afstemming gezocht met andere partijen om de meest passende zorg te bieden aan Zoetermeerse jeugdigen. Zo is onder meer een zorgpad ADHD ontwikkeld. In het zorgpad staat een gezamenlijke manier van werken voorop en staan de afspraken omtrent signaleren en acteren beschreven. De werkwijze is gericht op een preventieve en normaliserende aanpak. Het aantal jeugdigen dat verwezen wordt via door de gemeente beïnvloedbare toegangen stijgt. Daarbij zien we dat bovengenoemde organisaties relatief minder vaak verwijzen naar gespecialiseerde vormen van jeugdhulp. Er is ook nadrukkelijker gestuurd op de bekendheid en inzet van basisvoorzieningen en vrij toegankelijke opvoedondersteuning.

Effectindicator

2.1 Bevorderen opgroeiklimaat	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Tevredenheid hulp: ouders/jeugdigen die een positief effect ervaren na ondersteuning ¹	-	7,0	-		Verantwoording aanbieder
Aantal gezinnen dat gebruik maakt van preventieve voorzieningen opvoedondersteuning	1.143	p.m.	1.188 ²		Aanbieders preventieve opvoedondersteuning

¹ Indicator is niet goed meetbaar en daarom m.i.v. Programmabegroting 2019 komen te vervallen.

² Niet alle gegevens zijn al beschikbaar. De cijfers zijn gebaseerd op het bereik van preventief aanbod van De Jutters, Kwadraad, Humanitas en het Meerpunt Inlooppunt.

2.2 Bevorderen zorg op maat voor jongeren

Na een regionaal aanbestedingstraject in 2017 zijn op 1 januari 2018 de nieuwe contracten ingegaan met jeugdhulpaanbieders. Bij de aanbesteding voor 2018 zijn de productomschrijvingen en tarieven voor deze producten geharmoniseerd. Hierdoor is meer inzicht ontstaan in de kosten van specifieke producten en is vergelijking tussen aanbieders eenvoudiger geworden. Tegelijkertijd begon in 2018 ook de voorbereiding voor de inkoop jeugdhulp voor de periode 2020-2024. In juni 2018 heeft de raad ingestemd met de Inkoopstrategie specialistische jeugdhulp regio Haaglanden 2020-2024 waarin de brede kaders voor dit proces zijn vastgelegd. Vanaf 2020 zal worden overgegaan naar een stelsel van resultaatgerichte bekostiging. De voorbereiding van de inkoop en de lokale en regionale implementatie is in volle gang.

Gedurende 2018 bleek dat het budget voor jeugdhulp zorg in natura overschreden werd. Daarnaast waren de opbrengsten van het Actieplan Kostenbeheersing Jeugdhulp uit 2017 nog onvoldoende financieel zichtbaar. De door het college ingestelde Taskforce Jeugd Zoetermeer heeft analyses uitgevoerd naar de oorzaken van het hoge gebruik en de kosten van jeugdhulp in Zoetermeer.

Effectindicator

2.2 Bevorderen zorg op maat voor jongeren	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Verschuiving van zwaardere naar lichtere hulp: Aantal jeugdigen waar doorverwijzing naar zwaardere hulp plaatsvindt	-	-	34% ¹	n.v.t.	Monitoring toegang Zoetermeer
Het aantal jeugdigen dat na beëindiging van de hulp binnen 6 maanden met een hulpvraag komt	14% (voorlopig)	p.m.	p.m. ²	p.m.	Regionale jeugdhulp monitor

De gemiddelde kosten per cliënt	p.m.	6.650	p.m.	p.m.	Regionale jeugdhulp monitor
Gemiddelde cliënttevredenheid cliënten jeugdhulp	p.m.	> 7,0	p.m.	p.m.	Regionaal cliëntervaringsonderzoek
Aantal jeugdigen met jeugdhulp (% tot 18 jaar)	14,8%	12,44% (1 ^e ½ jaar '18)	p.m. ³	p.m.	Waarstaatjemeente.nl
Aantal jeugdigen met Jeugdreclassering (% tot 18 jaar)	0,8%	p.m.	p.m. ³	p.m.	Waarstaatjemeente.nl
Aantal jeugdigen met Jeugdbescherming (% tot 18 jaar)	1,5%	p.m.	p.m. ³	p.m.	Waarstaatjemeente.nl

¹ Percentage doorverwezen jeugdigen door de POH-jeugd naar gespecialiseerde jeugdhulp in eerste drie kwartalen van 2018.

² Dit percentage is over 2018 nog niet goed te bepalen, omdat de declaraties nog niet volledig zijn.

³ De cijfers van het CBS m.b.t. de percentages jeugdigen met jeugdhulp, jeugdigen met jeugdreclassering en jeugdbescherming zijn nog niet beschikbaar voor geheel 2018. Dit komt omdat de cijfers worden gebaseerd op declaraties en over 2018 zijn deze nog niet volledig. De meest recente jaarcijfers betreffen 2017. Percentage jeugdigen met jeugdhulp 14,8%, jeugdigen met jeugdreclassering 0,8% en jeugdigen met jeugdbescherming 1,5% (waarstaatjemeente.nl, cijfers 2017).

We zien dat het aantal jeugdigen dat wordt verwezen naar gespecialiseerde hulp afneemt in vergelijking met eerdere jaren. Het percentage jeugdigen met jeugdhulp ligt echter nog steeds hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit geldt ook voor het percentage jeugdigen waarbij sprake is van een jeugdbeschermingsmaatregel.

2.3 (Langer) zelfstandig wonen

Uitgangspunt voor het langer zelfstandig wonen is het bevorderen van de eigen mogelijkheden van de inwoner. Als inwoners ondersteuning nodig hebben die hun eigen netwerk niet kan bieden, geeft de gemeente ondersteuning via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), waar het kan via een algemene voorziening, maar zo nodig via een maatwerkvoorziening.

In 2018 is gemeente Zoetermeer samen met vijf zorg- en welzijnspartners de Werkagenda 'Op weg naar 2020' gestart. Hiermee wordt de zorg en ondersteuning voor psychisch kwetsbare inwoners zo georganiseerd dat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij en zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen. De Werkagenda dient ter voorbereiding op de taken beschermd wonen en maatschappelijke opvang die vanuit de centrumgemeenten worden overgeheveld naar de lokale gemeenten. De gemeente Den Haag heeft in 2018 voor de uitvoering van openbare geestelijk gezondheidszorg (OGGZ) het regionale budget overgedragen aan de regiogemeenten. ZonMw heeft voor de uitvoering van de werkagenda subsidie verstrekt.

Inwoners van Zoetermeer met een zorgvraag dienen zo passend en zelfstandig mogelijk te wonen. Om dat te kunnen realiseren dienen er voldoende (betaalbare) woningen beschikbaar te zijn, maar ook woon- en begeleidingsvarianten die inspelen op een meer intensieve of tijdelijke ondersteuningsbehoefte. Afgelopen jaar is samen met zorgaanbieders en corporaties een begin gemaakt voor een aanpak om te kunnen voldoen aan de vraag van alle doelgroepen met een woon-zorgbehoefte.

Met de decentralisatie van taken in het kader van de nieuwe Wmo en Jeugdwet is ook het terrein waarop we toezicht moeten houden vergroot. Het toezicht op de kwaliteit van de geleverde ondersteuning door zorgaanbieders is regionaal belegd bij de GGD. In 2018 is de samenwerking met de GGD geëvalueerd en zijn nieuwe afspraken gemaakt in de dienstverleningsovereenkomst met de GGD. Toezicht op de rechtmatigheid van de geleverde ondersteuning ligt bij de gemeente zelf, hiervoor zijn toezichthouders rechtmatigheid aangewezen. We zien in de praktijk, dat signalen over rechtmatigheid en over kwaliteit van zorg vaak gerelateerd zijn. Daarom is samenwerking belangrijk: De toezichthouders rechtmatigheid werken samen met hun collega's in de regiogemeenten én met de

GGD. In 2018 is onder andere intensief samengewerkt in een casus die betrekking had op meerdere gemeenten, waaronder Zoetermeer.

Effectindicator

2.3 (Langer) zelfstandig wonen	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld budget maatwerk-ondersteuning per cliënt	€ 2.855	€ 3.389	€ 2.798 ¹	Ja	Begroting
% Cliënten dat tevreden is over de kwaliteit van het ondersteuningsaanbod	80%	80%	79%	Nee	Cliëntervarings-onderzoek Wmo
% Cliënten dat vindt dat de ondersteuning past bij de hulpvraag	81%	80%	81%	Ja	Cliëntervarings-onderzoek Wmo

¹ Het bedrag uit de begroting is gedeeld door het aantal unieke klanten met een Wmo-maatwerkvoorziening. In 2018 waren er meer klanten dan in 2017, maar is per klant minder besteed.

2.4 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden

De gemeente heeft de taak om de gezondheid van haar inwoners te bevorderen (Wet publieke gezondheid). Een goede gezondheid is een belangrijke voorwaarde voor maatschappelijke participatie.

De speerpunten uit het Lokaal Gezondheidsbeleid zijn: vitaal ouder worden, gelijke kansen op gezondheid, lekker in je vel zitten en samen werken aan positieve gezondheid. Hierop zijn verschillende acties ondernomen.

Zo is de pilot 'Lang zal Meerzicht Leven' uitgevoerd, een programma waaraan circa 50 eenzame ouderen deelnamen. Deelname heeft hun gezondheid blijvend positief beïnvloed op het gebied van bewegen, eten en sociale contacten. Vanuit de andere verstrekte subsidies zijn de resultaten ook goed. Circa 3000 mensen kregen een voedingsadvies voor diabetes en overgewicht. Zo'n 600 volwassenen en 150 kinderen maakten gebruik van het aanbod GGZ-preventie, bestaande uit voorlichtingsbijeenkomsten en workshops. In het kader van preventie van gebruik van genotmiddelen zijn circa 2000 jongeren bereikt.

Ook is het landelijke actieplan 'Eén tegen eenzaamheid' ondertekend, waarmee Zoetermeer zich heeft gecommitteerd aan de ontwikkeling en uitvoering van een lokaal actieplan tegen eenzaamheid onder ouderen. In de kerstperiode was er een grote wensenactie voor eenzame ouderen, op initiatief van diverse ondernemers, vrijwilligers, welzijns- en zorgpartijen in de stad. Hiermee zijn voor ruim 200 ouderen wensen in vervulling gebracht, hebben 135 vrijwilligers meegewerkt en is via diverse kanalen onder een breed publiek aandacht gevraagd voor eenzaamheid.

De wijkgerichte zorg door de wijkverpleegkundige (heet nu: praktijkverpleegkundige) is gecontinueerd in Zoetermeer. Er is verder gebouwd aan het versterken van de samenwerking tussen organisaties in het netwerk van het medische en sociale domein. De praktijkverpleegkundigen werken vanuit de verschillende gezondheidscentra in Zoetermeer nauw samen met de huisartsen en bezoeken kwetsbare inwoners thuis. Zij screenen en volgen kwetsbare inwoners in hun eigen leefomgeving, en zetten preventieve interventies in de wijk in. Door dichtbij de huisarts te werken en door de (professionele) samenwerkingspartners goed te kennen springt de praktijkverpleegkundige zelf in met medische kennis en kunde waar nodig, maar verwijst ook door naar andere hulp of zorg. Zo wordt duurdere zorg vermeden en wordt bijgedragen aan het terugdringen van de gezondheidsverschillen in Zoetermeer.

De volgende preventieve activiteiten zijn in 2018 uitgevoerd: maandelijkse spreekuren in Palenstein bij het Leger des Heils en een tweedehandswinkel als laagdrempelige ontmoetingsplek. Dit heeft geresulteerd in 25 doorverwijzingen en het geven van gezondheidsadviezen. Verder hebben praktijkverpleegkundigen een bijdrage geleverd aan een pilot om ontslag van de kwetsbare oudere uit

de 2e lijn naar huis soepel te laten verlopen door inzet van de praktijkverpleegkundige. De praktijkverpleegkundige is als deskundige voor vrijwilligers op de achtergrond aanwezig, en heeft hierbij een adviserende rol, maar wordt ook ingeschakeld als de problematiek te zwaar blijkt te zijn voor een vrijwilliger.

Het bevorderen van veiligheid door het aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling heeft in 2018 onder andere aandacht gekregen door het voortzetten van het Veilig Verder Team Zoetermeer (VVTZ). In 2018 heeft het VVTZ echter minder gezinnen kunnen helpen dan verwacht (ongeveer 115 in plaats van 225). De samenwerking met de verschillende organisaties is ingewikkeld gebleken, waarbij met name de bezetting van het VVTZ – onder andere door veel personele wijzigingen – als blijvend aandachtspunt naar voren is gekomen. Er zal worden gemonitord of de samenwerking in de huidige vorm wordt voortgezet. In 2018 zijn ook de voorbereidingen gestart voor de invoering van de verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Effectindicator

2.4 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Coëfficiënt: Verlaging van aantal inwoners van 18 jaar en ouder met gevoel van eenzaamheid ¹	2,4	2,5	2,5	Ja	Omnibusenquête
% inwoners van 18 jaar en ouder dat een goede gezondheid ervaart	69%	69%	72%	Ja	Omnibusenquête

¹ De score is een coëfficiënt van een aantal vragen over eenzaamheid. De indicator, gevoelens van eenzaamheid, wordt weergegeven in een score op een schaal van 0 tot en met 11, van niet eenzaam tot en met zeer sterk eenzaam. Hoe lager de score, hoe minder eenzaam.

2.5 Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking

We stimuleren een samenleving waar iedereen de gelegenheid heeft om mee te doen, waar mensen elkaar helpen en waar de overheid niet automatisch alles regelt.

Dit doen we door te zorgen voor een goede infrastructuur van Wmo basisvoorzieningen per wijk. Deze voorzieningen hebben een preventieve en ondersteunende functie. Inwoners die (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn, kunnen in de wijken terecht bij het algemeen maatschappelijk werk, organisaties voor materiële dienstverlening, welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties en ontmoetingsruimten van wijk- en buurtverenigingen.

De huiskamer van Meerzicht is als totaalconcept van inloopcentrum voor ouderen erin geslaagd om het aantal bezoekers uit de wijk te laten toenemen. Als indicator is hiervoor het aantal verstrekte maaltijden gebruikt. Er zijn 17% meer maaltijden per dag verstrekt. De aanwezigheid van een herkenbare inloop in de wijk waar ouderen naar toe kunnen voor vragen, advies, ontmoeting, activiteiten, een maaltijd en andere zaken heeft een preventieve werking op het gebruik van zwaardere vormen van ondersteuning, zoals recreatieve dagbesteding en individuele begeleiding. Daarnaast helpt het kwetsbare ouderen om langer thuis te kunnen blijven wonen.

Tegelijkertijd zien we ook dat het inloopcentrum voor bewoners van het Albrandswaard een specifieke aanvullende functie heeft. Met het afschaffen van de verzorgingshuizen, het scheiden van wonen en zorg en de wens om langer zelfstandig thuis te wonen, ontstaat er behoefte aan een 'tussenvoorziening': een verzorgingshuis nieuwe stijl. Door de aanwezigheid van de medewerkers van Palet Welzijn kreeg het verzorgingshuis nieuwe stijl nu (onbedoeld) vorm, via de beantwoording van allerlei praktische problemen en vragen van bewoners over het wonen. Denk hierbij aan een verloren huissleutel. Deze functie lijkt triviaal, maar is van groot belang om kwetsbare ouderen zelfstandig te laten wonen.

Een mooie ontwikkeling is dat de wijk- en buurtverenigingen elkaar steeds beter weten te vinden, met elkaar waar mogelijk samenwerken, van elkaar leren en ook steeds meer de samenwerking met andere organisaties in de wijk zoeken.

In Zoetermeer zorgen inwoners voor elkaar. Zoals mantelzorgers, die informele hulp bieden aan hun naasten. De gemeente heeft veel waardering voor hun inzet. Daarom verstrekt de gemeente jaarlijks de mantelzorgwaardering. In 2018 maakten ruim 2.300 mantelzorgers gebruik van deze voorziening. Om mantelzorgers te ondersteunen, gaf de gemeente subsidie voor gerichte voorzieningen zoals informatie en persoonlijk advies, respijtzorg, en parkeerfaciliteiten voor mantelzorgers.

Daarnaast is de gemeente in gesprek geweest met mantelzorgers om te bepalen in hoeverre het aanbod past bij hun vraag. Uit deze gesprekken kwam onder andere naar voren dat mantelzorgers duidelijker overzicht willen krijgen waar zij met zorgvragen voor hun naaste of zichzelf terecht kunnen. Nu vinden mantelzorgers dit vaak niet helder. De gemeente gaat aan de slag met deze vraag door onder andere de informatievoorziening over het sociaal domein te verbeteren.

Ook is de gemeente in gesprek geweest met verenigingen en vrijwilligers. Naar aanleiding van deze gesprekken heeft het college een voorstel gedaan om verenigingen directer te gaan faciliteren, zodat zij beter zijn toegerust om hun vrijwilligers te ondersteunen. Ook bevat het voorstel plannen om netwerkvorming tussen verenigingen te bevorderen, zodat zij elkaar sneller kunnen vinden en meer met elkaar kunnen samenwerken.

In 2018 is in beeld gebracht welk aanbod de gemeente heeft voor multiprobleemhuishoudens. Duidelijk werd dat er verschillende ingangen waren, zoals de afdeling veiligheid, het team Jeugd- en Gezinshulp, de aanvoerders, en de procescoördinatoren. Het onderzoek is afgerond en nu wordt een voorstel voorbereid om de multiprobleemhuishoudens sneller op het spoor te komen en een eenduidige visie en aanbod voor hen te organiseren.

Effectindicator

2.5 Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
% vrijwilligers	28%	24%	27%	Ja	Omnibusenquête
% mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt vanuit de eigen omgeving	72,9%	70,0%	69%	Nee ¹	Omnibusenquête
% mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt door de gemeente/ZoSamen	11,4%	15%	11,5%	Nee ¹	Omnibusenquête
% mantelzorgers dat zich over het algemeen genomen voldoende ondersteund voelt	65,9%	70%	66%	Nee ¹	Omnibusenquête
% mantelzorgers dat zich ondersteund voelt door de gemeente ²	-	-	-	-	Omnibusenquête

¹ De gerealiseerde percentages zijn lager dan begroot. De reden hiervoor is niet eenduidig. Vele zaken kunnen effect hebben op dit percentage. Uit gesprekken met mantelzorgers bleek, dat vooral passende (professionele) hulp voor de verzorgde bijdraagt aan de mate waarin een mantelzorger zich ondersteund voelt.

² Deze indicator wordt niet afzonderlijk gemeten. Mantelzorgondersteuning wordt integraal aangeboden aan mantelzorgers, waardoor het voor hen lastig is onderscheid te maken tussen ondersteuning vanuit de gemeente en ondersteuning door uitvoeringsorganisatie ZoSamen. Daarom is ervoor gekozen de ondersteuning van mantelzorgers door de gemeente en ZoSamen samen te nemen. M.i.v. de Programmabegroting 2019 komt deze indicator te vervallen.

2.1.2.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
2.1 - Bevorderen opgroeiklimaat	4.857	52	-4.804
2.2 - Bevorderen zorg op maat voor jongeren	48.595	1.436	-47.159
2.3 - Langer zelfstandig wonen	22.551	2.172	-20.380
2.4 - Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden	6.267	10	-6.256
2.5 - Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking	7.060	2	-7.058
Totaal programma	89.330	3.673	-85.658

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Ter bevordering van het opgroeiklimaat (doelstelling 2.1) is budget besteed aan subsidies voor de Stichting Jeugdgezondheidszorg (€ 3,5 mln.) en het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Ter bevordering van zorg op maat voor jongeren (doelstelling 2.2) is budget ingezet voor jeugdhulp (€ 40,5 mln.), de Gemeenschappelijke Regelingen Veilig Thuis Haaglanden en Inkoopbureau H-10 (€ 1,4 mln.) en voor algemene jeugdvoorzieningen (€ 2,0 mln.). De inkomsten betreft de laatste onttrekking van € 1,4 mln. uit de bestemmingsreserve sociaal domein.

Het budget voor langer zelfstandig wonen (doelstelling 2.3) is ingezet ten behoeve van de individuele WMO-voorzieningen. Daarnaast zijn uit het budget de maatwerkvoorzieningen Wmo bekostigd. Ook de zogenaamde bemoeizorg (€ 0,5 mln.) valt onder deze doelstelling.

De grootste uitgaven ter bevordering van de gezondheid, veiligheid en welbevinden (doelstelling 2.4) zijn gedaan ten behoeve van de ouderenzorg en cliëntondersteuning ouderen (€ 1,6 mln.), de mantelzorgwaardering (€ 0,5 mln.), de GGD Haaglanden (€ 1,4 mln.), wijkregisseurs en Wijk-aan-zet (€ 0,3 mln.) en wijkactivering (€ 0,7 mln.).

Het budget voor meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking (doelstelling 2.5) is onder andere ingezet ten behoeve van vrij inzetbare Wmo-voorzieningen (€ 2,4 mln.), mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning (€ 0,7 mln.), maatschappelijk werk (€ 1,3 mln.), cliëntondersteuning overig (1,3 mln.) en integratie en participatie (€ 1,1 mln.)

2.1.3 Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

2.1.3.1 Algemene doelstelling

In het Hoofdlijnenakkoord 2014 - 2018 zijn het komen tot een CO₂ neutrale stad en streven naar een natuurlijk en groen Zoetermeer als twee belangrijke speerpunten van beleid benoemd. Om ook in de toekomst een prettige en gezonde stad in de randstad te blijven waar mensen van hun leefomgeving kunnen genieten moet dit tot het DNA van de stad gaan behoren. De manier waarop er met afval omgegaan wordt heeft ook zijn effect hierop. Door in te zetten op het verbeteren van het afvalscheidingsgedrag van inwoners wordt de hoeveelheid restafval teruggedrongen en is meer afval gerecycled.

De openbare ruimte is het visitekaartje van de stad. De gemeente zorgt samen met de inwoners, bedrijven en instellingen voor de kwaliteit en leefbaarheid van de openbare ruimte. Bij keuzes in het beheer van de openbare ruimte zijn duurzaamheid, bereikbaarheid, aantrekkelijkheid en veiligheid leidend geweest.

2.1.3.2 De doelstellingen van dit programma

3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Zoetermeer was al koploper in aardgasvrije nieuwbouw en is afgelopen jaar ook landelijk koploper geworden in het aardgasvrij maken van een bestaande wijk. Het Rijk heeft uit 75 aanvragen, 27 wijken geselecteerd als landelijke proeftuin aardgasvrije wijk (PAW). Palenstein is één van deze wijken en ontvangt hiervoor een bijdrage van € 6,5 mln. [Minister Ollongren](#) is al op bezoek geweest om te kijken hoe we het aanpakken. Intussen is er ook met de corporaties en Stedin gestart met een plan van aanpak voor het aardgasvrij maken van Meerzicht en Driemanspolder. Hiervoor is de stuurgroep Palenstein aardgasvrij (Vidomes, Vestia, De Goede Woning, Gemeente Zoetermeer en Stedin) omgedoopt tot stuurgroep Zoetermeer aardgasvrij.

Ook bij particuliere woningen gebeurt er veel. Dankzij twee landelijke subsidies zijn verduurzamingstrajecten gestart bij 12 VvE's. Voor particuliere eigenaren van bestaande

eengezinswoningen kan er (op natuurlijke momenten) stapsgewijs naar aardgasvrij toe worden gewerkt. De gemeente heeft diverse initiatieven ondersteund om hiermee te helpen. De campagne 'Seghwaert maakt vaart' is een groot succes. De startbijeenkomst had meer dan 150 bezoekers. De door de gemeente ondersteunde winkel voor duurzaam wonen (Reimarkt) heeft intussen al met bijna 1000 inwoners contact gehad. Ook zijn er 5 zogenaamde energiesafari's georganiseerd in de wijken Driemanspolder, Seghwaert en Palenstein.

Zoetermeer is afgelopen jaar na onderzoek van Naturalis verkozen tot meest bij-vriendelijke gemeente van Nederland. Dit is de kroon op het werk van vele jaren ecologisch bloemrijk groenbeheer en een aantal aanvullende acties voor de bijen in de afgelopen jaren. Bijen zijn een belangrijke maatstaf voor de biodiversiteit. Er zijn afgelopen jaar ook diverse acties georganiseerd om de natuurbeleving te vergroten. De gemeente heeft o.a. de realisatie van het boekje 'green five' in Zoetermeer ondersteund en de ontwikkeling van een natuurbeleefroute-app door Zoetermeer. Aan behoud en vergroting van de biodiversiteit is ook gewerkt. Het ambitiedocument 'Groene Gezonde Stad' is vastgesteld om het groene karakter van Zoetermeer te behouden. En om de biodiversiteit te vergroten heeft de gemeente Zoetermeer het initiatief genomen voor een greenblue deal met de provincie, het Hoogheemraadschap Rijnland en de gemeente Leidschendam-Voorburg. Het is de gezamenlijke wens om in de Meerpolder een weidevogel-wateropvang-gebied te realiseren van ca. 20 ha.

In 2018 is uitvoering gegeven aan het afvalbeleidsplan 'Zoetermeer, meer bewust' dat eind 2017 is vastgesteld. In twee jaar tijd wordt gestreefd naar een reductie van de hoeveelheid restafval van 10 kilo per persoon. In 2018 zijn diverse projecten opgestart om deze daling te realiseren. Een aantrekkelijke economie staat garant voor een toename van huishoudelijk afval. Dit heeft de daling van het aantal kilogrammen restafval per inwoner beperkt. Of een daling van 10 kilo in 2020 gehaald gaat worden, kan daarom niet met zekerheid gesteld worden.

Effectindicator

3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Aantal kilogram restafval per inwoner	218	< 218	217	ja	Gemeentelijke database
% CO2 reductie	11%	14%	11%	nee	CO2-monitoring energieinbeeld klimaatmonitor. databank
% van de inwoners dat de natuur ervaart in de buurt	87%	89%	pm	pm	Omnibusenquête

3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte

In de Beheervisie Openbare Ruimte (BOR) die in 2016 is vastgesteld, is een nieuwe beheerstrategie opgenomen. De koers van beheer voor de komende jaren is samen te vatten onder de noemer 'omgevingsbewust beheer', waarbij meer dan voorheen gestuurd wordt op effect en risico.

In 2018 is risicogestuurd wegbeheer opgenomen in de programmering van het groot- en vervangingsonderhoud. De leesbaarheid van het programma groot onderhoud 2018 op de website is verbeterd. Via het Geoportaal op de gemeentelijke website kunnen de afzonderlijke projecten worden ingezien.

In 2018 heeft de uitvoering van de - medio 2017 gestarte - kwaliteitsverbetering openbare ruimte nader vorm gekregen. Onder het motto "Buiten Gewoon Mooi!", zijn maatregelen uitgevoerd waarbij de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte op een slimme manier wordt verbeterd. In plaats van een integrale verhoging van de beheerkwaliteit door te voeren, is ingezet op het leveren van maatwerk in

onderhoud en op investeren op zichtbare, veel gebruikte plekken. Voorbeelden zijn het vaker maaien van randen langs voet- en fietspaden om de bruikbaarheid te vergroten en het aanleggen van een bijen idylle in het burgemeester Hoekstrapark.

Hiermee is een andere kwaliteit geleverd, meer gericht op gebruik en beleving van de openbare ruimte. Hierdoor is de waardering voor het groen toegenomen. Er is wel sprake van een lagere tevredenheid over de openbare ruimte, dit kan voortkomen uit de bredere scope van het beheer openbare ruimte. Denk aan de wijze waarop samenspraak is vormgegeven bij herinrichtingsprojecten openbare ruimte of speelgebieden of de wijze van dienstverlening (het afhandelen van verzoeken/vragen, meldingen en klachten).

Groot- en vervangingsonderhoud

In 2018 zijn een groot aantal werken en projecten (grotendeels) uitgevoerd, waarvan het meest in het oog springende hieronder worden opgesomd. Naast vervanging van groen in onderstaande projecten, is ook in de wijken in toenemende mate groenomvorming noodzakelijk.

Buytenwegh

Er is groot onderhoud uitgevoerd aan de verharding van Theo Thijssenhove en Django Reinhardtrode. Daarnaast een reconstructie verharding en groen van de Nesciohove en de M. Koenenhove.

Noordhove

Reconstructie verharding en groen van Aldo van Eijckpark en omgeving. In overleg met bewoners is het park heringericht, de weg opnieuw bestraat en zijn waar nodig huisaansluitingen van de riolering aangepast.

Driemanspolder

Reconstructie verharding en groen van Willem Alexanderplantsoen. Dit park is ontworpen samen met buurtbewoners en omliggende scholen, waarbij de scholen geld gefund hebben voor diverse extra beweegtoestellen. Het thema "buiten is plek voor iedereen" wordt vormgegeven door natuurspelen, een 400 meter renparcours, jeu de boules baan, fitnessstoestellen en veel groen en kleur in de beplanting.

Stadcentrum

Groot onderhoud verharding van Bovenlangs, Amsterdamstraat en Nederlandlaan.

Seghwaert

Vervanging van een brug en reconstructie verharding en groen van de Vogeldreef en reconstructie verharding en groen van de Akkerdreef. Groot onderhoud aan verharding van Violiervaart, Weidedreef, Velddreef, Vijverdreef, Vaartdreef en Gaardedreef.

Meerzicht

Groot onderhoud voetpaden langs de Meerzichtlaan.

Rokkeveen

Groot onderhoud verharding van Natuursteenlaan.

Recreatiegebieden

Groot onderhoud verharding van Waterpad.

Daarnaast hebben in 2018 een aantal grote samenspraaktrajecten plaatsgevonden zoals de samenspraak voor de herinrichting van de Karel Doormanlaan waarbij de groenstructuur terug wordt gebracht en de verkeersveiligheid wordt verhoogd. En de samenspraak voor het realiseren van een centrale speel- en sportplek in het burgemeester Hoekstrapark.

Effectindicator

3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
% van de openbare ruimte dat op het afgesproken kwaliteitsniveau zit	90%	85%	93%	ja	Quick scan openbare ruimte, Omnibusenquête
% inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte	87%	85%	84%	nee	Omnibusenquête
Waardering bewoners groene kwaliteit	7,3	7,5	7,5	ja	Omnibusenquête

2.1.3.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

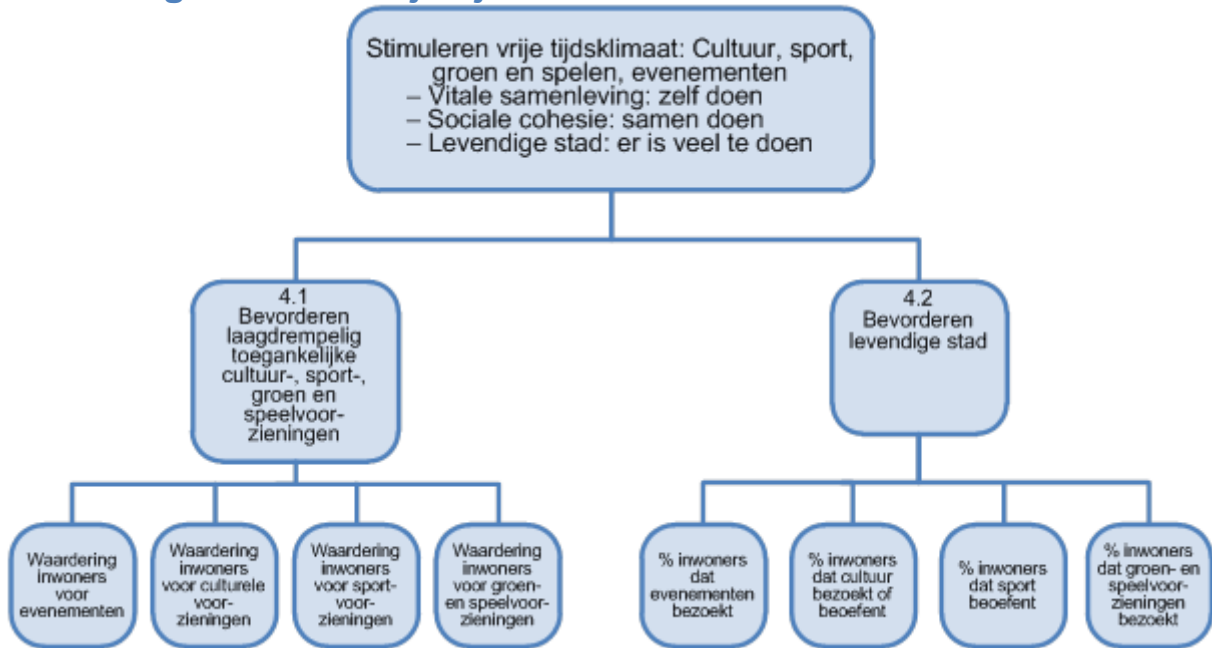
	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
3.1 - Bevorderen duurzame ontwikkeling	11.453	15.585	4.132
3.2 - Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte	33.233	11.429	-21.804
Totaal programma	44.686	27.014	-17.672

Financiën op hoofdlijnen

Voor duurzame ontwikkeling (doelstelling 3.1) is budget uitgegeven aan het verzamelen en verwerken van afval € 10,1 mln., het verbeteren van het leefmilieu (geluid- en luchtkwaliteit, energiebesparing en verbetering biodiversiteit), Duurzaam en Groen, in totaal (€ 1,3 mln.). De inkomsten bestaan vooral uit de afvalstoffenheffing (€ 13,9 mln.) en overige inkomsten afvalinzameling € 1,3 mln.

Voor het behouden van een aantrekkelijke & veilige openbare ruimte (doelstelling 3.2) is het budget aangewend ten behoeve van het dagelijks, periodiek en groot onderhoud van de openbare ruimte (totaal ca. € 33 mln.). De inkomsten bestaan vooral uit de rioolheffing (€ 6,4 mln.), de inkomsten uit parkeeropbrengsten (€ 2,4 mln.) en onttrekkingen vanuit reserves o.a. de egaliseringsreserve groot onderhoud € 1,6 mln. (totaal onttrekking reserves € 2,2 mln.).

2.1.4 Programma 4 Vrije tijd

2.1.4.1 Algemene doelstelling

Zoetermeer is een veelzijdige stad voor actieve vrijetijdsbeleving, een stad waar het naast goed wonen en werken ook goed recreëren is. Wij vinden het belangrijk dat inwoners zich kunnen ontwikkelen, veel kunnen beleven en elkaar kunnen ontmoeten. Hiervoor zijn er laagdrempelige basisvoorzieningen zoals de sportaccommodaties, de culturele instellingen, de stadsboerderijen en de wijktuinen. Onze vrijetijdssector is bij uitstek de drager van ons citymarketingconcept 'buitensport en actieve levensstijl'.

2.1.4.2 De doelstellingen van dit programma

4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen Sport

In 2018 is de ingezette weg van de Sportagenda 2017 verder opgepakt. Er wordt hierbij ingezet op het leggen van verbindingen tussen sport en andere maatschappelijke doelstellingen. Zo konden in 2018 elf projecten starten om een sport in te zetten voor andere maatschappelijk doelen met behulp van de subsidie 'sport als supporter'. Het zijn de sportverenigingen die een onmisbare rol hebben in onze stad voor de ontmoeting, sociale component van de stad en natuurlijk het in beweging brengen van de stad. Vandaar dat we hen zo goed mogelijk ondersteunen. Dit gebeurt onder andere met behulp van een verenigingsondersteuner, die een aanspreekpunt is voor verenigingen en sportcafés en verdiepende themabijeenkomsten organiseert. Ook de combinatiefunctionarissen zijn ingezet om de verenigingen te ondersteunen. Zij leggen verbindingen tussen sportaanbieders en andere maatschappelijke organisaties, zoals scholen en welzijnspartijen. Met een toename van bijvoorbeeld het aantal wijk sportverenigingen en school sporttoernooien brengen zij samen met de sportaanbieders verschillende doelgroepen in beweging. Ook is weer ingezet op zwemvaardigheid middels een zwemstimuleringsregeling en schoolzwemmen voor speciaal (basis)onderwijs. De waardering van binnensportvoorzieningen en commerciële sportvoorziening zijn iets gedaald en de waardering van de zwembaden is iets verhoogd, per saldo is het gemiddelde waarderingcijfer gelijk gebleven

In 2018 is de raad akkoord gegaan met de voorbereiding van de plannen voor een nieuw zwembad in het Van Tuylpark. De aanbesteding van Gymworld is aan het einde van het jaar afgerond. Ook de renovatieplannen voor de Noordwesterhal zijn verder uitgewerkt..

Groen, Spelen, Leren (GSL)

GSL richtte zich in 2018 vooral op samenwerken, veiligheid en educatie. De beheerders van de stads- en speelboerderijen en wijktuinen ontvingen ruim 367.000 bezoekers, begeleidden vele (maatschappelijke)stagiaires en leerlingen, verzorgden de educatie over dieren en natuur en verbeterden de veiligheid van de terreinen en speeltoestellen. Ook werd de notitie 'dierenwelzijn op de stadsboerderijen en in de buitengebieden' volledig geactualiseerd. 2018 was het jaar waarin samenwerkingen met vele partijen in de stad werden opgezet of verder uitgewerkt. Met de stichting Vrienden van de Natuurtuin is een samenwerkingsovereenkomst ondertekend voor de Natuurtuin in het Westerpark. De Natuurtuin is hiermee gezamenlijke verantwoordelijkheid geworden en heeft voor nieuwe vrijwilligers en bezoekers aan de tuin gezorgd. Op Speelboerderij Het Buitenbeest heeft Tuingezel (dagopvang voor mensen met beginnende dementie) een definitieve plek gekregen in het oude leslokaal en er is veel verbouwd voor het in de oude wagenschuur huisvesten van een pannenkoekenboerderij. Voor de verbouwing van de Balijhoeve is met verschillende partijen toegewerkt naar een nieuwe samenwerking. Externe partijen zoals IVN, Mooi, Piezo, Staatsbosbeheer, de Vleermuizenwerkgroep en andere natuur- en milieuorganisaties organiseerden op en vanuit de verschillende GSL locaties creatieve lessen en workshops, natuurexcursies en andere activiteiten voor jong en oud. Op Stadsboerderij de Weidemolen is de samenwerking met brasserie Up gestart. De gemeentelijke wijktuinen zijn voor het eerst in oktober open gebleven voor enthousiaste wintertuiniers en vrijwilligers.

Cultuur

2018 was het laatste jaar van de Toekomstagenda cultuur 2015 - 2018. Hiermee zijn de meeste besluiten uit het raadsvoorstel in gang gezet of afgerond:

De evaluatie van het Cultuurfonds Zoetermeer heeft duidelijk gemaakt dat het fonds haar plek in de stad heeft gevonden en een uitgebreid en divers aanbod aan activiteiten heeft opgeleverd.

Een haalbaarheidsonderzoek rond uitbreidingsmogelijkheden van de Boerderij heeft in 2018 drie varianten opgeleverd, minimale verbouw, maximale verbouw en nieuwbouw. Een second opinion bevestigt in grote lijnen de aannames van het haalbaarheidsonderzoek. Op basis hiervan is besloten onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor nieuwbouw op een andere dan de huidige locatie Het ateliercomplex BaZtilleterrein is in maart 2018 in erfpacht overgedragen aan de Stichting Ateliers Zoetermeer (SAZ). Het kunstenaarscollectief gaat zelfstandig verder als ateliercomplex en broedplaats voor onafhankelijke kunstenaars.

De plannen voor de verhuizing van Terra Art Projects naar de te verbouwen Kwikfitgarage zijn in 2018 verder geconcretiseerd. In december heeft de wethouder cultuur de formele handeling voor de start van de verbouw verricht. Bij een nieuwe locatie en een nieuw concept hoort een nieuwe naam. In de naam Franx eert Terra de bouwer van de garage Dirk Franx. Het voornemen om Terra Arts Projects in 2018 een regieorganisatie beeldende kunst op te laten zetten was door het ontbreken van financiële middelen (nog) niet uitvoerbaar.

De bibliotheek opende samen met de gemeente en vele maatschappelijke partners de nieuwe locatie het Forum. Op verschillende pleinen werd gestart met een nieuwe vorm van samenwerking. Men komt in het Forum om te lezen en te leren, voor informatie en advies over opvoeding, gezondheid, geld, mantelzorg, taal, vrijwilligerswerk, en vrije tijd. De Bibliotheek breidde haar activiteiten steeds verder uit.

2018 was het laatste jaar waarin het Stadsmuseum exposities verzorgde in het Oude Huijs in de Dorpsstraat. Voor de afscheidstentoonstelling 'Ja, ik wil' hebben Zoetermeeders massaal hun trouwkleiding, trouwfoto's en allerhande zaken rondom hun huwelijk uitgeleend. De verbouwing van de nieuwe locatie in het Zuidwaarts vorderde gestaag en het casco werd in november opgeleverd. De nieuwe naam van het museum is Museum de Voorde.

Het verbouwde CKC, met als hoofddoel de inhuizing van de amateurkunst, is in februari 2018 officieel in gebruik genomen. Naast inzet op de ontvangst en ondersteuning van de amateurverenigingen ging de aandacht naar samenwerking met partners in de wijken. Daarnaast was er weer meer aandacht voor vernieuwende concepten zoals Make Music en nieuwe technologieën als robotica, 3d-printen en virtual reality.

De waardering voor de culturele voorzieningen was iets lager dan begroot (7,8 in plaats van 8,0), maar wel hoger dan in 2017 (7,7). Dit verschil is mogelijk te verklaren door de vertraging in de plannen voor Stadsmuseum en Terra.

Bij het Stadstheater lag in 2018 de nadruk op het eerste volle jaar met de nieuwe toneelhijsinstallatie en een volledig nieuw horecaconcept (STAGE) met bijpassende entourage. Voor wat betreft het nieuwe horecaconcept is men nog op zoek naar de juiste formule en de daarbij passende openingstijden.

In het kader van Beeldende Kunst & Openbare Ruimte (BKOR) zijn in 2018 twee grote projecten opgeleverd; het seriematige kunstwerk Maquettetafels in Oosterheem en het seriematige kunstwerk De Ontmoeting in het Stadhuis-Forum. De visie beeldende kunst, die in 2017 was uitgewerkt, is begin 2018 ter kennisgeving naar de raad gestuurd.

Effectindicator

4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Waardering inwoners voor evenementen	7,8	7,9	7,7	nee ¹	Omnibusenquête
Waardering inwoners voor culturele voorzieningen	7,7	8,0	7,8	nee	Omnibusenquête
Waardering inwoners voor sportvoorzieningen	6,8	7,0	6,8	nee	Omnibusenquête
Waardering inwoners voor de stadsboerderijen	-	7,5	7,8	ja	Omnibusenquête

¹Het streefcijfer voor evenementen is niet gehaald. Het gaat echter om een marginaal verschil dat niet toe te schrijven aan duidelijke oorzaken. Er zijn er meerdere elementen die van invloed zijn op de uitkomst van de indicatoren dan alleen de waardering van de respondenten van de Omnibusenquête. Te denken valt aan interesse in/affiniteit met evenementen. Het aanbod wordt nog steeds beoordeeld met een ruime voldoende

4.2 Bevorderen bruis

In 2018 is de Citymarketing strategie vastgesteld door de raad. Aansluitend daarop wordt gewerkt aan het Citymarketing actieplan. Het evenementenbeleid maakt deel uit van de marketingstrategie. Het percentage bezoekers aan evenementen is ten opzichte van de voorafgaande jaren gestegen. De evenementen zelf, onder andere Bevrijdingsfestival, Culinair, Halloween, Historisch Zoetermeer, werden door de inwoners gemiddeld met een ruime voldoende gewaardeerd.

Eind november 2018 is het eerste deel van de pilot van het Nationaal Videogame museum succesvol afgerond. Dit is gebaseerd op het feit dat tijdens het pilotjaar gemikt werd op 10.000 bezoekers en uiteindelijk 40.000 bezoekers geteld werden.

In 2018 waren er vertrouwde Zoetermeerse (top)sportevenementen, zoals Mountainbike, Europacup wedstrijden tafeltennis, International High Jump gala' en waren we onder andere de gastheer van NK Karate jeugd. In 2018 vond tevens het sportgala plaats waarbij voor het eerst ook de prijs werd uitgereikt voor 'meest maatschappelijke sportaanbieder'

Bij sport zien we een ogenschijnlijk ongunstige afwijking van sportdeelname onder de inwoners. Bij de vraag naar 'het aantal dagen dat men minimaal 30 minuten beweegt' zien we juist een ogenschijnlijk gunstige beweging. In 2017 gaf 18% aan op geen enkele dag in de week meer dan 30 minuten te bewegen. In 2018 is dit percentage gedaald naar 8%. Dit valt waarschijnlijk te verklaren door het feit

dat de vragen iets aangepast zijn om aansluiting te vinden op de aangepaste landelijke beweegrichtlijnen (per september 2017).

Het Historisch Genootschap Zoetermeer heeft in 2018 weer de Open Monumentendag georganiseerd. Verder werden bezoekers bij de tentoonstelling 'The young ones' mee terug genomen naar de jaren 60 in Zoetermeer.

Effectindicator

4.2 Bevorderen bruis	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
% inwoners dat evenementen bezoekt	43%	42%	49%	ja	Omnibusenquête
% inwoners dat cultuur bezoekt of beoefent	84%	84%	84%	ja	Omnibusenquête
% inwoners dat sport beoefent	78%	75%	71%	nee	Omnibusenquête
% inwoners dat de stadsboerderijen bezoekt	-	50%*	42%	nvt*	Omnibusenquête

* De vraagstelling in de Omnibusenquête voor dit onderdeel is aangepast en sluit daardoor niet meer aan bij het genoemde percentage in de begroting voor 2018. Het percentage bezoekers in 2017 was 40%. Het bezoekersaantal is dus toegenomen.

2.1.4.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

	Bedragen x € 1.000		
	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
4.1 - Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorz.	19.817	9.241	-10.576
4.2 - Bevorderen bruis	5.282	304	-4.978
Totaal programma	25.099	9.544	-15.554

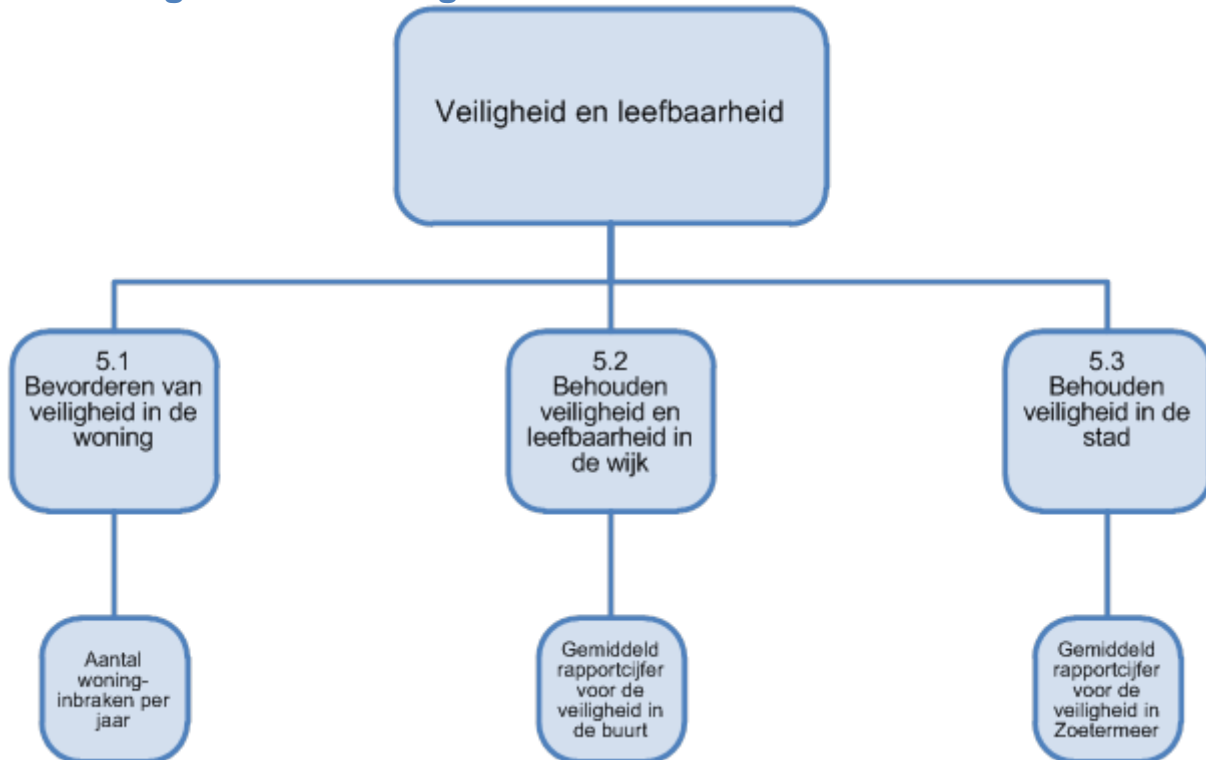
Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Ter bevordering van laagdrempelig toegankelijke culturele- en sportvoorzieningen (doelstelling 4.1) is het budget onder andere ingezet voor subsidies aan de (grote) culturele instellingen, zoals Forum, Stadsmuseum, Stadstheater en Cultuurpodium De Boerderij (€ 6,9 mln.), de exploitatie van de sport- en sociaal-culturele accommodaties (€ 10,3 mln.) en de stadsboerderijen en wijktuinen (€ 2,3 mln.) Daarnaast is het budget ingezet voor beeldende kunst en diverse kunsttoepassingen (€ 0,3 mln.).

Ter bevordering van bruis in de stad (doelstelling 4.2) is het budget ingezet voor het Centrum voor Kunst en Cultuur & partners (CKC) en ondersteuning van een aantal kleinere organisaties voor amateurkunst (€ 2,5 mln.), een breed scala aan evenementen (€ 0,9 mln.) en activiteiten op het gebied van vrije tijd, sport- en spelontwikkeling inclusief combinatiefunctionarissen (€ 1,2 mln.). Daarnaast is het budget besteed aan investeringsaanvragen door amateurverenigingen, onderhoud van beeldende kunstobjecten en monumentenbeleid.

2.1.5 Programma 5 Veiligheid

2.1.5.1 Algemene doelstelling

Inwoners van Zoetermeer voelen zich veilig in huis, in de wijk en in de stad. Door inzet van zowel professionals als vrijwilligers wordt de veiligheid en leefbaarheid in de stad gewaarborgd.

Wij werken aan het verbeteren van de veiligheid van inwoners, ondernemers en bezoekers van onze stad. Dat doen we door integraal wijkgericht nauw samen te werken met private partners, publieke partners (met name uit het sociaal domein en met veiligheidspartners zoals politie en OM) en met inwoners.

2.1.5.2 De doelstellingen van dit programma

5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning

De inwoners van Zoetermeer moeten zich veilig voelen in hun eigen woning. Een woningoverval en woninginbraak tasten het veiligheidsgevoel ernstig aan en kunnen langdurige emotionele effecten hebben. Door inwoners op de hoogte te brengen van de risico's en de maatregelen die zij zelf kunnen treffen, kunnen zij de eigen verantwoordelijkheid nemen om mee te werken aan het voorkomen van inbraken. De gemeente werkt door onder andere de inzet van een bouwinspecteur die tevens als preventieadviseur woninginbraken actief is, samen met inwoners, politie, woningcorporaties en bedrijfsleven om met concrete maatregelen en voorlichting- en/of subsidieacties het aantal inbraken te verminderen. Het aantal inbraken is ook dit jaar weer verder gedaald

De bevoegdheid van de burgemeester om een tijdelijk huisverbod aan een geweldpleger op te leggen is regelmatig gebruikt.

Effectindicator

5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Aantal woninginbraken per jaar	247	< 247	208	ja	Politie

5.2 Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk

Zoetermeer is een stad waar iedereen zich veilig voelt. Het openbaar vervoer, scholen en horeca zijn plaatsen in de stad waar vele mensen elkaar tegenkomen. De veiligheid en veiligheidsgevoelens op deze plaatsen moeten worden behouden en waar mogelijk worden verbeterd. Bewoners zijn daarbij onmisbaar door hun betrokkenheid door onder andere WAS en Whats' App.

Er is gekozen voor het optimaliseren en flexibeler maken van het cameratoezicht in Buytenwegh. Bij een hotspot is flexibel cameratoezicht ingezet.

Team Handhaving was actief met het verwijderen van weesfietsen en fietswrakken. Daarnaast zijn de handhavers onder andere ingezet bij evenementen, randstadrailacties en in de wijken. Handhaving heeft in de voormaatregelen (o.a. het verwijderen van brandbaar materiaal) tijdens de jaarwisseling een grote inzet gehad. Er waren dit jaar meer vuurwerkvrije zones. Het handhaven van de vuurwerkvrije zones is goed verlopen.

Effectindicator

5.2 Bevorderen/behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in de buurt	7,7	7,5	7,9	ja	Omnibusenquête

5.3 Behouden veiligheid in de stad

Om de veiligheid in de stad te kunnen waarborgen is een goede samenwerking met partners zoals politie, Openbaar Ministerie, ondernemers en inwoners noodzakelijk. Mede door de samenwerking zijn de criminaliteitscijfers de afgelopen jaren flink gedaald. Om dit vast te houden en zo mogelijk door te (kunnen) zetten moeten de signalen aan de voorkant nog beter opgepakt worden.

Zoetermeer heeft te maken met grootstedelijke jongerenproblematiek. Een aantal jongeren en jongvolwassenen veroorzaken in groepsverband of als individu, overlast en criminaliteit. Problematische (jeugd)groepen en radicalisme worden integraal en multidisciplinair aangepakt. Hierin werken partners vanuit de strafrecht-, zorg- en bestuurlijke keten samen. In deze aanpak is direct contact met zowel de partners als de doelgroep het belangrijkste uitgangspunt.

Sinds april 2018 werkt de gemeente samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid aan het project Intensieve Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid (IPTA). Dit project is erop gericht om het leven van jongeren die een hoog risico hebben om af te glijden in criminaliteit te veranderen door positieve activiteiten en werk middels intensieve coaching. Binnen deze aanpak wordt preventief en domeinoverstijgend gewerkt met afdelingen in het veiligheids- en het sociaal domein. Door jongeren aan werk of scholing te helpen wordt overlast en jeugdcriminaliteit voorkomen.

Ondermijning kan gezien worden als een containerbegrip voor alle vormen van criminaliteit die de fundamentele van de samenleving aantasten. Het ontwrichtende effect van ondermijning is niet alleen een strafrechtelijk maar ook een maatschappelijk probleem. Een integrale aanpak waarbij

verschillende partijen (o.a. Team Handhaving, politie, Belastingdienst, Stedin) samenwerken. In deze integrale aanpak heeft de gemeente de regie en zet waar nodig bestuursrechtelijke middelen in om ondermijning aan te pakken.

De gemeente handhaaft op basis van het VTH-beleidsplan 'Pionieren in de bebouwde omgeving'. Dit plan beschrijft de keuzes, die het college heeft gemaakt over de handhaving van regels voor de bebouwde (leef)omgeving. Het geeft invulling aan de wens en aan de taak om overeenkomstig de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) te handhaven. Daarbij zijn keuzes gemaakt wat meer of minder aandacht verdient. Deze keuzes worden jaarlijks geactualiseerd in de Uitvoeringsprogramma's. Voor bouwtaken het Uitvoeringsprogramma 2018 en voor de milieutaken het Werkplan Omgevingsdienst Haaglanden 2018.

Op basis van het Preventie- en Handavingsplan Alcohol 2014 - 2018 is in 2018 ook toezicht gehouden op de naleving van de Drank- en horecawet. Controles op grond van de Drank- en horecawet betreffen integrale controles waarbij gekeken wordt naar zowel de vergunning en/of ontheffing, de inrichtingseisen, het aanwezige terras en de naleving van de leeftijdsgrenzen. Ook hebben er integrale controles plaatsgevonden in samenwerking met het Haags Economisch Interventie Team (HEIT).

De gemeente is op het gebied van rampen en crisisbeheersing in staat de directe en indirecte gevolgen van een ramp of crisis te voorzien en beheersen. Bewoners zijn geïnformeerd over de risico's zodat zij weten wat zij zelf kunnen doen ter voorbereiding op een ramp of crisis. Om inzicht te krijgen welke opgave nodig is om de zelfredzaamheid van ouderen en gehandicapten te vergroten, heeft de VRH samenwerking gezocht met betrokken partijen. Naast de reguliere activiteiten in het kader van brandveilig leven zijn er in 2018 ook ontruimingsoefeningen met (visueel en auditief) gehandicapten geweest en is er voorlichting gegeven aan ouderen.

Effectindicator

5.3 Behouden veiligheid in de stad	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in Zoetermeer	7,4	7,3	7,6	ja	Omnibusenquête

2.1.5.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
5.1 - Bevorderen van de veiligheid in de woning	17	0	-17
5.2 - Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk	1.769	58	-1.711
5.3 - Behouden veiligheid in de stad	12.747	69	-12.679
Totaal programma	14.533	127	-14.406

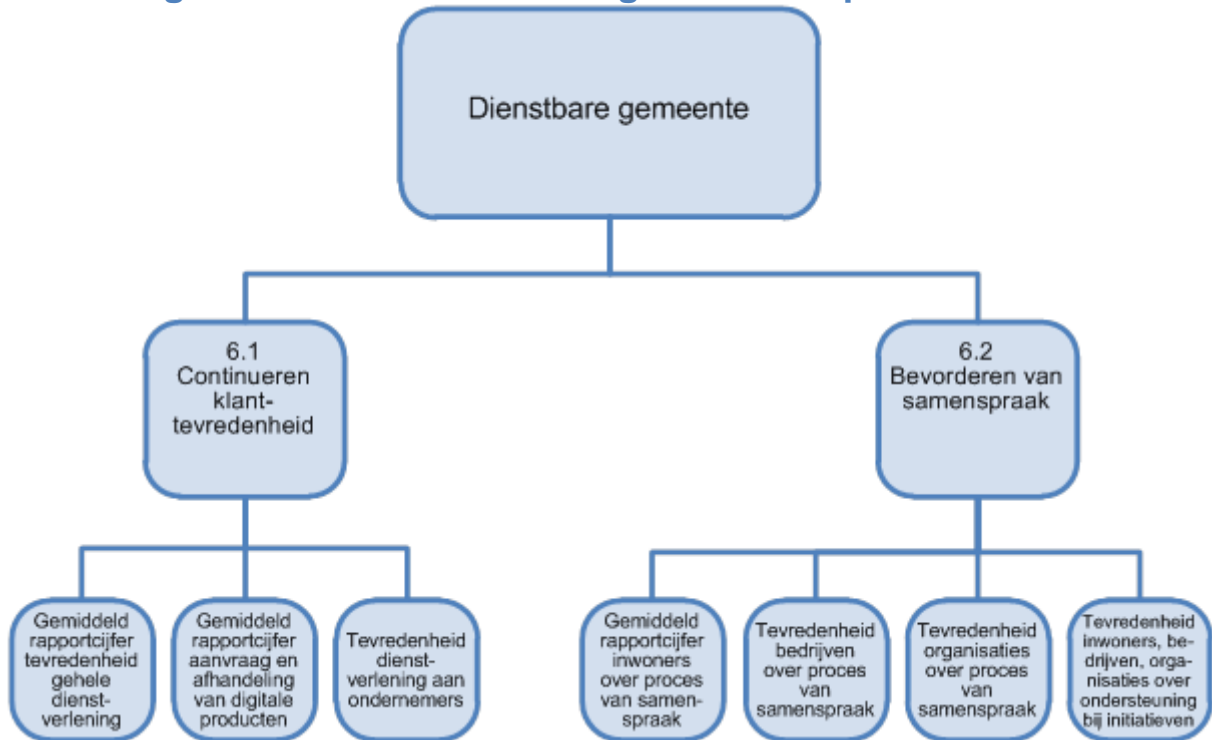
Bedragen x € 1.000

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Van het budget van € 14,5 mln. is € 8,8 mln. besteed aan de kosten voor de Veiligheidsregio Haaglanden. Andere uitgaven zijn onder andere de kosten voor de inzet van het Team Handhaving, opleggen van huisverboden, het optimaliseren en het flexibel maken van cameratoezicht, buurtpreventieprojecten, aanpak van enge en stille plekken en de aanpak problematische jeugdgroepen.

2.1.6 Programma 6 Dienstverlening en samenspraak

2.1.6.1 Algemene doelstelling

Dienstbare gemeente

De dienstbare gemeente betekent dat de gemeente de inwoner centraal stelt, goede dienstverlening biedt en inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties actief betreft bij beleid en projecten. De gemeente Zoetermeer wil door de manier van besturen en het betrekken van inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties de betrokkenheid van de Zoetermeesters bij de stad en het vertrouwen in de lokale overheid bij inwoners vergroten.

Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet is een complex proces. Er verandert niet alleen op het inhoudelijke, instrumentele vlak veel. Van gemeenten wordt verwacht dat zij bij het inzetten van het instrumentarium aan de voorkant steeds duidelijk maakt aan betrokkenen en belanghebbenden welke rol zij daarbij wil spelen: van loslaten tot en met een regulerende rol. Dit raakt op een essentiële manier de wijze waarop de gemeente Zoetermeer wenst om te gaan met initiatieven en initiatiefnemers op het gebied van de fysieke leefomgeving en daarmee de wijze van Dienstverlening, Samenspraak en Bestuurlijke Samenwerking. In het programmaplan "Implementatie Omgevingswet 2017-2020" (22 augustus 2017 vastgesteld door het college) en de uitgangspunten hiervoor (2 oktober 2017 vastgesteld door de raad) is daarom aansluiting gezocht met reeds lopende verbeter- en vernieuwende activiteiten, zoals de activiteiten in het kader van Toekomstgericht werken, dienstverlening en samenspraak.

In 2018 is verder uitvoering gegeven aan het Programmaplan. De maatregelen en benodigde acties zijn verder in kaart gebracht. Er is ook veel werk verricht voor de Omgevingsvisie. Op 29 januari 2018 heeft de raad ingestemd met een eerste versie van de bouwstenennota en het college opdracht gegeven deze verder uit te werken en als basis te gebruiken voor de op te stellen Omgevingsvisie. Ook heeft de raad besloten te streven naar een gebruiksvriendelijke, digitale presentatievorm voor de Omgevingsvisie. In 2018 zijn de relevante thema's verder uitgewerkt en zijn de verschillende thema's integraal bekeken. Het projectplan voor het maken van een Omgevingsvisie is eind 2018 opgesteld. Verder is een start gemaakt met een inventarisatie van de huidige werkprocessen. Ook zijn de huidige

gemeentelijke regelgeving (bestemmingsplannen en verordeningen) en het huidige gemeentelijke beleid voor de fysieke leefomgeving verder in kaart gebracht, zodat deze op een goede wijze vertaald kunnen worden in het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet.

Aanvragen omgevingsvergunningen

Er is nog steeds een stijgende lijn zichtbaar ten aanzien van het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen. Ook de complexiteit van de aanvragen neemt nog steeds toe. Aanvragers zoeken vaker de grenzen op en willen graag meer bouwen dan op grond van de desbetreffende regelgeving is toegestaan.

2.1.6.2 De doelstellingen van dit programma

6.1 Continueren klanttevredenheid

De verhuizing van de publieke dienstverlening naar de nieuwe balies in het Forum is goed verlopen. De tevredenheid van de inwoners is ondanks de verhuizing niet gedaald. Extra aandacht is er besteed aan de gastgerichtheid in samenwerking met de bibliotheek. Hierbij zijn vrijwilligers en personen met een werkervaringsplaats betrokken. Inmiddels hebben 8 personen mede dankzij het werkervaringstraject in het stadhuis werk gevonden. Voortdurend wordt er regie gevoerd op de continue verbetering van de digitale producten o.a. door klantreizen. In 2018 zijn de producten omgevingsvergunning, toezicht en handhaving, paspoorten en de Zoetermeerpas onderzocht.

Effectindicator

6.1 Continueren klanttevredenheid	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid gehele dienstverlening	7,4	7,1	7,4	ja	Omnibusenquête
Gemiddeld rapportcijfer voor de aanvraag en afhandeling van digitale producten	7,5	7,7	7,6	nee	Klanttevredenheidsonderzoek
Tevredenheid dienstverlening aan ondernemers	-	7,2	- ¹		Tweejaarlijkse ondernemerspeiling

*1 Het onderzoek bij ondernemers naar de dienstverlening is niet afgenomen, zie toelichting doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter ondernemersklimaat

Bevorderen van de samenspraak

Het college heeft het Zoetermeers samenspraakbeleid aanvullend op de besluiten die de raad begin 2018 over de verbetering van samenspraak heeft genomen opnieuw tegen het licht gehouden. Dat leverde nuttige informatie op voor de actualisatie van het samenspraakbeleid.

De stadsbrede samenspraak in het kader van de Schaalsprong heeft actief en op een vernieuwende wijze plaatsgevonden. Voorbeelden hiervan warden Fietzerria die door de Zoetermeerse wijken reed en een scholenprogramma.

In juni 2018 is het Integraal Team Samenspraak van start gegaan. Het team heeft een breed ambtelijke samenstelling. Het team richtte zich op het in beeld brengen van alle maatschappelijke initiatieven, het vereenvoudigen van de procedure voor het aanvragen van een klein subsidiebedrag en het oplossen van knelpunten bij vastlopende initiatieven.

Effectindicator

6.2 Bevorderen van de samenspraak	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Gemiddeld rapportcijfer inwoners over proces van samenspraak	6,0	6,8	6,2	nee	Omnibusenquête
Tevredenheid bedrijven over proces van samenspraak	p.m.	-			Onderzoek samenspraak ondernemers
Tevredenheid organisaties over proces van samenspraak	-	7,0			Onderzoek samenspraak maatschappelijke organisaties
Tevredenheid inwoners, bedrijven en organisaties over ondersteuning bij initiatieven	-	p.m.			Onderzoek samenspraak ondernemers

Naar aanleiding van de wijzigingen in 2018 is het onderzoek naar de tevredenheid van diverse respondenten niet afgenomen.

2.1.6.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
6.1 - Continueren klanttevredenheid	10.187	4.492	-5.695
6.3 - Overige	4.835	18	-4.817
Totaal programma	15.022	4.510	-10.512

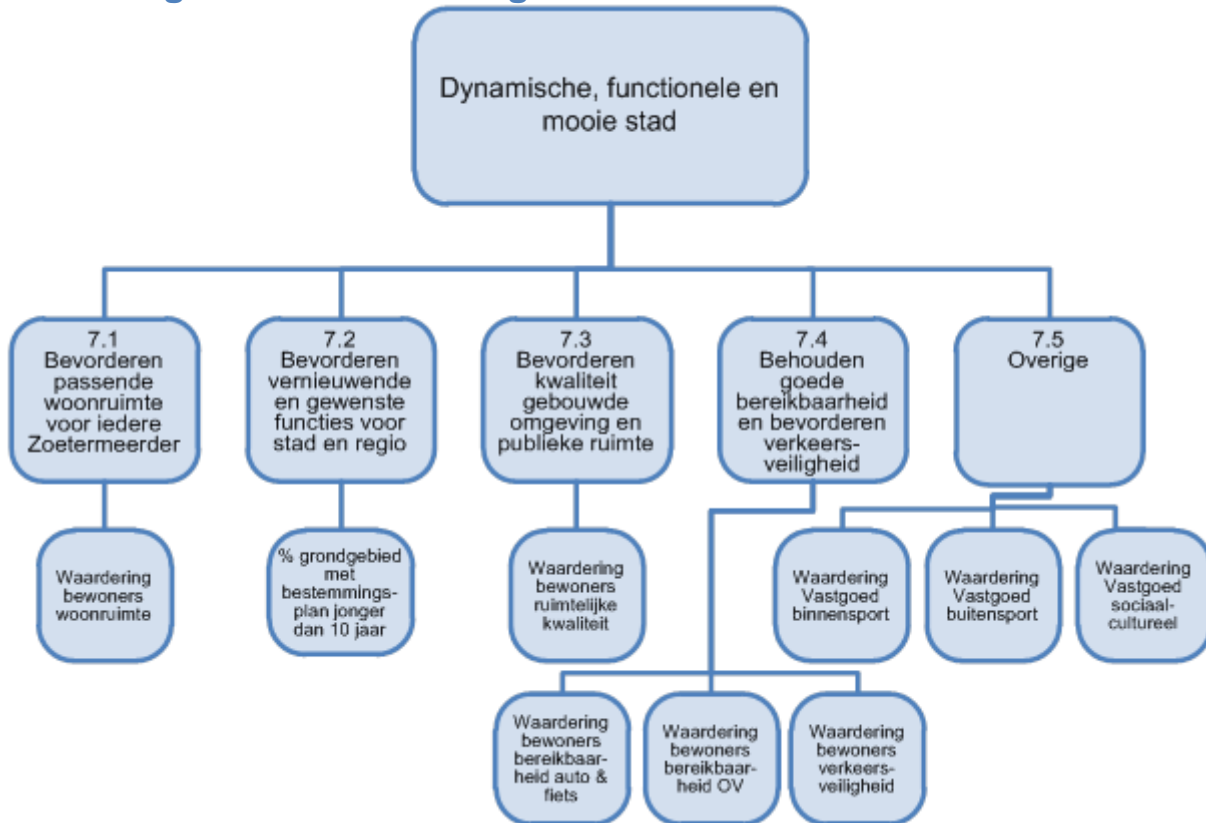
Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Om de klanttevredenheid te continueren (doelstelling 6.1) is in 2018 budget ingezet voor baliedienstverlening inclusief wijkposten (€ 3,2 mln.), het GIP (€ 1,5 mln.), e-dienstverlening (€ 1 mln.), de basisregistraties (€ 0,7 mln.), de gemeenteraadsverkiezing (€ 0,5 mln.), de invoering van de omgevingswet (€ 0,3 mln.) en bouwvergunningen (€ 2,2 mln.). De inkomsten betreffen de legesinkomsten (€ 4,5 mln.).

Hoofdstuk 6.3 is geen aparte doelstelling in de doelenboom. Conform de BBV-regelgeving is het bedrijfsvoeringsbudget verschoven naar het overzicht overhead. Er resteren nog budgetten voor de griffie (€ 2 mln.) en het college (€2,7 mln.).

2.1.7 Programma 7 Inrichting van de stad

2.1.7.1 Algemene doelstelling

Een goed ingerichte omgeving is essentieel voor de aantrekkelijkheid van en de leefbaarheid van een stad. Door in te zetten op kwaliteit, woningbouw, stedelijke vernieuwing en ruimtelijke ontwikkeling, willen we een aantrekkelijke en duurzame woon- en leefomgeving voor huidige en nieuwe bewoners creëren met behoud van de eigen identiteit als ambitieuze en innovatieve stad. Dit doen we door te werken aan samenhangende integrale gebiedsontwikkelingen en door te sturen op een woningvoorraad, die invulling geeft aan de ambities van de stad.

In 2018 zijn we aan de slag gegaan met de uitvoering van het raadsbesluit Samen de toekomst van Zoetermeer vormgeven (de Schaalsprong). Daaronder vallen de gebiedsontwikkelingen Binnenstad, Entree en het Dutch Innovation Park, het Woningbouwprogramma en een kwaliteitsimpuls voor bestaande wijken.

Zo is er geïnvesteerd in analyse, verkenningen, voorbereidingen voor een investeringsagenda, communicatie voor de verschillende programma's, het opzetten van een klein ondersteuningsteam voor de realisatie van de Schaalsprong en het programmamanagement voor de afzonderlijke programma's.

Daarnaast is het samspraakproces 'Mijn stad, mijn toekomst' opgestart om in gesprek te gaan met de stad over een kwalitatief evenwichtige groei in stedelijke ontwikkeling. De samspraak wordt binnenkort afgerond door oplevering van het eindrapport.

2.1.7.2 De doelstellingen van dit programma

7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder

In 2018 is de ambitie vanuit het Woningbouwprogramma verder geconcretiseerd met de besluitvorming over de 'solitaire locaties' en de 'Versnellingsagenda'. Er zijn nu 17 solitaire locaties aangewezen in het kader van woningbouw met de ambitie om deze binnen vijf jaar te realiseren.

Daarnaast zijn middels de Versnellingsagenda nog eens 14 woningbouwlocaties aangewezen. Voor deze 14 locaties zijn kavelpaspoorten gemaakt. De kavelpaspoorten geven de kaders aan waarbinnen de woningbouw op deze locaties moet voldoen, zoals het woonmilieu, de segmenten en de doelgroepen die op de locatie wordt beoogd.

Met deze 31 locaties is ruimte gereserveerd voor een significant aantal woningen met het doel om 700 woningen per jaar te realiseren vanaf 2020. Gedurende 2018 zijn 253 woningen aan de Zoetermeerse woningvoorraad toegevoegd en zijn er 17 aan de voorraad onttrokken. Op 1 januari 2019 heeft Zoetermeer in totaal 56.196 woningen.

Woningbouwmonitor

Om sturing te kunnen geven aan de woningbouwambities is inzicht nodig in de woningvoorraad en de ontwikkeling daarvan. In december 2018 is de eerste fase van de Woningbouwmonitor aan de raad geleverd. De Woningbouwmonitor geeft een doorkijk in de geplande nieuwbouw en onttrekkingen aan de woningvoorraad. Daarnaast geeft het inzicht in welke segmenten de nieuwbouw wordt verwacht, afgezet tegen de doelstellingen uit het Woningbouwprogramma en de Versnellingsagenda.

Het samenvoegen van alle projecten in de monitor maakt het mogelijk om nauwkeuriger te sturen bij nieuwbouwprojecten op een adequate verdeling van woningtypen voor de diverse doelgroepen op de woningmarkt.

De prognose en de fasering zijn onder andere nuttig voor de P&C-cyclus, aangezien beter ingeschat kan worden op welk moment de gemeente aanvullende gelden zal ontvangen dankzij de toegevoegde woningen.

Uitvoering woningbouwagenda, woningbouwprogrammering en next generation woonwijken

In het kader van het vergroten van de woningvoorraad zoals beschreven in de Woningbouwagenda en de Woningbouwprogrammering, is het belangrijk dat de woningbouwproductie versnelt. Met het vaststellen van de Versnellingsagenda en het in gang zetten van het Versnellingssteam zijn belangrijke stappen gezet. De kavelpaspoorten geven duidelijke uitgangspunten voor deze locaties aan. Daarnaast heeft de raad besloten om de nieuwbouwopgave te verdelen in 27% goedkope huur, 25% middenhuur en 48% koopwoningen, waarvan een beperkt percentage dure huur. De vooraf vastgestelde kaders dienen ter stimulatie van de woningbouwproductie.

Ook hebben de Zoetermeerse huurdersverenigingen, woningcorporaties en gemeente overeenstemming bereikt over nieuwe prestatieafspraken voor 2019. Daarin gaat de aandacht uit naar de realisatie van voldoende betaalbare huurwoningen, het stimuleren van doorstroming en het opstellen van een energietransitievisie in het kader van next generation woonwijken. Ten slotte investeren de woningcorporaties en de gemeente in een wijkgerichte aanpak voor leefbaarheidsproblemen.

Voortzetting regionale samenwerking binnen de woningmarktregio Haaglanden

De samenwerkende gemeenten in de woningmarktregio Haaglanden hebben in 2018 een aantal hoofdtaken uitgevoerd, waaronder het monitoren van afspraken uit de regionale woonvisie en de regionale prestatieafspraken. De belangrijkste projecten voor 2018 waren het schrijven van een nieuwe huisvestingsverordening en het afstemmen van de woningbouwprogramma's in de regio, in

het kader van de ladder voor duurzame verstedelijking. Ten slotte hebben bestuurders van de negen Haaglanden-gemeenten aandacht voor de regionale behoefte aan goedkope huurwoningen en wordt toegewerkt naar een gezamenlijke aanpak om in deze behoefte te voorzien.

Jongerenwoningen

In 2018 is het transformatieproject aan de Duitslandlaan in gebruik genomen. Ook is een vergunning afgegeven voor het transformatieproject Il Classico, goed voor 53 jongerenwoningen in het segment middenhuur. Dit project is opgeleverd. Tevens is een vergunning verleend voor de transformatie van een leegstaand kantoorpand aan de Kadelaan. Dit project zal goed zijn voor 59 starterswoningen in het goedkope segment. De startbouw van de locatie aan de Saturnusgeel heeft in november 2018 plaatsgevonden.

Toetsingscommissie Voorrangsverklaringen Zoetermeer (TVZ)

De TVZ is het gemeentelijk orgaan dat het college adviseert over aanvragen voor voorrangsverklaringen. Een verklaring wordt verleend indien een woonsituatie door sociale en/of medische omstandigheden zodanig is verstoord dat levensgevaar voor één of meer leden van het huishouden dreigt, dan wel dat één of meer leden van het huishouden zodanig geestelijk, emotioneel en/of lichamelijk belast is, dat volledige ontwrichting uit het geheel waar betrokkene deel van uitmaakt, optreedt en betrokkene zelf niet in staat is dit op te lossen.

Het aantal aanvragen voor een voorrangsverklaring per jaar

	2014	2015	2016	2017	2018
Soc/med incl. verlengingen	197	235	252	262	283
Herstructureringsurgenties	275	48	1	230	270
Totaal	472	283	253	492	553

Iedere verklaring wordt voorzien van een zoekprofiel gespecificeerd op woningtype(n) en woongebied(en). De TVZ heeft gedurende 2018 over 553 aanvragen een oordeel gevormd, waarvan 475 aanvragen resulteerde in een toewijzing.

De genoemde 553 aanvragen voor een sociale huurwoning is exclusief huisvesting van vergunninghouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning), maar inclusief 270 urgenties voor herstructureringskandidaten (sloop flats Palenstein). Dan resteren er 283 aanvragen voor een reguliere voorrangsverklaring, waarvan 14 verlengingen. Van deze 283 aanvragen zijn 78 aanvragen geweigerd.

Effectindicator

7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Waardering bewoners woonruimte	8,0	8,0	8,1	Ja	Stadspeiling

7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio

Voor een goed woon- en leefklimaat is een breed aanbod aan voorzieningen belangrijk. Bij de ambities van de stad past ook een kwalitatief hoog voorzieningenniveau. Niet altijd ontwikkelt de gemeente zelf actief een initiatief of project. Bij ontwikkelingen die vanuit de samenleving komen, wil de gemeente waar het kan zoveel mogelijk faciliteren en zo kansen optimaal benutten.

Professionaliseren projectmatig werken

Mede naar aanleiding van het onderzoeksrapport van Necker Van Naem 'procesevaluatie Holland Outlet Mall' heeft het DT besloten om één werkwijze projectmatig werken voor de hele organisatie te implementeren. In 2018 is gestart met de implementatie van de 'Zoetermeerse werkwijze projectmatig werken'. Voor alle bestaande ruimtelijke projecten binnen de gemeente zijn projectopdrachten gemaakt die zijn goed gekeurd door een ambtelijk opdrachtgever, een bestuurlijk opdrachtgever en uiteindelijk zijn vastgesteld door het college. De Zoetermeerse werkwijze projectmatig werken wordt al doende geïmplementeerd. De afdelingen met ruimtelijke projecten zijn hier als eerste mee aan de slag gegaan. Voor elke afdeling is een ambassadeur die samen met de afdeling de elementen uit de Zoetermeerse werkwijze gaat opnemen in de werkwijze van de afdeling. In 2019 zal de rest van de organisatie betrokken worden. Het doel is dat de hele organisatie op dezelfde manier projectmatig gaat werken.

Start ruimtelijke projecten via de Rode Loper

Het gremium Rode Loper bestond al langer, maar in 2018 is gestart met een strakker proces voor de start van een project waarbij de Rode Loper een belangrijke rol speelt. Alle ruimtelijke initiatieven worden behandeld in de Rode Loper. De Rode Loper geeft na het doen van een zogenaamde 'quick scan' antwoord op de vraag of het wenselijk is voor het initiatief de initiatieffase (fase 0) van een project op te starten. Vervolgens worden de kansen en risico's van een initiatief onderzocht in de initiatieffase en wordt het project opgezet wat resulteert in een projectopdracht. Pas na deze initiatieffase wordt het project echt gestart en dit gebeurt door het college.

Voortgangsrapportage

Over het jaar 2018 is geen voortgangsrapportage van alle projecten gemaakt. Het is de bedoeling om de voortgang per project op een andere wijze te gaan rapporteren aan college en raad.

Schaalsprong

Voor het Entreegebied zijn in 2018 het Masterplan en het gebiedsontwikkelingsplan ontwikkeld. Voor de Binnenstad is gestart met de actualisatie Visie Binnenstad. Hiervoor is een stedenbouwkundige analyse van de binnenstad uitgevoerd en samspraak gehouden.

Vanuit de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en de Haagse Hogeschool is in 2018 gewerkt aan de kwalitatieve en kwantitatieve doorontwikkeling van de gezamenlijke activiteiten in de DIF op het Dutch Innovation Park. Daarnaast is een prijsvraag opgezet voor jonge architecten voor het Van Tuylpark.

Om versneld te kunnen inspelen op woningbouwplannen van marktpartijen en de vraag naar woningen is op 8 oktober 2018 door de raad de Versnellingsagenda woningbouw vastgesteld. Voor het revitaliseren en verduurzamen van bestaande wijken zullen wijkverkenningen worden uitgevoerd. In december 2018 is er een projectopdracht voor een eerste wijkverkenning in Meerzicht vastgesteld.

Professionaliseren belangenbehartiging

In maart 2018 is een adviseur public affairs aangesteld met de opdracht om een professionaliseringsslag te maken in de belangenbehartiging richting Rijk en regio. De adviseur signaleert externe kansen en bedreigingen en adviseert het college en de ambtelijke organisatie over strategieën om de doelen van de gemeente te bereiken. Het doel is om vroegtijdig invloed uit te oefenen op beleidsontwikkeling en wetgeving die voor de gemeente van belang is. Daartoe wordt een lobbyagenda opgesteld met prioritaire en kansrijke lobbydossiers, bijv. op het gebied van verstedelijking en bereikbaarheid.

Als gevolg van de lobbyinzet hebben in 2018 meerdere Tweede Kamerleden Zoetermeer bezocht en is er tijdens Kamerdebatten herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de bereikbaarheid van Zoetermeer. Ook in andere gremia (o.a. MRDH, G40) bouwt de gemeente bestuurlijk en ambtelijk aan strategische

netwerken. Contacten met o.a. ministeries, provincie, (buur)gemeenten, G40 en VNG worden steeds verder uitgebouwd en benut om Zoetermeerse belangen krachtig onder de aandacht te brengen. De adviseur public affairs monitort daarnaast regionale en landelijke ontwikkelingen en informeert de organisatie via een wekelijkse public affairs update.

Woonwagenvestiging

In januari 2018 is een actualisatie en herijking van het woonwagenebeleid vastgesteld door de raad. Het college geeft aan dat op een later moment het beleid, al dan niet in relatie met het algemene woonbeleid volledig wordt herzien. Dit was vorig jaar nog niet mogelijk omdat de inmiddels door het Ministerie van Binnenlandse Zaken uitgevaardigde richtlijn toen nog niet beschikbaar was. Het college wil ook, juist op basis hiervan, bewoners betrekken, bijvoorbeeld via woonbehoefteonderzoeken.

Daarnaast is in 2018 gesproken met de bewoners van de locatie Oude Gemaal. Een definitief akkoord over de verhuizing van deze bewoners naar een nieuwe locatie is nog niet bereikt, waarbij een juridische procedure om tot opheffing van de locatie Oude Gemaal tot de mogelijkheden behoort. In 2018 zijn hiertoe enkele voorbereidende stappen gezet.

Effectindicator

7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
% grondgebied met bestemmingsplan jonger dan 10 jaar	97%	98%	97%	Nee	Gemeente Zoetermeer

Het percentage grondgebied met een bestemmingsplan jonger dan 10 jaar blijft ten opzichte van 2017 onveranderd, omdat voor het merendeel van de locaties de afgelopen 10 jaar al een bestemmingsplan is vastgesteld.

7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte

Ontsluitingsweg Nutricia

Het project 'Ontsluitingsweg Nutricia' is er op gericht om een route te ontwikkelen om het vrachtverkeer van het bedrijf zo veel mogelijk uit de woonwijken te weren en zo de veiligheid en leefbaarheid te vergroten. In 2018 is er gewerkt aan de voorbereiding van het project.

Er hebben gesprekken plaatsgevonden met partijen die een bijdrage leveren aan het project en er zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd, zoals het omleggen van de sloot, het verleggen van de rioolpersleiding en een historisch onderzoek naar de kans op niet gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog in het gebied.

Groen

In oktober 2018 heeft het college de ambitie 'groene gezonde stad' vastgesteld en het convenant 'klimaatadaptief bouwen in Zuid-Holland' ondertekend. Ook is het Beeldkwaliteitsplan voor de historische linten Voorweg en Zegwaartseweg door het college opgesteld en ter inzage gelegd. Verder zijn het Gruttolandje en het Libellenreservaat toegevoegd als Natuurkern.

Effectindicator

7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Waardering bewoners ruimtelijke kwaliteit*	77%	≥ 76%	79%	Ja	Stadspeiling

* De ruimtelijke kwaliteit wordt tweejaarlijks gemeten in even jaren. De meting in 2018 heeft betrekking op de realisatie in 2018.

7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid

De gemeente zorgt voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Nota Mobiliteit en werkt mee aan projecten in de regio. Versterken van het netwerk, beter benutten van de bestaande infrastructuur, verkeersveiligheid, duurzame mobiliteit en aandacht voor de fietser hebben hierin een plek. Er wordt gewerkt aan voldoende parkeerruimte voor inwoners en bezoekers. De gemeente stimuleert dat meer mensen de fiets gebruiken.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

De woningbouwopgave is belangrijk voor het vestigingsklimaat en de economie waarbij ook de agglomeratiekracht kan en moet worden versterkt. Deze ontwikkeling vraagt om een dynamische en toekomstbestendige verkeer- en vervoerstructuur. Daarnaast zullen technologische ontwikkelingen naar verwachting een grote vlucht nemen in de komende jaren. Een adaptieve wijze van werken is vanwege de onzekerheid hiervoor gewenst.

Naast een betrouwbaar autosysteem is er nadrukkelijk meer aandacht voor het openbaar vervoer, de fiets en het lopen. Dit speelt ook duidelijk een rol in de woningbouwopgave; binnenstedelijk bouwen en bouwen bij OV-knopen. Met het oog op verkeersveiligheid is er geïnvesteerd in infrastructuur, educatie (verkeerseducatieprogramma's op basisscholen en middelbare scholen), voorlichting (afleiding in het verkeer) en handhaving. Dit alles vraagt om goede afstemming binnen de stad, binnen en buiten de regio maar ook om een actieve lobby gericht op het verder verbeteren van de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid.

Wijkverkeerswerkgroepen

In motie 1706-27 werd aan het college gevraagd om voor 2018 de wijkverkeerswerkgroepen een eenmalige extra impuls te geven van € 50.000. De verkeerswerkgroepen is een manier om samen met de bewoners en organisaties knelpunten inzichtelijk te maken en samen oplossingen te vinden.

Met de extra impuls is ingezet op het betrekken van meer partijen bij de verkeerswerkgroepen en op het nog breder en efficiënter organiseren daarvan. Er functioneren nu zes werkgroepen en daarmee is de gehele stad gedekt.

Openbaar vervoer

Ter uitvoering van motie 1706-55 is een pilot voor een Nachtbus Leiden-Zoetermeer gestart voor tenminste de duur van zes maanden en met een frequentie van eenmaal per uur. De Nachtbus voorziet in een behoefte en door exploitanten is inmiddels besloten om de pilot te verlengen.

Er zijn onderzoeken uitgevoerd in het kader van de Schaalsprong OV en er is stevig gelobbyd. Daarnaast wordt deelgenomen aan regionale overleggen, zoals de werkplaats metropolaan OV en het gebiedsprogramma Rotterdam-Den Haag. Dit heeft er onder andere toe geleid dat in het Bestuurlijk Overleg MIRT (BO-MIRT) is afgesproken dat in 2019 door het Rijk wordt besloten over het vervolg van de gebiedsuitwerking Zoetermeer-Rotterdam-Den Haag, gericht op het vergroten van de agglomeratiekracht en het oplossen van knelpunten op deze verbindingen. Als gevolg van de lobby is al door meerdere politieke partijen in de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor het doortrekken van de RandstadRail van Zoetermeer naar Rotterdam. Tevens is er door de gemeenten Pijnacker-Nootdorp, Lansingerland en Zoetermeer als Alliantie Middengebied een Mission Paper opgesteld (waarin onder andere gepleit wordt voor het ombouwen van de ZoRo-buslijn naar lightrail). De Mission Paper is door de drie burgemeesters aangeboden aan de Commissaris van de Koning.

Mobiliteitsprojecten

In 2018 zijn er meerdere projecten vanuit de Nota Mobiliteit uitgevoerd. Twee in het oog springende projecten zijn de extra afslag naar rechts op de rijksweg A12 richting Pijnacker, hierdoor wordt de filevorming voor de verkeerslichten aanmerkelijk verminderd. Een tweede project is de aanleg van het vrij liggende fietspad op de Stolberglaan en de verhoging van de fiets- en voetpaden op de aansluitende rotondes. Hiermee is de fietsveiligheid op een belangrijke school-thuisroute aanzienlijk verbeterd.

Station Lansingerland-Zoetermeer

9 december 2018 is volgens planning station Lansingerland-Zoetermeer geopend. Als gevolg van de aantrekkende economie is de afbouw wel vertraagd. Naar verwachting zal in mei het complete station inclusief RandstadRail en de aansluiting op ZoRo-bus operationeel zijn.

Effectindicator

7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Waardering bewoners verkeersveiligheid	- ¹	7,1	6,9	Nee	Stadspeiling
Waardering bewoners bereikbaarheid fiets	- ¹	8,0	8,1	Ja	Stadspeiling
Waardering bewoners bereikbaarheid auto	- ¹	7,7	7,7	Ja	Stadspeiling
Waardering bewoners bereikbaarheid ov	- ¹	7,5	7,2	Nee	Stadspeiling

¹ Het betreft een tweejaarlijkse peiling. Dat is de reden waarom er geen cijfers beschikbaar zijn over 2017 voor wat betreft deze vier effectindicatoren.

Bewoners waarderen de verkeersveiligheid in de gehele stad met een 7,1 en in de (eigen) buurt met een 6,9. Volgens de toelichting op de programmabegroting geldt als meetfactor het cijfer voor de (eigen) buurt (6,9). Het in de begroting opgenomen doel (7,1) wordt hiermee niet gehaald. De reden hiervoor is waarschijnlijk dat het subjectieve gevoel bij de waardering een rol speelt (met name door het verslechterde verkeersgedrag van de verkeersdeelnemers).

Bewoners waarderen de bereikbaarheid met de fiets binnen de wijk met een 8,3 en voor bestemmingen binnen een Zoetermeer met een 8,1. Volgens de toelichting op de begroting geldt als meetfactor het stadscijfer (8,1). Het doel in de programmabegroting (8,0) wordt hiermee gehaald.

Bewoners waarderen de bereikbaarheid van het openbaar vervoer met een 7,2. Het doel wordt hiermee niet gehaald. Dat de waardering voor het OV is gedaald, is niet in lijn met de waarderingcijfers die vaste reizigers geven via de OV-Klantenbarometer. Dienstregelingen zijn verbeterd, het aantal storingen is beperkt gebleven en afgenomen ten opzichte van eerdere jaren. En recent was ook in het nieuws dat de tevredenheid over de NS nog nooit zo hoog is geweest. De reden voor de daling is mogelijk dat het onderzoek onder alle inwoners heeft plaatsgevonden in plaats alleen ov-gebruikers. Blijkbaar heeft de groep niet OV-gebruikers een negatiever beeld over de bereikbaarheid per OV.

7.5 Overige

Onderwijs

In 2018 is gewerkt aan de planvorming voor vier nieuw te bouwen IKC's uit het Integraal Huisvestingsplan 2016. Het realiseren van de vier scholen bleek duurder door de gestegen bouwkosten, hiervoor was aanvullend krediet nodig. Zo ook voor het opnemen van de kinderopvangfunctie. In oktober 2018 heeft de raad ingestemd met de aanvullende kredieten voor deze vier projecten.

Sport

Eind 2018 is de raad akkoord gegaan met de voorbereiding van de plannen voor een nieuw zwembad in het Van Tuylpark. De aanbesteding van Gymworld is aan het einde van het jaar afgerond. Ook de renovatieplannen voor de noordwesterhal zijn verder uitgewerkt.

Sociaal-cultureel

In 2018 is verder uitvoering geven aan de 'Toekomstagenda Cultuur, amateurtheater en Stadsmuseum'. In oktober is het nieuwe museum De Voorde opgeleverd aan de gebruikers. Ook is extra geïnvesteerd in de toegankelijkheid van het CKC.

Ambtelijke huisvesting

In 2018 zijn de ambtenaren naar de nieuwe werkomgeving verhuisd. Om te kunnen monitoren hoe het vernieuwde Stadhuis-Forum ervaren wordt, is eind 2018 gestart met een evaluatie.

Effectindicator

7.5 Overige	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018	Doel gehaald?	Bron
Waardering vastgoed binnensport	-	79%	67%	nee	Klanttevredenheidsonderzoek
Waardering vastgoed buitensport	-	71%	78%	Ja	Klanttevredenheidsonderzoek
Waardering vastgoed sociaal-cultureel buitensport	-	71%	79%	Ja	Klanttevredenheidsonderzoek

In 2018 zijn klanttevredenheidsonderzoeken uitgezet onder de gebruikers van de gemeentelijke accommodaties. Voor de waardering van de buitensportvoorzieningen en de ontmoetingsruimten is aangegeven dat 78% en 79% van de bezoekers tevreden zijn met de accommodatie.

De binnensportaccommodaties hebben lager gescoord met een tevredenheid van 67%. Uit het onderzoek en de binnenkomende klachten en meldingen, blijkt dat de gebruikers in 2018 vooral ontevreden waren over de schoonmaak van de binnensportaccommodaties.

Begin 2018 is op basis van de uitkomst van een aanbesteding, gestart met een nieuw bedrijf voor het schoonmaken van de binnensportaccommodaties. Eind 2018 is het contract met het betreffende bedrijf weer opgezegd gezien het niet behalen van de kwaliteit en diverse klachten. Daarna heeft een overstap plaatsgevonden naar een ander schoonmaakbedrijf. Het vertrouwen bestaat dat daarmee ook weer het waarderingcijfer zal stijgen.

2.1.7.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
7.1 - Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder	1.051	336	-715
7.2 - Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio	21.334	25.605	4.271
7.3 - Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte	1.322	19	-1.303
7.4 - Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid	823	108	-715
7.5 - Overige	3.680	1.957	-1.723
Totaal programma	28.210	28.025	-185

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Financiën op hoofdlijnen

Het budget voor wonen (doelstelling 7.1) werd met name ingezet voor de uitvoerings- en beleidstaken voor wonen (inclusief de Bestuurlijke Tafel Wonen Haaglanden en woonwagenvestiging).

De uitgegeven gelden voor vernieuwing (doelstelling 7.2) hadden vooral betrekking op grondexploitaties (€ 16,9 mln.), uitgaven diverse gebiedsontwikkelingen zoals voor het Entreegebied en de Binnenstad (€ 2,8 mln.). In 2018 zijn er (incidentele) inkomsten vanwege verkoop gronden en de uitgifte van een benzineverkooppunt. In totaal bedragen de inkomsten voor gemeentelijke eigendommen inclusief de reguliere inkomsten € 5,9 mln.

De uitgaven voor ruimtelijke ordening (doelstelling 7.3) werden voor het grootste deel gedaan voor de personele inzet op het gebied van welstand, verkeer en ruimtelijke ordening.

De uitgaven voor verkeer (doelstelling 7.4) zijn gedaan voor diverse projecten uit het programma mobiliteit.

De overige uitgaven (doelstelling 7.5 'Overige') betreffen met name de exploitatie van de vastgoedportefeuille en overhead.

2.1.8 Overhead

2.1.8.1 Algemene doelstelling

In het Overzicht Overhead staan de lasten en baten van de overhead van de gemeentelijke organisatie opgenomen. Dit is voorgeschreven in de wetgeving (BBV) en heeft tot doel om de overhead inzichtelijk te maken en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken op hun uitgaven hieraan. De door de BBV gehanteerde definitie van overhead luidt: de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primair proces.

De doelstelling de overhead luidt:

het sturen van de organisatie en het ondersteunen van het primaire proces.

2.1.8.2 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
Personeelzaken	5.061	830	-4.231
Informatievoorziening & Automatisering	8.564	0	-8.564
Financiën, Toezicht en Controle	4.969	33	-4.936
Juridische & Bestuurszaken en Inkoop	2.847	1	-2.846
Facilitaire zaken & Huisvesting	5.139	315	-4.824
Communicatie	1.773	12	-1.761
Management & Afdelingsondersteuning c.a.	9.160	192	-8.968
Totaal programma	37.513	1.383	-36.130

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

De lasten en baten op overhead zijn onder te verdelen in bovenstaande clusters. In hoofdlijnen bevatten de lasten en baten de volgende onderdelen:

Personeelszaken

Personeelszaken kent op hoofdlijnen de volgende onderdelen:

Personeelsbeheer, organisatie- en loopbaanontwikkeling, gezondheidsbeleid en vervoersmanagement. De inkomsten komen voornamelijk uit de reserve flankerend beleid. Dit is ingezet ter dekking van frictiekosten.

Informatievoorziening & Automatisering

De kosten op het gebied van informatievoorziening en automatisering hebben vooral te maken met de ondersteuning van de automatisering, functioneel beheer en projectadviesing. Daarnaast worden kosten gemaakt voor aanschaf, onderhoud en beheer van de infrastructuur (systemen) evenals aan de digitale werkplekken.

Financiën, toezicht en controle

Het betreft vooral personele kosten voor de financiële advisering, administratie, kaderstelling en P&C-cyclus. Daarnaast zijn er voornamelijk personele lasten voor de uitvoering van verbijzonderde interne controles.

Juridische & bestuurszaken en inkoop

Het bestuur wordt ondersteunt door secretariaat en bestuursadviseurs. Op gebied van inkoop- en aanbesteding en juridische ondersteuning wordt ook vooral personeel ingezet. Hieronder vallen ook de werkzaamheden met betrekking tot de privacywetgeving. Daarnaast vallen de onderdelen kabinet en rechtsbeschermingen onderzoek en statistiek ook onder dit onderdeel.

Facilitaire zaken & Huisvesting

De huisvestingskosten zijn de grootste kostenpost. Ook de facilitaire dienstverlening valt binnen dit budget. De inkomsten hebben betrekking op de verhuur van een deel van het pand en koffiebijdrage van het personeel.

Communicatie

Het communicatiebudget is vooral besteed aan communicatieadvies. Daarnaast maken webbeheer en Samenspraak onderdeel van deze post uit.

Management & afdelingsondersteuning

Hier zijn de uitgaven voor de loonkosten voor de directie en het management en secretariaten in het primair proces verantwoord. Daarnaast worden de personeelsgebonden kosten, zoals opleidingen en uitgaven in het kader van de werkkostenregeling hier verantwoord.

De inkomsten komen uit detachering van personeel.

2.1.9 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

2.1.9.1 De algemene uitkering uit het Gemeentefonds

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van andere dekkingsmiddelen doordat ze vrij aan te wenden zijn. De besteding is niet aan een bepaald programma(doel) gebonden. Zij vormen de financiële dekking van de negatieve saldi van de programma's 1 tot en met 7 en het overzicht Overhead.

De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- De integratie uitkering Sociaal Domein uit het Gemeentefonds
- Inkomsten uit de belastingen
- Bespaarde rente uit reserves en voorzieningen

Aan algemene uitkering is in 2018 een bedrag van € 136,2 mln. ontvangen: € 135,9 mln. voor het jaar 2018 zelf en € 0,3 mln. als bijstelling van de uitkeringen over 2015, 2016 en 2017. In de algemene uitkering zijn de decentralisatie-uitkeringen en de groei (accres) opgenomen. In 2018 gaat het om 2 bijzondere decentralisatie-uitkeringen, uitkering van het Fonds Tekortgemeenten(€ 4,1 mln) en voor de aardgasvrije wijk Palenstein (€ 4,8 mln.). Daarnaast is er in december nog € 0,2 mln. ontvangen voor de arbeidsmarktregio, wat in 2019 nog tot uitgaven zal leiden voor de arbeidsmarktregio.

Daarnaast zijn er actualisaties geweest van diverse maatstaven.

De integratie-uitkering Sociaal Domein bedraagt in 2018 € 58,9 mln.

2.1.9.2 Belasting

De belastingopbrengsten, afgerond € 33,8 mln., bestaan uit de OZB, de hondenbelasting, toeristenbelasting en precario. Deze middelen zijn ter dekking van de lasten op de andere programma's in de begroting.

2.1.9.3 Bespaarde rente uit reserves en voorzieningen

Op grond van de BBV wordt er geen rente meer toegerekend aan de reserves en voorzieningen.

Hierover is in november 2018 in de raad een besluit genomen en is de begroting hiervoor gewijzigd.

Alleen de rentebetaling aan het grondbedrijf is nog opgenomen.

Op het onderdeel Treasury worden de werkelijke rentelasten en -baten opgenomen.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
Belastingen	1.286	34.190	32.904
Beleggingen (Exploitatie)	0	2.115	2.115
Rente Reserves En Voorzieningen	324	0	-324
Treasury	191	460	269
Algemene Uitkering	0	195.103	195.103
Algemene Baten En Lasten Concern (Oad)	353	4.559	4.206
Dekking Eenmalig Concern	5.902	4.886	-1.016
Totaal programma	8.056	241.313	233.257

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

2.1.10 VPB

2.1.10.1 Algemene doelstelling

Als gevolg van de invoering van de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' zijn gemeenten verplicht vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen als zij een fiscale onderneming hebben. Deze wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, ingevoerd om een gelijk speelveld te maken tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen.

Gemeenten moeten daar rekening mee houden: de Vpb is immers een last, en die maakt deel uit van het stelsel van baten en lasten en het resultaat. Daarom moet de Vpb vermeld worden als een onderdeel van het programmaplan.

2.1.10.2 Toelichting

Het grondbedrijf is het enige cluster dat Vpb-plichtig is in de gemeente Zoetermeer en dat leidt tot een Vpb-heffing. Over de onderwerpen reclameopbrengsten, verkoop van reststromen afval, slangengeld en normaal vermogensbeheer is nog geen zekerheid. Deze onderwerpen vormen landelijk onderwerp van gesprek.

2.1.10.3 Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018		
	U	I	Saldo
Vennootschapsbelasting	313	0	-313
Totaal programma	313	0	-313

Het betreft de voorlopige Vpb last opgenomen sec voor het cluster grondbedrijf.

2.2 Paragrafen

2.2.1 Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf betreft zowel de belastingen als de retributies en bestemmingsheffingen. De belangrijkste afwijkingen die zich voordoen in de jaarrekening worden toegelicht. Daarnaast worden de ontwikkelingen van de gemeentelijke woonlasten weergegeven conform de cijfers van het COELO. Tot slot wordt er een beeld neergezet van het aantal kwijtscheldingsverzoeken in 2018.

2.2.1.1 Gemeentelijke tarieven en heffingen

Beleidsuitgangspunten

In de heffingnota zijn de beleidslijnen voor lokale heffingen vastgesteld. Lokale heffingen worden onderscheiden in belastingen, retributies en bestemmingsheffingen. Door de gemeente wordt de volgende belastingen geheven: OZB, hondenbelasting, parkeerbelastingen, toeristenbelasting en precariobelasting. Voor de retributies en bestemmingsheffingen mag de heffing niet hoger zijn dan de kosten, die de gemeente maakt voor de geleverde diensten. Dit zijn o.a. afvalstoffenheffing, rioolheffing, marktgelden, lijkbezorging en leges. Daarnaast wordt de BIZ-bijdrage van de Dorpsstraat geheven, waarvan de opbrengst voor een specifieke doelgroep is.

Algemeen stijgingspercentage

Bij de begrotingsvaststelling 2018-2021 zijn, als gevolg van de te verwachten prijsontwikkelingen, de gemeentelijke heffingen voor het jaar 2018 met 2,6% verhoogd. Dit is conform de begroting, evenals de genoemde tarieven hieronder.

OZB

De tarieven van de onroerende zaakbelastingen (OZB) 2018 zijn naast een verhoging als gevolg van de inflatiecorrectie, verlaagd als gevolg van de gestegen WOZ-waarde van de woningen (4,2%). De waarde van de niet-woningen is gedaald met 1,0% ten opzichte van 2017, waardoor de tarieven voor niet woningen naar boven zijn aangepast.

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn in 2018 verhoogd met het algemene stijgingspercentage van 2,6%.

Rioolheffing

De rioolheffing voor kleinverbruikers (tot 500 m³ waterverbruik) bestond in 2018 uit een vast bedrag van € 63,91 per aansluiting en een percentage van 0,0208% van de WOZ-waarde. De aanslag per perceel was maximaal € 207,30.

Heffingen en belastingopbrengsten

Bedragen * € 1000

Prog.	Heffing / Belasting	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil	
					rek-begr '18	
					Bedrag	Perc.
1	Leges vent- en standplaatsverg. / winkeltijden	77	100	90	-10	-10%
1	Marktgelden / leges marktvergunningen	94	177	105	-72	-41%
2	Leges gehandicaptenparkeerplaatsen / -kaarten	43	55	52	-3	-5%
3	Afvalstoffenheffing	13.574	13.923	13.807	-116	-1%
3	Rioolrecht grootverbruikers	302	300	273	-27	-9%
3	Rioolrecht kleinverbruikers	5.868	5.976	6.045	69	1%
3	Leges verkeersvergunningen	4	7	4	-3	-43%
3	Parkeerbelasting	2.357	1.994	2.082	88	4%
3	Lijkbezorgingsrechten	609	611	492	-119	-19%
5	Leges vergunningen bestuurlijk juridische zaken	31	103	26	-77	-75%
6	Leges publiekszaken (inclusief rijksleges)	2.555	2.577	2.379	-198	-8%
6	Omgevingsverg.: leges bouw- en sloopverg. c.a.	2.031	1.400	2.082	682	49%
6	Omgevingsverg.: leges kapverg. / in- en uitritten	4	8	6	-2	-25%
7	Leges woonvergunningen	1	3	0	-3	-100%
7	Leges gemeentelijke bestemmingsplannen	0	29	1	-28	-97%
OAD	Onroerende zaakbelastingen	32.034	33.029	32.672	-357	-1%
OAD	Hondenbelasting	514	543	479	-64	-12%
OAD	Toeristenbelasting	319	254	349	95	37%
OAD	Precariobelasting	279	303	335	32	11%

Toelichting van de belangrijkste verschillen tussen de rekening 2018 en de begroting 2018.

Marktgelden

Het aantal kramen dat op de markt staat is lager.

Lijkbezorgingsrechten

Het afgelopen jaar zijn er minder begravingen geweest dan geraamd.

Leges vergunningen bestuurlijk juridische zaken

In de programmabegroting 2018 is een structurele meeropbrengst opgenomen van € 80.000 per jaar voor leges in de categorieën APV & bijzondere wetten, omdat de tarieven verhoogd zouden worden. In december 2017 heeft de raad, bij de behandeling van de legesverordening, echter niet ingestemd met de voorgestelde verhoging.

Omgevingsvergunningen

Door de toename van het aantal aanvragen zijn de legesinkomsten toegenomen

Leges gemeentelijke bestemmingsplannen

Er zijn het afgelopen jaar bijna geen aanvragen geweest.

Toeristenbelasting

Toename van het aantal (hotel)overnachtingen.

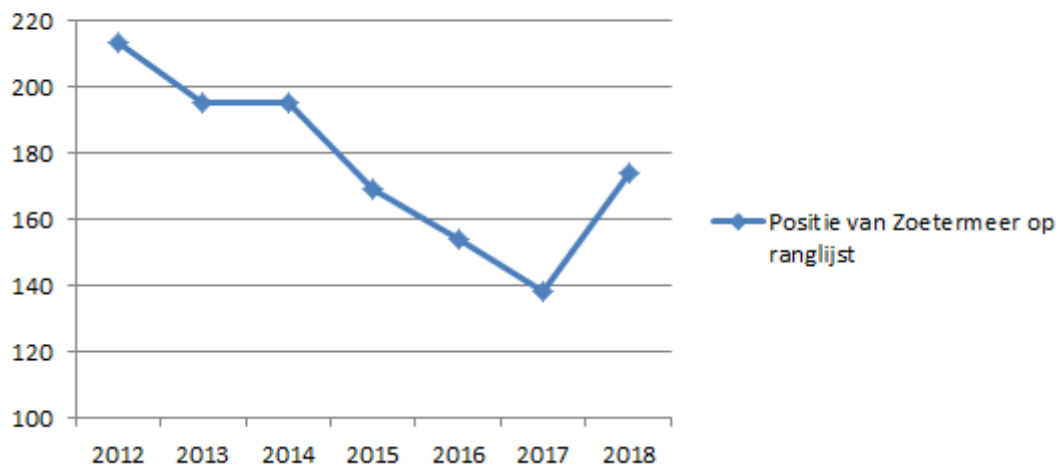
2.2.1.2 Lokale lastendruk

COELO-vergelijking

Jaarlijks verricht het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten. De publicatie daarvan vindt plaats in de Atlas van de Lokale Lasten. Onder de gemeentelijke woonlasten verstaat het COELO de OZB voor de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolheffing en reinigingsheffing (afvalstoffenheffing) voor een meerpersoonshuishouden eventueel verminderd met een heffingskorting.

Door het COELO wordt jaarlijks een vergelijkend overzicht opgesteld van alle Nederlandse gemeenten. In dit overzicht, dat begint met de (deel)gemeente met de laagste heffingen (nr. 1) en eindigt met de (deel)gemeente met de hoogste heffingen, neemt Zoetermeer in 2018 positie 174 in. Door de lasten, in het verkiezingsjaar, gewoon te muteren met de inflatie is de positie op de ranglijst iets verslechterd. Kleine mutaties in de tarieven leiden overigens tot grote verschuivingen in de ranglijst. Door het verhogen van de tarieven met de inflatie en doordat andere gemeenten de tarieven verlaagd hebben is Zoetermeer een aantal plaatsen hoger uitgekomen.

Ranglijst woonlasten 2012-2018

2.2.1.3 Kwijtschelding gemeentelijke heffingen en belastingen

In 2018 hebben 4.890 mensen kwijtschelding aangevraagd voor gemeentelijke heffingen en belastingen. Na de toets van de aanvraag is van dit aantal 81% gehonoreerd (3.979 aanvragen). Het totaalbedrag aan kwijtschelding was € 1,4 mln., waarvan het grootste deel betrekking heeft op de afvalstoffenheffing (€ 0,9 mln.) en een belangrijk deel op de rioolheffing (€ 0,5 mln.). Aan hondenbelasting en ozb zijn maar hele kleine bedragen kwijtgescholden.

2.2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de belangrijkste financiële risico's voor de gemeente Zoetermeer. De beschikbaar weerstandscapaciteit is de belangrijkste financiële buffer voor risico's, waarvoor geen specifieke voorzieningen zijn getroffen. De omvang van deze risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit bepalen of de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikt.

2.2.2.1 Risico's

De belangrijkste risico's op peildatum eind 2018 staan hieronder.

Bedragen x € 1.000		
Risico	Bedrag	Kans
Grondzaken		
Algemeen: Hogere investeringen***	€ 1,6 mln	50%
Algemeen: Formaterisico Grondbedrijf, plankosten***	€ 2,4 mln	25%
Algemeen: Immateriële vaste activa (IMVA)***	€ 0,7 mln	50%
Boerhaavelaan	**	**
Cadenza 1 (visie binnenstad/voormalig Centrum Oost)	**	**
Cadenza 2 (visie binnenstad)	**	**
Tekort grondexploitatie Palenstein***	€ 3,6 mln	60%
Westelijke Entree	€ 0,7 mln	50%
Van Leeuwenhoeklaan	**	**
Oosterheem***	€ 1,1 mln	50%
Voorweg Noord	€ 0,2 mln	50%
Lansinghage*	**	**
Katwijkerlaantrace	**	**
Concern		
Gemeentegaranties geldleningen aan woningbouwverenigingen***	€ 2,6 mln	1%
Deelneming in Gemeenschappelijke Regeling Bleizo*	€ 5,4 mln	50%
Gemeentegarantie eigen woningen	pm	pm

* Nieuw risico

** Om bijzondere (juridische) redenen niet vermeld/nog niet in te schatten

*** Bedrag en/of kans gewijzigd

Opgetreden, gewijzigde en afgevoerde risico's

Ten opzichte van de in de Programmabegroting 2019-2022 gemelde risico's zijn de volgende risico's gewijzigd, opgetreden of vervallen:

Risico	Mutatie bij jaarverslag	Toelichting
Hogere investeringen	Bedrag verhoogd van € 1,5 mln. naar € 1,6 mln.	Bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van de hoogte van de nog te realiseren uitvoeringskosten. Met name de indexering van de civieltechnische kosten is hier van invloed op de hoogte van het risico.
Grondprijsontwikkeling /overprogrammering bedrijventerreinen	Risico doet zich niet meer voor.	Risico is vervallen. Grote oppervlakten grond zijn na regionale afstemming getransformeerd naar woningbouwlocaties. Naar de nog beschikbare bedrijventerreinen is veel vraag. Onderzoeken wijzen uit dat er geen sprake (meer) is van

		overprogramming. In provinciale documenten is het restant programma van Zoetermeer opgenomen.
Hogere plankosten	Bedrag verhoogd van € 1,6 mln. naar € 2,4 mln.	Bedrag wordt jaarlijks aangepast op basis van de hoogte van de nog te realiseren plankosten.
Afwaarderen Immateriële vaste activa	Bedrag verhoogd van € 0,3 mln. naar € 0,7 mln.	De voorbereidingskosten die gemaakt worden vooruitlopend op het openen van een grondexploitatie, mogen maximaal 5 jaar geactiveerd worden als immateriële vaste activa (IMVA). Na 5 jaar moeten deze kosten als verlies genomen worden. De kans wordt bijgesteld naarmate het verstrijken van deze 5 jaar termijn dichterbij komt. Ook door de activering van de onderzoeks- en ontwikkelingskosten van 2018 is de risico-omvang groter geworden.
Oosterheem	Bedrag verlaagd van € 2,1 mln. naar € 1,1 mln.	Dit betreft een samengesteld risico. De risico's worden jaarlijks herzien en aangepast aan de meest actuele inzichten. De risico's bevatten informatie die de financiële belangen van de gemeente kunnen schaden als deze openbaar wordt, daarom worden de individuele risico's niet nader gespecificeerd. De aantrekkende markt heeft het risico op de Noordrand aanzienlijk verkleind.
Palenstein	Bedrag verlaagd van € 3,9 mln. naar € 3,6 mln.	Dit betreft een samengesteld risico. De risico's worden jaarlijks herzien en aangepast aan de meest actuele inzichten. De risico's bevatten informatie die de financiële belangen van de gemeente kunnen schaden als deze openbaar wordt, daarom worden de individuele risico's niet nader gespecificeerd.
Lansinghage	Nieuw risico.	Op dit moment wordt onderzoek verricht naar de mogelijkheden van een alternatieve functie.
Nutricia/Numico Rokkeveenseweg	Risico doet zich niet meer voor.	Risico is vervallen.
Juridische geschillen pensioen en (boven) wettelijk ww	Risico doet zich niet meer voor.	Risico is vervallen.
Deelneming in Gemeenschappelijke Regeling Bleizo	Bleizo wordt nu onder de risico's van concern geschaard.	De GR Bleizo is geen grondexploitatie van de gemeente maar betreft een gemeenschappelijke regeling met de gemeente Lansingerland. Om een zuiver inzicht van de eigen grondbedrijf activiteiten te verkrijgen, is de benodigde weerstandscapaciteit voor de GR Bleizo overgeheveld naar de Vrij Inzetbare reserve die dient om de risico's van het concern af

		te dekken.
Gemeentegaranties geldleningen aan woningbouwvereniging en	Bedrag verlaagd van € 3,4 mln. naar € 2,6 mln.	Aflossing van leningen en lagere rente leiden tot een lager bedrag waarvoor de gemeente garant staat.

Financiële omvang risico's

De financiële consequenties van deze risico's zijn via een NARIS-simulatie in beeld gebracht. Het reserveren van het totale bedrag aan de ingeschatte risicogevolgen is ongewenst en niet noodzakelijk. Het is niet waarschijnlijk dat alle risico's zich voor doen in hun maximale omvang in hetzelfde jaar. Daarom wordt de simulatie uitgevoerd waarbij 100.000 trekkingen plaatsvinden. Er is een kansberekening gemaakt op de waarschijnlijkheid van het zich voordoen van de risico's en het bedrag wat daarmee gemoeid is.

Het mogelijk risico bij grondzaken bedraagt afgerond € 5,8 mln. Bij het overige concern is dat € 4,8 mln.

2.2.2.2 Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. Tot de weerstandscapaciteit voor incidentele risico's worden de algemene reserves gerekend. In geval van tekortschietende algemene reserves kunnen ook de bestemmingsreserves worden aangewend. Dit betekent dan wel dat wordt afgezien van de realisatie van een bestemming of dat er zo snel mogelijk aanvullende dekkingsmaatregelen worden gezocht om de bestemmingsreserve weer beschikbaar te krijgen.

De tabel laat zien hoe de weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Weerstandscapaciteit

Bedragen * € 1 mln.

Omschrijving	Rekening 2018 inclusief resultaat 2018
Weerstandscapaciteit exclusief grondzaken	
Vrij inzetbare reserve	
- stand reserve 31-12-2017	22,7
- mutaties 2018 en volgende jaren	-22,0
Rekeningsresultaat	9,7
<i>Totaal weerstandscapaciteit excl. Grondzaken</i>	10,3
Weerstandscapaciteit grondzaken	
Reserve versterking financiële positie grondzaken	5,0
Reserve risico's	1,9
<i>Totaal weerstandscapaciteit grondzaken</i>	6,9
Totale weerstandscapaciteit	17,2

2.2.2.3 Weerstandvermogen

De verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de waarschijnlijke risico-omvang is gedefinieerd als de ratio voor het weerstandsvermogen. Als gewenste ratio voor het weerstandsvermogen wordt voor het concern exclusief grondzaken 'voldoende' gehanteerd. Het NAR hanteert hiervoor de

bandbreedte van een ratio tussen 1.0 en 1.4. In Zoetermeer wordt de grenswaarde van 1.0 gehanteerd.

Als ratio voor het weerstandsvermogen van grondzaken wordt eveneens 'voldoende' als toereikend gezien. Ook hier wordt de ondergrens van 1.0 als ratio gehanteerd. Als de ratio lager is dan 1.0 betekent dat dus dat er onvoldoende weerstandscapaciteit is. Anders gesteld: de risico-omvang vermenigvuldigd met de ratio bepaalt de benodigde weerstandscapaciteit.

Bij de berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt tussen het concern (exclusief grondzaken) en grondzaken.

In de tabel is weergegeven hoe de weerstandscapaciteit van deze onderdelen is opgebouwd.

Weerstandsvermogen

Bedragen * € 1 mln.	
Omschrijving	Rekening 2017 inclusief resultaat 2017
Weerstandsvermogen exclusief grondzaken	
Totaal aan gekwantificeerde risico's	4,8
Norm voor niet gekwantificeerde risico's	6,8
Gewenst niveau in euro's tegen ratio 1,0	11,6
Weerstandscapaciteit excl. grondzaken	10,3
Overschot aan weerstandscapaciteit excl. grondzaken	-1,2
Grondbedrijf	
Totaal aan risico's grondzaken	5,8
Weerstandscapaciteit grondzaken	6,9
Overschot aan weerstandscap. grondzaken obv ratio 1.0	1,1

Concern exclusief grondzaken

Uit het simulatiemodel met de risico's van het concern exclusief grondzaken blijkt dat de omvang van de risico's (met een zekerheid van 95%) uitkomt op een bedrag van € 4,8 mln. De omvang van de berekende risico's wordt aangevuld met 2% (voor de niet te kwantificeren risico's) van het begrotingstotaal (lasten) van de gewone dienst van de begroting, exclusief grondzaken.

Gebleken is dat sommige risico's moeilijk zijn te schatten. Daarbij is het wenselijk een zekere financiële buffer aan te houden. Tussen het bekend worden van budgettaire tegenvallers en het treffen van passende maatregelen kan enige tijd bestaan. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij de periodieke aanbesteding van onderhoud van de openbare ruimte. De beschikbare budgetten kunnen onvoldoende blijken. De budgettaire frictie die daardoor ontstaat moet kunnen worden opgevangen.

De berekende norm voor de niet gekwantificeerde risico's voor deze begroting bedraagt € 6,8 mln. De gekwantificeerde risico-omvang komt uit op € 4,8 mln. De totale risico-omvang wordt dus ingeschat op € 11,6 mln. De weerstandscapaciteit bedraagt € 10,3 mln. Het weerstandsvermogen bedraagt 0,89 en voldoet dus niet meer aan de norm. In de komende begroting worden maatregelen voorgesteld om het weerstandsvermogen op peil te brengen.

Een tekort (ratio < 1,0) of overschot van de weerstandscapaciteit van grondzaken ten opzichte van het totaal van de risico's kan leiden tot afoming of aanvulling van de weerstandscapaciteit. Indien sprake is van een ratio > 1,2 wordt het overschot gestort in de Reserve Investeringsfonds 2030.

De omvang van de risico's is volgens de simulatie van het NARIS € 5,8 mln. Grondzaken beschikt over een weerstandscapaciteit per 31 december 2018 van € 6,9 mln. Het weerstandvermogen is 1,19 namelijk 6,9 (weerstandscapaciteit)/5,8 (risico-omvang). Er is dus geen sprake van afroming of aanvulling van weerstandscapaciteit.

2.2.2.4 Financiële kengetallen

Kengetallen zijn verplicht voorgeschreven en hebben voor de raad vooral een signaleringswaarde bij het beschouwen van de financiële positie van de gemeente. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet zo veel en moet altijd in relatie met de andere kengetallen worden bezien. Vergelijkende cijfers zijn te vinden op de site Waarstaatjegemeente.nl (<https://www.waarstaatjegemeente.nl/>). Daarnaast is informatie van Zuid-Hollandse gemeenten te vinden op staatvan.zuid-holland.nl (<http://staatvan.zuid-holland.nl/Paginas/default.aspx>).

Financiële kengetallen

De eerste vier kengetallen staan in relatie met financiële risico's met een lange termijn karakter, die een gemeente loopt. De laatste twee kengetallen geven aan in hoeverre ruimte in de exploitatie bestaat om de financiële lange termijn risico's af te kunnen dekken.

Kengetallen

Omschrijving	Rekening	Begroting	Rekening
	2017	2018	2018
1a Netto schuldquote	20,5%	11,8%	18,4%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	17,5%	8,8%	16,2%
2 Solvabiliteitsratio	57,4%	61,4%	56,6%
3 Kengetal grondexploitatie	8,4%	3,9%	4,4%
4 Structurele exploitatie ruimte	0,3%	0,0%	-0,4%
5 Belastingcapaciteit	98,8%	99,1%	102,9%

De netto schuldquotes geven inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Ze geven een indicatie van de mate, waarin de rentelasten op de exploitatie drukken. De schuldquotes zijn in 2018 licht afgenomen ten opzichte 2017 maar liggen hoger dan de cijfers uit de begroting 2018. In de laatste twee maanden van 2017 zijn, onder meer vanwege de overschrijding van de kasgeldlimiet, drie nieuwe geldleningen aangetrokken van € 10 mln. elk. Daarmee is korte financiering omgezet in lange financiering. Bij het opstellen van de begroting 2018 is geen rekening gehouden met deze nieuwe leningen. In vergelijking met andere gemeenten is de netto schuldquote beperkt van omvang. De begroting van Zoetermeer is daardoor relatief ongevoelig voor wijzigingen in de rentestand. De gevoeligheid neemt door de hogere financieringsuitgaven toe.

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal en geeft inzicht in de mate, waarin de gemeente in staat is aan haar verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen, de optelsom van alle reserves, is iets afgenomen in 2018 terwijl het balanstotaal is toegenomen, onder meer door de al genoemde opgenomen geldleningen. Dit resulteert in een lagere solvabiliteitsratio. Dit effect is sterker bij de vergelijking tussen begroting en rekening 2018. Het verloop van de reserves wordt toegelicht in de jaarrekening onder vaste passiva.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de gronden moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het verloop van de grondexploitaties wordt toegelicht in de toelichting op de voorraden in de jaarrekening onder vlottende activa.

De structurele exploitatieruimte is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of daling van de lasten

daarvoor nodig is. De exploitatieruimte is ten opzichte van 2017 afgenomen en zelfs negatief geworden. Het afgelopen jaar bleek dat er een structureel tekort bij Jeugd is ontstaan. Het dit jaar gerealiseerde positieve rekeningsresultaat is geheel veroorzaakt door incidentele meevallers.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit in 2018 is boven de 100%. Dit betekent dat de woonlasten in Zoetermeer iets hoger liggen dan het landelijk gemiddelde.

2.2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De instandhouding van de kapitaalgoederen is in de gemeente Zoetermeer vastgelegd in beheerplannen, waarin het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen zijn opgenomen. In de beheerplannen is ook het gewenste kwaliteitsniveau van de voorziening vastgelegd. Hierna wordt per categorie ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen. De volgende categorieën worden behandeld:

- Openbare ruimte (wegen, water, groen)
- Riolering
- Ondergrondse inzamelmiddelen
- Begraafplaatsen
- Gebouwen
- Beeldende Kunstobjecten

Omschrijving	Begroot	Realisatie
Openbare ruimte	€ 5.695.604	€ 7.343.127
Riolering	€ 2.049.890	€ 2.243.435
Ondergrondse inzamelmiddelen	€ 530.910	€ 261.138
Begraafplaatsen	€ 272.593	€ 424.451
Gebouwen	€ 3.226.035	€ 2.970.397
Beeldende kunstobjecten	€ 532.675	€ 490.210

2.2.3.1 Openbare ruimte

Omschrijving algemeen beleidskader

De Beheervisie Openbare Ruimte (BOR) is in 2016 door de raad vastgesteld. In de BOR worden de kwaliteitsdoelen voor de wegen, het openbaar groen en overige voorzieningen in het openbaar gebied opgenomen. In de BOR is aangegeven wat de financiële consequenties zijn voor het onderhoud de komende 60 jaar, rekening houdend met de vastgestelde uitgangspunten. Jaarlijks wordt ruim € 20 mln. besteed aan het onderhoud en vervanging van de openbare ruimte.

Door wijziging in het BBV dienen m.i.v. 2017 investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, evenals investeringen met een economisch nut, te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven.

Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen maatschappelijke vaste activa

In 2016 is in de Beheervisie Openbare Ruimte (BOR) twee pijlers van de beheerstrategie voor de komende jaren geïntroduceerd: omgevingsbewust en risicogestuurd beheer. In 2017 is een geslaagde pilot risicogestuurd wegbeheer uitgevoerd waarvan de resultaten zijn verwerkt in het programma groot onderhoud 2018.

De begroting voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte is gebaseerd op een theoretische levensduur van kapitaalgoederen en komen ten laste van programma 3. Dit is vastgelegd in de beheerstrategie. Hierbij is sprake van een verwachting over de ontwikkelingen van de staat van kapitaalgoederen. De werkelijke staat van kapitaalgoederen, zoals vastgesteld middels inspecties, kan om verschillende redenen afwijken van deze verwachte staat. Bij de totstandkoming van het onderhoudsprogramma wordt bepaald wat de meest efficiënte maatregel is om het kapitaalgoed in gewenste staat te houden. Daarbij wordt eerst gekeken of een groot onderhoudsmaatregel volstaat.

In de praktijk wordt later en/of minder vervangen dan verwacht op basis van de technische levensduur. Dit legt een extra druk op de begroting maar verdient de voorkeur vanuit circulariteit en duurzaamheid.

De jaarlijkse fluctuaties worden verrekend via de egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds. Bij de vijfjaarlijkse actualisatie van de BOR worden de benodigde budgetten voor de komende jaren doorgerekend.

In 2018 is ca € 0,85 mln. onttrokken uit de egalisatiereserve Groot Onderhoud Bovengronds. Dit heeft onder andere te maken met de inhaalslag die is gemaakt vanuit het beheerprogramma 2017 en niet geraamde, onvermijdelijke onderhoudswerkzaamheden aan duikers en damwanden die ook bepalend zijn geweest voor de werkzaamheden.

Doelstellingen en effectindicatoren

De effectindicatoren voor de doelstelling Behouden van een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte zijn gehaald. Wel blijkt uit de Omnibusenquête dat een groter aantal bewoners van mening is dat de waardering voor groen is gestegen en voor de openbare ruimte in totaal is afgenomen.

Een objectieve meting laat zien dat het kwaliteitsniveau nog steeds boven het door de raad vastgesteld niveau B voor de winkelcentra en C voor woongebieden is.

2.2.3.2 Riolering

Omschrijving beleidskader

Conform de Wet milieubeheer geeft de gemeente in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) aan op welke wijze zij haar wettelijke taak voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater wil uitvoeren. Het plan is gericht op een duurzame instandhouding van een goed werkende riolering.

In 2016 is het geactualiseerde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld door de raad op 12 september 2016. In het GRP wordt er van uit gegaan dat door relining (een kunststof kous in de rioolbuis) geen rioolbuizen meer hoeven te worden vervangen, behalve nog bij breuk van een leiding. Hierdoor gaat de kwaliteit van het rioolstelsel omhoog en gaan de kosten naar beneden. Ook is het niet meer nodig dat de straten moeten worden opengeboken, waardoor de overlast voor de omgeving beperkt wordt. De uit het GRP voortvloeiende kosten worden gedekt door de rioolheffing.

Voorziening Grootonderhoud Ondergronds (VGO)

In 2018 is € 0,1 mln. meer uitgegeven dan begroot. Dit komt doordat er iets meer riool vervangen moest worden, dan vooraf was bedacht.

Daarnaast is er meer gerelined. Vooraf was gekeken wat een reëel tempo zou zijn om de asbest cementleidingen te relinen, omdat deze op korte termijn allemaal gerelined moeten worden. De omstandigheden zaten mee evenals de gunstige aanbesteding, waardoor men meer heeft kunnen doen. In plaats van de geraamde 6 km. is er ruim 9 km. gerelined.

Tevens is er € 0,2 mln. meer gestort in de voorziening, conform de melding bij het Eerste Tussenbericht.

2.2.3.3 Ondergrondse inzamelmiddelen

Omschrijving algemeen beleidskader

De kosten van het (groot) onderhoud van de ondergrondse inzamelmiddelen ten behoeve van afvalinzameling verlopen niet gelijkmatig over de jaren. Om een constante lastenraming in de begroting te hebben is een reserve groot onderhoud ondergrondse inzamelmiddelen gevormd.

Per ultimo 2017 is deze reserve groot onderhoud ondergrondse inzamelmiddelen omgevormd naar de voorziening afvalstoffenheffing.

Uitvoering

In 2018 is € 270.000 minder uitgegeven. Het geplande groot onderhoud van de ondergrondse containers bij de milieu-eilanden is pas in december 2018 gestart.

2.2.3.4 Begraafplaatsen

Omschrijving algemeen beleidskader

Voor de begraafplaatsen zijn de 'Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen' (2016) en de 'Uitvoeringsbesluiten gemeentelijke begraafplaatsen' (2016) leidend.

In 2011 is een investeringsbudget van € 3,3 mln. beschikbaar gesteld om in de toekomst voldoende begraafmogelijkheden te kunnen waarborgen en is in de afgelopen jaren een uitbreiding van de begraafplaats gerealiseerd, genaamd 'Parkgebied'. Hier zijn particuliere tweepersoonsgraven, kindergraven en islamitische graven aangelegd. Mede door het verzoek van de raad (motie 1609-01 'urn en as') om meer mogelijkheden aan te bieden om as te bestemmen is hier tevens een mooie urnentuin aangelegd. De as kan worden bijgezet in urnengraven of urnengraven met een zuil. Er zijn herdenkingszuilen geplaatst waar nabestaanden kunnen worden herdacht. De werkzaamheden aan de urnentuin, asverzamelput en de levering van meubilair zijn in de eerste helft van 2018 afgerond.

De gebouwde voorzieningen op de begraafplaatsen zijn op basis van kapitaallasten gefinancierd, waardoor vervanging op termijn mogelijk is.

De kosten voor het ruimen en onderhoud van de graven en gedenktekens worden gedekt uit de voorziening afkoopsommen onderhoud graven. Door het ruimen ontstaat er weer ruimte op de begraafplaats

2.2.3.5 Gebouwen

Omschrijving algemeen beleidskader

De kernopgave van de vastgoedportefeuille is dat deze in kwaliteit, functie, omvang en ligging voldoet aan de beleidsmatig vastgestelde huisvestingsvraag van de gemeente, vastgesteld in de Vastgoednota in 2013.

Voor de sociaal-culturele (doorgaans wijkgebonden) voorzieningen zet de gemeente in op krachtige, flexibele, eenvoudig aanpasbare multifunctionele centra waarin meerdere (wijk)functies zijn gecentreerd. De vorming van 'Integrale Kind Centra' is daar een voorbeeld van.

Onderwijs

Opgeleverd in 2018 is de Nesciohove 208-210, IKC De Klimboom en de tijdelijke noodlokalen aan de Fivelingo 84 A.

De tussentijdse aanpassingen voor de scholen aan het Bijvoetplan, Electrablauw en Marsgeel zijn aangehouden in verband met veranderende inzichten over tussentijdse aanpassingen versus vervroegde nieuwbouw. Hierover volgt een afzonderlijk raadsvoorstel.

De nieuwbouw voor Overwater, Moerbeigaarde, Velddreef en Chaplinstrook zijn in voorbereiding. Voor deze scholen is een aanvullend krediet aangevraagd van € 3,2 mln. als gevolg van de bouwkostenstijging en extra middelen voor het realiseren van een IKC (met kinderopvang) van € 1,2 mln. voor de locaties Moerbeigaarde en Overwater.

De sloop voor de scholen Moerbeigaarde en Overwater (inclusief asbestsanering) is eind 2018 grotendeels afgerond.

Eind 2018 is gestart met het herstellen van de gevelbeplating Erasmuscollege, zoals bij het TB2 is gemeld.

Het oplossen van bouwkundige knelpunten bij de Beatrixschool zal volgend jaar worden uitgevoerd. Voor 2018 is hiervoor een eenmalig bedrag beschikbaar als onderdeel van het TB2.

Sport

Eind 2018 is de raad akkoord gegaan met de voorbereiding van de plannen voor een nieuw zwembad in het Van Tuylpark.

Voor de realisatie van de nieuwbouw van de was- en kleedaccommodatie FC Zoetermeer is begin 2018 een krediet beschikbaar gesteld. Eind 2018 zijn onderhandelingen met FC Zoetermeer opgestart voor het combineren van het werk met nieuwbouw van het clubgebouw.

Een herijkingsvoorstel voor de bouw van Gymworld en de renovatie van de Noordwesterhal/turnhal is in januari 2018 voorgelegd na een mislukte aanbesteding en sterk stijgende bouwkosten. Totaal is een aanvullend krediet van ca € 5,4 mln. beschikbaar gesteld. Eind 2018 is de gunning voor de bouw gereed en is de omgevingsvergunning verleend.

Sociaal-cultureel

Afgerond zijn de werkzaamheden vernieuwen dak Stadstheater en de laatste werkzaamheden aan de verbouwing van het CKC.

Voor de Bazille werd in 2017 duidelijk dat dit complex kan blijven bestaan en niet hoeft te wijken voor een ontsluitingsweg. In 2018 is overeenstemming bereikt over de gewenste verzelfstandiging van dit complex.

In 2017 is het definitieve besluit genomen om Terra te verhuizen naar de voormalige Kwikfit-garage in de Vlamingstraat. De aanbesteding en gunning is afgerond.

Ambtelijke huisvesting

In januari heeft de feestelijke opening van het nieuwe Stadhuis-Forum plaatsgevonden. De reacties van de vele bezoekers waren zeer positief. In juni zijn de bouwlagen boven het stadsmuseum in gebruik genomen en in de loop van 2018 zijn de oude bouwdelen 6 en 7 gesloopt.

Voor de eindrapportage van de bouw met de financiële gevolgen is eind 2018 een memo opgesteld. Tevens zijn hierbij voor de meerkosten aanvullende dekkingsmiddelen aangegeven.

2.2.3.6 Beeldende kunstobjecten

Op basis van de ervaringscijfers van de laatste vijf jaar is een nieuwe aanbesteding voor een raamovereenkomst betreffende het onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte uitgevoerd. Daarbinnen wordt voorzien in reguliere schoonmaak, klein onderhoud, groot onderhoud en calamiteiten m.b.t. kunst in het openbaar gebied van de stad. In 2018 werden uitgaven gedaan in het kader van deze raamovereenkomst. Tevens waren er kosten van het plaatsen van bestaande kunstwerken in het vernieuwde Stadhuis-Forum.

2.2.4 Paragraaf Financiering

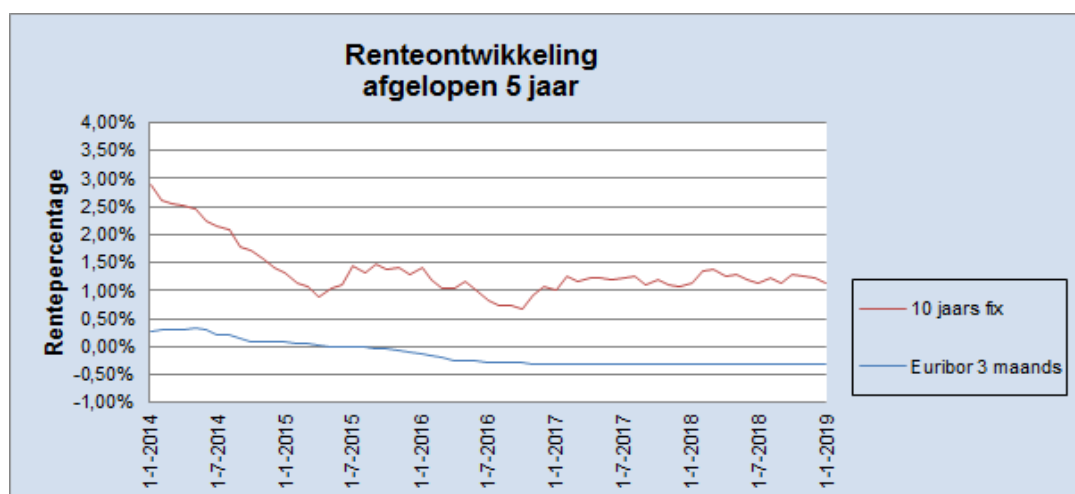
Inleiding

In het Treasury handvest en -Statuut zijn de kaders opgenomen waarbinnen het college de financieringsfunctie mag uitoefenen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de uitvoering van de financiering in 2018.

2.2.4.1 Belangrijke ontwikkelingen

De rente is gedurende geheel 2018 zeer laag geweest. De korte rente is nog steeds negatief, waardoor lenen geld opleverde in plaats van geld kostte. Dat de rente zo laag is, is voor een groot deel afhankelijk van de refi-rente die de ECB (Europese Centrale Bank) hanteert. Dit is de rente waarvoor banken kunnen lenen bij de ECB.

In onderstaande grafiek is de trend zichtbaar van de afgelopen 5 jaar voor zowel de 3 maands-euribor als de 10 jaar fixe.

Ontwikkeling leningenportefeuille

De leningenportefeuille is gedurende 2018 gewijzigd. Er is in februari 2018 een lening van € 20 mln. aangetrokken voor 20 jaar. Gezien de prognose van de financieringsbehoefte is financiering van deze omvang met "lang" aan te trekken middelen nodig. Gezien de huidige lage rentestand is er gekozen om voor een langere periode een lening aan te trekken. Twee leningen die in 2017 voor iets langer dan een jaar waren aangetrokken zijn in november 2018 afgelost. Daarmee blijft het bedrag aan lange leningen (> 1 jaar) op € 40 mln.

Overzicht van opgenomen geldleningen	Rente	1-1-2018	31-12-2018
BNG (overname van Stg Wijkcentra)	4,60%	294.958	294.958
BNG (overname van Stg Wijkcentra)	4,60%	264.487	264.487
Waterschapsbank (8-12-11/8-12-21)	3,29%	10.000.000	10.000.000
BNG (13-11-17/16-11-18)	-0,33%	10.000.000	-
BNG (27-11-17/29-11-18)	-0,34%	10.000.000	-
BNG (19-12-17/20-12-27)	0,83%	10.000.000	10.000.000
AG (27-2-18/27-2-38)	1,77%		20.000.000
Totaal opgenomen		40.559.445	40.559.445

2.2.4.2 Risicobeheer

Op het gebied van financiering worden verschillende risico's onderkend. De wet financiering decentrale overheden (fido) is gericht op het beheersen van renterisico's. Deze beheersing krijgt vorm door wettelijke limieten voor de omvang van de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en limieten op renteherzieningen en herfinanciering van de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Het renterisico op korte termijn wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet. Maximaal 8,5% van het begrotingstotaal (het totaal van de begrote lasten) mag kort worden gefinancierd met geleend geld (kort betekent hier korter dan een jaar). Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie *achtereenvolgende* kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan moet de gemeente een plan ter goedkeuring aan de toezichthouder (Provincie) voorleggen, waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld overgaan tot financiering met lang geld.

In 2018 was de kasgeldlimiet voor Zoetermeer 32,3 mln. De kasgeldlimiet is in 2018 niet overschreden. Het verloop van de kasgeldlimiet is opgenomen in onderstaande tabel. Mede vanwege het aantrekken van de lange lening van € 20 mln. is binnen de kasgeldlimiet gebleven.

Bedragen * 1 mln.

Kasgeldlimiet	2017	2018			
	Kwartaal 4	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Saldo vlottende schuld/middelen	36	30,8	32,3	30,6	29,2
Kasgeldlimiet	33,1	32,3	32,3	32,3	32,3
Ruimte binnen kasgeldlimiet	-2,9	1,5	0	1,7	3,1

Renterisiconorm

De wettelijke norm voor het beheersen van het budgettaire renterisico op lange termijn is de renterisiconorm. De jaarlijkse contractuele renteherzieningen en aflossingen van vaste schulden mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (het totaal van de begrote lasten). Uit onderstaande tabel komt naar voren dat in 2018 de financiering van de vaste schuld ruim onder de renterisiconorm is gebleven.

	2018	Bedragen *1.000
Berekening renterisiconorm		
Begrotingstotaal		379.530
Percentage regeling		20%
Renterisiconorm begrotingsjaar (A)		75.906

Renterisiconorm		
Renterisiconorm A		75.906
Renteherziening	-	
Aflossingen	20.100	
Totaal renterisico B		20.100
Ruimte onder renterisiconorm (A - B)		55.806

Kredietrisico

Onder kredietrisico wordt verstaan het risico dat door de gemeente uitgezette geldleningen door de debiteur niet kunnen worden afgelost.

Als gevolg van het invoeren van het schatkistbankieren moeten eventuele overtollige middelen, boven een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal (€ 2,85 mln. gemiddeld over 1 kwartaal), gestald worden bij het rijk. Het deel dat niet bij het rijk gestald moet worden staat op de rekening van de huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Hierdoor kan het kredietrisico als te verwaarlozen worden beschouwd.

Omdat er in 2018 geen uitgezette langlopende leningen zijn, is het kredietrisico (het risico dat uitgezette gelden niet terugbetaald worden) feitelijk nihil.

2.2.4.3 Renteresultaat

Rentenota

In november 2018 is de rentenota 2018 vastgesteld. Hiermee is de werkwijze rondom de rente in de begroting en jaarrekening fors gewijzigd. Hiermee wordt voldaan aan de nieuwe regelgeving rondom begroten en verantwoorden (BBV). Bij de vaststelling van de nota is ook een nieuwe raming voor de verwachte rentelasten en rentebaten opgenomen.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Er geen wordt rente meer berekend over het eigen vermogen;
- De toerekening van rente aan de programma's gebeurt via het rente-omslagpercentage Deze wordt bepaald aan de hand van de door de wetgever voorgeschreven rekenmethode (BBV). De calculatierente van 4% die afgelopen jaren werd gehanteerd is hiermee komen te vervallen. De toerekening van rente aan de programma's is voor 2018 0,1% geweest;
- Er wordt geen rente meer toegeschreven aan reserves en voorzieningen. Om reserves en voorzieningen op peil te houden wordt indien nodig inflatie bijgeschreven.
- Alle uitgaven en inkomsten worden verantwoord op het product Treasury binnen het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (OAD).

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt gedefinieerd als het saldo van (a) de betaalde rentelast over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in de rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen. Onderstaande tabel geeft dit saldo weer:

Tabel saldo financieringsfunctie	Betaalde rente	Ontvangen rente
Rente aangetrokken lange geldleningen	728.962	
Rente aangetrokken korte geldleningen		100.377
Rente op rekening courant	4	1.319
Rente uitgezette startersleningen		344.873
Totaal	728.966	446.569
Saldo financieringsfunctie (ontvangen - betaald)		-282.396

Renteresultaat en rente-omslagpercentage

Het rente-omslagpercentage wordt volgens onderstaande methode berekend.

		*1.000		
renteomslag percentage		begroot	werkelijk	verschil
a.	rentelasten	1.096	627	469
b.	rentebaten (startersleningen)	466	345	121
c.	verschil (a-b)	630	282	348
d.	rentetoerekening aan GB	120	309	-189
e.	toe te rekenen aan programma's (c-d)	510	-27	537
f.	boekwaarde vaste activa	361.451	267.396	94.055
	omslagpercentage (e/f)	0,1%	-0,01%	

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de rentelasten bijna € 470.000 lager zijn dan geraamd en de baten € 120.000 lager. Per saldo is dit een voordeel ten opzichte van de begroting van € 348.000. Dit is vooral veroorzaakt doordat de rente onverminderd laag is en op korte leningen zelfs negatieve rente "betaald" wordt (er wordt geld ontvangen). Voor de rentebaten geldt dat er startersleningen vervroegd zijn afgelost, zodat er minder rente-inkomsten ontvangen zijn.

Dit rentevoordeel is gestort in de rente-egaliseringsreserve; het renteresultaat heeft geen invloed op het rekeningresultaat van de gemeente.

Het rente-omslagpercentage is lager dan geraamd. Bij de vaststelling van de rentenota is besloten dat alleen als de afwijking materieel is (> € 500.000) de toerekening aan de programma's wordt aangepast. De toerekening van rente aan de programma's bedraagt op basis van de begrote rente-omslag van 0,1%, € 267.396 (0,1% van de boekwaarde van € 267 mln.). De rente die volgens bovenstaande methode toegerekend zou mogen worden aan de programma's bedraagt -€ 27.000 (e. uit de kolom werkelijk). Het verschil tussen deze twee bedragen is € 294.000. Dit is ruim onder de € 500.000 waardoor er geen hernieuwde toerekening aan de programma's plaatsvindt.

De lagere boekwaarde in de jaarstukken dan waarmee in de begroting rekening is gehouden, houdt verband met het achterblijven van geplande investeringen.

2.2.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Visie op de organisatie, visie op de bedrijfsvoering

In 2018 zijn we blijven werken aan een flexibele, wendbare organisatie die inspeelt op wat de stad nodig heeft. Een organisatie waarbij maatschappelijke vraagstukken centraal staan en medewerkers samen bouwen, zowel met interne als externe partners. Waarbij mensen zich onderdeel weten van een groter geheel, breder kijken dan alleen de eigen afdeling of functie en bij ieder vraagstuk bewust zijn van de link met de stad. Onze organisatie streeft er voortdurend naar om zo de dienstverlening kwalitatief te verbeteren, goed aansluitend op de vraag uit de stad en vanuit de wens om de kracht van de lokale gemeenschap te versterken. Een goede bedrijfsvoering hoort daarbij en moet daarop gericht zijn. In 2018 is in lijn met deze visie gewerkt aan de verdere organisatie-ontwikkeling en is op verschillende terreinen en aspecten van bedrijfsvoering het nodige gedaan. De bereikte resultaten op de belangrijkste thema's staan in deze paragraaf. Daarnaast zijn aan de bedrijfsvoering gerelateerde onderwerpen opgenomen waarvan is afgesproken de raad en de toezichthouder via de P&C cyclus op de hoogte te houden, zoals de doorlichtingsonderzoeken college (213a GW), rechtmatigheid, medebewindtaken en Suwinet.

2.2.5.1 Organisatieontwikkelingen

Organisatieontwikkeling

De voorgaande jaren is gewerkt aan het actualiseren en betekenis geven aan de verandervisie onder de noemer Toekomstgericht Werken. Ook 2018 stond in het teken hiervan. In Toekomstgericht Werken staan vijf thema's centraal:

- Hart voor de Stad
- Samen bouwen
- Eigen kracht
- Tijd & Ruimte om te leren
- Samen bewegen
- Denk bij je werk aan de stad en de inwoners/ondernemers.
- We werken samen met interne en externe partners aan opgaven.
- We stimuleren de eigen kracht van inwoners en medewerkers.
- We nemen de tijd en ruimte om te leren binnen ons werk.
- Door samen op te trekken kunnen we flexibel inspelen op ontwikkelingen, initiatieven en kansen in de stad.

Tweede helft 2017 is besloten om in een aantal specifieke opgaven te leren wat toekomstgericht werken van de medewerkers, de gemeente, maar ook partners en inwoners vraagt. Dit is het zogeheten opgavengestuurd werken. Een opgave is een vraagstuk waarmee we als samenleving iets moeten doen. Bij een opgave staat het samenspel tussen overheid en partners en inwoners centraal. In de pilot die doorliep in 2018 stond doen en leren centraal. In 2018 is de pilot geëvalueerd. De leerervaringen worden breder in de organisatie benut, onder andere in het sociaal domein en de omgevingsvisie. Tevens is besloten te komen tot een nieuwe organisatievisie passend bij deze ontwikkelingen. Dit proces is in 2018 tijdelijk stil komen te liggen met de komst van de nieuwe gemeentesecretaris en in afwachting van de stadsvisie. Eind 2018 heeft de nieuwe gemeentesecretaris samen met het college, directie en managementteam de volgende acht organisatie opgaven gedefinieerd:

- een sluitende begroting, en daarna...
- focus aanbrengen en kiezen
- projectmatig werken versterken (geen werk zonder opdracht)
- een heldere organisatiemissie en visie (inclusief eenduidige sturingsfilosofie)
- versterken controlfunctie
- zaakgericht werken/digitaliseren
- liefde en aandacht voor medewerkers
- herstel vertrouwen bij samenwerkingspartners

Naast deze activiteiten zijn er concrete resultaten bereikt in diverse langlopende projecten die een belangrijke bijdrage leveren aan de organisatieontwikkeling. Te weten:

- Continu verbeteren en zaakgericht werken
- Het talentenbureau
- Het nieuwe werken/renovatie stadhuis
- Verbetering projectmatig werken

Hieronder staan de in deze projecten bereikte resultaten in 2018.

Continu verbeteren

Het team CV heeft een begin gemaakt om processpecialisten van verschillende afdelingen kennis te laten maken Continu Verbeteren. Conform de Lean management principes worden processen op uniforme wijze in beeld gebracht. Er zijn tien medewerkers vanuit verschillende afdelingen opgeleid om te werken volgens de Lean management principes. Er zijn meerdere processen verbeterd en of in kaart gebracht waarvan de belangrijkste zijn; Inkoop en Aanbesteding, Subsidie verstrekken, de digitaliseren van Subsidie betalingen en het behandelen van Bezwaarschriften WOZ belasting.

Zaakgericht werken

In programma 6 zijn de resultaten van Zaakgericht werken meegenomen.

Talentenbureau

Het Talentenbureau is in 2015 gestart als een pilot voor boventallige collega's en heeft zijn focus in 2017 verlegd naar alle medewerkers. In januari 2018 hebben 16 collega's de opleiding tot Talentversneller succesvol afgerond. Zij kunnen zich, naast hun reguliere werkzaamheden, inzetten voor de coaching van onze medewerkers zodat het aanwezige potentieel in onze organisatie maximaal aangesproken wordt. Inmiddels hebben ruim 100 collega's een talentonderzoek en coaching gehad.

De functie van manager Talentenbureau was eind 2018 vacant, maar is inmiddels ingevuld met een interne kandidaat.

Het Nieuwe Werken (HNW) / renovatie stadhuis

In januari 2018 is het gerenoveerde Stadhuis opgeleverd waarbij een belangrijke stap is gezet in de ontwikkeling van de organisatie. Het Nieuwe Werken werkt als een katalysator voor de visie Toekomstgericht werken waarbij het personeel wordt geïnspireerd om in- en extern samen te werken in verbinding met de stad.

Concrete activiteiten in 2018 om de toekomstige manier van werken te versterken:

1. Oplevering van het gehele gebouw in januari 2018, iedereen werkt plaats- en tijdonafhankelijk.
2. Er hebben twee onderzoeken plaatsgevonden om te komen tot een evaluatie van de werkomgeving en de nieuwe manier van werken in het gerenoveerde Stadhuis:
 - a. Een onderzoek onder de ambtenaren en inhuurkrachten van het stadhuis. Dit is uitgevoerd in de maand oktober 2018 door een:
 - een werkplekbelevingsonderzoek d.m.v. een enquête
 - een werkplekbezettingsmeting
 - b. Een onderzoek bij de raads-/commissieleden, college, de griffier en de griffiemedewerkers en de leden van het directieteam, de gebruikers van de raadszaal, commissiezaal, het vergadercentrum en de college-ruimte. Dit is uitgevoerd in de periode november/december 2018 met een enquête en een groepsinterview.

Het project Het Nieuwe Werken(HNW)/ renovatie Stadhuis is hiermee afgesloten in overeenstemming met de vastgestelde kaders van 1 december 2014.

Professionaliseren projectmatig werken

Mede naar aanleiding van het onderzoeksrapport van Necker Van Naem 'procesevaluatie Holland Outlet Mall' is besloten om één werkwijze projectmatig werken voor de hele organisatie te implementeren. In 2018 is gestart met de implementatie van de 'Zoetermeerse werkwijze projectmatig werken'. Voor alle bestaande ruimtelijke projecten binnen de gemeente zijn projectopdrachten gemaakt die zijn goed gekeurd door een ambtelijk opdrachtgever, een bestuurlijk opdrachtgever en uiteindelijk zijn vastgesteld door het college. De Zoetermeerse werkwijze projectmatig werken wordt al doende geïmplementeerd. De afdelingen met ruimtelijke projecten zijn hier als eerste mee aan de slag gegaan. Voor elke afdeling is een ambassadeur die samen met de afdeling de elementen uit de Zoetermeerse werkwijze gaat opnemen in de werkwijze van de afdeling. Het doel is dat de hele organisatie op dezelfde manier projectmatig gaat werken.

Inzet extern personeel

Naast het vaste personeel maakt de gemeente ook gebruik van extern personeel. Over het algemeen gelden de volgende vijf redenen om personeel van derden in te zetten:

- Flexibiliteit: om pieken en dalen in de hoeveelheid werk op te vangen.
- Specialistische kennis: ad hoc nodig voor de specifieke werkzaamheden.
- Tijdelijke werkzaamheden: het budget is tijdelijk beschikbaar.
- Onafhankelijke oordeelsvorming: voorgeschreven of gevraagd door college/raad.
- Efficiency: tegen dezelfde kosten is het in bepaalde gevallen eenvoudiger om met ingehuurde krachten te werken.

In 2018 is een bedrag ad € 18,2 mln. (2017 € 16,4 mln.) besteed aan extern personeel. De verhouding loonkosten extern personeel vs. vast personeel komt hiermee op 19% vs. 81%. Ter vergelijking: deze verhouding lag bij de Nederlandse 100.000+ gemeenten in 2017 op 20% vs 80%.

Net als voorgaande jaren heeft de inzet van extern personeel vooral betrekking Participatie, Wabo, ruimtelijke fysieke projecten en ICT-projecten.

De kosten van extern personeel worden gedekt uit de reguliere personeelsbudgetten dan wel tijdelijke projectbudgetten.

Privacy

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht. In 2018 is verder gewerkt aan de implementatie van de verplichtingen die voortvloeien uit deze verordening. Een aantal zaken waren reeds in 2017 al ingevoerd. In 2018 is er met name aandacht geweest voor het bewust maken van de organisatie, het compleet maken van het verwerkingenregister en de invulling van de toezichthoudende taak van de Functionaris Gegevensbescherming (FG).

Doorlichting onderzoeken college (o.g.v. art.213a GW)

In het Meerjarenplan interne doorlichting 2015-2018 is voor 2018 een evaluatie binnen het Sociaal Domein gepland. Op 12 december 2017 is de raad geïnformeerd over de verdaging van het onderzoeksvoorstel tot 1 maart 2018. Vanwege het grote aantal onderzoeken dat in 2017 in het Sociaal Domein is gehouden in opdracht van het college en de Rekenkamercommissie namens de raad (respectievelijk 11 en 3) was er behoefte om de resultaten van deze onderzoeken eerst af te wachten en te duiden alvorens een nieuwe onderzoeksopdracht uit te zetten.

Op 9 juli 2018 is vastgesteld dat er vooral behoefte is aan actieonderzoek voor de transformatie van het Sociaal Domein. De 213a-onderzoeks aanpak, gericht op doelmatigheid en doeltreffendheid, is daar niet voor geschikt.

Vanwege de aandacht en capaciteit die de verslechterde financiële situatie in 2018 en volgende jaren van de organisatie vergt, heeft het college ook geen ander 213a onderzoek laten uitvoeren. Dit is op 20 november in de auditcommissie besproken en daarna in de raadscommissie Samenleving van 3 december 2018.

2.2.5.2 Informatiebeveiliging

Naast het implementeren van technische veilige oplossingen is het vooral van groot belang om de medewerkers die daarmee werken voldoende bewust ("aware") te maken zodat zij weten hoe ze veilig kunnen werken.

In 2018 is dan ook fors ingezet op het vergroten van de awareness van medewerkers. Bij de vorm is vooral gelet om deze in teamverband aan te bieden, om ervoor te zorgen dat mensen gezamenlijk issues bespreken en op hun werkplek samen tot een veilige werkwijze komen. Dit wordt gedaan door workshops "Informatiebeveiliging & Privacy" aan teams te geven die aansluiten bij hun werkpraktijk. Daarnaast is een security awareness game geïntroduceerd waar medewerkers in teamverband met elkaar vragen beantwoorden. Ook zijn op aanvraag specifieke workshops gegeven, soms ook aan externe ketenpartners.

In 2018 is het rekenkameronderzoek Informatiebeveiliging ook in de raad besproken. Aan de aanbeveling om de positie van de CISO meer onafhankelijk te maken is gehoor gegeven door de oprichting van een team concern control.

2018 heeft daarnaast vooral in het teken gestaan van het op basis van een risico analyse uitwerken van vraagstukken zoals: veilig bestanden delen, autorisatie, Logging & Monitoring, gebruik nieuwe middelen, afvoer verwijderbare media, etc. Daarnaast is in 2018 de eerste ENSIA audit naar behoren afgerond.

Met de invoering van NAC (network access control) kunnen we fysieke netwerkpoorten beveiligen tegen ongeoorloofde toegang en dynamisch toegang toewijzen. Externen of partners die werken op het Stadhuis komen bijvoorbeeld automatisch in hun eigen netwerk terecht en niet in het bedrijfsnetwerk van de gemeente. In 2018 hebben we een externe pentest uit laten voeren om onze kwetsbaarheid richting de buitenwereld te toetsen. Daarnaast hebben we met Zoetermeerse ondernemer Computest een periode een proef gedraaid met een dienst waarbij de buitenkant van onze infrastructuur doorlopend wordt gemonitord. Na een kleinschalige proef met een SIEM oplossing (event en log monitoring) zijn we begonnen met de inrichting van een SIEM platform waarbij we verschillende logbronnen hebben gekoppeld. De ervaring die we hierop doen kunnen we gebruiken voor de beoordeling van GGI-veilig van de VNG.

2.2.5.3 Rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Overschrijdingen op programmaniveau en kapitaalskredieten worden betrokken bij de beoordeling van eventuele begrotingsonrechtmatigheden door de accountant in het kader van de controle op de jaarrekening 2018. In de jaarrekening zijn geen overschrijdingen van lasten op programma's en geen overschrijdingen op reserves die meetellen in het oordeel van de accountant, omdat de nadelen al gemeld zijn in de Tussenberichten. De raad heeft hiermee autorisatie gegeven voor de verwachte bijstellingen op de exploitatie.

Op de overzichten Overhead en Algemene dekkingsmiddelen zijn overschrijdingen aan de lastenkant, hier staan inkomsten tegenover. De overschrijding op het saldo van Overzicht Overhead is beperkt (€ 69.000). Overschrijdingen < € 100.000 worden niet meegenomen. Ook het heffingsbedrag vennootschapsbelasting (€ 92.000) wordt buiten beschouwing gelaten. Er zijn drie kredietoverschrijdingen in 2018 > € 100.000 waarover de raad niet eerder is geïnformeerd.

Het project voor de nieuwe school aan de Nesciohove heeft gelopen vanaf het jaar 2012. In de loop van de jaren zijn de plannen aangepast en aanvullende kredieten beschikbaar gesteld. Uiteindelijk is de school in 2018 opgeleverd. De bouwkostenstijging in de jaren 2017 en 2018 heeft veroorzaakt dat het krediet met € 120.000 is overschreden. Het totaal krediet voor de nieuwe school was € 4,2 mln.

Enkele mobiliteitswerken die vanuit voorgaande jaren zijn afgerond, hebben geleid tot een overschrijding. Het gaat hierbij om de werkzaamheden bij het winkelcentrum Vijverhoek, Stolberg/Paltelaan. De oorzaken zijn divers en betreffen zowel tegenvallende inkomsten als uitgaven. Bij het werk ten aanzien van de werkzaamheden rondom het winkelcentrum Vijverhoek/Stolberg-Paltelaan (uitvoering programma mobiliteit 2015 en 2017) is als gevolg van aanvullend benodigde werkzaamheden, zoals de inrit naar het zwembad, en als gevolg van hogere kosten bij de aanleg van de deklaag een nadeel ontstaan. Dit geeft in totaal een nadeel van € 142.000. De kosten zijn gedeeltelijk gedekt vanuit een hogere subsidie van € 30.000.

Voor de aanleg van de snelfietsroute (uitvoering programma mobiliteit 2017) geldt dat er minder subsidie vanuit de rijksmiddelen 'Beter Benutten Vervolg' is ontvangen dan begroot. Dit komt omdat achteraf is gebleken dat de subsidieregelgeving een hogere bijdrage niet toestond. Daarnaast zijn er meer kosten ontstaan vanwege hogere kosten van het aanbrengen van de onderlaag en bleken de kosten van verlichting hoger. Dit geeft op dit werk een nadeel op de subsidie van € 197.000 en een nadeel op de lasten van € 68.000.

Inkooprechtmatigheid

In 2018 is een verdiepend onderzoek naar inkooprechtmatigheid en getrouwheid van de uitgaven uitgevoerd. Het inkoopproces is in de organisatie verder geprofessionaliseerd. Zo hebben de accountmanagers inkoop reguliere gesprekken met de afdelingen, de contractenbank is gevuld en zijn er interne controlepunten ingericht.

Door de accountant is een steekproef getrokken om een gegevensgerichte verbijzonderde interne controle uit te voeren op aanbestedingen. Hier zijn geen bijzonderheden uit naar voren gekomen.

Betrouwbaarheid/rechtmatigheid ingekochte Jeugd en WMO nieuw

De verantwoording in de jaarrekening 2018 is tot stand gekomen op basis van de ontvangen verantwoordingen inclusief controleverklaringen (van zorgaanbieders), de vastgestelde indicaties/beschikkingen en de betaalde bedragen.

De ontvangen controleverklaringen zijn 'schoon', dat wil zeggen dat de verantwoordingen van de controlerend accountants van de zorgaanbieders positief zijn over de betrouwbaarheid en rechtmatigheid.

De regionale afspraken betreffende de controle en verantwoording van Jeugd en WMO- nieuw zijn vastgelegd in een controleprotocol. Met de afspraken in dit controleprotocol krijgen de gemeente zekerheid over de prestatielevering en de rechtmatigheid. In het protocol is bewust rekening gehouden met het verlichten van de administratieve lastendruk bij (kleine) zorgaanbieders tot de gewenste zekerheden van de gemeenten. Daarom is ervoor gekozen om niet voor alle zorgaanbieders de verplichting op de te leggen voor een verantwoording inclusief controleverklaring. De afspraken zijn als volgt:

-zorginstellingen met een regionale (H10) omzet jeugd > € 250.000 zijn verplicht een verantwoording in te dienen met een controleverklaring en rapport van bevindingen.

-Zorginstellingen met een regionale (H6) omzet WMO nieuw > € 100.000 zijn verplicht om een verantwoording in te dienen met controleverklaring en rapport van bevindingen.

Dat betekent dat zorginstellingen met een regionale omzet jeugd < € 250.000 en WMO nieuw < €100.000 geen separate verantwoording met controleverklaring hoeven aan te leveren. Hiermee hebben de regio en Zoetermeer bewust gekozen om voor deze lasten te vertrouwen op de interne bedrijfsvoering van deze instellingen en geen aanvullende zekerheid te vragen over prestatielevering en rechtmatigheid. Voor alle gedeclareerde bedragen wordt in het proces wel vastgesteld (door gemeente of H10 inkoopbureau) dat het tarief/product in overeenstemming is met het contract en dat een geldige indicatie/beschikking is afgegeven door de gemeente. Wij wegen deze lasten daarom niet

mee in ons oordeel over de onzekerheid in de getrouwheid en rechtmatigheid. Voor instellingen met een regionale omzet boven de norm waarbij niet (tijdig) de controleverklaring is ontvangen, wordt dit bedrag wel als onzeker meegenomen.

Samenvatting onzekerheden Jeugd en WMO nieuw niet ontvangen controleverklaringen zorginstellingen*

Bedragen * € 1000

	Onzeker
Jeugd > € 250K niet ontvangen	5.720
WMO nieuw > € 100K niet ontvangen	1.161

Samenvatting ontvangen en niet ontvangen Jeugd en WMO-nieuw controleverklaringen zorginstellingen

Bedragen * € 1000

Jeugd > € 250K ontvangen	29.114	76%
Jeugd > € 250K verwachting te ontvangen	5.720	15%
Jeugd < € 250K	3.244	9%
Totaal verantwoording Jeugd	38.078	
WMO nieuw > € 100K ontvangen	5.724	76%
WMO nieuw > € 100K verwachting te ontvangen	1.161	16%
WMO nieuw < € 100K	629	8%
Totaal verantwoording WMO nieuw	7.514	

Samenvatting fouten en onzekerheden ingekochte zorg Jeugd en WMO nieuw

Bedragen * € 1000

	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
	fout	onzekerheid	fout	onzekerheid
Jeugd > € 250K niet ontvangen	-	5.720	-	5.720
WMO > € 100K niet ontvangen	-	1.161	-	1.161

*Stand van zaken donderdag 11 april 2019

2.2.5.4 Overzicht uitvoering medebewindtaken

Inleiding

De Wet Revitalisering generiek toezicht (Rgt) is erop gericht om het horizontaal toezicht ten aanzien van medebewindstaken door de raad te versterken. Het gemeentebestuur van Zoetermeer heeft dit als volgt ingevuld:

- Naast de programmaverantwoording wordt in deze subparagraaf 'Uitvoering medebewindstaken' apart ingegaan op de uitvoering van medebewindstaken door het college in 2018.
- Met de provincie is een bestuursovereenkomst gesloten op grond waarvan de gemeenten voor zes beleidsdomeinen de stand van zaken voor de uitvoering aangeven (IBT-rapportage). Deze gemeentelijke IBT-rapportage is als bijlage in het jaarverslag opgenomen.

Uitvoering medebewindstaken in 2018

Op basis van de begroting 2018, de toezichtindicatoren voor de beleidsdomeinen én de bestuursovereenkomst (IBT-rapportage) wordt over de uitvoering van de medebewindstaken in 2018 het volgende opgemerkt:

Financiën

Structureel en reëel evenwicht betekent dat de structurele lasten in de begroting worden gedekt door structurele baten. In de Programmabegroting 2019-2022 is er voor het jaar 2019 nog geen sprake van een structureel en reëel evenwicht. Daarom heeft de gemeente een traject van ombuigen en vernieuwen in gang gezet. De maatregelen worden in de Perspectiefnota 2020 uitgewerkt. Hierdoor zal het evenwicht voor de komende jaren worden hersteld.

Archief- en informatiebeheer

Op het gebied van archief- en informatiebeheer lag in 2018 de nadruk op de verdere invoering van digitaal en zaakgericht werken. Sinds 1 januari 2018 wordt alle binnengekomen post gescand en digitaal binnen de organisatie gerouteerd via het zaakstelsel. Naar aanleiding van ontevreden gebruikers, ontbrekende basisfunctionaliteiten en technische problemen is medio 2018 een externe partij gevraagd om het architectuuruitgangspunt ten aanzien van zaakgericht werken en het huidige zaakstelsel te evalueren. Op basis van deze evaluatie is besloten het principe 'alles in één systeem' los te laten, de inrichting van het systeem tijdelijk te stoppen en het zaakstelsel opnieuw aan te besteden.

Als onderdeel van de strategische personeelsplanning 2016 is het team informatiebeheer begonnen met een reorganisatie. Doel van de reorganisatie is om de formatie en functies aan te laten sluiten op de zaakgerichte en digitale manier van werken. In 2018 zijn er nieuwe functieprofielen in concept opgesteld en is de gevraagde uitbreiding van de formatie toegekend.

De gemeente is sinds 2008 (project Digidos) bezig met het invoeren van digitaal werken. Om het archiefbeheer op efficiënte wijze uit te kunnen voeren en risico's ten aanzien van het kwijtraken van informatie te verkleinen is het van belang om de periode waarin er sprake is van hybride archivering (papier en digitaal) zo kort mogelijk te houden. Om volledig en uitsluitend digitaal archiveren mogelijk te maken moeten het proces van digitalisering van archiefbescheiden en de digitale beheeromgeving aan wettelijke eisen voldoen. Hiervoor is in 2018 een handboek vervanging opgesteld. Omdat het huidige zaakstelsel opnieuw wordt aanbesteed is het op dit moment echter niet mogelijk om aan de wettelijke eisen te voldoen, waardoor er vooralsnog sprake is van een hybride archief.

Om de kwaliteit van de (digitale) dossiervorming te waarborgen en te verbeteren is het van belang om kwaliteitscontroles uit te voeren en de resultaten hiervan terug te koppelen aan gebruikers. Door onder andere tijdsgebrek zijn deze kwaliteitscontroles in 2018 niet uitgevoerd waardoor inzicht in de kwaliteit van digitale dossiers ontbreekt. Tevens ontbreekt inzicht in de hoeveelheid, het soort en de archiefwaarde van informatie die niet in het zaakstelsel en het daaraan gekoppelde digitale archief is opgenomen en zich bijvoorbeeld op netwerkschijven bevindt. In 2018 is door het college een kwaliteitszorgsysteem vastgesteld. In 2019 wordt dit systeem geïmplementeerd door per afdeling een informatiebeheerplan op te stellen waarin wordt vastgelegd welke processen een afdeling uitvoert en hoe (en waar) de neerslag hiervan gearchiveerd wordt. Daarnaast worden verbeterafspraken in de plannen opgenomen die voortkomen uit de kwaliteitscontroles.

In 2018 ontbrak een visie waarin wordt beschreven wat er nodig is om het gemeentelijke archief-informatiebeheer verder op orde te krijgen en houden, welke ontwikkelingen er de komende jaren op dit gebied verwacht worden en hoe hierop wordt ingespeeld.

Huisvesting vergunninghouders

De provincie heeft geconstateerd dat in 2018 een achterstand is ontstaan van 37 te huisvesten vergunninghouders. De reden waarom de taakstelling 2018 niet is gehaald, is vooral gelegen in het ontbreken van voldoende passende woonruimtes bij de woningcorporaties.

Verder heeft de provincie geconstateerd dat de gemeente niet alle vergunninghouders binnen de gestelde termijn een woning aanbiedt. De provincie vraagt extra inzet om de taakstelling te halen en maatregelen te nemen opdat de vergunninghouders binnen de gestelde termijn gehuisvest worden.

2.2.6 Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

De gemeente Zoetermeer is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en/of financieel betrokken. In dat geval is sprake van een 'verbonden partij'. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden, die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico's op.

2.2.6.1 Kadernota verbonden partijen

Korte inhoud Kadernota en checklist Verbonden partijen

In Kadernota Verbonden partijen (2016) zijn beleidsrichtlijnen opgenomen waaraan de (beoogde) deelname aan (nieuwe) samenwerkingsverbanden getoetst moet worden. Ook is een checklist beschikbaar die kan worden gebruikt bij afwegingen over het aangaan, inrichten of herzien van een samenwerkingsverband. De checklist is niet limitatief, maar geeft de belangrijkste onderwerpen aan, waarover moet worden nagedacht om op de grootste risico's bij samenwerking een passend antwoord te hebben.

De gemeente Zoetermeer hanteert een bredere definitie voor een verbonden partij dan de definitie die in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat vermeld. Er is gekozen voor de term 'samenwerkingsverband'. Dit betekent dat ook partijen in ogenschouw worden genomen, waarin de gemeente een bestuurlijk óf (BBV vermeldt: 'en') een financieel belang heeft.

Definitie Samenwerkingsverband

Een samenwerkingsverband bestaat tussen de gemeente en één of meer andere publieke en/of private partijen en heeft een eigen juridische entiteit, waarin activiteiten in organisatorisch verband worden uitgevoerd en de gemeente een bestuurlijk -, financieel -, integriteits- of ander risico loopt. Deze definitie sluit samenwerkingsverbanden zonder juridische entiteit, zoals subsidieverstrekingen, leningen en garantstellingen, uit en deze vallen buiten de reikwijdte van de Kadernota Verbonden Partijen.

De nota bevat beleidsrichtlijnen die betrekking hebben op vier terreinen:

- *Afwegingskader:*
Is sprake van toegevoegde waarde en is sprake van het meest geëigende middel?
- *Publiekrechtelijke of privaatrechtelijke samenwerking:*
Afhankelijk van de aard van de activiteiten (in ieder geval publiek belang) en het doel van de samenwerking.
- *Rolverdeling:*
Wie en hoe vervullen de gemeentelijke vertegenwoordigers hun rol als bestuurslid en hoe gaan zij om bij conflicterende belangen tussen het samenwerkingsverband en de gemeente?
- *Good-governance:*
Regie op de samenwerking borgen de aspecten: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden.

2.2.6.2 Belangrijke ontwikkelingen

Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen van verbonden partijen vermeld.

Eneco

In 2017 is het proces opgestart om voor gemeenten de mogelijkheid te creëren om de aandelen Enecogroep te verkopen. Dit proces zal naar verwachting in 2020 worden afgerond.

Oktober 2017 heeft de raad het principebesluit genomen de aandelen Enecogroep te verkopen. Een principebesluit tot afbouw houdt nog geen definitief besluit tot verkoop in, dat besluit kan pas worden genomen nadat in een gecontroleerde veiling een concreet bod op de aandelen ontvangen is.

Dienst Sociale Werkvoorziening (DSW)

Na het roerige jaar 2017 waarin de financiële tekorten opliepen en onderzoek werd gedaan naar toekomstscenario's, was 2018 het jaar van heroriëntatie en het gezonder maken van de bedrijfsvoering. Voor 2018 is de realisatie positiever dan de begroting, waardoor de financiële bijdrage van de gemeente aanzienlijk minder is dan begroot. Dit is het gevolg van het in mei 2018 in opdracht van het Algemeen Bestuur DSW vastgestelde Bedrijfsplan DSW 2018-2022, dat erop is gericht de opgelegde taakstellingen te realiseren en in die periode te komen tot een positief bedrijfsvoering resultaat.

Daarnaast is de weg ingeslagen naar een opvolger voor de DSW. De aanleiding voor de bouw van een nieuw Zoetermeers Werk Bedrijf1, is dat de drie deelnemende gemeenten in de Gemeenschappelijke Regeling DSW willen overstappen naar een andere wijze van samenwerking. Hiertoe hebben de colleges van Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Zoetermeer in februari 2018 een intentieverklaring ondertekend. De GR DSW zal worden opgeheven.

Breder perspectief op de opgave

Met de invoering van de Participatiewet is een einde gekomen aan de instroom in de Wet sociale werkvoorziening. De huidige SW-medewerkers behouden hun indicatie, rechtspositie en arbeidsvoorwaarden en blijven nog langjarig de verantwoordelijkheid van gemeenten en zullen een werkplek behouden. De reguliere uitstroom van SW-personeel wordt slechts deels gecompenseerd door de nieuwe voorziening in de Participatiewet: Nieuw Beschut (3 vertrekkende SW-medewerkers tegen 1 instromende Nieuw Beschut). De reguliere afbouw ('krimp') van de SW in relatie tot de verwachte daling van de loonwaarde, de stijgende begeleidingsbehoefte en een afname van de rijksbijdrage voor de uitvoering van de Wsw, dwingt tot heroverweging van de te varen koers.

Financiële noodzaak

Er ligt tevens een financiële noodzaak ten grondslag aan een heroverweging. De financiële rijksmiddelen en de afnemende Rijksbijdrage op de SW nemen de komende jaren fors af. Beiden zijn niet-beïnvloedbare budgetten. Tot nu toe heeft Zoetermeer, mede dankzij een gemeentelijke aanvulling op het Participatiebudget, overschotten op BUIG gekend. Echter met de bezuinigingsopgave van Zoetermeer staat ook het budget voor begeleiding en re-integratie onder druk. Tevens legt het invullen van de taakstelling nieuw beschut een groter beslag op beschikbare BUIG-middelen. Beide budgetten maken deel uit van een ongedeeld budget voor de uitvoering. Omdat de verplichtingen van Wsw en Nieuw Beschut vastliggen, blijft er minder geld over voor bemiddeling van de andere klantgroep. De concentratie op de moeilijker bemiddelbare doelgroepen vergt een ander instrumentarium en een andere organisatievorm. Dit vraagt om heroverweging op:

- focus en activiteiten: ontwikkeling en werk in nauwere samenwerking met werkgevers;
- processen: efficiënter ingericht en nog meer doen wat werkt;
- de inzet van middelen: effectieve en rendabele inzet van beschikbare budgetten gericht op duurzame uitstroom en groei in ontwikkeling of loonwaarde.

Uitwerking 1e koersbesluit

Voordat de GR ontbonden kan worden, zal Zoetermeer keuzes moeten maken op de vorming van een dergelijk ZWB. Het college wil dit vanuit de zorg voor de kwetsbare groep burgers zorgvuldig en transparant doen. Een eerste besluitvormende stap in dit proces is in december 2018 gezet door het college met het 1e koersbesluit: een richtinggevend besluit om te komen tot één organisatie:

- voor de volledige klantgroep Participatiewet (inclusief IOAW en IOAZ) en Wsw m.b.t. de begeleiding, ontwikkeling en re-integratie naar werk/uitstroom;
- die tevens financiële zekerheid of werk biedt voor kandidaten die (nog) niet in staat zijn de stap naar werk te maken.

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden (GR GGD en VT Haaglanden)

De GR GGD en VT Haaglanden is de voortzetting van de GR GGD Haaglanden. Op grond van de regeling is er een openbaar lichaam, waarin een regionale gezondheidsdienst, als bedoeld in de Wet publieke gezondheid, en een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet, worden ondergebracht. De twee uitvoeringsorganisaties dragen de naam GGD Haaglanden respectievelijk Veilig Thuis.

Na de herijking per 1 januari 2018 ging in de GR GGD VT Haaglanden veel aandacht uit naar de implementatie van de wijzigingen, waartoe bij deze herijking is besloten. Bij de GGD-taken gaat het dan vooral om de knip tussen de lokale - en de regionale taken en om de aangepaste financieringsafspraken voor de regionale taken. De regionale taken vallen onder de verantwoordelijkheid van het GR-bestuur. Over de lokale taken daarentegen worden, zonder tussenkomst van het GR-bestuur, onderlinge afspraken gemaakt tussen gemeenten en de gemeente Den Haag. Veilig Thuis is bij de herijking onder verantwoordelijkheid van het GR-bestuur gebracht.

Het jaar 2018 stond voor Veilig Thuis in het teken van een substantiële groei van het aantal meldingen van en adviezen over vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling en het voorbereiden op de gevolgen van de verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De uitkomsten van een onderzoek naar de productie, formatie en doelmatigheid van Veilig Thuis worden gebruikt om de mogelijkheden om beter te kunnen sturen op meerjarige volume-, capaciteits- en organisatieontwikkelingen verder uit te werken.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo)

Bleizo is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer. Bleizo heeft als doel om te bevorderen dat de Vervoersknoop Bleizo wordt gerealiseerd en het gebied rondom de Vervoersknoop te ontwikkelen tot een hoogwaardig gebied met functies als kantoren, bedrijven en leisure.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2018:

- Het NS-station Lansingerland-Zoetermeer is in december 2018 in gebruik genomen..
- Er is belangstelling voor kavels vanuit de logistieke sector met name aan de oostzijde van de Hogesnelheidslijn.
- Provincie, vier gemeenten en marktpartijen hebben een convenant voorbereid voor samenwerking rond de 'logistieke hotspot A12'. Eind 2018 was het concept gereed. Dit convenant behelst afspraken over samenwerking om de A12-corridor concurrerend te maken en te houden als top logistieke regio.
- Er is een onderzoek uitgevoerd naar mogelijkheden voor woningbouw op Bleizo (rondom OV knooppunt). Resultaten van dit onderzoek zijn gepresenteerd in een gezamenlijke bijeenkomst van de gemeenteraden van Lansingerland en Zoetermeer. In het najaar hebben de colleges van de beide gemeenten besloten een bestuurlijke opdracht te formuleren om nader onderzoek te doen naar de contexten van de ontwikkeling van Bleizo-west.

Bedrijvenschap Hoefweg

Het Bedrijvenschap Hoefweg is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Zoetermeer en Lansingerland. Het doel van het Bedrijvenschap Hoefweg is het ontwikkelen van een modern en goed ontsloten bedrijventerrein (ligging aan A12). Voor de ontwikkeling van het terrein werkt het Bedrijvenschap Hoefweg samen met twee commerciële partners. De handelsnaam voor het circa 80 hectare grote terrein is het Bedrijvenpark Prisma.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2018:

- Gesprekken zijn gestart over het opheffen van de BV/CV Prisma omdat bijna alle gronden zijn uitgegeven.
- De GR Hoefweg heeft in 2018 gronden uitgegeven voor een totale grondopbrengst van € 5 mln.
- De GR Hoefweg heeft gronden uitgenomen van Prisma. Het resultaat van de grondexploitatie van Hoefweg kan hierdoor met € 1,4 mln. verbeteren. Hoefweg neemt nog met ca. 3,5 hectare deel in Prisma.
- Er is veel interesse voor grondkavels.
- Diverse leveringen van grond aan de noordzijde Prisma.

Gemeenschappelijke Regeling Inkoopbureau H-10

De gemeenschappelijke regeling is met twee jaar verlengd tot en met 31 december 2020. Reden hiervoor is onder meer de implicaties ten aanzien van de voorbereiding en implementatie van de inkoop van jeugdhulp voor de periode 2020-2024. Voor 1 maart 2020 moet, naar aanleiding van de uitkomsten van een evaluatie en een onderzoek naar de samenwerkingsvorm, worden besloten over continuering of opheffing van de gemeenschappelijke regeling.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)

De Omgevingsdienst heeft in samenspraak met het bestuur de koers en beleidskaders voor de komende vier jaar vastgelegd in het Koersplan 2018-2021. Dit plan gaat onder meer over de toekomstige ontwikkelingen en de noodzakelijke voorbereidingen op de Omgevingswet, over de ambtelijke samenwerking met de tien partners en over de uitwerking en concretisering van het ambitieniveau en de opdracht van de dienst. In dit plan is als missie afgesproken dat de ODH samenwerkt met de negen Haaglanden gemeenten en de provincie Zuid-Holland aan de totstandkoming van een veilig, duurzame en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

Gemeenschappelijke regeling Stadsgewest Haaglanden

Het Stadsgewest Haaglanden is per 1 januari 2015 in liquidatie gegaan. Het Stadsgewest voert geen nieuwe beleidstaken meer uit en beperkt zich tot de afwikkeling van de verplichtingen die tot en met 2014 zijn aangegaan. De jaarrekening 2017 van het Stadsgewest Haaglanden is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Stadsgewest. Met de jaarrekening 2018 zijn de publiekrechtelijke taken (beleidstaken) en de werkzaamheden voor het sociaal plan voor de voormalige ex- medewerkers afgerond.

Er resten nog de uitvoering van de huurbeëindiging van het pand aan de Grote Marktstraat in Den Haag en de afhandeling van een claim van de voormalige eigenaar in verband met fiscale aspecten van de huur van dat pand. Hierdoor kan de liquidatie van het Stadsgewest Haaglanden nog niet worden beëindigd. Er is een begroting 2019 opgesteld en goedgekeurd door het Algemeen bestuur.

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

De metropoolregio heeft de potentie om een sterke Europese topregio te worden. Om dat doel te bereiken zijn meerdere initiatieven genomen. De afgelopen drie jaar hebben de samenwerkende gemeenten in MRDH-verband resultaten geboekt op basis van twee strategische agenda's: Strategische Bereikbaarheidsagenda, later de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid én de Agenda Economisch Vestigingsklimaat. Daarnaast is het OESO-rapport verschenen, is het regionaal investeringsprogramma opgezet en zijn inzichten in de next economy in beeld gebracht. De Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2014 schrijft voor, dat er in het eerste jaar van een nieuwe bestuursperiode van gemeenteraden een nieuwe strategische agenda door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. Na de verkiezingen in 2018 hebben de 23 gemeenten samen gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe gezamenlijke Strategische Agenda voor de metropoolregio Rotterdam Den Haag. Voor welke gezamenlijke opgaven staan we en hoe pakken we die de komende jaren op? Dit zijn de centrale vragen waarop de Strategische Agenda een antwoord geeft..

Stichting Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer (KIZ)

Met ingang van 2018 is de Stichting KIZ geen verbonden partij meer. De gemeente maakt geen deel meer uit van bestuur van de stichting. Wel was sprake van een subsidierelatie.

Gemeenschappelijke regeling Schadevergoedingsschap HSL-Zuid (GR HSL)

Het Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4 is als gemeenschappelijke regeling in het leven geroepen voor de behandeling van de verzoeken om schadevergoeding in verband met de aanleg van de HSL-Zuid, de A16 en de A4 en om de beslissingen op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze te laten plaatsvinden.

Eind 2018 heeft het Schadevergoedingsschap een gewijzigde regeling ter besluitvorming aan de gemeente gezonden. De huidige regeling is een raadsregeling, terwijl de bevoegdheid om te besluiten over de schadeverzoeken bij het college ligt. Daarom is het nodig dat de raadsregeling wordt omgezet in een collegeregeling. Alle deelnemende gemeenten dienen hier een besluit over te nemen. Nadat de gemeenschappelijke regeling is gewijzigd, kan het Schadevergoedingsschap besluiten gaan nemen over de ingediende en nog in te dienen schadeverzoeken.

Er zijn voor de gemeente aan de deelname aan de GR HSL geen kosten en (financiële) risico's verbonden. Alle kosten en financiële risico's komen ten laste van het rijk.

2.2.6.3 Overzicht verbonden partijen

Zoetermeer kent de volgende verbonden partijen:

Deelnemingen in vennootschappen:

- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten
- Eneco Groep NV
- Stedin BV
- Dunea
- Stichting Administratiekantoor Dataland

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden
- Regeling Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk en Omstreken
- Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg / Prisma
- Gemeenschappelijke regeling Bleizo
- Gemeenschappelijke regeling regionaal inkoopbureau jeugd
- Gemeenschappelijke regeling Schadevergoedingsschap HSL

Stichtingen en verenigingen:

- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Gemeenten voor duurzame ontwikkelingen (GDO)
- Stichting Land van Wijk en Wouden

In de bijlage Verbonden partijen is conform het BBV meer gedetailleerde informatie (over doel, beleid, risico's, belangen en dergelijke) per verbonden partij opgenomen.

Relatie met paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor de Gemeenschappelijke regeling Bleizo geldt voor de gemeente Zoetermeer een risico. Dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gekwantificeerd vermeld. Voor de andere verbonden partijen zijn geen specifieke risico's voor de gemeente Zoetermeer geconstateerd.

2.2.7 Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid en doelstellingen

Het grondbeleid is ondersteunend aan de verwezenlijking van het ruimtelijk en sectoraal beleid en is gericht op het realiseren van gewenste veranderingen in de ruimtelijke invulling van de stad. Grondbeleid wordt gevoerd om het ontwikkelen van woningen, kantoren, voorzieningen en bedrijfsterreinen mogelijk te maken.

Uitgangspunten hierbij zijn het rijks-, provinciale en regionale beleid en de gemeentelijke visie op het toekomstige ruimtelijk beleid. In de "Nota Grondbeleid" worden de kaders en uitgangspunten weergegeven voor het grondbeleid van de gemeente.

Bouwgronden in exploitatie

Voor Bouwgrond in exploitatie dient een grondexploitatieberekening (grex) te worden vastgesteld door de gemeenteraad. In 2018 is één nieuwe grex vastgesteld t.w. Jongerenwoningen Plataanhout en is de grex Hospice Schoolstraat afgesloten. Hiermee zijn er ultimo 2018 binnen Zoetermeer 13 projecten met een grondexploitatieberekening.

- Amerikaweg
- Boerhaavelaan
- Cadenza 2
- Gasfabriekterrein Delftsewallen
- Jongerenwoningen Plataanhout
- Jongerenwoningen Saturnusgeel
- Katwijkerlaantracé
- Lansinghage
- Oosterheem
- Palenstein
- Van Leeuwenhoeklaan
- Voorweg Noord
- Zegwaartseweg Noord

Jaarlijks wordt over de stand van zaken gerapporteerd aan de raad via het Meerjarenperspectief Grondbeleid (MPG). Het MPG bevat naast informatie over de voortgang, tevens een actualisatie van de grondexploitaties, de resultaatprognoses en de risico's.

2.2.7.1 Financieel resultaat grondbedrijffunctie

	x € 1.000
Tussentijdse winstnemingen en resultaat afgesloten grexen	130
Mutatie Risicoreserve Grondbedrijf	168
Mutatie voorzieningen Grondbedrijf	-1.470
Dotatie tbv nazorg (brede bestemmingsreserve)	-522
Overige lasten (rente, beheerlasten, c.a.)	-875
Vennootschapsbelasting	-313
Resultaat Grondbedrijf	-2.882

Het resultaat Grondbedrijf ad € 2,88 mln. wordt conform de spelregels (Nota Grondbeleid)

Verrekenend met de reserve RIF en de reserve Financiële Positie Grondbedrijf (FiPo) voor ieder de helft c.q. € 1,44 mln.

De reserve Financiële Positie Grondbedrijf dient als weerstandscapaciteit voor de grondbedrijffunctie. Op basis van de gekwantificeerde risico's is ultimo 2018 bedraagt de benodigde omvang voor deze reserve € 5,0 mln. Na verrekening van het resultaat Grondbedrijf 2018 en de overdracht van weerstandscapaciteit Bleizo, valt een surplus ad € 5,36 mln. vrij vanuit FiPo ten gunste van het RIF.

50% van het Resultaat Grondbedrijf	-1,44 mln.
Afoming FiPO	5,36 mln
Toevoeging reserve Investeringsfonds 2030	3,92 mln

Per saldo is er € 3,92 mln toegevoegd aan het RIF vanuit de grondbedrijffunctie.

De totale boekwaarde van projecten met een grondexploitatie bedraagt ultimo 2017, voor aftrek van de voorziening nadelige complexen, € 42,4 mln. (2017: € 45,9 mln.). Voor grondexploitaties waarvan een nadelig resultaat wordt verwacht, zijn middelen gereserveerd in de voorziening Nadelige Complexen, ter grootte van het verwachte nadeel. Deze voorziening is gewaardeerd op de eindwaarde van het project. De netto-boekwaarde aan grondexploitaties bedraagt na aftrek van deze voorziening € 1,5 mln. (2017: € 6,9 mln.). Per saldo is sprake van een afname van de netto boekwaarde ad € 5,4 mln. De boekwaarde van de grondexploitaties neemt conform planning gestaag af als gevolg van grondverkoop.

De stand van de reserve Financiële positie grondbedrijf bedraagt ultimo 2018 € 5,0 (2017 € 14,5 mln.) en de stand van de reserve in het kader van risico's vanwege vervroegde winstnemingen bedraagt € 1,9 mln. Deze twee reserves vormen bij elkaar een weerstandscapaciteit van € 6,9 mln. (2017: € 16,6 mln.).

2.2.7.2 Belangrijke ontwikkelingen

Woningmarkt

De druk op de woningmarkt in Zoetermeer is in 2018 verder toegenomen. Er zijn zo'n 700 woningen per jaar nodig om aan de behoefte te voldoen. Zoetermeer wil de komende 10 tot 15 jaar 10.000 woningen bouwen en er wordt gezocht naar mogelijkheden om dit aantal op termijn uit te breiden tot in totaal 16.000 woningen. Op 8 oktober 2018 is de [Versnellingsagenda Woningbouw](#) vastgesteld. Het doel van de Versnellingsagenda is om de woningbouwproductie te stimuleren o.a. door middel van het aanwijzen van 14 extra woningbouwlocaties. Voor deze 14 woningbouwlocaties is een ontwikkelrichting geformuleerd ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling, onder andere op het gebied van doelgroepen, parkeren en bouwhoogte. Ten aanzien van doelgroepen richt de Versnellingsagenda zich met name op jongeren, middeninkomens en empty-nesters. Verder is in 2018 op onder meer de volgende plannen flinke voortgang geboekt: De plannen voor de Entree Zoetermeer, een sleutelgebied voor de schaa sprong van Zoetermeer, zijn verder geconcretiseerd. In de Entree Zoetermeer, het gebied aan weerskanten van de Afrikaweg en rond de Mandelabrug, wordt een nieuwe stadswijk ontwikkeld, met een aantrekkelijke mix van ongeveer 4.500 nieuwe woningen en bijbehorende voorzieningen en groen. De geplande woningbouw op de locatie Noordrand Oosterheem heeft tot 2018 een aantal jaar on hold gestaan. In 2018 is besloten om hier 210 woningen te realiseren, bestaande uit 85 eengezinswoningen en 125 appartementen. De locatie Dwarstocht wordt getransformeerd een woonwijk met een bijzonder woonmilieu tot stand te brengen, gevat in het concept 'altijd op vakantie'. Avontuur, groen en ontmoeten zijn belangrijke elementen. De woningen staan in een autoverkeersvrij binnengebied. Het plan omvat circa 165 koopwoningen en een appartementencomplex met 40 appartementen in de sociale huursector. Ook is de grondexploitatie

Plataanhout vastgesteld. Aan het Plataanhout komen 27 nieuwbouwwoningen, waarvan de helft is bestemd voor jongere starters en de andere helft voor 55+ers.

Een meer volledig overzicht is te vinden op de site [Ruimtelijke ontwikkeling](#) van de gemeente

Kantorenmarkt

De focus lag bij kantoren in 2018 nog steeds op het terugdringen van de leegstand, met namen door transformatie van kantoren naar woningen. De transformatie van kantoren in het Centrum heeft betrekking op diverse faciliterende projecten. De insteek van deze faciliterende projecten is dat de project gerelateerde gemeentelijke kosten verhaald worden op de grondeigenaar of initiatiefnemer. In 2018 zijn meerdere transformatieprojecten verder afgerond. Het gaat hierbij om transformatieprojecten aan de Engelandlaan, de Duitslandlaan en de Dumeelaan.

Bedrijventerreinen

De interesse voor bedrijfskavels is ook in 2018 toegenomen. Dit geldt voornamelijk voor de op de meer traditionele bedrijventerreinen gevestigde bedrijven en bedrijvenverzamelgebouwen. Voor alle nog beschikbare kavels op Lansinghage heeft zich inmiddels een koper aangemeld. Bedrijfskavels zijn alleen nog in de grondexploitatie Oosterheem als redelijke hoeveelheid beschikbaar.

Risico's en weerstandscapaciteit

In 2018 is de weerstandscapaciteit ten behoeve van de risico's uit de GR Bleizo overgeheveld naar de concernreserves. De reserve FiPo en de risicoreserve vormen hierdoor sec de weerstandscapaciteit voor de grondbedrijffunctie van Zoetermeer. De minimale en maximale omvang van de weerstandscapaciteit is bepaald op respectievelijk 1,0 - 1,2 keer de gekwantificeerde risico's. Eind 2018 is op basis van de risicosimulatie een maximale weerstandsvermogen voor de grondbedrijffuncties benodigd van € 6,9 mln. (2015: € 16,6 mln.).

Tussentijds winst nemen (POC –methode)

Bij voldoende zekerheid over de projectresultaat dient volgens de BBV-voorschriften jaarlijks tussentijds winst genomen te worden op basis van de percentage-of-completion methode. Dit is gebeurd bij de volgende vier complexen en wel met de volgende bedragen:

TUSSENTIJDSE WINSTNEMINGEN (BIE)	
Katwijkerlaantracé	444.700
Lansinghage	-/- 1.827.800
Oosterheem	562.800
Zegwaartseweg Noord	906.400
Totale tussentijdse winstneming	86.100

Bij Lansinghage is er onzekerheid ontstaan over de nog te realiseren opbrengsten. Een kavel zal mogelijk niet als bedrijventerrein worden ontwikkeld. Toepassing van de voorgeschreven POC-methode leidt er toe dat hierdoor eerder genomen tussentijdse winst gedeeltelijk wordt teruggedraaid. Dit resultaat zal nu in een later stadium van het project worden genomen.

Winstafdrachten RIF

In de volgende tabel wordt de actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie c.q. de geprognosticeerde afdrachten aan de reserve Investeringsfonds 2030 weergegeven.

Winstafdrachten RIF	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 e.v.	Totaal
Prognose jaarrekening 2017	4,1	2,9	2,5	1,1	0,1	0,1	0,8	20,1
Bijstelling actualisatie 2018	-5,6	-0,4	-0,8	0,2	0,3	0,2	-0,8	-6,9
Prognose Afroming reserve FiPo	5,4	2,5	1,7	1,3	0,5	0,2	0,0	11,6
Jaarrekening 2018 en prognose 2019 e.v.	3,9	5,0	3,4	2,7	0,9	0,5	0,0	16,4

3 Jaarrekening

3.1 Het overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Samenvattend		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening	
Omschrijving						
Baten programma's		126.498	111.722	111.088	634	N
Lasten programma's		329.800	303.927	308.508	4.581	N
Saldo baten en lasten programma's		-203.302	-192.205	-197.420	5.215	N
Saldo baten en lasten OAD		231.055	217.396	234.951	17.555	V
Saldo baten en lasten Overhead		-37.530	-34.844	-36.640	1.796	N
Saldo baten en lasten Heffingsbedrag VPB		0	-221	-313	92	N
Totaal saldo van baten en lasten		-9.777	-9.874	578	10.452	V
Saldo toevoegingen en onttrekkingen reserves		7.146	9.154	9.094	60	N
Gerealiseerd resultaat		-2.631	-720	9.672	10.392	V

Baten		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening	
Pr. nr.	Omschrijving					
1	Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	52.292	52.449	58.226	5.777	V
2	Samen leven en ondersteunen	2.461	2.222	2.263	41	V
3	Leefbaarheid, duurzaam en groen	25.454	25.896	25.328	568	N
4	Vrije tijd	6.895	7.742	7.096	646	N
5	Veiligheid	203	203	127	76	N
6	Dienstverlening en samenspraak	3.996	3.985	4.510	525	V
7	Inrichting van de stad	35.197	19.225	13.538	5.687	N
	Totaal baten programma's	126.498	111.722	111.088	634	N
	Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	232.948	219.912	236.427	16.515	V
	Overhead	609	435	584	149	V
	Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	
	Totaal baten	360.055	332.069	348.099	16.030	V
	Onttrekkingen aan reserves	19.771	19.590	26.969	7.379	V
	Totaal	379.826	351.659	375.068	23.409	V

Lasten		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil begroting na wijziging en rekening	
Pr. nr.	Omschrijving					
1	Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	108.415	103.763	103.495	268	V
2	Samen leven en ondersteunen	78.059	78.887	87.921	9.034	N
3	Leefbaarheid, duurzaam en groen	46.289	44.277	44.638	361	N
4	Vrije tijd	25.677	23.529	23.339	190	V
5	Veiligheid	14.241	14.453	14.511	58	N
6	Dienstverlening en samenspraak	14.453	14.658	15.022	364	N
7	Inrichting van de stad	42.666	24.360	19.582	4.778	V
	Totaal lasten programma's	329.800	303.927	308.508	4.581	N
	Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	1.893	2.516	1.476	1.040	V
	Overhead	38.139	35.279	37.224	1.945	N
	Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	0	221	313	92	N
	Totaal lasten	369.832	341.943	347.521	-5.578	N
	Toevoegingen aan reserves	12.625	10.436	17.875	7.439	N
	Totaal	382.457	352.379	365.396	13.017	N

Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves

Bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Onttrekkingen aan reserves		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verskil begroting na wijziging en rekening	
Pr. nr.	Omschrijving					
1	Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	4.956	2.142	2.114	28	N
2	Samen leven en ondersteunen	1.410	1.410	1.410	-	
3	Leefbaarheid, duurzaam en groen	493	1.050	1.686	-636	V
4	Vrije tijd	3.087	3.947	2.448	1.499	N
5	Veiligheid	-	-	-	-	
6	Dienstverlening en samenspraak	-	-	-	-	
7	Inrichting van de stad	5.330	6.393	13.626	-7.233	V
	Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.133	4.286	4.886	-600	V
	Overhead	362	362	799	-437	V
	Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	
	Totaal	19.771	19.590	26.969	7.379	V

Toevoegingen aan reserves		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verskil begroting na wijziging en rekening	
Pr. nr.	Omschrijving					
1	Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	2.576	-809	-	-809	N
2	Samen leven en ondersteunen	1.410	1.410	1.410	-	
3	Leefbaarheid, duurzaam en groen	365	48	48	-	
4	Vrije tijd	1.716	2.490	1.760	730	V
5	Veiligheid	-	-	22	-22	N
6	Dienstverlening en samenspraak	-	-	-	-	
7	Inrichting van de stad	2.180	5.290	7.766	-2.476	N
	Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.063	1.692	6.579	-4.887	N
	Overhead	315	315	290	25	V
	Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	
	Totaal	12.625	10.436	17.875	7.439	N

3.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Exploitatieresultaat

De primitieve begroting 2018 sloot met een nadelig resultaat van € 2,6 mln. Als primitieve begroting geldt de door de raad op 6 november 2017 vastgestelde begroting 2018.

In 2018 is de raad tweemaal door middel van een Tussenbericht geïnformeerd over de uitvoering van de begroting.

Op basis van het in de Perspectiefnota opgenomen Eerste Tussenbericht (TB1) (over de eerste vier maanden), dat in de raad van 18 en 28 juni 2018 is behandeld, werd een nadelig resultaat van afgerond € 2,7 mln. becijferd.

In het Tweede Tussenbericht (TB2), dat in de raad van 5 november 2018 is behandeld, is een nadelig resultaat van € 2,8 mln. geprognosticeerd, na verwerking van bijsturingsmaatregelen.

De begroting na alle wijzigingen laat een nadelig resultaat zien van € 0,7 mln. Hierin zijn alle door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen voor het dienstjaar 2017 begrepen.

Het gerealiseerde resultaat bedraagt € 9,7 mln. batig en is afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Begrotingsonrechtmatigheid

Eventuele overschrijdingen aan de lastenkant van de programma's zijn tijdig gemeld aan de raad in de Tussenberichten (zie onderstaande tabel). Voor programma's Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, Overhead en Toelichting op het overzicht van baten en lasten Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting is sprake van een overschrijding ten opzichte van hetgeen gemeld is. Deze overschrijdingen zijn verklaarbaar en toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Er is dan ook geen sprake van onrechtmatige overschrijdingen op programmaniveau. De weergegeven lasten zijn inclusief reservemutaties.

bedragen x € 1.000

Programma	begrote lasten	werkelijke lasten	verschil excl. meldingen	meldingen	verschil (na meldingen)
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	102.954	103.495	-541	1.562	1.021
2. Samen leven en ondersteunen	80.297	89.331	-9.034	10.610	1.576
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	44.325	44.686	-361	1.562	1.201
4. Vrije tijd	26.018	25.099	919	691	1.610
5. Veiligheid	14.453	14.533	-80	125	45
6. Dienstverlening en samenspraak	14.658	15.022	-364	645	281
7. Inrichting van de stad	29.650	27.349	2.301	-114	2.187
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.208	8.056	-3.848	1.051	-2.797
Overhead	35.593	37.513	-1.920	1.746	-174
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	221	313	-92	-	-92
Eindtotaal	352.377	365.397	-13.020	17.878	4.858

Toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma

Programma 1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	52.292	52.449	58.226	5.777 V*	4.741 V
Lasten	108.415	103.763	103.495	268 V*	1.562 N
Saldo van baten en lasten	-56.123	-51.314	-45.269	6.045 V	3.179 V

Onttrekkingen aan reserves	4.956	2.142	2.114	28 N	
Toevoegingen aan reserves	2.576	-809	0	809 N	
Saldo mutaties reserves	2.380	2.951	2.114	837 N	0

Resultaat	-53.743	-48.363	-43.155	5.208 V	3.179 V
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 11 %, Lasten -0,3 %

Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren

Onderwijshuisvesting						
Baten		Lasten		Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
63	N	928	V	28	N	29
						V

Bij het opstellen van het IHP 2016-2020 is uitgegaan van de sloop Velddreef in 2018 en daarmee de extra afschrijving in 2018 van € 1.058.000.

De planning van de grote nieuwbouwprojecten schoolgebouwen zijn opgeschoven door bouwkostenstijging en verdere duurzaamheidsmaatregelen.

De extra afschrijving van € 118.000 voor de Moerbeigaarde en Overwater die oorspronkelijk in 2017 waren opgenomen zijn wel in 2018 verwerkt.

De extra afschrijvingen komen ten laste van de reserve vrij inzetbaar. De onttrekking in 2018 is daarom ook € 940.000 lager en nadeel aan de batenkant.

Na het verwerken van de rentenota is een negatieve storting van € 809.000 opgenomen, dit is bij de jaarrekening aangepast als een hogere onttrekking i.v.m. de BBV-voorschriften. Zowel voor de onttrekking aan en toevoeging aan de reserve geeft dit verschillen.

Voor asbestsanering Overwater was in 2018 € 450.000 beschikbaar. De werkzaamheden zijn in het laatste kwartaal 2018 gestart maar eind van het jaar nog niet afgerond. In 2018 is een bedrag van € 92.500 als kosten verantwoord.

Van de meldingen bij het TB2 voor herstel gevelplaten Erasmus (€ 250.000) en oplossen bouwkundige onvolkomenheden bij de Beatrixschool Willem Alexanderplantsoen (€ 235.000) is een deel (€ 95.000 nadeel lasten) uitgevoerd in 2018.

Door afrekeningen voorgaande jaren OZB is een eenmalig tekort ontstaan van € 117.000 en hogere toegerekende personeelskosten van ca. € 200.000 ontstaat een nadeel op de exploitatie onderwijshuisvesting.

Lagere herstelkosten vandalisme en kosten inbraakbeveiliging en hogere afschrijvingskosten leveren per saldo een voordeel op in 2018 van € 43.000 aan de lastenkant.

De hogere onttrekking aan de egalisatiereserve investeringen schoolgebouwen als dekking van de afschrijvingskosten geeft een voordeel aan de batenkant van € 103.000.

Voor en nadelen op ontvangen huren, servicekosten en terugontvangen verzekeringsgelden geven aan de batenkant per saldo een nadeel van € 63.000

Kinderopvang

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
136 N	132 V			4 N

De afwijking aan de lastenkant wordt veroorzaakt door uitgesteld groot onderhoud. Hiertegenover staat aan de batenkant een lagere verrekening met de reserve groot onderhoud sociaal cultureel. Overige marginale voor- en nadelen aan zowel de lasten- als batenkant geeft nog een gering nadelig saldo.

Onderwijsachterstanden

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
558 V	174 N			384 V

Gemeenten en scholen ontvangen van de rijksoverheid geld om risico's op onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan. Eind 2018 is de periode van het rijksbeleid 'onderwijsachterstanden 2012-2018' afgesloten. Gedurende deze periode mochten rijksmiddelen, die in een bepaald jaar niet ingezet waren, meegenomen worden naar het volgende jaar. Hierdoor is een bedrag 'gereserveerd' om aangekondigde bezuinigingen op te vangen, zodat het ingezette beleid verantwoord en consistent voortgezet kon worden. De bezuiniging op de rijksbijdrage viel uiteindelijk lager uit. Hierdoor was het mogelijk om het beleid voort te zetten met als dekking de gereserveerde rijksmiddelen, waardoor in 2018 sprake is van een eenmalige onderuitputting op het gemeentelijk budget van € 384.000. In het TB2 is een voordeel van € 300.000 gemeld.

Overig

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
2 V				2 V

Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs

Project uitvoering hybride onderwijs

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
50 V	50 N			0

De gemeente Zoetermeer is als partner verbonden aan het CIV Smart Technology en werkt gezamenlijk met partners, zoals mboRijnland, actief aan de activiteiten die vanuit het CIV Smart Technology worden ontplooid en gericht zijn op het beroepsonderwijs van de toekomst. Cruciaal hierbinnen zijn leerwerkomgevingen die voor een optimale aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt zorgen. Het project 'Hybride onderwijs binnen de energietransitie' richt zich op deze ambitie. De uitvoering is gezamenlijk opgepakt en bekostigd met budget (€ 100.000) dat door de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregie Rotterdam Den Haag (MRDH) in 2018 beschikbaar is gesteld. Het project doorloopt twee fasen, in 2018 (€ 50.000) en in 2019 (€ 50.000). In het TB1 is het bedrag van € 50.000 reeds gemeld.

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
59 V	46 N			13 V

Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat

Bedrijven Investeringszone Dorpsstraat				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
80 N	80 V			0

De raad heeft met raadsbesluit nr. DOC-2017-004385 de mogelijkheid geboden om naast vastgoedeigenaren ook een gebruikerszone in de Dorpsstraat in te stellen. Hiertoe is in de Programmabegroting ca. € 80.000 aan inkomsten en uitgaven opgenomen. Voor de BIZ-zone voor gebruikers is geen overeenstemming bereikt en daardoor is de Biz-zone niet van kracht. Dit geeft een voordeel aan de lastenkant maar ook een nadeel op de baten van € 80.000. Dit is gemeld in het TB2.

Reclame-inkomsten				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
80 N	38 V			42 N

In de Programmabegroting zijn verschillende soorten inkomsten vanuit reclame opgenomen. Eén van deze vormen is het voor bedrijven voeren van lichtmastreclame. Hiervoor is € 124.000 aan opbrengsten geraamd en € 38.000 aan uitgaven. De exploitatie van deze vorm van reclame heeft de gemeente op dit moment in eigen beheer. Omdat het geen gemeentelijke kerntaak is, is het de bedoeling om deze activiteit over te dragen aan een marktpartij. In afwachting van het in de markt zetten van deze concessie is geconstateerd, dat de reclameopbrengst die met behulp van lichtbakken aan lantaarnpalen wordt verkregen een dalende trend laat zien. In totaal resulteert dit voor 2018 in een lagere opbrengst van circa € 80.000. Dit kan gedeeltelijk worden gedekt door lagere uitgaven voor onderhoud € 38.000, zodat het totale nadeel € 42.000 bedraagt. Dit is aangegeven in het TB1.

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
67 N	4 N			71 N

De overige uitgaven voor het verbeteren van een beter vestigings- en ondernemersklimaat bedragen ca. € 1,6 mln. In de Programmabegroting is onder deze doelstelling € 140.000 aan afwijking op de personele lasten opgenomen waarvan de uitgaven onder doelstelling 1.4 zijn verantwoord. Dat leidt op doelstelling 1.3 tot een voordeel. Het gaat om kosten voor het versterken van het ondernemersklimaat. Daarnaast zijn dit jaar zijn een aantal externe onderzoeken en adviezen op het gebied van bedrijfsterrein- en kantoorontwikkeling (Dutch Innovation Park en Dutch Innovation Factory), detailhandelsbeleid, leisure- en horeca uitgevoerd die niet allemaal uit het uitvoeringsbudget konden worden gedekt. De overschrijding komt in totaal uit op € 144.000. Per saldo is er een nadeel van € 4.000 op de lasten. Het nadeel op de baten is € 67.000 (met name lagere marktgeden) zodat het totaal uitkomt op € 71.000 nadelig

Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
15 N	196 N			211 N

In de Programmabegroting is voor bevorderen van de werkgelegenheid circa 2 mln. opgenomen. Op deze doelstelling is een nadeel gerealiseerd van € 211.000. € 140.000 van het nadeel op de uitgaven wordt verklaard door een administratieve verschuiving met doelstelling 1.3. Het restant van € 56.000 wordt voornamelijk verklaard door extra uitgaven voor het organiseren van startersbijeenkomsten.

Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie

Volwasseneducatie				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
870 V	870 N			0

De gemeente Zoetermeer was ook in 2018 regiogemeente voor de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Dit was ten tijde van de programmabegroting nog onzeker. In de begroting was daarom alleen het verwachte rijksbudget voor Zoetermeer zelf opgenomen. Voor de hogere inkomsten heeft de gemeente Zoetermeer namens de regiogemeenten subsidie verleend aan de instellingen in die regiogemeenten ten behoeve van volwasseneducatie voor de doelgroep in hun gemeente. Het WEB-budget 2018 is, inclusief meegenomen gelden uit 2017, grotendeels besteed in 2018. Door de betere benutting van eerder overgebleven gelden is in 2018 € 222.000 meer besteed dan verwacht bij het TB1. Deze besteding laat zien dat zowel maatschappelijke partners als inwoners het educatieaanbod in het kader van de WEB weten te vinden en gebruiken. In het TB1 was € 648.000 gemeld (zowel als voordeel als nadeel).

Lectoraat Big Data Analytics				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	150 V			150 V

Via motie 1706-63 – Lectoraat Big Data Analytics is een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld om samen met De Haagse Hogeschool (HHS) en zo mogelijk met bedrijven, een lector voor een aantal dagen per week voor een reeks van jaren te realiseren. In 2018 is samen met De Haagse Hogeschool gewerkt aan het instellen van een lectoraat Big Data (Analytics) in Zoetermeer. Eind 2018 is door de HHS het principebesluit genomen een lectoraat op het gebied van big data (data science) in te stellen in Zoetermeer. De gemeente en de HHS werken samen aan een concrete uitwerking van het lectoraat. Het budget van € 150.000 is nog niet benut in 2018. In het TB2 is dit reeds gemeld.

Arbeidsmarkt-regio Zuid-Holland Centraal				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	237 V			237 V

Binnen het Werkbedrijf Forum Zuid-Holland Centraal werken gemeenten, UWV en sociale partners regionaal samen aan de realisatie van de Banenafpraak om meer arbeid beperkten aan het werk te helpen. Hiervoor heeft de arbeidsmarktregio middelen ontvangen. De gemeenten binnen ZHC hebben samen met het UWV en de sociale partners besloten om de beschikbare gelden over meerdere jaren te besteden. Hierdoor blijft de besteding € 237.000 in 2018 achter bij de begroting. Een voordeel van € 200.000 is gemeld in het TB2.

Participatie trajectkosten				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
136 N	169 V			33 V

Het re-integratie beleid is gericht op sociale activering en het begeleiden naar werk of school van werkzoekenden. De reguliere arbeidsmarkt heeft een positief effect op de arbeidskansen van de meest kansrijke werkzoekenden. De instroom is door de opleving van de economie nog iets lager dan waar we mee gerekend hadden. Van de instroom neemt het aandeel minder kansrijke klanten toe. De groep minder kansrijken in het zittend bestand vroeg om meer en intensievere inspanning. Aan de lastenkant is door de bestandsdaling een voordeel van € 169.000.

In 2017 is een ontvangen bedrag volledig verantwoord als bate. Een deel van het ontvangen bedrag had betrekking op 2018 en is begroot in 2018. Waardoor er nu aan de batenkant een nadeel van € 136.000 ontstaat.

Een voordeel van € 150.000 aan de lastenkant is bij het TB2 gemeld.

BTW teruggave re-integratie				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
1.100 V				1.100 V

Binnen de gemeente werden een aantal fiscale onderwerpen tegen het licht gehouden en geactualiseerd. Daaruit blijkt dat de gemeente Zoetermeer over de jaren 2013-2017 een lager bedrag aan btw heeft gecompenseerd bij het btw-compensatiefonds op het re-integratie-dossier dan landelijk gebruikelijk is. De omvang van deze btw-teruggave wordt op basis van de huidige inzichten gesteld op € 1.100.000. In het TB2 is dit reeds gemeld.

ESF Arbeidstoeleiding				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
295 V	295 N			0

Als centrumgemeente heeft Zoetermeer ESF gelden, € 313.000, voor het project "Arbeidstoeleiding Pro-vso ZUID-HOLAND CENTRAAL II" ontvangen. Deze middelen hadden betrekking op de jaren 2016 tot 2017. Van dit bedrag is € 295.000 naar de deelnemende scholen gegaan. Deze baten waren niet geraamd.

WSW				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
1084 V	159 V			1243 V

De Wsw (Wet sociale werkvoorziening) wordt uitgevoerd (samen met Rijswijk en Leidschendam-Voorburg) door de DSW.

De begroting van de WSW bestaat uit 2 hoofdzaken te weten de SE vergoeding (In dit product staat alleen de lastencomponent, de baten component staat bij de OAD) en de bijdrage exploitatie DSW. De afwijking van SE vergoeding bedraagt ca. € 190.000 nadelig. De afwijking op de exploitatie bijdrage bedraagt ca. € 349.000 voordelig.

In de tussenrapportages is een nadeel op de lasten gemeld van € 343.000, er is dus ten opzichte van het TB2 een voordeel van € 432.000, waarvan € 279.000 bekend werd bij het opmaken van de

jaarrekening DSW. Dit is met name te danken aan een steeds verder verbeterend bedrijfsresultaat bij DSW.

Voordat het ZWB opgericht wordt, wordt DSW opgeheven / geliquideerd. Voor deze liquidatie is met de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd ten bedrage van € 2.516.000, dit ging uit van een liquidatie per 1-1-2019. Gedurende 2018 is deze datum twee maal opgeschoven naar nu 1-1-2021. Dit maakt dat de benodigde kosten lager uitvallen waardoor er € 1.084.000 miljoen kan vrijvallen uit de voorziening, hiervan is € 773.000 gemeld in het TB1.

Loonkosten				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
128 V	128 N			0

De loonkosten zijn € 128.000 hoger dan begroot, dit wordt veroorzaakt doordat gemeente Zoetermeer werkzaamheden uitvoert voor andere gemeenten waar een inkomst tegenover staat.

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	54 N			54 N

Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

BUIG				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
1.424 V	755 V			2.179 V

De BUIG behelst het gemeentelijk budget voor de verstrekking van inkomensvoorzieningen (bijstand).

De werkelijke lasten zijn € 755.000 lager dan begroot. Bij het TB1 is melding gemaakt van een voordeel van € 326.000. Het aantal Participatiewet uitkeringen is in 2018 met 8% (van 2.964 naar 2.727) gedaald. Dat een forse daling zou optreden was voorzien, alleen in het laatste kwartaal ging de daling iets verder door dan voorzien wat heeft geresulteerd in een aanvullend voordeel van € 429.000.

De werkelijke baten zijn € 1.424.000 hoger dan begroot. Bij het TB1 is melding gemaakt van een verwacht voordeel van € 400.000 In het TB2 is aanvullend € 833.000 voordeel gemeld als gevolg van direct ontvangen (i.p.v. achteraf) vergoeding statushouders. De definitieve beschikking was € 146.000 hoger dan verwacht.

Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ)				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
56 N	91 V			35 V

Zelfstandigen met (financiële) problemen kunnen in bepaalde gevallen een beroep doen op het besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ). Door een structureel lager aantal deelnemers dat gebruik maakt van de regeling vallen de kosten lager uit, maar wordt er ook minder ontvangen vanuit het Rijk. Zoetermeer stimuleert zelfstandigen via de proeftuinen Zoete kruimels en parttime ondernemers. Deze projecten kennen een andere financiering dan de BBZ .

Armoedebeleid en schuldhulpverlening				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	138 V			138 V
De belangrijkste oorzaak van het voordeel van € 138.000 is, dat er in vergelijking met voorgaande jaren minder vergunninghouders zijn geplaatst. Hierdoor verstrekken we minder inrichtingskosten. De aanspraak op beschermingsbewind (ter bescherming van mensen die niet in staat zijn hun eigen financiën te regelen) is dit jaar wederom toegenomen. Bij het TB2 is een voordeel van € 140.000 gemeld.				

Zoetermeerpas				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	230 N			230 N
Het gebruik van de cheques voor zwemlessen stijgt ook dit jaar weer en van de nieuwe (kind)regeling is meer gebruik gemaakt. Daardoor vallen de kosten € 230.000 hoger uit. Bij het TB2 is een nadeel van € 180.000 gemeld,				

Dubieuze debiteuren				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
794 V	784 N			10 V
Er is voor een bedrag van € 794.000 meer aan vorderingen opgelegd dan begroot. In de laatste periode van het jaar is er een aanzienlijke fraudevordering geboekt. In TB2 is een voordeel van € 569.000 gemeld. De opgelegde bijstandsvorderingen zijn naar verwachting niet volledig inbaar (er wordt geïnd naar draagkracht van de ontvanger). Om dit risico af te dekken bestaat de voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren. Om deze op peil te houden is een storting van € 784.000 noodzakelijk. In het TB2 is een nadeel van € 777.000 gemeld.				

Automatiseringskosten en handhaving				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	149 V			149 V
Dit jaar zijn de werkelijke kosten op het automatiseringsbudget en de budgetten voor handhaving lager dan begroot. Dit komt voor het grootste deel doordat de automatiseringskosten lager uitvallen, wat vooral wordt veroorzaakt door het later vervangen van systemen.				

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
46 V	73 V			119 V

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 2. Samen leven en ondersteunen

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	2.461	2.222	2.263	41 V*	100 V
Lasten	78.059	78.887	87.921	9.034 N*	10.610 N
Saldo van baten en lasten	-75.598	-76.665	-85.658	8.993 N	10.510 N

Onttrekkingen aan reserves	1.410	1.410	1.410	0	
Toevoegingen aan reserves	1.410	1.410	1.410	0	
Saldo mutaties reserves	0	0	0	0	0

Resultaat	-75.598	-76.665	-85.658	8.993 N	10.510 N
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	-----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 1,8 %, Lasten 11,5 %

Doelstelling 2.1 Bevorderen opgroei klimaat

Preventief jeugdbeleid				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
52 V	178 V			230 V
<p>De baat van € 52.000 betreft een nog te verwachten terugvordering op JGZ Zuid-Holland vanwege het bereiken van het maximaal toegestane weerstandsvermogen (deel van het eigen vermogen van JGZ dat wordt gereserveerd om eventuele risico's financieel op te kunnen vangen).</p> <p>Voor de businesscase "Inrichten van doorzorg na gespecialiseerde jeugdhulp" uit het actieplan Kostenbeheersing Jeugdhulp is € 186.000 beschikbaar gesteld. Het budget is niet volledig ingezet (restant bedraagt € 47.000), omdat het aantal te volgen gezinnen, dat voor de pilot was begroot, niet gehaald is. In het TB1 is een voordeel van € 37.000 gemeld.</p> <p>Daarnaast is een totaalvoordeel van € 131.000 behaald op terugvorderingen van lager vastgestelde subsidies 2017 en verminderde inzet op nieuwe initiatieven vanwege gebrek aan capaciteit.</p>				

Doelstelling 2.2 Bevorderen zorg op maat voor jongeren

Zorg in Natura Jeugdhulp, Actieplan Jeugdhulp en PGB				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
41 N	9.761 N			9.802 N
<p>Het gebruik van jeugdhulp ZIN ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. In Nederland krijgt ruim 11% van de jeugdigen een vorm van jeugdhulp, in Zoetermeer is dit ongeveer 15% (bron: www.waarstaatjegemeente.nl, gegevens over het jaar 2017). In de loop van 2018 bleek dat de kosten voor jeugdhulp Zorg in Natura (de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp), de kosten van landelijke arrangementen en PGB het beschikbare budget van € 34,6 mln. (exclusief de besparingstaakstelling van € 4,1 mln.) overschreden. Dit was aanleiding voor het instellen van de Taskforce Jeugd Zoetermeer die onderzoek heeft gedaan naar het gebruik en de kosten van de jeugdhulp (rapportage van de Taskforce Jeugd Zoetermeer).</p> <p>De verklaring voor het oplopen van de kosten en het niet realiseren van alle beoogde besparingen uit het Actieplan kostenbeheersing jeugdhulp van € 4,1 mln., is divers.</p>				

Het is gelukt om meer jeugdigen via door de gemeente beïnvloedbare toegangen (Team Jeugd- en Gezinshulp, de praktijkondersteuner jeugd bij de huisarts, jeugdgezondheidszorg en de schoolmaatschappelijk werker) te verwijzen. Hiermee heeft de gemeente meer controle op de inzet van jeugdhulp. Daarnaast verwijzen de door de gemeente beïnvloedbare toegangen relatief minder vaak naar de gespecialiseerde vormen van jeugdhulp. De instroom van jeugdigen in gespecialiseerde jeugdhulp lijkt zich te stabiliseren.

De stijging van de verwachte uitgaven wordt met name veroorzaakt door een toename van de intensiteit van hulptrajecten (meer hulp voor dezelfde jeugdige) en door de overzetting van producten bij de harmonisatie (voor dezelfde hulp betalen we meer).

Daarnaast zien we dat er meer verlengingen van jeugdhulp worden aangevraagd zonder inhoudelijke beoordeling van een toegangsmedewerker. De doorstroom van jeugdigen is daarmee meer van invloed op de kosten dan de instroom.

Het budget is totaal met € 9,8 mln. overschreden. In de TB'en is een totaal nadeel van € 8,7 mln. gemeld.

Nieuwe initiatieven transformatie in regioverband

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	168 N			168 N

Het vormgeven van de transformatie in de jeugdhulp en in het sociaal domein vraagt om (soms tijdelijke) nieuwe initiatieven en regionale samenwerking. In 2018 investeren de H-10 gemeenten gezamenlijk aan het optimaliseren van de keten in de jeugdhulp, verdere transformatie op het gebied van preventie en het waarborgen dat jeugdigen in een (vervangend) gezinssituatie kunnen wonen. Daarnaast is inzet gepleegd om een nieuwe aanbesteding voor de periode 2020 en verder, conform de wens van de gemeenteraden, meer te baseren op een resultaatgerichte bekostiging. Doel van deze wijziging is om de hulp inhoudelijk te verbeteren en beoogt daarnaast op termijn een daling van de kosten. De met de transformatie samenhangende kosten in 2018 van ruim € 2,2 mln. worden gedragen door alle H-10 gemeenten. Voor Zoetermeer betekent dit een bijdrage van € 168.000. Dit bedrag was niet geraamd. In het TB1 is een nadeel van € 300.000 gemeld.

Veilig Thuis

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	111 V			111 V

Veilig Thuis Haaglanden, bij wet het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, is vormgegeven door het samenvoegen van het Steunpunt Huiselijk geweld (SHG) en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMHK). Met ingang van 2018 is Veilig Thuis Haaglanden onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden (GR). Met de invoering van de GR werd ook de verdeelsystematiek aangepast. Voor het bepalen van de verdeling van de kosten wordt naast het aantal inwoners van een gemeente nu ook het aantal meldingen per gemeente meegewogen in het bepalen van de verdeelsleutels. Dit heeft er toe geleid dat de bijdrage van Zoetermeer van 16,6 procent gedaald is naar ongeveer 11 procent. De bijdrage bedraagt € 984.000. Het totale budget bedraagt € 1.219.000. In het TB1 is een voordeel van € 219.000 gemeld.

Door meer alertheid van bijvoorbeeld de politie, wordt in de hele regio Haaglanden een toenemend aantal vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling gemeld bij Veilig Thuis. Eerder is al vastgesteld dat de instroom in 2017 t.o.v. 2016 met bijna 500 meldingen en bijna 770 adviezen is gestegen. Het aantal meldingen in 2018 ten opzichte van 2017 met 12% gegroeid. In het TB2 is het

eerder gemelde voordeel daarom gecorrigeerd. Voor de stijging van het aantal meldingen is extra inzet gepleegd. Doordat vacatures echter niet makkelijk ingevuld zijn, zijn de inhuurkosten beperkt gebleven tot een extra bijdrage van Zoetermeer van € 124.000. Hierdoor komen de totale kosten van Veilig Thuis op € 1.108.000. Resteert een voordeel van € 111.000.

Sociaal medische indicaties

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	133 N			133 N

Met het afgeven van sociaal-medische indicaties voor een kinderopvangplaats worden stappen gezet in het meer gezinsgericht ondersteunen. Kinderopvang smi is in veel gevallen verbonden aan de ondersteuningsvraag van de betrokken ouder(s).

Het beschikbaar stellen van kinderopvangplaatsen is een preventieve maatregel, die kinderen de gelegenheid geeft om zich in een stimulerende normale omgeving te ontwikkelen, terwijl ze in het oog gehouden worden door de kinderopvang, zo nodig met een steuntje van hen.

Het aantal afgegeven sociaal-medische indicaties voor een kinderopvangplaats is in 2018 gestegen en de uitstroom is kleiner dan de instroom. Dit veroorzaakt een toename van het aantal kinderopvangplaatsen, waardoor de gemeentelijke kosten het budget van € 519.000 met € 133.000 heeft overschreden. Op basis van het feitelijk gebruik 2017 werd begin 2018 een hogere kostenpost van € 150.000 verwacht. In het TB1 is dit nadeel gemeld.

Inkoopbureau Jeugdhulp H-10

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	74 N			74 N

Het Inkoopbureau H-10 behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de uitvoering van inkooptaken voor jeugdhulp. Het Inkoopbureau H-10 heeft met de gemeenten een Uitvoeringsprogramma vastgesteld, dat sinds 1 januari 2018 van toepassing is. In de primitieve begroting 2018 (budget € 252.000 vastgesteld in juni 2017) van het Inkoopbureau H-10 was nog geen rekening gehouden met de uitbreiding van taken/activiteiten, die opgenomen zijn in het Uitvoeringsprogramma. De uitbreiding van de taken heeft te maken met verbetering contractmanagement en doorontwikkeling ketenregie. Daarnaast zijn er meerkosten voor de aanbesteding van twee ICT-applicaties/diensten en moet de organisatie aanpassingen doen vanwege de wetgeving aangaande gegevensbescherming.

In het TB1 is een nadeel van € 75.000 gemeld.

Personeelskosten

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	308 N			308 N

De personeelskosten voor Jeugd overschrijden het budget van € 2,7 mln. met € 300.000 Deze overschrijding betreft voornamelijk inhuur voor de bedrijfsvoering-ontwikkelagenda voor jeugd- en gezinshulp en het inlopen van hun wachtlijsten. Daarnaast heeft inhuur plaatsgevonden voor het implementatieproject van de inkoop Jeugdhulp 2020-2024.

In het TB2 is een nadeel van € 249.000 gemeld.

Overig jeugdhulp

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
21 V	224 V			245 V

Het totaalvoordeel van € 246.000 is op diverse onderdelen ontstaan zoals de bijdrage aan de Sociale Verzekeringsbank voor haar bedrijfsvoeringskosten inzake het verstrekken van PGB's (de

betaling vindt plaats door een verrekening met de Algemene uitkering Gemeentefonds via OAD waardoor op programma 2 een voordeel ontstaat) en lagere huurkosten voor het team Jeugd- en Gezinshulp vanwege gedeeltelijke verhuizing naar het stadhuis.

Doelstelling 2.3 (Langer) zelfstandig wonen

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Huishoudelijke hulp en PGB huishoudelijke hulp				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
90 N	490 V			400 V
<p>Huishoudelijke hulp wordt ingezet voor inwoners die niet meer in staat zijn huishoudelijk werk te verrichten. De uren huishoudelijke hulp vallen ten opzichte van de begroting ruim 12.800 uur (4%) lager uit. Dit geeft een voordeel van € 309.000.</p> <p>De PGB voor huishoudelijke hulp valt €181.000 lager uit dan begroot. Dat is inclusief een voordeel door de afrekening over 2017 van € 91.000 Hier staat een nadeel van de afwikkeling van de balanspost aan de batenkant van € 90.000 tegenover.</p> <p>In de TB'en is een voordeel van € 101.000 over de PGB verstrekking over 2018 gemeld.</p>				

Hulpmiddelen en diensten				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	965 N			965 N
<p>Deze groep bevat vervoersdiensten, rolstoelen, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en overige hulpmiddelen.</p> <p>Een hulpmiddel is een roerende zaak die bedoeld is om beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie te verminderen of weg te nemen. Het nadeel op de hulpmiddelen bedraagt € 915.000. Per 1 maart 2018 is een nieuw contract ingegaan met een andere leverancier. Voor de tussenliggende periode tot 1 maart zijn tijdelijke afspraken gemaakt met de leverancier over het leveren en onderhouden van hulpmiddelen. Met het nieuwe contract en de overgangsregeling worden hogere prijzen voor de hulpmiddelen en onderhoud in rekening gebracht. Daarnaast is er ten opzichte van vorige jaren minder uit depot geleverd en is er meer nieuw materiaal aangeschaft. In de TB'en is een nadeel van € 582.000 gemeld. In de raadsmemo "gevolgen decembercirculaire en ontwikkelingen na TB2" is een aanvullend nadeel van € 500.000 gemeld.</p> <p>Woningaanpassingen worden ingezet als inwoners vanwege een handicap beperkingen ondervinden bij het normale gebruik van de woning. Het nadeel op de woningaanpassingen bedraagt € 294.000. Woningaanpassingen zijn er in verschillende soorten die qua aantallen jaarlijks van elkaar verschillen. Dat leidt elk jaar tot afwijkingen ten opzichte van de begroting. In de TB'en is een nadeel van € 224.000 gemeld.</p> <p>De regiotaxi is vervoer van deur-tot-deur en wordt ingezet voor inwoners die een beperking hebben m.b.t. vervoer. Het voordeel wordt veroorzaakt door terugvordering BTW over oude jaren (€ 154.000), een hogere Brede Doeluitkering voor het regiovervoer van € 130.000 (voornamelijk herverdeling niet bestede BDU binnen de regio) en een nadeel van € 40.000 op de afrekening van de regiotalaxikosten over 2017. In de TB'en is een voordeel van € 234.000 gemeld.</p>				

Ondersteuning thuis				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	165 V			165 V
<p>Deze groep bestaat uit begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, dagbesteding, persoonlijke verzorging en de daarbij behorende PGB.</p> <p>Begeleiding is er op gericht dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en participeren. De begeleiding laat voor 2018 sec een nadeel zien van € 252.000. Van dit bedrag heeft € 224.000 betrekking op de overname van zorg in een sociaal pensioen. Verder is er een voordeel over oude jaren van € 337.000. Dit bedrag is zo hoog omdat er een oude balanspost van € 323.000 is vrijgevallen. In de TB'en is een nadeel van € 237.000 gemeld.</p> <p>Arbeidsmatige dagbesteding is een specifieke vorm van dagbesteding. Hierbij worden activiteiten met een arbeidsmatig karakter uitgevoerd. De arbeidsmatige dagbesteding laat voor 2018 sec een voordeel zien van € 42.000 (7% minder dagdelen) en over oude jaren een nadeel van € 26.000. In de B's is een voordeel van € 70.000 gemeld.</p> <p>Kortdurend verblijf is logeeropvang, met als doel ontlasten van de mantelzorg. Er is voor meer dagen opvang verleend waardoor de lasten over 2018 sec een nadeel laten zien van € 59.000. Hier staat een voordeel over oude jaren van €10.000 tegenover. In de TB'en is een nadeel gemeld van 105.000.</p> <p>Bij persoonlijke verzorging gaat het over het ondersteunen of overnemen van de lichamelijke verzorging bij mensen met een aandoening of beperking. Een onderdeel hiervan is de maaltijdverzorging. De uren voor de maaltijd verzorging vallen 30% lager uit waardoor er een voordeel van € 115.000 ontstaat. Het aantal uren valt lager uit omdat de maaltijdverstrekking efficiënter georganiseerd wordt. In de TB'en is een voordeel van € 95.000 gemeld.</p> <p>Vanuit een persoonsgebondenbudget (PGB) kunnen klanten zelf hun verzorging organiseren en betalen. De PGB's worden beschikbaar gesteld door de gemeente en uitbetaald via de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De lasten zijn marginaal overschreden met € 2.000. in de TB'en is een nadeel van € 99.000 gemeld.</p>				

Personeelskosten				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	115 N			115 N
<p>De personeelskosten voor WMO inclusief de inhuurkosten overschrijden het budget met € 115.000. Deze overschrijding is het gevolg van de inhuur van tijdelijke krachten om de wachtlijsten van WMO-individueel niet te laten groeien en voor een deel in te lopen. Het nadeel is gemeld in de TB'en.</p>				

Regresovereenkomst Wmo				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	78 V			78 V
<p>De VNG heeft namens de gemeenten een regresovereenkomst met de verzekeraars gesloten waarbij de verhaalbare kosten als iemand als gevolg van een ongeval van de Wmo gebruik moet maken afgekocht worden. Voor Zoetermeer levert deze overeenkomst € 78.000 op.</p>				

Positieve stelposten en kosten SVB				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	369 V			369 V
<p>In de begroting is rekening gehouden met twee stelposten ad € 155.000. Dit budget is echter niet nodig. Verder is er rekening gehouden met een betaling aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor hun bedrijfsvoeringkosten inzake het verstrekken van PGB's. De betaling aan de SVB vindt echter plaats door een verrekening met de Algemene Uitkering Gemeentefonds (programma OAD), waardoor programma 2 een voordeel heeft van € 214.000. In de TB'en is een voordeel van € 336.000 gemeld.</p>				

Project DICHTERBIJ				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
95 V	95 N			0 N/V
<p>Door ZonMw is begin 2018 aan de gemeente een subsidie van totaal € 200.000 (gelijk verdeeld over 2018 en 2019) toegezegd voor de vervolgfase van het project 'Dichterbij' ten behoeve van de implementatie van de Werkagenda 'Op weg naar 2020: zorg en ondersteuning aan mensen met psychische kwetsbaarheid in Zoetermeer'.</p> <p>Van het voor 2018 beschikbare bedrag van € 100.000 is een bedrag van € 95.000 aangewend. In het TB1 is een bedrag van € 100.000 gemeld (zowel lasten als baten).</p>				

Overig doelstelling 2.3 (langer) zelfstandig wonen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
22 V	31 V			53 V

Doelstelling 2.4 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden

WMO Algemene voorziening				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	113 V			113 V
<p>Voor wijkactivering is een bedrag van € 48.000 niet aangewend, onder meer als gevolg een in 2018 lager vastgesteld subsidie 2017 wijkactivering.</p> <p>Van het budget voor innovatiesubsidies en - activiteiten Wmo c.a. van € 278.000 is in 2018 een bedrag van € 65.000 niet aangewend. Het budget was in 2018 onder meer bestemd voor projectbegeleiding, inkoopdeskundigheid, data-abonnement en andere kosten die te maken hebben met de invoering van de gebiedsgerichte organisatie van de WMO. De noodzaak om al uitgaven ten laste te brengen van 2018 is echter uitgebleven aangezien de voortgang van het project nog wat achter is gebleven bij de verwachting.</p>				

Wijk aan Zet				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	42 V			42 V
<p>Van de inwonerbudgetten (budget Wijk aan Zet!) ten bedrage van € 110.000 is een bedrag van € 42.000 niet besteed als gevolg van een lager dan ingeschat aantal aanvragen voor buurtactiviteiten e.d.</p>				

Personeelskosten WMO				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	296 V			296 V

De personeelskosten voor WMO Algemeen inclusief de inhuurkosten onderschrijden het budget met € 296.000. Het blijkt dat de ureninzet voor een deel op andere producten / programma's heeft plaatsgehad dan was aangenomen (programma 1: Lokaal onderwijsbeleid en Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt; programma 4: Sport en Groen, spelen en leren; en programma 5 Veiligheid).

Gezondheidsbevordering en Meldpunt Bezorgd				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	90 N			90 N

Gemeentelijke taken met betrekking tot Schoolgezondheidsbeleid (het bieden van ondersteuning aan scholen bij de toepassing van de Gezonde School werkwijze) en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (Meldpunt Bezorgd) worden ingekocht bij de gemeente Den Haag. Om de taken in 2018 en verder op het bestaande niveau te kunnen voortzetten, was m.i.v. 2018 een hogere gemeentelijke bijdrage onvermijdelijk nadat de gemeente Den Haag had aangegeven dat de kosten van de activiteiten de afgelopen jaren niet op de juiste wijze waren doorgerekend en dat de tarieven bovendien niet kostendekkend waren.

Over 2018 vallen de kosten afgerond € 90.000 hoger uit. Bij het TB1 was nog een kostenstijging van € 122.000 gemeld.

Overig doelstelling 2.4 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
10 V	18 V			28 V

Doelstelling 2.5 Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking

Recreatieve dagbesteding				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	22 V			22 V

Recreatieve dagbesteding is 'belevingsgerichte' dagbesteding door middel van recreatieve bezigheden aan inwoners met een ernstige beperking. Dankzij recreatieve dagbesteding kunnen inwoners langer thuis blijven wonen en worden mantelzorgers ontlast. Dagbesteding stabiliseert klachten en stimuleert activering en ontplooiing van inwoners. Daarnaast helpt het om sociaal isolement te voorkomen. Aan recreatief basis is 3.600 uur (34%) meer besteed en aan specialistisch is 2.600 uur (9%) meer besteed dan begroot. Dit leidt tot een nadeel van € 243.000. Verder is er een voordeel op de oude jaren van € 265.000. In de meldingen is rekening gehouden met een nadeel van € 395.000.

Kortdurende individuele begeleiding				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	128 V			128 V

Kortdurende individuele begeleiding als vrij inzetbare voorziening kan als kortdurende interventie, in principe eenmalig, worden ingezet voor maximaal 50 uur bij kwetsbare inwoners die de grip op het dagelijks leven kwijt zijn of dreigen te verliezen. Er is 1.200 uur (14%) minder aan kortdurende individuele begeleiding besteed dan begroot en dit geeft een voordeel van € 56.000. De afwikkeling van de oude jaren geeft een voordeel van € 72.000. De reden voor het lagere aantal uren is dat er sneller wordt doorverwezen naar begeleiding maatwerk.

WMO Algemene voorziening				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	161 V			161 V
<p>Voor woonbegeleiding / sociaal beheer bij tijdelijke groepshuisvesting van vergunninghouders was een bedrag van € 80.000 gereserveerd (vooral t.b.v. locatie Vrouwenhuiswaard). Deze reservering is deels benut, nl. voor een bedrag van € 50.000, waardoor € 30.000 vrijvalt.</p> <p>In het TB2 is gemeld dat een bedrag van € 20.000 beschikbaar is gesteld ten laste van het potje van de raad ten behoeve van het Handvest voor Compassie. Dit bedrag is in 2018 niet uitgegeven. In september 2018 ondertekende de burgemeester het Handvest voor Compassie. Het InterLevensbeschouwend Overleg Zoetermeer (ILOZ) geeft hier invulling aan door middel van activiteiten, waarmee in 2018 een begin is gemaakt, zoals de Dialoogavond in november.</p> <p>Het budget Sociale wijkteams is deels aangewend voor extra inzet wijkcoaches. Het niet bestede deel, groot € 111.000, is deels benut ter dekking van de overschrijding van het budget voor Meldpunt Bezorgd.</p>				

Thematrajecten Sociaal Domein				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	129 V			129 V
<p>In het landelijke Programma Sociaal Domein werken Rijk en gemeenten samen met professionals en betrokken organisaties aan betere hulp voor (kwetsbare) mensen.</p> <p>Het programma bestaat uit verschillende trajecten. Een daarvan is Vernieuwing van integraal toezicht in het sociaal domein. Hiervoor is eenmalig € 150.000 beschikbaar gesteld. De gemeente Zoetermeer is budgethouder. Van het budget is in 2018 € 21.000 aangewend.</p>				

Personeelskosten Integratie				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	114 V			114 V
<p>De personeelskosten voor Integratie en participatie inclusief de inhuurkosten onderschrijden het budget met € 114.000. Het blijkt dat de ureninzet voor een deel op andere producten / programma's heeft plaatsgehad dan was aangenomen, zoals Maatschappelijke zorg (project DICHTERBIJ, doelstelling 2.3) en Wmo Algemeen (doelstelling 2.4).</p>				

Overig doelstelling 2.5 Meedoen naar vermogen, ongeacht aard van de beperking				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
29 N	6 V			23 N

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	25.454	25.896	25.328	568 N*	100 N
Lasten	46.289	44.277	44.638	361 N*	1.562 N
Saldo van baten en lasten	-20.835	-18.381	-19.310	929 N	1.662 N

Onttrekkingen aan reserves	493	1.050	1.686	636 V	774 V
Toevoegingen aan reserves	365	48	48	0	
Saldo mutaties reserves	128	1.002	1.638	636 V	774 V

Resultaat	-20.707	-17.379	-17.672	293 N	888 N
------------------	----------------	----------------	----------------	--------------	--------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten -2,2 %, Lasten 0,8 %

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Programma Duurzaam				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
10 V	130 V			140 V
<p>Voor het programma Duurzaam en Groen (onderdeel duurzaam) is voor de periode 2016-2018 jaarlijks € 663.000 beschikbaar gesteld en toebedeeld aan verschillende projecten. Het programma Duurzaam is nog niet afgerond. De afronding van verschillende in 2018 verstrekte opdrachten voor advisering over Warmte Koude Opslag en procesbegeleiding Zoetermeer Aardgasvrij, vindt plaats in 2019. Voor 2018 geeft dit een voordeel van € 140.000.</p>				

Programma Groen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
12 V	358 V			370 V
<p>Voor het programma Duurzaam en Groen (onderdeel groen) is voor de periode 2016-2018 jaarlijks € 150.000 beschikbaar gesteld en toebedeeld aan verschillende projecten. De uitvoering van het programma Groen is om verschillende redenen vertraagd. De regionale landschapstafel Duin, Horst en Weide heeft in 2018 gezamenlijk met verschillende partijen waaronder de gemeente een programma vastgesteld waarin de gemeente zich heeft gecommitteerd. Zoetermeer brengt vanuit het beschikbaar gestelde groenbudget in totaal € 380.000 waarvan inmiddels ca. € 10.000 is besteed voor een voorstudie. De besteding zal naar verwachting in de komende 3 jaar plaatsvinden. In het TB2 was een voordeel gemeld van € 380.000.</p>				

Motie Natuurontwikkeling Zoetermeerse plas				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	47 V			47 V
<p>Vanuit de motie 1706-12 'Natuurontwikkeling Zoetermeerse plas' is € 50.000 in de begroting 2018 opgenomen. Het budget wordt aangewend in de vorm van een aandeel in het project moerasparels. In 2018 overeenstemming bereikt met o.a. lokale organisaties, organisaties als het Hoogheemraadschap Rijnland, omwonenden en belanghebbenden over de aanpak van dit gebied. Dit heeft geleid tot overeenkomsten over cofinanciering. Verwacht wordt dat de maatregelen in 2019-</p>				

2020 worden uitgevoerd. Dit levert in 2018 een voordeel van € 47.000 op. In het TB2 was een voordeel van € 50.000 gemeld.

Verbrandingsbelasting restafval

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	84 V			84 V

Over iedere ton restafval dat verbrand wordt moet afvalstoffenbelasting aan het rijk worden betaald. De verwerker van het restafval was in staat om de bodemassen met nuttige toepassing weer af te zetten. Hierdoor heeft de gemeente een deel van de betaalde verbrandingsbelasting over 2017 terug ontvangen. Het voordeel van € 84.000 is gemeld bij het TB2.

Kapitaallasten

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	180 V			180 V

Bij de begrotingswijziging van de rentenota zijn op dit product de rentelasten van de ondergrondse containers voor afval niet afgeraamd. Dit had wel gedaan moeten worden. Hierdoor is foutief € 180.000 te weinig afgeraamd bij de rentenota. Dit levert een voordeel op in de jaarrekening.

Projecten afvalscheiding

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	75 V			75 V

In afwachting van beleidsmaatregelen om afvalscheiding verder te stimuleren is er tijdelijk minder ingezet op communicatieprojecten, waardoor een incidentele kostenbesparing van € 75.000 is gerealiseerd.

In de begroting 2018 is voor deze projecten en communicatie € 106.500 opgenomen.

Bij het TB2 is deze € 75.000 als bijsturingsmaatregel opgenomen.

Afvalinzameling

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
265 N	263 V			2 N

Bij het inzamelen van het huishoudelijke afval zijn voor- en nadelen ontstaan.

Het voordeel aan de lastenkant wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere loonkosten, lagere inzamelkosten en lagere verwerkingskosten voor restafval en gft, omdat er minder restafval en gft is ingezameld dan begroot.

Bij het TB2 is een verwacht voordeel gemeld van € 80.000 op de afvalinzameling.

Ook zijn er tegenvallers, de hoeveelheden van onder andere grofvuil, hout en dakafval nemen toe waardoor de verwerkingskosten stijgen.

In de begroting is voor deze onderdelen € 10.251.000 opgenomen.

Tegenover het voordeel aan de lastenkant staat een nadeel aan de inkomstenkant. Bij de bepaling van de tarieven was al rekening gehouden met lagere lasten, alleen dit is begrotingstechnische niet op deze manier verwerkt.

In de begroting 2018 is € 14.187.000 opgenomen voor de inkomsten Afvalinzameling.

Minder inkomsten oud papier en textiel				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
236 N				236 N
<p>Oud papier en textiel wordt (voornamelijk) ingezameld door middel van ondergrondse containers bij de milieueilanden.</p> <p>Het nadeel wordt veroorzaakt door een lagere vergoeding van de verwerker voor papier en textiel. Er is minder papier ingezameld dan begroot, en de marktwaarde van oud papier is in 2018 sterk gedaald. Dit geeft een nadeel van € 140.000, wat gemeld is bij het TB2.</p> <p>Begin 2018 is, na een aanbestedingsprocedure, een nieuw contract voor verwerking van textiel afgesloten. De vergoeding per ingezamelde kg textiel is lager geworden, dit geeft een nadeel van € 96.000, hiervan is € 60.000 al gemeld bij het TB2.</p> <p>In de begroting 2018 is € 555.000 aan inkomsten voor oud papier en textiel opgenomen.</p>				

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
34 N	26 V	30 N		38 N

Doelstelling 3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte

Beheersysteem en algemeen beheer				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
63 N	255 V			192 V
<p>In 2018 zijn minder kosten gemaakt op GIS (Geografisch Informatie Systeem) en CAD die onder andere te maken hebben met de implementatie van de basisregistratie BGT en de overgang van een oud naar nieuw beheersysteem. Voor het beheer van de systemen en algemeen beheer is in 2018 € 496.000 beschikbaar gesteld.</p> <p>Het nadeel van € 63.000 aan inkomsten wordt o.a. veroorzaakt door minder inkomsten uit werkzaamheden landmeten voor overige gemeenten zoals de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Hier staat tegenover dat er ook minder kosten zijn gemaakt dan geraamd. Dit heeft geresulteerd in een eenmalig voordeel van € 255.000.</p>				

Aanbestedingsresultaat en dagelijks onderhoud openbare ruimte				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	282 N			282 N
<p>Het dagelijks onderhoud openbare ruimte wordt uitgevoerd door externe partijen en gerelateerd aan herstellen van beschadigingen van kleine omvang. Dagelijks onderhoud is niet te voorzien, is niet te plannen en behoeft derhalve geen specifieke voorbereiding. Voor het dagelijks beheer en onderhoud is in 2018 € 7,6 mln. beschikbaar gesteld.</p> <p>Het eenmalige nadeel van € 282.000 is minder hoog dan gemeld in het TB2 en wordt veroorzaakt door het tussentijds beëindigen van het meerjarig onderhoudscontract Zoetermeer Zuid Oost. Het niet nakomen van de contractuele verplichtingen en de schade aan de openbare ruimte vanwege achterstallig onderhoud heeft geresulteerd in extra beheer en onderhoudslasten en werkzaamheden. Door de ontbinding van het contract en de noodzaak tot continuering van de dienstverlening en het onderhoud is voor de periode van 1 jaar samengewerkt met lokale partijen.</p> <p>Daarnaast zijn door vertraging in de oplevering en overdracht van een aantal projecten in de sleutelgebieden de beheer en onderhoudslasten lager dan verwacht.</p>				

In het TB2 was een verwachte overschrijding gemeld van € 392.000.

Temporiseren dagelijks onderhoud openbaar gebied

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	327 V			327 V

Door het eenmalige uitstel van onderdelen van het dagelijks onderhoud in het openbaar gebied is een voordeel behaald zonder dat sprake is van een structureel kwaliteitsverlies of directe gevolgen in het beheer en gebruik. Dit heeft geleid tot een eenmalige besparing van € 327.000. In het TB2 is melding gemaakt van een verwacht voordeel van € 250.000.

Markeringen + Belijning

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	71 N			71 N

Voor markeringen en belijning is in 2018 € 127.000 beschikbaar gesteld. Het tekort voor markeringen en belijning is in 2018 € 71.000. Dit tekort heeft een structureel karakter van € 50.000 en wordt veroorzaakt door een toename van het aantal asfaltwegen waardoor ook het areaal markeringen is gegroeid. Met name in Oosterheem is er onderhoud gepleegd aan de belijning en zijn er wijzigingen in de (verkeerstechnische) inrichting van de openbare ruimte. In het TB1 is melding gemaakt van een nadeel van € 25.000 incidenteel en € 50.000 structureel.

Dagelijks onderhoud bomen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	127 N			127 N

De gemeente Zoetermeer heeft ongeveer 42.000 bomen in beheer. Het dagelijks onderhoud betreft vooral de controles op veiligheid en snoei beurten. Snoeien gebeurt in de gemeente Zoetermeer bij voorkeur zo min mogelijk om de natuurlijke vorm van de boom zoveel mogelijk te behouden. Voor het dagelijks onderhoud bomen is in 2018 € 573.000 beschikbaar gesteld. De inhaalslag van werkzaamheden uit voorgaande jaren heeft een incidenteel nadeel van € 127.000 veroorzaakt. In het TB2 is melding gemaakt van een verwacht nadeel van € 200.000.

Dagelijks onderhoud openbare verlichting

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	65 V			65 V

Het dagelijks onderhoud openbare verlichting bestaat uit het verhelpen van eenvoudige storingen (lampen herstellen) en complexere storingen (gehele straatverlichting herstellen en onveilige situaties oplossen). Voor het dagelijks onderhoud openbare verlichting is in 2018 € 1,3 mln. beschikbaar gesteld. Met de komst van de Led wordt de conventionele verlichting standaard vervangen door Led-verlichting. Inmiddels zijn ongeveer 13.000 lampen vervangen door Ledverlichting.

De plankosten en voorbereiding van de Ledtransitie hebben geleid tot een afname van het voordeel zoals gemeld in het TB2. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 65.000. In het TB2 is melding gemaakt van € 250.000. Het structurele voordeel van € 100.000 vanaf 2019 is reeds verwerkt in de begroting.

Huisaansluitingen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
91 N				91 N

Bij de huisaansluitingen waren, evenals in voorgaande jaren, minder aanvragen voor

huisaansluitingen riolering dan begroot. Het nadeel aan de batenkant bedraagt € 91.000. Dit zal worden meegenomen als leereffect.

Gladheidsbestrijding

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	147 V			147 V

Het voordeel van € 147.000 wordt veroorzaakt doordat er minder kosten zijn gemaakt voor gladheidsbestrijding in het winterseizoen. Voor de gladheidsbestrijding is in 2018 een bedrag van € 419.000 beschikbaar gesteld.

Onderhoud parkeergarages /fietsenstallingen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
38 V	185 N	114 V		33 N

Dit nadelige verschil wordt veroorzaakt voor € 123.000 door naar voren gehaald groot onderhoud aan de port cabin door de overgang van Biesieklette naar Z-stal en door groot onderhoud aan het dak en de vloer van de parkeergarage Osylaan. In het TB2 is hiervoor € 179.000 gemeld. Hiertegenover staat een hogere onttrekking aan de reserve van € 114.000. Overige voor en nadelige verschillen € 24.000

Fietsenstalling

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	106 N			106 N

In het najaar van 2017 heft een aanbesteding plaatsgevonden voor de exploitatie van de fietsenstalling aan de Noordwaarts, Driemanspolder en Rokkeveen, Centrum West en Oostwaarts. Op verzoek van de raad is in de aanbesteding rekening gehouden met het zo mogelijk bewaakte van tenminste 4 stallingen en ruime bewakingstijden. In het TB1 is melding gemaakt van een verwachte overschrijding van € 120.000.

Parkeren

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
88 V				88 V

In het centrum is er betaald parkeren op het maaiveld. Er zijn minder bedrijfsvergunningen afgenomen o.a. doordat kantoren zijn getransformeerd naar woningen. Bedrijfsvergunningen leveren meer op dan parkeervergunningen voor particulieren. Het warme weer en de verbouwingen rondom het stadhuis hebben ook invloed gehad op het parkeren en daarmee op de opbrengsten. De opbrengsten van het maaiveld parkeren zullen circa € 100.000 lager zijn dan verwacht bij de leereffecten bij het TB1, maar nog steeds € 88.000 hoger dan begroot. De totale omvang van de parkeerinkomsten bedraagt € 2,25 mln. Vooralsnog wordt uitgegaan van een eenjarig effect. Het resultaat bij de jaarrekening is conform de melding in het TB2.

Begraafplaatsen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
129 N				129 N

De trend van minder begraven en meer crematies zet zich ook in 2018 onverminderd door. Door deze daling zijn ook de inkomsten minder dan begroot. Daarnaast heeft de renovatie en openstelling van de katholieke begraafplaats invloed gehad op de inkomsten.

Onderhoud riolering				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	337 V			337 V

Op het onderhoud en de energiekosten voor de riolering is een voordeel ontstaan van € 200.000. Dit bedrag wordt, conform de melding in het Tussenbericht, in de voorziening riolering gestort. Aangezien de inschatting is dat de kosten van het relinen structureel lager is, wordt het waardevast houden van de voorziening verlaagd van 4% naar 2,3%. Dit leidt tot een voordeel van €337.000 in de exploitatie. Bij de rentenota was de verlaging nog niet mogelijk, omdat het structureel lager zijn van de kosten van het relinen nog niet bekend was.

Baggeren				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	200 V			200 V

Met zowel het heemraadschap Rijnland als Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) zijn op dit moment nieuwe afspraken gemaakt over het baggeren. In het laatste gemeentelijk rioleringsplan (GRP 2016-2020) was al duidelijk dat er vanwege de in de Waterwet opgenomen ontvangstplicht van gemeente voor vrijkomende bagger uit zogenaamde primaire watergangen hogere kosten dan tot nu toe voor rekening van de gemeente zouden komen. Bij gelegenheid van het GRP is toen een stelpost van € 200.000 in de begroting opgenomen. Dit bedrag valt in 2018 eenmalig vrij. Ambtelijk is er overeenstemming met de hoogheemraadschappen en een Raadsadvies wordt voorbereid. Het resultaat bij de jaarrekening is conform de melding in het TB2.

Groot onderhoud en beheer openbare ruimte				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
117 V	1.765 N	848 V		800 N

De begroting voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte is gebaseerd op een theoretische levensduur van kapitaalgoederen. Hierbij is sprake van een verwachting over de ontwikkelingen van de staat van kapitaalgoederen. De werkelijke staat van kapitaalgoederen, zoals vastgesteld middels inspecties, kan om verschillende redenen afwijken van deze verwachte staat. Bij afwijkingen tussen de verwachte en de werkelijke staat loopt begroting en realisatie uiteen. Bij de totstandkoming van het programma wordt bepaald wat de meest efficiënte maatregel is om het kapitaalgoed in gewenste staat te houden. Daarbij wordt eerst gekeken of een groot onderhoudsmaatregel volstaat. In de praktijk wordt later en/of minder vervangen dan verwacht op basis van de technische levensduur. Voor het groot onderhoud en beheer openbare ruimte is in 2018 € 5,7 mln. beschikbaar gesteld.

De overschrijding in 2018 van € 1,765 mln. wordt deels veroorzaakt door een grotere realisatie het uitvoeringsprogramma (restant programmering 2017) en een verschuiving van vervanging van het areaal naar groot onderhoud.

In het TB1 is melding gemaakt van een overschrijding van € 595.000 en het verfijnen en aanscherpen van de beheerstrategie. Het verfijnen en aanscherpen van de strategie en het loslaten van beperkende maatregelen geeft een nadeel van € 800.000 op het groot onderhoud in 2018. Deze verwachting is bijgesteld in de Raadsmemo gevolgen decembercirculaire en ontwikkelingen na het TB2. De overschrijding wordt gedekt door een beroep te doen op de egaliseringsreserve groot onderhoud. Op basis van de onttrekking van € 848.000 is de stand van de egaliseringsreserve per

ultimo 2018 € 836.000.

Het voordeel op de inkomsten wordt veroorzaakt door een donatie van stichting Unicoz voor de aanleg van een Urban sportveld aan het Willem Alexander Plantsoen. Daarnaast is geparticipeerd met de MRDH om verkeer- en vervoerkundige zaken regionaal af te stemmen en om te zorgen voor een aansluiting van verkeersregelininstallaties (VRI's) in Zoetermeer op het netwerksysteem van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag.

Uitvoering nazorg afgesloten grondexploitaties

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	292 V	292 N		0 V/N

In de Brede Bestemmingsreserve worden middelen gereserveerd voor nog uit te voeren werken die betrekking hebben op reeds afgesloten grondexploitaties. Nadat de grondexploitaties zijn afgesloten, worden reparaties in die gebieden gedekt uit reserve. Aan de hand van inspecties wordt duidelijk wat er gerepareerd moet worden. Dit wordt in een meerjarenprogramma vastgelegd dat elk jaar wordt bijgesteld naar aanleiding van de meldingen en inspecties. Deze (reparatie) werkzaamheden maken onderdeel uit van het Beheerplan Openbare Ruimte en worden derhalve ook vanuit het groot onderhoud geprogrammeerd.

De programmering van het programma nazorg is bijgesteld. Een uitkomst is dat projecten die in de eerdere situatie op nazorg verantwoord zouden worden nu ten laste van het groot onderhoud moeten worden gebracht. Dit heeft geresulteerd in een voordeel van € 292.000. Daartegenover staat een lagere onttrekking uit de Brede Bestemmingsreserve.

Personele lasten en overhead

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
46 V	595 N			-549 N

De overschrijding van € 595.000 wordt veroorzaakt doordat de personeelskosten hoger zijn dan geraamd vanwege de toename van werkzaamheden (begeleiding samenspraaktrajecten) en het verschil tussen de functionele schaalindeling en het feitelijke salaris. Ook uitbesteed werk met betrekking tot het doorrekenen van het beheer van het openbaar gebied leidt tot deze overschrijding. In het TB2 is melding gemaakt van een nadeel van € 500.000.

Overige verschillen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
61 N	16 N		4 N	81 N

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 4. Vrije tijd

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	6.895	7.742	7.096	646 N*	
Lasten	25.677	23.529	23.339	190 V*	691 N
Saldo van baten en lasten	-18.782	-15.787	-16.243	456 N	691 N

Onttrekkingen aan reserves	3.087	3.947	2.448	1.499 N	256 V
Toevoegingen aan reserves	1.716	2.490	1.760	730 V	
Saldo mutaties reserves	1.371	1.457	688	769 N	256 V

Resultaat	-17.411	-14.330	-15.555	1.225 N	435 N
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten -8,3 %, Lasten -0,8 %

Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen

Stadsboerderijen en wijktuinen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
37 V	294 N	21 V		236 N

De veiligheid op de stadsboerderijen behoeft veel aandacht. Er is in 2018 extra ingezet op veiligheid voor personeel en publiek door onder andere zwaardere bezetting op de boerderijen en onderhoud van de materialen en terreinen (samen met vrijwilligers) extra aan te pakken. Ook door een hoger ziekteverzuim was extra inhuur noodzakelijk. Dit heeft geleid tot een nadeel op personeels- en inhuurkosten van € 60.000. Daarnaast betreft het nadeel voor € 140.000 prijsverschil lonen (salarislast is hoger dan het maximum van de functionele schaal) en voor € 36.000 de door vertraging in de bebouwing niet te realiseren bezuinigingstaakstelling voormalige wijktuinen Voorweg-Noord. In het TB1 is laatstgenoemde € 36.000 nadeel gemeld en in het TB2 is een nadeel van € 214.000 op personeelskosten gemeld.

Het groot onderhoud aan de stadsboerderijen is € 23.000 hoger dan begroot (N). Hiertegenover staat een hogere onttrekking aan de reserve van € 21.000 (V). Bij het TB2 was een nadeel en voordeel van € 76.000 gemeld. Doordat een deel van het groot onderhoud Buitenbeest naar 2019 is verschoven, zijn de overschrijding en onttrekking lager uitgevallen.

De overige baten (37.000 V) en lasten (35.000 N) betreffen diverse kleine verschillen op het product Groen Spelen Leren. Dit product heeft een totaalbudget van € 1,8 mln.

Beeldende kunst				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	77 V	77 N		0

De realisatie van beeldende kunst vanuit de verordening Percentageregeling Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte (BKOR) heeft een meerjarig karakter. De planning volgt bouwplanningen van projecten waar de kunst gerealiseerd wordt.

In 2018 is gewerkt aan een kunsttoepassing bij IKC Nesciohove, waarvan de oplevering net niet in 2018 valt. De overige projecten die voor 2018 op de planning stonden, zijn allen vertraagd door externe factoren. Dit heeft geleid tot lagere uitgaven in 2018 (voordeel € 77.000). Hiertegenover staat een lagere onttrekking aan de reserve Beeldende kunst (nadeel € 77.000).

Sociaal-culturele accommodaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
515 N	402 N	41 V	729 V	147 N

De verkoopopbrengst van de 5 mei straat levert een eenmalig voordeel op van € 234.000. De netto opbrengst € 102.000 (na de extra afschrijving van € 132.000) is gestort in de reserve vrij inzetbaar. De geplande verkoop van het stadsmuseum heeft niet in 2018 plaatsgevonden Dit levert een lagere inkomst op van € 831.000 en een lagere storting in de reserve vrij inzetbaar. De uitgaven groot onderhoud aan de sociaal culturele accommodaties zijn € 205.000 hoger voornamelijk doordat de aanpassingen aan de brandmeldinstallaties en het dak van het stadstheater naar voren zijn gehaald. Bij het TB2 is € 180.000 gemeld. Het groot onderhoud aan de accommodaties kinderopvang is onder andere door uitgesteld onderhoud lager. Per saldo leiden deze twee onderdelen tot een hogere onttrekking aan de reserve sociaal culturele accommodatie van € 41.000 In het TB2 € 180.000 gemeld.

In de begroting stonden voor het stadsmuseum aan het Zuidwaarts exploitatielasten inclusief kapitaallasten en huurinkomsten geraamd. Doordat het museum nog niet in gebruik was genomen zijn er nog geen exploitatielasten en geen huurinkomsten. Deze vallen tegen elkaar weg voor de bedragen van € 170.000. Echter de kapitaallasten zijn voor wat betreft de rentelasten afgeraamd bij de begrotingswijziging van de rentenota met € 110.000, waardoor er aan de lastenkant slechts een voordeel is van € 60.000. Het pand aan de Vlamingstraat wordt geschikt gemaakt voor Terra. Daardoor zijn er in de begroting zowel geen huur als exploitatielasten opgenomen. Bij de rentenota zijn er rentelasten afgeraamd alsof de kapitaallasten er in 2018 wel zouden zijn. Dit levert een nadeel op van € 118.000. Zie ook de paragraaf Financiering

Verder zijn er diverse voordelen € 65.000.

Sportaccommodaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
168 N	645 V	1.434 N	1 V	956 N

Bij de begrotingswijziging van de rentenota zijn op dit product de rentelasten van de Gymworld en de Noordwesthal/turnhal afgeraamd voor een bedrag van € 470.000. Echter bij het herijkingsvoorstel in januari 2018 zijn de totale kapitaallasten (afschrijving en rente) voor 2018 al afgeraamd in verband met de vertraging in de bouw na een mislukt gunningstraject. Deze begrotingswijzigingen hebben elkaar gekruist. Hierdoor is foutief € 470.000 te veel afgeraamd bij de rentenota. Dit levert een nadeel op in de jaarrekening.

Een aantal projecten op het gebied van vervanging kunstgrasvelden hockey en voetbal (3x € 285.000) is door vertraging in de aanbesteding en uitvoering uitgesteld naar 2019. Daarnaast loopt het project vervangen van de topplaat sportvelden Van Doornenplantsoen door naar 2019 en is groot onderhoud van de Driesprong niet uitgevoerd in verband met bouw nieuw zwembad en de vloerafwerking De Veur uitgesteld en wordt uitgevoerd nadat het plafond van de zwemhal is vervangen in 2020. Het totale voordeel op groot onderhoud is € 1.342.000.

Hier tegenover staat ook een nadeel voor hetzelfde bedrag in verband met lagere onttrekking uit de reserve groot onderhoud sportaccommodaties,

Het oplossen van bouwkundige knelpunten bij de oplevering van de sportzaal WAP betekent extra kosten van € 115.000 in 2018 dat bij het TB2 is gemeld.

Als onderdeel van het voorstel nieuwbouw WKA voor FC Zoetermeer is in 2018 rekening gehouden met een extra afschrijving van € 92.000. Door vertraging in de plannen onder meer door de bouwkostenstijging en nog lopende onderhandelingen met de vereniging heeft geen extra afschrijving van de huidige boekwaarde plaatsgevonden

Hier tegenover staat ook een lagere onttrekking uit de reserve vrij inzetbaar (nadeel € 92.000)
 De kosten voor energie zijn door voordelige eindafrekeningen uit voorgaande jaren lager uitgevallen en er is een voordeel op de schoonmaakkosten.
 Hier tegenover staan nadelen op kosten van inhuur, regulier onderhoud en herstel door vandalisme.
 Per saldo een nadeel van € 204.000 aan de lastenkant.
 Van de totale verwachte huuropbrengst/gebruikersvergoedingen van € 2,4 mln. is een afwijking ontstaan van negatief 7% (nadeel € 168.000 aan de batenkant).

Overige				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	9 V			9 V

Doelstelling 4.2 Bevorderen bruis

Personeelskosten Sport				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	155 V			155 V

De personeelskosten voor sport/combinatiefunctionarissen onderschrijden het budget met € 155.000. Deze onderschrijding is het gevolg van latere invulling van vacatures. Eind 2018 zijn alle functies vervuld.

Monumentenzorg				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	70 N			70 N

In de Programmabegroting is formatie opgenomen voor de uitvoering van het monumenten- en erfgoedbeleid. De totale begroting bedraagt ca. € 127.000. Het aantal vergunningaanvragen voor (aanpassingen aan) monumenten is gestegen. Daarmee stijgen ook de kosten voor begeleiding van de Erfgoed specialist en de kosten voor archeologisch advies. Daarnaast liepen er een aantal (zeer) complexe en langlopende dossiers rond behoud monumenten bij aanvragen tot afbraak/verbouwing. Hiervoor is naast de inzet van de erfgoed specialist ook extra juridisch advies nodig. Dit heeft geleid tot een overschrijding van circa € 70.000. Dit is gemeld bij het TB2.

Investeringsimpuls				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	50 V	50 N		0

De investeringsaanvragen voor investeringen in de eigen accommodaties van de amateurverenigingen blijven achter bij de verwachtingen. Begroot was € 202.000, verstrekt op investeringsaanvragen is € 152.000. De lagere besteding (V) leidt tot een lagere onttrekking (N) van eveneens € 50.000 uit de Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen.

Overige				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	20 V			20 V

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 5. Veiligheid

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	203	203	127	76 N*	80 N
Lasten	14.241	14.453	14.511	58 N*	125 N
Saldo van baten en lasten	-14.038	-14.250	-14.384	134 N	205 N

Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	
Toevoegingen aan reserves	0	0	22	22 N	
Saldo mutaties reserves	0	0	-22	22 N	0

Resultaat	-14.038	-14.250	-14.406	156 N	205 N
------------------	----------------	----------------	----------------	--------------	--------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten -37,4 %, Lasten 0,4 %

Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning

-

Doelstelling 5.2 Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk

Team Handhaving				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	114 N			114 N
De door de gemeente aangeschafte portofoons werkten door een technisch mankement niet. Om veiligheidsredenen zijn er tijdelijke portofoons gehuurd. Verder zijn er extra kosten gemaakt voor huisvesting, opleidingen en aanschaf van materialen zoals handhelds en kleding. Het totale budget was € 1,3 mln. Bij het TB2 is een nadeel gemeld van € 137.000.				

Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad

Cameratoezicht Dorpsstraat				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	25 V			25 V
In november 2017 heeft de raad motie 1711-29 aangenomen: "Een eenmalige bijdrage van € 25.000 te verstrekken aan de initiatiefnemers van de Coöperatie Dorpsstraat Plezierig Authentiek U.A. ten behoeve van de uitvoering van voornoemd initiatief en dit te dekken uit het potje van de raad." In juli 2018 bent u erover geïnformeerd dat de initiatiefnemers hebben besloten om hun activiteiten voor plaatsing van cameratoezicht in de Dorpsstraat te beëindigen, omdat het oorspronkelijke plan juridisch niet haalbaar bleek te zijn. Bij het TB2 is al aangegeven dat de beschikbaar gestelde bijdrage van € 25.000 niet wordt besteed.				

Handhavingsjuristen WABO en APV				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	376 N			376 N
Op de WABO en APV dossiers is extra capaciteit ingezet bij de handhavingsjuristen om het aantal aanvragen en meldingen af te handelen. Via de meldesk kwamen extra meldingen binnen die beslag hebben gelegd op de personele capaciteit. Verder is ingezet op het lokaliseren en				

ontmantelen van hennepplantages. Naast het strafrechtelijke traject wordt ook handhavend opgetreden op grond van het bestuursrecht. Het personele budget is € 531.000. Bij het TB2 is een verwacht nadelig resultaat gemeld van € 270.000.

Niet uitvoeren project "Alleen jij bepaalt".

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	30 V			30 V

'Alleen jij bepaalt wie je bent' (AJB) had als doel het voorkomen en het verminderen van de ontwikkeling van overlastgevend en/of delinquent gedrag door de inzet van sport. Het budget bedraagt € 30.000 en is afkomstig van aanpak Buytenwegh en aanpak Meerzicht. Er is al een aanpak voor problematische jeugd, waarbij aandacht is voor sport en de sportfunctionarissen worden ingezet om de jongeren te bewegen richting sport. Bij het TB2 is het voordelige financiële resultaat van € 30.000 al gemeld.

Legesinkomsten evenementen en andere APV-categorieën

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
70 N				70 N

In de programmabegroting 2018 is een structurele meeropbrengst opgenomen van € 80.000 per jaar voor leges in de categorieën APV & bijzondere wetten, omdat de tarieven verhoogd zouden worden. De structurele begroting komt hiermee uit op € 103.000. In december 2017 heeft de raad, bij de behandeling van de legesverordening, echter niet ingestemd met de voorgestelde verhoging. In oktober 2018 heeft deze wijziging alsnog plaatsgevonden. De verhoogde tarieven zullen echter later worden doorgevoerd: per 1 januari 2019. Bij het TB2 is een financiële resultaat van € 80.000 gemeld.

Vergunningen APV- en bijzondere wetten

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	92 N			92 N

Het negatieve financiële resultaat bij APV- en bijzondere wetten wordt veroorzaakt door inhuur van derden, langdurige uitval door ziekte van vaste medewerkers, alsmede vanwege het niet structureel op vaste basis kunnen invullen van de senior functie. Het personele budget is € 398.000. Het negatieve resultaat is € 92.000.

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) en de Omgevingsdienst (ODH)

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	334 V			334 V

Het positieve financiële resultaat wordt veroorzaakt door de verbonden partij VRH in verband met incidenteel lagere kosten van het functioneel leeftijdsontslag en een voordelig jaarresultaat. Bij het TB1 is een voordelig financieel resultaat gemeld van € 227.000.

Pilot flexibel toezicht

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	26 V			26 V

Motie 1706-30 'Pilot Flexibel toezicht met Mobile Camera Units' is op 26 juni 2017 door de raad aangenomen. In december 2018 bent u geïnformeerd dat een pilot met Mobile Camera `Units verval, omdat door voortgaande technische ontwikkelingen het niet nodig is om Mobile Camera Units in te zetten. Voor flexibel cameratoezicht kan inmiddels met een technisch eenvoudiger

systeem worden volstaan. Door een eenmalige investering van € 24.000 vanuit het budget dat met de motie beschikbaar was gesteld, zijn de jaarlijkse uitvoeringskosten voor het cameratoezicht in Buytenwegh nu lager en kan deze budgettaire ruimte worden benut voor de kosten voor flexibel cameratoezicht.

Versterkingsgelden radicalisering

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	55 V			55 V

Het totaal beschikbare budget vanuit de versterkingsgelden (de toekenning over 2018 plus de overheveling vanuit 2017) is niet volledig besteed. Dit komt doordat in het budget rekening was gehouden met het aanbieden van theatervoorstellingen voor scholieren, en hier geen geschikt aanbod voor was. Verder zijn er binnen de vier gemeenten van het politiedistrict minder weerbaarheidstrainingen voor ouders gegeven dan was voorzien. In de praktijk blijkt het soms langer te duren voordat de doelgroepen voor deze trainingen bereikt kunnen worden.

Overig

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
6 N	54 V		22 N	13 N

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 6. Dienstverlening en samenspraak

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	3.996	3.985	4.510	525 V*	780 V
Lasten	14.453	14.658	15.022	364 N*	645 N
Saldo van baten en lasten	-10.457	-10.673	-10.512	161 V	135 V

Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	
Saldo mutaties reserves	0	0	0	0	0

Resultaat	-10.457	-10.673	-10.512	161 V	135 V
------------------	----------------	----------------	----------------	--------------	--------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 13,2 %, Lasten 2,5 %

Doelstelling 6.1 Continueren klanttevredenheid

Vorbereidingskosten Omgevingswet

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	603 V			603 V

Voor de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet is voor 2018 € 900.000 beschikbaar gesteld. Het rijk heeft de invoeringsdatum (inwerkingtreding) van de nieuwe Omgevingswet uitgesteld van 1 juli 2019 naar 1 januari 2021. Dit uitstel heeft als gevolg dat diverse werkzaamheden later in de tijd

zullen plaatsvinden dan vooraf was ingeschat. Dit geldt met name voor activiteiten van de ontwikkellijnen: Inhoud en Sturing, Bestuurlijke Samenwerking en in het bijzonder voor Informatisering, waar het benodigd aanvullend in te huren personeel pas in 2019 beschikbaar is. Hierdoor resteert een voordeel op het budget voorbereidingskosten Omgevingswet. Dit levert voor 2018 (in totaal) een eenmalig voordeel op van € 603.000, beoogd wordt om het budget over te hevelen naar 2019 (€ 189.000) en naar 2020 (€ 415.000). Bij de TB'en is een voordeel gemeld van € 415.000.

Zaakgericht werken

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	240 N			240 N

Zaakgericht werken is een procesgeoriënteerde manier van werken. Dit betekent voor de inwoner of ondernemer dat zij op een transparante, klantgerichte en betrouwbare manier contact krijgen met de gemeente. De gemeente heeft statusinformatie, inzicht in doorlooptijden en kan sturen op termijnen. De overschrijding is ontstaan doordat de oorspronkelijke planning van de projecten Zaakgericht werken en Digitaliseren Post versneld in uitvoering zijn genomen naar aanleiding van de door het college geuite zorg over zoekgeraakte poststukken. De extra kosten die hiermee zijn gemoeid zijn conform de melding bij het TB2 € 240.000.

Vrijval kapitaallasten Midoffice en BRP

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	240 V			240 V

De softwaresystemen van het Midoffice en BRP (basisregistratie personen) zijn aan vervanging toe. De vervanging van deze ICT-systemen is uitgesteld tot 2019/2020 omdat ICT-personeel in 2018 ingezet is voor het nieuwe stadhuis en zaakgericht werken. Conform de melding bij het TB2 vallen de kapitaallasten a €240.000 (Midoffice € 140.000 en BRP € 100.000) vrij. Dit betreft het gehele vervangingsbudget.

Rijksleges

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
125 N	125 V			0

Zowel aan baten- als aan lastenkant bleek de raming van de rijksleges te hoog. Er zijn meer producten afgenomen met lagere rijksleges, bijvoorbeeld ID-kaarten in plaats van paspoorten. Per saldo is dit geen voor- of nadeel voor de gemeente. Het betreft € 125.000 aan baten- en lastenkant.

Afschaffing uitloopschalen

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	180 N			180 N

Van het potje van de raad is in 2018 € 20.000 niet gebruikt. De taakstelling voor de verwachte lagere personeelskosten als gevolg van de afschaffing van de uitloopschalen (€ 200.000) is nog niet begrotingstechnisch vertaald naar de verschillende programma's.

Uitgaven personele capaciteit Wabo en toezicht

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	957 N			957 N

Bij vergunningverlening en bouwinspectie was extra capaciteit noodzakelijk om de werkvoorraad af te handelen en om te voorkomen dat vergunningen van rechtswege werden verleend. De stijging

was zowel zichtbaar in het aantal aanvragen, de complexiteit van de aanvragen als in het aantal afwijkingsprocedures. Er is ingehuurd op vergunningverlening, juristen Wabo, toezichhouders en interne adviseurs. Het budget bij Wabo en toezicht was € 1,6 mln. Bij de TB'en is een overschrijding gemeld van € 880.000. Het totale nadeel komt nu uit op € 957.000.

Inkomsten bouwleges				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
685 V				685 V

Op basis van de stijging van het aantal aanvragen is een extra opbrengst gerealiseerd van € 685.000. Het budget was € 1,4 mln. Bij de TB'en is een hogere opbrengst gemeld van € 780.000.

Overige verschillen PPL				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
35 N	45 V			12 V

Dit betreft diverse kleine verschillen. Per saldo een voordeel van €12.000.

Doelstelling 6.2 Bevorderen van de samenspraak

-

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Programma 7. Inrichting van de stad

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	35.197	19.225	13.538	5.687 * N	2.367 V
Lasten	42.666	24.360	19.582	4.778 V*	34 V
Saldo van baten en lasten	-7.469	-5.135	-6.044	909 N	2.400 V
Onttrekkingen aan reserves	5.330	6.393	13.626	7.233 V	729 N
Toevoegingen aan reserves	2.180	5.290	7.766	2.476 N	80 V
Saldo mutaties reserves	3.150	1.103	5.860	4.757 V	649 N
Resultaat	-4.319	-4.032	-184	3.848 V	1.751 V

*Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten -29,6 %, Lasten -19,6 %

Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder

Verplaatsing bewoners Oude Gemaal				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	279 V	279 N		0

In de programmabegroting 2018 is € 279.000 (oorspronkelijk budget € 300.000) beschikbaar gesteld voor 'ontmanteling en verplaatsing van de bewoners Oude Gemaal'. De locatie Oude Gemaal is tijdelijk in bruikleen gegeven, beoogd wordt deze te verplaatsen naar een nieuwe locatie in Oosterheem. De kosten van de ontmanteling en begeleiding zijn gedekt vanuit een bijdrage van de

reserve investeringsfonds (Rif). In 2018 is het nog niet gelukt om tot overeenstemming te komen met de bewoners van de locatie Oude Gemaal over de verhuizing van deze bewoners naar een nieuwe locatie. Om deze reden is nog niet overgegaan tot de ontmanteling van de woonwagenstandplaatsen op de locatie Oude Gemaal. Ook de bijbehorende verplaatsing zal na 2018 plaatsvinden. Dit is gemeld in het TB2.

Fonds Oosterheem/duurzaamheid				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	80 V			80 V

Voor het gasloos maken van nieuwbouw woningen in de wijk Palenstein is in 2017 met raadsbesluit 2017-004625 subsidie gasloze woningen Palenstein € 80.000 beschikbaar gesteld. In het kader van de green deal voor Palenstein worden met de corporaties en Stedin afspraken gemaakt over het gasloos maken van de wijk. Dit budget is gereserveerd in de Reserve investeringsfonds (Rif). Het fonds Oosterheem is vanwege het ontbreken van concrete projecten voor subsidie gasloze woningen in Palenstein niet aangewend en valt vrij ten gunste van de exploitatie. Hiermee is in overeenstemming met het TB2 een aandeel geleverd in het terugdringen van het bij het TB2 voorziene tekort.

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
20 N	26 N			46 N

Startersleningen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo

In het TB2 melden wij op dit product een nadeel. De rente-inkomsten van de startersleningen worden als gevolg van een BBV-wijziging met raadsbesluit 0637341872 Raadsvoorstel rentenota 2018 op product Treasury van het programma OAD (Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen) verantwoord. Het in het TB2 gemelde nadeel van € 115.000 is daar opgenomen.

Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio

Grondexploitaties				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
9.731 N	3.214 V	9.085 V	2.476 N	92 V

Voor de uitvoering van het Grondbeleid is ca. 17 mln. lasten en baten in de Programmabegroting opgenomen. Het Grondbeleid wordt gevoerd om een programma (woningen, kantoren, voorzieningen en bedrijfsterreinen) te realiseren. De uitgangspunten hierbij zijn het rijks-, provinciale en regionale beleid en de gemeentelijke visie op het toekomstige ruimtelijk beleid. In de Nota Grondbeleid worden de kaders en uitgangspunten weergegeven voor het grondbeleid van de gemeente.

Er is een relatie tussen de lasten, baten, mutaties in reserves en boekwaarde van de verschillende grondexploitaties (en faciliterend grondbeleid) op de balans. Het resultaat van de grondbedrijf functie wordt per saldo via een mutatie in de voorraad neutraal verwerkt zodat de ontstane afwijkingen in de regel geen invloed hebben op het rekeningresultaat van de gemeente.

In de paragraaf Grondbeleid is een inhoudelijke toelichting opgenomen op de uitvoering grondbeleid

en de prognose van de resultaten van grondexploitaties, winst- en verliesneming, verloop van reserves en het resultaat grondexploitaties.

Baten

Het nadeel op de baten bestaat uit een mutatie in de voorraad van € 3.641.000 en een nadeel op de grondverkoop van ca. € 6.090.000. (faseringsverschil). De planning is dat deze verkopen in volgende jaren worden gerealiseerd waardoor het uiteindelijke resultaat nihil is. De lagere verkopen hebben voornamelijk in Oosterheem (€ 3.755.000. nadelig) en Palenstein plaatsgevonden (€ 1.035.000 nadelig). Ook in de overige grondexploitaties en in het faciliterend grondbeleid zijn er lagere opbrengsten van € 1.257.000.

Lasten

Het voordeel op de lasten ontstaat doordat begrote werkzaamheden voor bouw- en woonrijpmaken op een later tijdstip plaatsvinden dan in de programmabegroting is begroot voordeel € 3.726.000). Het uiteindelijk meerjarige financiële effect is resultaat neutraal. Het faseringsverschil is onder meer ontstaan in de grondexploitatie Palenstein (€ 3.101.000) en overige grondexploitaties en in het faciliterend grondbeleid (ca. € 2.457.000). De werkzaamheden zullen in volgende jaren plaatsvinden. Tegenover dit voordeel staat ook een hogere toevoeging voor de voorziening nadelige complexen van ca. € 1.875.000 Tot slot hebben er ook mutaties in de voorraad grond plaatsgevonden. Dit geeft een nadeel van € 512.000.

Onttrekkingen reserves

Voor onttrekkingen aan de Reserve risico's ontwikkelingsbedrijf € 579.000 geraamd. Op basis van herziening grexen is € 168.000 onttrokken. Dit geeft een nadeel van € 411.000 in de exploitatie. De reserve Financiële positie Grondbedrijf wordt elk jaar herijkt op basis van een herziening van grondexploitaties. De herijking heeft geleid tot een afroaming van de reserve FiPo van € 9,497 mln.

Toevoegingen reserves

Op basis van het grondbeleid komt het resultaat van de grondexploitaties voor 50% ten gunste van de reserve Versterking financiële positie Grondbedrijf (FiPo) en voor 50% ten gunste van de reserve investeringsfonds 2030 (Rif). In totaal is € 4.139.000 begroot als toevoeging. In 2018 is als gevolg van het resultaat van de afroaming van de reserve FiPo en winstneming in totaal € 3.965.000 gestort in het Rif. Dit geeft een nadeel van € 174.000. Daarnaast is vanuit de vrijval van de voorzienig Bleizo € 2.650.000 gestort in de vrije reserve. Dit geeft ten opzichte van de begroting een even hoog nadeel.

Gemeentelijke Eigendommen				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
4.334 V	262 N			4.072 V
De gemeente heeft grond in haar bezit en voor de exploitatie (regulier beheer) is in de Programmabegroting een budget opgenomen van € 600.000 aan uitgaven en € 1.500.000 aan inkomsten. In 2018 zijn er extra inkomsten gerealiseerd vanwege de incidentele uitgifte van een benzineverkooppunt en incidentele grondverkoop. Daarnaast zijn er extra huuropbrengsten en pachten gerealiseerd. In totaal heeft dit geleid tot ca. € 4.300.000 mln. extra inkomsten. In het TB2 (en het TB1) was een voordeel gemeld van € 2.400.000. Het positieve verschil wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de daadwerkelijke inschrijving in het najaar op het benzineverkooppunt hoger uitviel. Tegen over het voordeel staan ook overige lasten (voornamelijk personeel) van in totaal € 262.000. In het TB2 (en het TB1) is een nadeel gemeld van € 300.000.				

Voorziening Nadelige Complexen (Markt 10)				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	511 V	511 N		0
<p>In 2018 is met raadsbesluit 2017-005224 herontwikkeling Markt 10 voor de sloopkosten in totaal € 1.000.000 (€ 800.000 sloop en € 200.000 planvorming herontwikkeling) beschikbaar gesteld. De sloopkosten en de voorbereidingskosten zijn geactiveerd en hier tegenover is een voorziening (voorziening nadelige complexen) gevormd. De vorming van de voorziening is gedekt vanuit de reserve investeringsfonds (Rif).</p> <p>Van het nog niet bestede bedrag van € 511.000 is in het TB2 gemeld dat is vanwege een gunstige aanbesteding 2 ton kan vrijvallen. Dat houdt in dat er per einde van het jaar € 311.000 beschikbaar is. Inmiddels blijkt dat € 264.000, mede door het achterwege laten van het herstel van de parkeervoorziening, extra vrij kan vallen. Het restant van € 47.000 is nog benodigd voor de herontwikkeling. De vrijval levert een voordeel op van € 264.000 voor het Rif.</p>				

Bewegwijzering Binnenstad en verbinding Woonhart met het stadshart				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
122 N	122 V			0
<p>Voor het Uitvoeringsprogramma Visie Binnenstad is € 130.000 beschikbaar gesteld voor de bewegwijzering van de Binnenstad en voor een verbinding tussen het Woonhart en het Stadshart. De twee projecten hebben door gewijzigde inzichten uiteindelijk geen doorgang gevonden en vallen daardoor vrij. De kosten zouden worden gedekt door de provincie uit het investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV). Voor de herbesteding van de ISV-gelden heeft de raad met raadsbesluit 0637328080 - geamendeerd Bestedingsvoorstel resterend ISV3-budje op 28 januari 2019 een voorstel vastgesteld.</p>				

Gebiedsontwikkeling rondom de Warande/stadspark				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
142 N	142 V			0
<p>Voor de overkluizing boven het Onderlangs (de Warande) en planvorming voor verbetermaatregelen in het stadspark is met raadsbesluit nr. DOC-2017-003377 Plan Warande Stadspark in totaal €300.000 budget beschikbaar gesteld. Dekking van dit bedrag komt voor € 25.000 uit het RIF en de rest uit bijdragen van derden. Er is tot en met 2018 € 158.000 uitgegeven. De voorbereiding is in gang gezet en zal naar verwachting het komend jaar tot uitvoering worden gebracht.</p>				

Binnenstad Toekomstvisie Dorpsstraat				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	94 V	94 N		0
<p>Voor de kwaliteitsverbetering van de Dorpsstraat is in 2016 met raadsbesluit nr. DOC-2016-000117 Toekomstvisie Dorpsstraat 2030 € 250.000 beschikbaar gesteld. Voor de uitvoering is in 2018 nog een restant budget van € 156.000 beschikbaar. Omtrent uitvoering heeft intensief overleg plaatsgevonden en is laat in 2018 overeenstemming bereikt. Hierdoor zijn er beperkt uitgaven verricht. Dit geeft een voordeel van € 94.000 voor 2018. De uitgaven worden gedekt vanuit een bijdrage van het Rif.</p>				

Schaalsprong				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
57 V	429 V	611 N		125 N
<p>Met raadsbesluit 0637291215 raadsvoorstel Kosten Schaalsprong 2018 en 2019 is in 2018 in totaal ca. € 3,2 mln. (€ 2,8 mln. excl. schaalsprong OV zie 7.4) beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van de Schaalsprong. Met de Schaalsprong wordt beoogd een antwoord gegeven op de woningbouwbehoefte en de daarop gebaseerde woningbouwopgave (een groei met 10.000 woningen en een zoekopgave tot 16.000 woningen) en er voor te zorgen dat de bestaande voorzieningen op peil blijven. Daarnaast wordt beoogd de aantrekkelijkheid van Zoetermeer als vestigingsplaats voor bedrijven en inwoners te versterken. Het programma 'Samen de toekomst van Zoetermeer vormgeven' geeft vorm aan de groei en toekomst van Zoetermeer, voor zowel de fysieke als sociale stadsontwikkeling. De dekking van de (voorbereidings-)kosten vindt plaats via de exploitatie € 0,4 mln., bijdrage derden € 0,2 mln. en vanuit het Rif 2,6 mln.</p> <p>Het budget voor de Schaalsprong is o.a. ingezet voor de bijdrage aan de gebiedsvisie voor de Binnenstad, het masterplan van de Entree, het programmamanagement voor de Binnenstad en de Entree en de samspraak. Het budget voor de kwaliteitsimpuls wijken van € 90.000 is nog niet aangewend vanwege de langere voorbereidingstijd. Voor de Entree geldt dat in de 2e helft van 2018 er een vacature was bij programmamanagement en langdurige ziekte, mede hierdoor is het werk vertraagd. In het memo Afdoening toezegging 772 toetsbaarheid en volgbaarheid van het schaalsprongproces van 15 november 2018 is tussentijds melding gemaakt van een onder uitputting van het budget voor ca. € 0,4 mln.</p> <p>Omdat de uitgaven voor de OV-schaalsprong bij 7.4 zijn verantwoord geeft dit op deze doelstelling 7.2 een nadeel van € 125.000. Hier staat een even hoog voordeel bij 7.4 van € 125.000 tegenover.</p>				

Kapitaallasten Stadhuisplein				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	114 V			114 V
<p>In 2016 is met raadsbesluit nr. doc-2016-0022616-geamendeerd Haalbaarheidsonderzoek varianten Stadhuisplein een budget verstrekt van in totaal € 3,5 mln. In het TB2 is melding gemaakt van een aanvullend budget van 1,2 mln. De definitieve oplevering van het plein (voor de bovenkant) heeft in april plaatsgevonden. Hierdoor schuift de afschrijvingstermijn op en vallen de voor 2018 begrote kapitaallasten vrij.</p>				

Beeldende Kunst Entreegebied				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	200 V	200 N		0
<p>In de begroting 2018 is € 200.000 beschikbaar gesteld voor de mogelijke terugkeer van het kunstwerk Kolossus van Rob Scholte of een ontwikkeling van kunst nabij de A12 of op een andere locatie in het Entreegebied. In het TB2 is aangegeven dat dit budget niet in 2018 wordt besteed. De inschatting is dat dit in 2019 en de eerstvolgende jaren daarna ook niet wordt besteed. De raad heeft besloten (NB gebeurt 18/2) het voor kunst beschikbare restant in afwachting van verdere plan- en besluitvorming ter besteding in één van de komende jaren gereserveerd te houden. Hiertoe zal een te zijner tijd een nader voorstel worden gedaan. Het budget wordt gedekt vanuit de reserve investeringsfonds (Rif).</p>				

Upgrade Stadshart omgevingsmanagement				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	81 V	81 N		0
In 2015 is met raadsbesluit nr. doc-2015-006421-geamendeerd Uitvoeringsprogramma Upgrade Stadshart in totaal € 350.000 beschikbaar gesteld voor het omgevingsmanagement. Het traject is nog niet afgerond en zal in 2019 en verder nog een gevolg krijgen. Het budget wordt gedekt vanuit de reserve investeringsfonds (Rif).				

Centraal Park Dobbe				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	45 V	45 N		0
Voor het transformeren van het Dobbegebied naar een Centraal Park is met raadsbesluit, nr. DOC-2017-003493 (geamendeerd Centraal Park Dobbe) een budget van € 100.000 beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van verschillende deelgebieden. In 2018 is het schetsontwerp gemaakt, heeft samenspraak plaatsgevonden en is gewerkt aan de visieontwikkeling rond de Dobbe. In 2019 wordt doorgegaan met gebiedsontwikkeling/placemaking. Het budget wordt gedekt vanuit de reserve investeringsfonds (Rif).				

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
66 V	54 V	40 N		80 V

Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte

Woonvisie				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
18 V	267 V			285 V
Met raadsbesluit 2016-000713 is in 2017 € 460.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de woonvisie (totale budget was € 600.000). Hiertoe zijn (indicatief) verschillende bestedingsdoelinden aangewezen. Verschillende onderdelen van dit uitvoeringsprogramma waaronder 'placemaking in de wijken', 'het actieplan lokale doorstroming' en 'de prijsvraag gestapeld wonen' zijn nog niet opgestart. De redenen hiervoor zijn divers. Op het vlak van placemaking heeft zich geen initiatief voorgedaan, ten aanzien van de maatregel(en) voor de bevordering doorstroming komt het college nog met een voorstel en is er ten aanzien van de prijsvraag voor gekozen om eerst de prijsvraag van Jong BNSP te doen. De verschillende onderdelen leveren in totaal een voordeel op van € 285.000. In het TB2 was een voordeel van € 250.000 gemeld.				

Ruimtelijk Beleid				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	131 N			131 N
In de programmabegroting zijn de salarissen opgenomen van onder andere planjuristen en stedenbouwkundigen. Het budget bedraagt ca. 9 ton. Deze personen geven invulling aan het ruimtelijk beleid. Het aantal ruimtelijke projecten in de stad is toegenomen. Hierdoor is het aantal aanvragen voor vergunningen en adviezen hierover, aanvragen voor begeleiding van plannen van derden, aanvragen tot aanpassing en herziening van bestemmingsplannen en advisering over gebiedsvisies gestegen. Daarnaast blijkt ook dat diverse aanvragen complex zijn en waarvoor de inzet per dossier hoger is dan gemiddeld. Voor de werkzaamheden zijn extra medewerkers				

aangetrokken. De kosten kunnen deels worden verhaald of worden toegerekend aan projecten. Omdat het ook een gemeentelijke taak is kan dat niet altijd. Dit leidt per saldo tot een nadeel van € 131.000 (melding TB2 € 100.000) .

Buitenruimte woonwagenlocatie Bleiswijkseweg

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	160 V			160 V

Voor de aanpassing van de buitenruimte van de woonwagenlocatie aan de Bleiswijkseweg is voor 2018 (€ 160.000) en 2019 budget € 250.000 beschikbaar gesteld. Met de gevraagde middelen wordt, samen met de afzonderlijke budgetten voor coördinatie/regietaken, invulling gegeven aan het woonwagendossier. Hiertoe vindt er een herinrichting/verplaatsing van de woonwagenlocaties plaats en wordt de bedrijvigheid op de Bleiswijkseweg ingepast. Het doel is om een dusdanige situatie te creëren dat de overdracht van alle woonwagenstandplaatsen binnen de gemeente Zoetermeer aan de Stichting woonwagenzaken (SWZ) plaats kan vinden. De inpassing van de bedrijvigheid op de Bleiswijkseweg, de herinrichting van de omliggende openbare ruimte en het afronden van de normalisatietrajecten is om verschillende redenen vertraagd. Op hoofdlijnen is geïnventariseerd wat er in de openbare ruimte van de Bleiswijkseweg moet gebeuren in relatie tot de toegangsweg naar het sloofterrein en de weg rondom de woonwagenlocatie. Hierover zijn met bewoners en de ondernemer verkennende gesprekken gevoerd. Hierdoor is het budget nog niet aangewend. Dit levert een voordeel op van € 160.000. In het TB2 was dit gemeld voor € 75.000.

Overig

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
28 N	23 N			51 N

Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid

Verkeer

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	88 N			88 N

In de Programmabegroting zijn de (formatieve) salarissen opgenomen van de verkeerskundigen. De totale begroting bedraagt ca. € 350.000. De toename van ruimtelijke projecten en de daarmee gepaard gaande vraag naar adviezen (zie ook toelichting ruimtelijk beleid bij 7.3) geldt ook voor de verkeerskundigen. Ook hier geldt dat niet alles kan worden toegerekend aan projecten. Het nadeel is in totaal € 88.000 (melding TB2 € 75.000).

Vorbereiding Schaalsprong, openbaar vervoer

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
125 N	250 V			125 V

Met raadsbesluit 0637291215 Raadsvoorstel Kosten Schaalsprong 2018 en 2019 is in 2018 onder andere € 400.000 beschikbaar gesteld voor de voorbereiding Schaalsprong OV. De provincie en de MRDH leveren elk een bijdrage van 1 ton en het restant wordt gedekt vanuit het Rif (zie ook 7.2 kosten schaalsprong). Het budget voor de OV-schaalsprong is ingezet voor de bijdrage aan de gebiedsuitwerking OV voor Zoetermeer – Rotterdam – Den Haag. Het onderzoek heeft een langere doorlooptijd dan verwacht. Voor 2018 geeft dit op deze doelstelling 7.4 een voordeel van € 125.000 (en een nadeel bij 7.2 van € 125.000 vanwege de lagere onttrekking uit het Rif van eveneens € 125.000). In het memo Afdoening toezegging 772 toetsbaarheid en volgbaarheid van het schaalsprongproces van 15 november 2018 is tussentijds melding gemaakt van een onder uitputting (zie ook 7.2).

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
37 N	13 V	25 N		49 N

Doelstelling 7.5 Overige

Personeelskosten				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	650 N			650 N
<p>In de Programmabegroting is budget van in totaal € 13,9 mln. opgenomen voor salarissen van het personeel dat invulling geeft aan de inrichting van de stad en het vastgoedbeheer. Dit gebeurt op tegen de formatieve bezetting en salarissen. De werkelijke salariskosten inclusief kosten vervanging zijn door de aanwezigheid van boventalligen, langdurige zieken en de daarbij noodzakelijke (en duurdere inhuur) en vergrijzing hoger dan het beschikbare personeelsbudget. Ten opzichte van het TB2 is het aantal personen dat langdurig ziek is (en de daarmee gepaard gaande vervanging) hoger. In het TB2 is een nadeel gemeld van € 455.000.</p>				

Overig				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
43 V	97 N	34 V		20 N

Begrotingsrechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid in dit programma.

Overhead

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	609	435	584	149 V*	
Lasten	38.139	35.279	37.224	1.945 N*	1.746 N
Saldo van baten en lasten	-37.530	-34.844	-36.640	1.796 N	1.746 N

Onttrekkingen aan reserves	362	362	799	437 V	480 V
Toevoegingen aan reserves	315	315	290	25 V	
Saldo mutaties reserves	47	47	509	462 V	480 V

Resultaat	-37.483	-34.797	-36.131	1.334 N	1.266 N
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 34,3 %, Lasten 5,5 %

Juridische en bestuursondersteuning				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
41 V	43 V			84 V

Voor juridische en bestuursondersteuning is onder andere de functie van afdelingshoofd niet ingevuld. Hier tegenover staan extra kosten van inhuur en van plaatsingsrisico. Voor een deel is hiervoor een bijdrage ontvangen van andere gemeenten. Per saldo levert dit een voordeel op van € 110.000. Voor de bestuursondersteuning van een extra collegelid is € 50.000 aan extra loonkosten uitgegeven. Dit is gemeld bij het TB2. Dit maakt onderdeel uit van de melding van € 125.000 op Overhead. Hiervan doet € 75.000 zich voor in programma 6 (extra collegelid).

Verder zijn er kleine voordelen voor een bedrag van € 24.000.

De omvang van het budget voor juridische en bestuursondersteuning bedraagt ruim € 3,9 mln.

Informatievoorziening en Automatisering				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	453 N			453 N

Het nadelig saldo van € 453.000 voor informatievoorziening en automatisering is opgebouwd uit een nadeel van in totaal € 865.000 op personeel en opleidingskosten die gedeeltelijk gecompenseerd konden worden door een voordeel van € 412.000 op diverse materiële kosten. In het TB2 is reeds melding gemaakt van een verwacht tekort van € 275.000.

Het nadeel op personeel betreft € 805.000 in verband met de vervanging van enkele (langdurige) zieke medewerkers, de inzet van extra personeel om de capaciteit van Informatiebeheer op niveau te brengen en het vaststellen en implementeren van een kwaliteitszorgsysteem.

Het nadeel op opleidingskosten betreft € 60.000 in het kader van een kwaliteitsverbetering van het archief- en informatiebeheer, verdiepen van kennis van applicaties en het opleiden van relatief veel nieuwe medewerkers.

Het voordeel van € 412.000 op de diverse materiële kosten betreft lagere kosten door de nieuwe

landelijke aanbesteding voor mobiele telefonie (€ 137.000), het doorschuiven van het project van de ICT servicemanagementapplicatie naar 2019 (€ 47.000), lagere kosten van internetdienstverlening (Gemnet en EVPN € 76.000) en eenmalige vrijval van kapitaallasten (€ 152.000). De uitgestelde investering is inmiddels aanbesteed en geïmplementeerd.
Het totale budget voor informatisering en automatisering bedraagt ruim € 9 mln.

Financiën en control

Baten		Lasten		Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo	
102	N	179	V			77	V

De financiële administratie, advisering en kaderstelling vallen onder financiën en control. In 2018 zijn de kosten van personeel/inhuur overschreden met € 175.000 als gevolg van noodzakelijke vervanging wegens langdurig ziekteverzuim en langdurig moeilijk vervulbare vacatures. In het TB2 was een nadeel van € 150.000 gemeld. Deze melding maakte in het TB2 onderdeel uit van de gemelde overschrijding op overhead op personeelskosten van € 825.000. Hier tegenover staat een onderuitputting van € 150.000 als gevolg van lagere opleidingskosten en minder onderhoud aan softwarepakketten.

Er zijn in 2018 geen 213a onderzoeken uitgevoerd. Dit levert een voordeel op van € 45.000. Verder zijn er verschillende kleine voor- en nadelen die optellen tot een voordeel van € 57.000

In totaal bedraagt het budget van Financiën en Control rond de € 5,5 mln.

Personeel en organisatie

Baten		Lasten		Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo	
200	V	969	N	454	V	315	N

Bij de personeel gerelateerde kosten is per saldo sprake van een overschrijding van € 701.000. De overschrijding betreft met name de kosten voor vervroegd pensioen en herplaatsing van medewerkers die vanwege reorganisaties hun functie hebben verloren.

Tegenover deze overschrijding staat een onttrekking uit de reserve flankerend beleid van € 454.000. In het TB2 is een onttrekking van € 480.000.

De drempel van de werkkostenregeling is overschreden: kosten € 268.000. In het TB1 is melding gemaakt van € 100.000.

Vanuit externe detachering van te herplaatsen medewerkers is € 62.000 aan baten ontvangen. Het vrijvallen van een verplichting voor oud-medewerkers levert een voordeel op van € 116.000. De overige kleinere inkomsten tellen op tot een bedrag van € 22.000.

De omvang van het budget voor personeel en organisatie is ongeveer € 4,3 mln.

Communicatie

Baten		Lasten		Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo	
60	N	77	N	17	N	25	V
						129	N

Door met name enkele vertrokken medewerkers en enkele zieken in het 1e half jaar 2018 was er noodzaak tot extra inhuur van communicatie capaciteit. In het 2e halfjaar 2018 is dit ten dele gecompenseerd door opengebleven vacatures en extra inzet op projecten. Het nadeel op extra inhuur in 2018 bedraagt € 73.000. In het TB1 was een nadeel van € 170.000 gemeld.

Daarnaast worden hogere eisen gesteld aan communicatie en daarmee ook aan medewerkers. Er is gestuurd op verdere professionalisering en verjonging van de capaciteit. De personeelsmutaties in

dit kader hebben geleid tot een eenmalig nadeel in 2018 van € 130.000. Dit bedrag is reeds gemeld in het TB1.

Tegenover het personeel gerelateerde nadeel staat een voordeel van € 74.000 doordat de overige budgetten voor communicatie behoudend zijn uitgegeven.

De totale omvang van het budget voor Communicatie bedraagt € 2,1 mln.

Uitstel personeelsfeest

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
	153 V			153 V

In verband met de feestelijke opening van het nieuwe stadhuis is besloten om het personeelsfeest te verschuiven naar 2019. Het personeelsfeest wordt 1x per vier jaar gehouden. Dit voordeel in 2018 is reeds gemeld in het TB1.

Huisvesting ambtelijk apparaat

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
69 N	104 N			173 N

Door de latere oplevering van het stadhuis zijn er dubbele exploitatielasten gemaakt om de tijdelijke locaties in stand te houden, zoals hogere energiekosten, schoonmaakkosten, verhuiskosten, onderhoud, uitbestede werk, en drankautomaten voor een bedrag van € 475.000. Tegenover de hogere exploitatiekosten staan lagere kapitaallasten door de latere oplevering € 549.000. In het TB2 was melding gemaakt van een voordeel op de kapitaallasten van € 564.000 en een even groot nadeel op de exploitatielasten.

Er zijn hogere kapitaallasten € 72.000 doordat voor de inventaris de afschrijvingstermijn eenmalig niet juist begroot was.

Tijdens de renovatie van het stadhuis is het uitgesteld onderhoud aan de bestaande bouwdelen meegenomen € 35.000 Hiervoor is in het TB2 € 55.000 gemeld.

De openingsdagen van het stadhuis/Forum zijn € 69.000 hoger Dit is in het TB1 gemeld Verder zijn er diverse voor en nadelen van in totaal € 71.000.

De omvang van het budget voor huisvesting van het ambtelijk apparaat bedraagt € 900.000

Facilitaire diensten

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
115 V	536 N			421 N

De beveiligingskosten zijn € 125.000 hoger. Hiertegenover staat een claim van € 105.000 aan Dura aan de inkomstenkant. De inhuur van de helpdesk medewerkers is door ziekte en door implementatie werkzaamheden € 100.000 hoger. In het TB2 is € 85.000 gemeld.

De personeelskosten zijn € 320.000 hoger onder andere door verschillen tussen de functionele schaalindeling en het feitelijke salaris. Hiervoor is in het TB2 315.000 gemeld . Deze melding maakte in het TB2 onderdeel uit van de gemelde overschrijding op overhead op personeelskosten van € 825.000.

Verder zijn er diverse voor en nadelen € 19.000.

Het totale budget voor de facilitaire diensten bedraagt € 4,2 mln.

Afdelingsoverhead productieafdelingen				
Baten		Lasten		Saldo
24	V	181	N	157 N
<p>De kosten van het afdelingshoofd en de directe ondersteuning evenals gerelateerde personele kosten zoals opleidingskosten, contributie, werkkleding, vergoeding dienstreizen etc. vallen onder de afdelingsoverhead.</p> <p>De overschrijding is vooral ontstaan door voor het proces van vergunning verlening, toezicht en handhaving te investeren in de al eerder gestarte noodzakelijke kwaliteitsverbetering. De medewerkers hebben extra opleidingsmogelijkheden aangeboden gekregen om de kwaliteit te kunnen blijven bieden. Bij dit traject is gebruik gemaakt van interimmanagers.</p> <p>De totale omvang van het budget voor afdelingsoverhead van productieafdelingen bedraagt ruim € 6,5 mln.</p>				

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	232.948	219.912	236.427	16.515 V*	6.726 V
Lasten	1.893	2.516	1.476	1.040 V*	651 N
Saldo van baten en lasten	231.055	217.396	234.951	17.555 V	6.075 V

Onttrekkingen aan reserves	4.133	4.286	4.886	600 V	600 V
Toevoegingen aan reserves	4.063	1.692	6.579	4.887 N	400 N
Saldo mutaties reserves	70	2.594	-1.693	4.287 N	200 V

Resultaat	231.125	219.990	233.258	13.268 V	6.275 V
------------------	----------------	----------------	----------------	-----------------	----------------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Baten 7,5 %, Lasten -41,3 %

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
214 N	472 V			258 V
<i>Heffing en invordering</i>				
De nieuwe aanbestedingen Taxatie Woningen en Deurwaardersdiensten zijn gunstiger uitgevallen. De laatste heeft bovendien ook een positief effect gehad op de hoogte van de incasso- en deurwaarderskosten. De controle op hondenbezit is dit jaar niet uitgevoerd vanwege voorbereidingen op een nieuwe aanbesteding. In totaal zijn de kosten daardoor € 254.000 lager uitgevallen dan geraamd.				
Aan de batenkant is een hogere opbrengst incasso- en invorderingen gerealiseerd van € 79.000.				
<i>Voorziening dubieuze belastingdebiteuren</i>				
Dit jaar hoeft er € 218.000 minder gestort te worden in de voorziening dubieuze belastingdebiteuren, omdat het aantal dubieuze debiteuren lager is dan eerder ingeschat.				
<i>OZB</i>				
Over het lopende jaar is een lagere opbrengst OZB gerealiseerd van € 283.000 dan begroot. Oorzaken hiervan zijn een hogere leegstand en de transformatie van kantoren naar woningen. Bovendien is waardeontwikkeling van niet-woningen iets minder positief dan verwacht.				
Over de jaren tot en met 2017 is een lagere opbrengst gerealiseerd van € 73.000 door toekenning bezwaren.				
<i>Overige belastingen</i>				
Net als vorig jaar is het aantal honden ten opzichte van het jaar ervoor afgenomen. Dit leidt tot een lagere opbrengst van € 64.000. Het aantal overnachtingen in Zoetermeer neemt de afgelopen jaren gestaag toe. Het toegenomen aantal overnachtingen zorgt voor een meeropbrengst van € 95.000. Het aantal m2 terras met name op het Stadhuisplein is in 2018 flink toegenomen. Dit levert een hogere opbrengst op van € 32.000.				
In het TB2 is een meeropbrengst gemeld van € 80.000.				

Algemene uitkering en integratie-uitkering Sociaal Domein uit het Gemeentefonds				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
11.915 V	222 N			11.693 V
<i>Algemene uitkering</i>				
De uitkering voor 2018 is fors hoger dan geraamd. Voor een deel zit dit verwerkt in een hogere mei- en septembercirculaire door aanpassing van de verdeelmaatstaven en groei van het Gemeentefonds: € 3.400.000. Wegens afrekeningen over oude jaren (2016 en 2017) is in 2018 per saldo nog € 300.000 ontvangen.				
Op grond van de decembercirculaire zijn er nog bedragen ontvangen, die niet in de begroting waren geraamd. Het gaat hierbij de uitkering vanuit het Fonds Tekortgemeenten van € 3.400.000 en een bijdrage voor het aardgasvrij maken van Palenstein van € 4.800.000. Daarnaast is er € 200.000 ontvangen voor de arbeidsmarktregio Zuid-Holland West. De overige nadelige verschillen zijn € 200.000,				
<i>Reservering prijscompensatie</i>				
Aan de lastenkant is een nadeel ontstaan van ca. € 200.000. Dit nadeel wordt per saldo veroorzaakt door een lagere inschatting van de prijscompensatie. Deze beperkte correctie heeft niet geleid tot een aanpassing van alle budgetten op de verschillende programma's.				

Dividenuitkering				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
262 V				262 V
<i>Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)</i>				
De gemeente bezit 3.510 aandelen van de BNG Bank (0,0063% van het aandelenkapitaal). De BNG Bank heeft in 2018 van de nettowinst over 2017 25% (evenals 2016) als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. De dividenuitkering voor Zoetermeer bedroeg € 8.880 (2017 € 5.756). Dit is een afwijking van € 6.000 ten opzichte van de begroting.				
<i>Aandelen Eneco Holding N.V. en Stedin</i>				
De gemeente bezit 116.280 aandelen van Eneco Holding N.V. (2,34% van het aandelenkapitaal). Eneco heeft in 2018 van het nettoresultaat over 2017 50% (evenals 2016) als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders; de gemeente Zoetermeer kreeg als dividend € 2,1 mln., € 256.000 meer dan begroot. In de TB'en is melding gemaakt van dit hogere dividend.				

Renteresultaat (saldo van de financieringsfunctie en de overige algemene dekkingsmiddelen)				
Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
7 N	790 V		353 N	430 V
Door de huidige lage rente heeft zich conform de melding in het TB een voordelig renteresultaat voor gedaan in de jaarrekening 2018 € 353.000. (Saldo van voordelige lasten van € 360.000 en nadelige baten van € 7.000). Dit resultaat € 353.000 wordt gestort in de rente egaliseringsreserve. De toerekening van de rente aan het grondbedrijf is hoger dan geraamd en de toerekening aan de programma's is iets lager. Dit levert per saldo op OAD een voordeel op van € 100.000. Dit staat nader toegelicht in de financieringsparagraaf bij het onderdeel rente-omslagpercentage. De overige verschillen bedragen een nadeel van € 20.000.				
Op OAD ontstaat een voordeel van € 350.000, omdat bij de begrotingswijziging van de rentenota een bijdrage aan het Grondbedrijf was opgenomen, welke niet noodzakelijk is.				
Daarnaast heeft de begrotingswijziging van de rentenota effect op andere programma's in deze				

jaarrekening. Op programma 4 is € 700.000 teveel afgeraamd. Dit bedrag was bij een eerdere wijziging al verminderd en levert daardoor een nadeel op programma 4. Daarnaast is op programma 3 € 200.000 aan kapitaallasten niet afgeraamd, wat een voordeel op dat programma oplevert. De aanpassingen van de gevolgen van de rentenota leiden per saldo tot een nadeel van € 150.000.

Reservemutaties

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
		600 V	3.375 N	2.775 N

De gereserveerde middelen voor de woonservicezones en de wijkontwikkeling in het Rif zijn conform de melding in het TB2 vrijgevallen (€ 600.000)..

Conform, zoals aan de raad is gemeld, zijn de extra middelen ontvangen uit het Fonds Tekortgemeenten gestort in de vrij inzetbare reserve.(€ 3.363.000)

Aan de reserves is € 12.000 minder prijscompensatie toegerekend door een lagere reserve-omvang dan begroot.

Voorziening Bleizo

Baten	Lasten	Onttrekking aan reserve	Toevoeging aan reserve	Saldo
4.559 V			1.159 N	3.400 V

De winstverwachting van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Hoefweg is goed. Op grond van de jaarrekening 2017 zou een winst van € 3.400.000 uitgekeerd kunnen worden. Daarnaast is het resultaat van Bleizo € 4.600.000 verbeterd. Daarom is het verantwoord om de voorziening Bleizo te verlagen met € 4.600.000 en ten gunste van de exploitatie te brengen. Het resultaat van Bleizo zou eigenlijk in de brede bestemmingsreserve gestort moeten worden, maar door het goede resultaat van Hoefweg is een storting van € 1.200.000 voldoende. Het resultaat is conform de melding in het TB2.

VPB

Bedragen x € 1.000

	Primitieve begroting 2018 (1)	Begroting 2018 na wijzigingen (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2018
Baten	0	0	0	0	
Lasten	0	221	313	92 N*	
Saldo van baten en lasten	0	-221	-313	92 N	0

Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	
Saldo mutaties reserves	0	0	0	0	0

Resultaat	0	-221	-313	92 N	0
------------------	----------	-------------	-------------	-------------	----------

* Afwijking in percentage t.o.v. Totaal (2): Lasten 41,6 %

Voor 2018 is een voorlopige Vpb last opgenomen van groot € 221.143 sec voor het cluster grondbedrijf. Dit bedrag kan nog veranderen als meer zekerheden worden verkregen over de onderwerpen reclameopbrengsten, verkoop van reststromen afval, slangengeld en normaal vermogensbeheer. Deze onderwerpen vormen landelijk onderwerp van gesprek.

Het verschil tussen begroot en rekening betreft verrekeningen met voorgaande jaren op basis van de door de Belastingdienst opgelegde (voorlopige) aanslagen.

Overzicht van de aanwending van het begrotingsbedrag voor onvoorzien

In de begroting 2018 is geen post voor onvoorzien opgenomen.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

In de programmarekening zijn incidentele baten en lasten begrepen. Dit zijn baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Bij het bepalen hiervan is, met uitzondering van de in de begroting vermelde incidentele baten en lasten, een ondergrens van € 100.000 aangehouden. Het overzicht van de incidentele baten en lasten is bedoeld om de vraag te beantwoorden of de rekening materieel sluitend is (structurele baten dekken de structurele lasten). Om de inzichtelijkheid te verbeteren zijn trendmatig afwijkende baten en lasten waar bij volgende meerjarenbegrotingen rekening mee zal worden gehouden buiten dit overzicht gelaten.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Geraamde incidentele		Werkelijke incidentele	
	baten	lasten	baten	lasten
Programma's				
Progr. 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie				
Gevolgen toename vluchtelingen		1.043		1.140
Versterkte inzet onderwijs-arbeidsmarkt		81		128
Ondersteuning initiatieven, marketing e.d. (DIP)		200	22	249
Voortzetting projecten (DIF)		100		100
Investeren aan de voorkant (schuldhulpverlening)		255		255
Aandacht voor onbenutte kwaliteiten werkzoekenden		242		242
Centurion: perspectief op werk		330		359
Exploatiebijdrage DSW 2017		-284		-354
Vrijval voorziening DSW	773		1.363	
Arbeidsmarktregio Zuid-Holland centraal	350	350	350	113
Diverse posten onderwijshuisvesting		935		185
Uitvoering hybride onderwijs/subsidie MRDH	50	50	50	50
BTW teruggave Re-integratie		-1.100		-1.100
Lectoraat Big Data Analytics		150		0
Progr. 2 Samen leven en ondersteunen				
Gevolgen toename vluchtelingen		219		219
Subsidie ZonMw, project DICHTERBIJ	100	100	95	95
Thematrajecten Sociaal Domein		150		23
Begeleiding van vergunninghouders		180		150
Mantelzorgwaardering		100		116
Evaluatie formatie beleidsplannen sociaal domein		-76		-76
Progr. 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen				
Verhoging beeldkwaliteit openbare ruimte		400		400
Actieplan duurzaamheid en groen		221		81
Progr. 4 Vrije tijd				
Bovenwijkse activiteiten sport/bruis (nieuwe evenementen)		150		150
Sportzaal W. Alexanderplantsoen, faillissement Stella Nova		115		115
Gymworld		-573		-573
Progr. 5 Veiligheid				
Vervolg radicalisering		166		136
Meerjarige aanpak criminelen en overlastgevende jeugd		130		124
Progr. 6 Dienstverlening en samenspraak				
Potje van de raad		100		80
Samenspraak		100		113
Invoering omgevingswet		485		297

Progr. 7 Inrichting van de stad				
Grondexploitaties	15.643	12.775	5.955	9.185
Woonvisie		98	18	81
Schaalsprong projectbudget personeel		2.560		1.929
Projectteam woningbouw	106	106	54	54
Investerings fysieke leefomgeving woonwagenuisvesting		160		0
Opbrengst benzineverkooppunt	1.400		3.229	
Opbrengst incidentele grondverkopen	600		1.408	
Overzicht Overhead				
Evaluatie Formatie beleidsplannen sociaal domein		232		232
Omgevingskennis en online communicatie		100		62
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien				
Fonds tekortgemeenten	700		4.063	
Aardgasvrij maken Palenstein			4.761	
Verrekeningen met reserves				
Progr. 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie				
Onttrekking vrij inzetbare reserve ivm asbestsanering	450		450	
Progr. 2 Samen leven en ondersteunen				
Brede bestemmingsreserve sociaal domein	1.410		1.410	
Progr. 7 Inrichting van de stad				
Onttrekking reserve vanuit grondexploitatie	1.792		10.366	
Storting in reserve vanuit grondexploitatie		4.661		7.137
Schaalsprong projectbudget personeel, dekking RIF	2.560		1.929	
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Tijdelijke dekking via reserve alg. dekkingsmiddel tbv kosten		3.000		3.000
Onttrekking RIF tbv hoofdlijnenakkoord	1.000		1.000	
Tijdelijke dekking via reserve alg. dekkingsmiddel tbv kosten		-2.500		-2.500
Fonds tekortgemeenten				3.363
Totaal	26.934	25.510	36.523	25.359

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In 2015 is de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aangepast. Een van de aanpassingen richt zich op het vergroten van het inzicht op incidentele baten en lasten. In de toelichting op de gewijzigde BBV staat dat ervan uit wordt gegaan dat toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in principe incidenteel van aard zijn. Echter, er zijn ook verrekeningen met reserves die structureel van aard zijn. Om een goed beeld te kunnen vormen of structurele lasten worden gedekt door structurele baten is in BBV opgenomen dat zowel in de begroting als in de rekening een overzicht opgenomen moet worden waarin de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn weergegeven.

Voor de leesbaarheid van de incidentele mutaties in reserves is er voor gekozen om het gevraagde overzicht in te vullen door de incidentele mutaties in reserves (in plaats van de structurele) op te nemen en te integreren in het overzicht 'Incidentele baten en lasten'. Door alleen die incidentele toevoegingen en onttrekkingen in het overzicht op te nemen, die ook feitelijk het rekeningssaldo beïnvloeden, ontstaat een transparant en leesbaar overzicht dat inzicht geeft in de omvang van incidentele baten en lasten.

Overzicht van topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) schrijft topfunctionarissen een bezoldigingsmaximum voor; over 2018 is dat € 189.000. Daarnaast geldt een maximum norm ontslagvergoedingen per individu voor topfunctionarissen van € 75.000 (één jaarsalaris). Topfunctionarissen zijn personen die leiding geven aan de gehele organisatie. Bij gemeenten zijn dat de griffier en de gemeentesecretaris. Politieke ambtsdragers vallen niet onder de wet.

De WNT verplicht tot een jaarlijkse publicatie in de jaarrekening van de bezoldiging (en eventuele ontslagvergoedingen) van iedere (gewezen) topfunctionaris, ongeacht de hoogte ervan en van iedere andere (reguliere) functionaris in dienstbetrekking, indien de bezoldiging of de ontslaguitkering het bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen overschrijdt.

Onderstaand overzicht is opgemaakt met inachtneming van de door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vastgestelde Uitvoeringsregeling WNT.

In 2018 waren er geen (gewezen) reguliere functionarissen in dienstbetrekking van wie de totale bezoldiging hoger was dan de maximumnorm. Geen van de genoemde personen heeft een uitkering wegens beëindiging van het dienstverband ontvangen.

Bedragen * € 1

	H.M.M. Koek	J.F.A. Tomassen	B.J.D. Huykman	R. Blokland
Functiegegevens	Gemeente–secretaris	Gemeente–secretaris a.i.	Gemeente–secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/05	01/06 – 31/08	01/09 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€63.745	€ 38.233	€ 40.825	€100.721
Beloningen betaalbaar op termijn	€7.962	€ 4.551	€ 6.082	€16.059
Totale bezoldiging	€71.707	€ 42.784	€ 46.907	€116.780
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€78.189	€ 47.638	€ 63.173	€189.000
Gegevens 2017				
	H.M.M. Koek	J.F.A. Tomassen	B.J.D. Huykman	R. Blokland
Functiegegevens	Gemeente–secretaris	n.v.t.	n.v.t.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	N.v.t.	N.v.t.	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	N.v.t.	N.v.t.	1,00
Dienstbetrekking?	ja	N.v.t.	N.v.t.	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 155.678	N.v.t.	N.v.t.	€94.346
Beloningen betaalbaar op termijn	€17.897	N.v.t.	N.v.t.	€13.705
Totale bezoldiging	€ 173.575	N.v.t.	N.v.t.	€108.051
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000	N.v.t.	N.v.t.	€181.000

3.3 Balans

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-'18	31-12-'17
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	337	303
a Kosten van onderzoek en ontwikkeling (grondexploitaties)	337	303
<i>Materiële vaste activa</i>	347.751	333.149
a Investerings met een economisch nut		
1 gronden uitgegeven in erfpacht	4.771	4.771
2 overige investeringen met economisch nut	316.271	308.291
b Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	14.303	14.337
c Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	12.406	5.750
<i>Financiële vaste activa</i>	7.790	10.264
a Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	9	9
b Overige langlopende geldleningen	7.781	10.255
Totaal vaste activa	355.878	343.716
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>	15.547	29.590
a Grond- en hulpstoffen:	120	122
b Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	15.427	29.468
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	28.515	21.315
a Vorderingen op openbare lichamen	13.103	1.312
b Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	186	645
c Overige vorderingen	15.226	19.358
<i>Liquide middelen</i>	101	3.476
a Kas- en banksaldi	101	3.476
<i>Overlopende activa</i>	35.247	29.863
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen		
a voorschotbedragen de ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
1 van het Rijk	241	482
2 van overige Nederlandse overheidslichamen	7.664	5.044
b Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	27.342	24.337
Totaal vlottende activa	79.410	84.244
Totaal-generaal activa	435.288	427.960
Bedrag waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	0	0

PASSIVA	31-12-'18	31-12-'17
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	246.201	245.623
a Reserves:		
1 Algemene reserves	29.230	33.002
2 Bestemmingsreserves	207.300	209.771
b Gerealiseerde resultaat	9.671	2.850
<i>Voorzieningen</i>	49.842	56.211
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	40.527	40.606
a Onderhandse leningen van:		
1 binnenlandse banken en overige financiële instellingen	20.490	40.559
2 buitenlandse instellingen	20.000	0
b Waarborgsommen	37	47
Totaal vaste passiva	336.570	342.440
Vlottende passiva		
<i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	69.789	52.870
a Overige kasgeldleningen	40.000	32.000
c Banksaldi	11.209	0
b Overige schulden	18.580	20.870
<i>Overlopende passiva</i>	28.929	32.650
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend		
a begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	27.028	28.208
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen		
b voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren		
1 van Europese overheidslichamen	0	0
2 van het Rijk	317	1.451
3 van overige Nederlandse overheidslichamen	863	2.526
c Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	721	465
Totaal vlottende passiva	98.718	85.520
Totaal-generaal passiva	435.288	427.960
Gewaarborgde geldleningen	620.627	661.700
Garantstellingen (bankgaranties)	5.366	4.385

3.4 Toelichting op de balans

3.4.1 ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn investeringen die niet tastbaar zijn. Door wijziging in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de voorbereidingskosten voor grondexploitaties vanaf 2016 geactiveerd als kosten van onderzoek en ontwikkeling. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actuele grondexploitatie dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. Het verloop hiervan in 2018 is als volgt:

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2018	Investe- ringen	Desin- vestering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardever- mindering	Boekw. 31-12-2018
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling	303	155	71	-	50	-	337

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen die een meerjarig nut hebben en in termijnen worden afgeschreven. Onderscheid wordt gemaakt tussen investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

In de toelichting bij de reserves is vermeld uit welke bestemmingsreserves middelen zijn onttrokken voor de (gedeeltelijke) dekking van de afschrijvingen van geactiveerde investeringen.

Investerings met een economisch nut

Gronden uitgegeven in erfpacht

Dit betreffen de gronden die in erfpacht uitgegeven zijn, waarvoor jaarlijks een canon in rekening wordt gebracht. Het verloop hiervan in 2018 is als volgt:

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2018	Investe- ringen	Desin- vestering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardever- mindering	Boekw. 31-12-2018
Gronden en terreinen	4.771	-	-	-	-	-	4.771

Overige investeringen met een economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn investeringen die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen en/of verhandelbaar zijn. Het verloop hiervan in 2018 is als volgt:

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2018	Investe- ringen	Desin- vestering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardever- mindering	Boekw. 31-12-2018
Gronden en terreinen	54.847	1.505	33	-	-	484	55.835
Woonruimten	461	-	-	-	-	-	461
Bedrijfsgebouwen	235.154	9.196	251	4.370	80	- 68	239.717
Grond-/weg-/water- bouwkundige werken	6.859	-	-	368	-	-	6.491
Vervoermiddelen	589	111	-	150	-	-	550
Machines, apparaten en installaties	4.568	3.163	-	729	117	-	6.885
Overige materiële vaste activa	5.813	1.167	-	648	-	-	6.332
Totaal	308.291	15.142	284	6.265	197	416	316.271

De belangrijkste **investeringen** in 2018 waren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Renovatie stadhuis	1.622
Bouw turn- en gymaccommodatie Amerikaweg	502
Stadsmuseum (Zuidwaarts)	1.773
Tussentijdse renovatie schoolgebouw Parkdreef 282	1.250
Concern applicaties Unix - Oracle	1.171
Meubilair ambtelijk apparaat	1.098
Grond BVP Oosterheem	550
Totaal	7.966

De verantwoorde **afwaarderingen** voor duurzame waardeverminderingen betreffen bijgestelde saldi voorziening nadelige complexen.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Dit betreffen de boekwaarden van de begraafplaats (gronden, gebouwen en infrastructurele werken), de afvalinzameling (huisvuilauto's, overige tractiemiddelen, mini- en ondergrondse containers) en de apparatuur voor het betaald parkeren. Het verloop hiervan in 2018 is als volgt:

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2018	Investerings	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardevermindering	Boekw. 31-12-2018
Gronden en terreinen	1.481	202	-	-	-	-	1.683
Bedrijfsgebouwen	1.759	-	-	35	-	-	1.724
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken	2.168	103	-	28	-	-	2.243
Vervoermiddelen	1.061	-	-	386	-	-	675
Machines, apparaten en installaties	1.157	-	-	122	-	-	1.035
Overige materiële vaste activa	6.711	436	-	204	-	-	6.943
Totaal	14.337	741	-	775	-	-	14.303

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Door wijziging in het BBV dienen investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, evenals investeringen met een economisch nut met ingang van 2017 te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven. Investerings tot en met 2016 zijn rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht. Het verloop hiervan in 2018 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekw. 1-1-2018	Investerings	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Duurzame waardevermindering	Boekw. 31-12-2018
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken	5.750	32.189	-	71	25.462	-	12.406

De belangrijkste investeringen in 2018 waren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Herinrichting Stadshuisplein boven en ondergrond	1.848
Aanleg Vervoersknoop Bleizo	23.464
Aanleg Zoro busbaan	778
Elementen verharding	3.029
Kademuren	501
Totaal	29.620

De aanleg van het vervoersknoop Bleizo wordt voor een groot deel gefinancierd door bijdragen vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De kapitaalverstrekking aan deelnemingen betreft het volgende:

Omschrijving	Aantal	Nominaal (€)	Waarde (€)
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	3.510	2,50	8.775

Hiernaast bezit de gemeente nog de volgende aandelen die in de balans tegen € 0,00 zijn opgenomen:

Omschrijving	Aantal	Aandeel	Nominaal (€)	Waarde (€)
Eneco	116.280	2,34%	0,01	1.163
Stedin	116.280	2,34%	0,00	0
Dunea	388.569	9,71%	5,00	1.942.845
Dataland B.V.	57.504	onb.	0,10	5.750

Overige langlopende geldleningen

De overige langlopende geldleningen betreffen de volgende leningen:

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Startersleningen	7.781	10.255

In 2018 zijn via het Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse Gemeenten (SVn) geen startersleningen verstrekt. De starterslening is bij aanvang renteloos en aflossingsvrij. Bij voldoende financiële draagkracht wordt vanaf het vierde jaar door de SVn een marktconform rentepercentage gehanteerd gebaseerd op 15 jaar vast en aflossing op basis van annuïteiten. Naast de reguliere aflossingen van € 0,13 mln. werden er in 2018 leningen vervroegd gedeeltelijk of geheel afgelost tot een bedrag van € 2,35 mln.

Flottende activa

Vorraden

Grond- en hulpstoffen

De grond- en hulpstoffen bestaan uit:

Omschrijving	bedragen x € 1.000	
	31-12-2018	31-12-2017
Onderdelenmagazijn autowerkplaats afd. Afvalinzameling	94	94
Voorraad dieselolie afd. Afvalinzameling	26	28
Totaal	120	122

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Deze categorie betreft de projecten in uitvoering, ofwel de "lopende grondexploitaties". Het zijn de projecten waarvoor de raad de begroting voor de volledige looptijd heeft vastgesteld.

De grondexploitaties zijn herzien naar de situatie per ultimo 2018. Bij negatieve grondexploitaties is de Voorziening Nadelige complexen op de juiste hoogte gebracht. Dit deel van de voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. In de gevallen dat de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex is dat gebeurd tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant wordt in dat geval vermeld bij de Voorziening nadelige complexen grondbedrijf aan de passivazijde. In het licht van de huidige marktomstandigheden zijn de materiële vastgoedwaarderingen belangrijke schattingsposten. Er bestaat een wezenlijk risico dat zich materiële aanpassingen kunnen voordoen in de waardering in het volgende boekjaar als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden of onvoorziene omstandigheden.

Het verloop hiervan in 2018 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Pr. nr.	Complex	Boekwaarde 31-12-17	Voorziening 31-12-17	Balanswaarde 31-12-17	Boekwaarde 1-1-18	Investering	Inkomsten	Winst-neming / Afsluiting complex	Boekwaarde 31-12-18	Voorziening 31-12-18	Balanswaarde 31-12-18
11	Lansinghage	788	-	788	788	57	-1.280	-1.828	-2.263	-	-2.263
18	Oosterheem	24.000	-	24.000	24.000	1.275	-8.373	563	17.465	-	17.465
20	Zegwaartseweg Noord	-406	-	-406	-406	131	-3.512	906	-2.881	-	-2.881
22	Gasfab.terr. Delftewallen	2.684	2.684	0	2.684	47	-40	-	2.691	2.691	-0
26	Cadenza 2	1.486	120	1.366	1.486	84	-	-	1.570	1.389	181
32	Van Leeuwenhoeklaan	2.377	1.572	805	2.377	137	-2	-	2.513	1.576	937
37	Boerhaavelaan	868	-	868	868	6	-13	-	861	-	861
42	Palenstein	18.890	18.890	-0	18.890	1.451	-42	-	20.299	20.299	-0
97	Katwijkerlaan-tracé	232	-	232	232	448	-1.950	445	-825	-	-825
102	Amerikaweg	41	41	-	41	78	-	-	119	119	0
108	Voorweg Noord	2.245	281	1.964	2.245	55	-	-	2.300	348	1.952
113	Hospice Schoolstraat	-149	-	-149	-149	105	-	44	-0	-	-0
125	Jong.won. Saturnusgeel	49	49	-	49	113	-197	-	-35	-35	-0
129	Jongerenwon. Plataanhout	-	-	-	-	147	-	-	147	147	-0
	Afrondingsverschillen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	53.105	23.637	29.468	53.105	4.134	-15.409	130	41.960	26.534	15.427

* Projecten met een asterisk zijn in 2018 afgesloten.

In onderstaand overzicht zijn de geraamde lasten en baten opgenomen van de bouwgronden in exploitatie en het geschatte eindresultaat. De inschattingen zijn gebaseerd op externe makelaarsrapporten en kostencalculaties van derden.

	Boekwaarde ultimo 2018		Nog te realiseren		Resultaat
	Lasten	Baten	Rente		
Totaal Grondexploitaties	41.960.725	47.120.477	68.963.502	697.266	-20.814.966

Over bovenstaande projecten is aan de raad van 4 juni 2018 gerapporteerd in de Voortgangsrapportage projecten Stedelijke Ontwikkeling (inclusief herziening grondexploitaties per (1-1-2019)).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar bestaan uit:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
a. Vorderingen op openbare lichamen	13.103	1.312
b. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	186	645
c. Overige vorderingen:		
Belastingvorderingen	3.677	3.723
Af: Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-570	-598
Vorderingen bijstand	12.182	13.104
Af: Voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren	-10.079	-10.451
Overige vorderingen	10.222	13.614
Af: Voorziening dubieuze debiteuren	-206	-34
Totaal overige vorderingen	15.226	19.358
Totaal	28.515	21.315

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit vorderingen op de volgende openbare lichamen, waaronder gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, het Rijk en overige openbare lichamen.

Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen

Dit betreft een rekening-courantverhouding met de stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten (SVn), waar de startersleningen worden geadmistreerd. Via deze rekening-courant worden de kosten (rentelast over de uitgezette middelen en beheervergoeding) en opbrengsten van de startersleningen verrekend.

Overige vorderingen

De overig vorderingen zijn verdeeld naar categorieën op basis van de aard van de vordering.

Belastingvorderingen

De openstaande vorderingen betreffen de belastingjaren 2011 tot en met 2018. Hiervan is € 0,6 mln. als dubieus aangemerkt. Voor dit bedrag is een voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren getroffen, die in de balans is verrekend met de betreffende vorderingen.

Vorderingen bijstand

De openstaande vorderingen hebben vooral betrekking op vorderingen op (voormalige) bijstandsccliënten. Hiervan is € 10,1 mln. als dubieus aangemerkt, o.a. door het ontbreken van afloscapaciteit bij de bijstandsccliënten of doordat cliënten vertrokken zijn met een onbekende bestemming. Voor dit bedrag is een voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren getroffen, die in de balans is verrekend met de betreffende vorderingen.

Het percentage oninbare debiteuren is in 2018 gelijk gebleven ten opzichte van 2017, namelijk 83%. In 2018 heeft een aanwending i.v.m. oninbaar gestelde debiteuren van € 1,1 mln. plaatsgevonden (gemeld in TB2). Op grond van de debiteurenpositie per ultimo 2018 is € 0,7 mln. aan de voorziening toegevoegd.

Overige vorderingen

De openstaande vorderingen betreffen diverse overige debiteuren. Hiervan is € 0,2 mln. als dubieus aangemerkt. Voor dit bedrag is een voorziening dubieuze debiteuren getroffen, die in de balans is verrekend met de betreffende vorderingen.

De grootste posten zijn:

bedragen x € 1.000	
Omschrijving	
Vorderingen op zorgaanbieders i.v.m. voorschotten Jeugdhulp	5.025
Stadstheater i.v.m. huur	353
Onderwijsinstelling voornamelijk i.v.m. bijdragen in de exploitatielasten	357
Private partij i.v.m. koop kavel	340
Totaal	6.075

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kasgelden en banksaldi.

Schatkistbankieren

De wet Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Het betreft middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Tot een bepaald bedrag (drempelbedrag, gebaseerd op de begrotingsomvang) mogen de decentrale overheden overtollige middelen buiten de schatkist van het Rijk aanhouden.

Bedragen x €1.000

(1)	Drempelbedrag	2.846			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	486	1.554	1.815	388
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.360	1.293	1.032	2.458
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van drempelbedrag	-	-	-	-

In geen van de kwartalen is sprake van een overschrijding van het drempelbedrag.

Overlopende activa

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

Het verloop hiervan in 2018 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Uitkeringen van het Rijk		Saldo 1-1-2018	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
1	Min.van Sociale Zaken en Werkgelegenheid / project ZHC Aan De Slag (onderdeel ESF)	482	-	241	241
Totaal		482	-	241	241
Uitkeringen van overige Nederlandse overheidslichamen		Saldo 1-1-2018	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
1	MRDH / subsidie nachtnet fiets 2016	14	-	-	14
2	MRDH / subsidie nachtnet fiets	216	-	-	216
3	MRDH / subsidie reconstructie Kadelaan/Zijdewerf	285	-	285	-
4	MRDH / subsidie Van Diestlaan/Aalstlaan	177	-	-	177
5	MRDH / subsidie Performance Maatregelen Randstad Rail	58	-	-	58
6	MRDH / subsidie Geluidmaatregelen Oosterheemlijn	1.617	-	1.617	-
7	MRDH / subsidie Big data innovatiehub	44	-	-	44
8	MRDH / subsidie Zoro busbaan	93	-	93	-
9	MRDH / subsidie Beter benutten	171	97	-	268
10	MRDH / subsidie Praktische fietslessen groep 4 en 6 basisscholen	17	19	17	19
11	MRDH / subsidie Randstadrail Stadhuis Zoetermeer	1.139	614	877	876
12	Provincie ZH / subsidie kwaliteitsimpuls Buytenpark	30	-	30	-
13	MRDH / subsidie Snelfietsroute Zoetermeer	382	286	-	668
14	MRDH / subsidie FietsAlert VO-scholen	8	-	-	8
15	MRDH / subsidie Verbeteren afslag A12 Zoetermeer	33	150	150	33
16	Provincie ZH / subsidie Rondje rond de Plas	90	-	90	-
17	MRDH / subsidie DVM Zuidvleugel (aansluiten VRI's op netwerkmanagementsysteem)	65	99	-	164
18	MRDH / subsidie project van Aalstlaan/Du Meelaan/Gaardedreef	338	-	338	-
19	MRDH / subsidie Aanpassen fietspaden rotonde van Stolberglaan - Paltelaan	100	-	-	100

20	MRDH / subsidie Inrichten schoolzones te gem Ztm	100	-	-	100
21	MRDH / subs. Verhoogde fiets- en voetgangersoversteken vier rotondes (attentieverhoging)	67	-	67	-
22	MRDH / subsidie Vervoersknoop Bleizo	-	4.900	-	4.900
23	MRDH / subsidie Reconstructie kruispunt Franklinstraat / Wattstraat	-	9	-	9
24	MRDH / subsidie Aanpassen fietsoversteek 3e Stationsstraat/Pigmentsingel	-	14	-	14
	Afrondingsverschillen	-	-2	2	-4
Totaal		5.044	6.186	3.566	7.664
Totaal		5.526	6.186	3.807	7.905

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

De overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen bestaan uit diverse posten van verschillende aard en omvang. De grootste posten zijn als volgt:

Omschrijving	bedragen x € 1.000
Nog te ontvangen	
Teruggave exploitatiebijdrage 2018 DSW	1.039
Eigen bijdragen WMO	519
Suppleties omzetbelasting	536
BTW Compensatiefonds	15.447
BTW Compensatiefonds Re-integratie	1.100
Vooruitbetaalde bedragen	
Bijdrage 1e half jaar 2019 Veiligheidsregio Haaglanden	4.652
Totaal	23.293

3.4.2 PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

A. Reserves

In de jaarrekening (realisatie) zijn toevoegingen of onttrekkingen aan reserves slechts verantwoord als daarvoor bij de begroting of begrotingswijziging autorisatie door de raad is verleend en voor zover ook nodig en tot maximaal het daarvoor gebudgetteerde bedrag. Uitzondering hierop zijn de volgende resultaatbestemmingen, die in de jaarrekening zijn verantwoord ongeacht de hiervoor begrote bedragen:

- De aan een aantal reserves toegevoegde inflatie om de betreffende reserves waardevast te houden. De hoogte van de inflatie wordt vastgesteld bij de begroting en de werkelijk storting is gebaseerd op de werkelijke stand van de reserve. Deze werkwijze is geautoriseerd op grond van het raadsbesluit bij de rentenota 2018 op 5 november 2018.
- De (voorlopige) bestemming van het resultaat van het Grondbedrijf, dat in de jaarrekening voor 50% is verrekend met het Investeringsfonds 2030 en voor 50% met de reserve versterking financiële positie Grondbedrijf. Dit is vanaf 2008 geautoriseerd op grond van raadsbesluit van 17 november 2008 betreffende TB2.
- De over- of onderschrijding op de budgetten voor groot onderhoud bovengronds worden op basis van de Begrotingsraad op 11 november 2013 verrekend met de egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds. Voorts wordt de reserve afgeroomd ten gunste van de vrij inzetbare reserve als deze uitstijgt boven het maximum van € 5 mln.
- De afroming van de rente-egalisatiereserve boven de vastgestelde bovengrens ten gunste van de vrij inzetbare reserve. Deze generieke gedragslijn is door de raad vastgesteld op 5 november 2018 (rentenota 2018).
- Bij verkoop van vastgoed worden incidentele verkoopresultaten (positief en negatief) in de vorm van een hogere / lagere verkoopopbrengst ten opzichte van de restantboekwaarde ten gunste of ten laste van de vrij inzetbare reserve gebracht. Dit is door de raad besloten op 27 juni 2016 (Perspectiefnota 2017 en gevolgen Gemeentefonds 2016).
- Het verschil tussen de maximale garantstelling afgegeven aan de GR Bleizo en het tekort Bleizo ten laste dan wel ten gunste te brengen van de brede bestemmingsreserve.
- Meldingen van resultaatbestemmingen in de Tussenberichten.

Bij het vaststellen van de Perspectiefnota 2019 (raadsbesluit d.d. 28 juni 2018) is besloten tot opheffing van de volgende reserves:

- Reserve startersleningen
- Reserve groot onderhoud ondergrondse afvalcontainers

B. Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is afzonderlijk in de balans vermeld als onderdeel van het eigen vermogen.

Toelichting reserves

Het verloop van de reserves in 2018 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Reserve	Saldo 1-1-2018	Resultaat- bestemming 2017	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Verminde- ringen ivm dekking afschrijving activa	Saldo 31-12-2018
A Algemene reserves:						
1 Vrij inzetbare reserve	16.448	2.850	6.404	3.286	118	22.298
2 Reserve versterking financiële positie grondbedrijf	14.497	-	43	9.497	-	5.043
3 Reserve in verband met risico's grondbedrijf	2.057	-	-	168	-	1.889
Afrondingsverschil	-	-	-	-	-	-
Totaal A. Algemene reserves	33.002	2.850	6.447	12.951	118	29.230
B Bestemmingsreserves:						
1 Reserve algemeen dekkingsmiddel	158.207	-	500	-	-	158.707
2 Brede bestemmingsreserve	6.345	-	3.091	1.807	-	7.629
3 Rente-egaliseringsreserve	3.823	-	353	-	-	4.176
4 Reserve flankerend beleid	795	-	-	634	-	161
5 Investeringsfonds 2030	23.696	-	4.803	5.079	-	23.420
6 Reserve EU-initiatieven	105	-	-	8	-	97
7 Reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting	3.861	-	832	1.159	-	3.534
8 Reserve Integraal Veiligheidsbeleid	161	-	22	-	-	183
9 Reserve egaliseringsreserve schoolgebouwen	5.599	-	129	-	1.995	3.733
10 Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen	457	-	-	151	-	306
11 Reserve groot onderhoud welzijnsaccommodaties	4.641	-	1.625	2.125	-	4.141
12 Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte	276	-	-	27	-	249
13 Reserve onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte	124	-	74	68	-	130
14 Egaliseringsreserve groot onderhoud bovengronds	1.683	-	-	848	-	835
Afrondingsverschil	-2	-	-1	-1	-	-1
Totaal B. Bestemmingsreserves	209.771	-	11.428	11.905	1.995	207.300
Totaal alle reserves	242.773	2.850	17.875	24.856	2.113	236.530

Exploitatieresultaat 2017

Het batig exploitatieresultaat van 2017 is op grond van het raadsbesluit van 4 juni 2018 (Resultatendeбат) voorlopig toegevoegd aan de vrij inzetbare reserve.

De definitieve resultaatbestemming heeft plaatsgevonden in de raad van 28 juni 2018 bij de behandeling van de Perspectiefnota 2019; deze is verwerkt in de toevoegingen en onttrekkingen bij de betreffende reserves.

Hierna volgt een toelichting van de aard en de reden van elke reserve en de mutaties daarin. De vermelde bedragen zijn x € 1.000.

A1. Vrij inzetbare reserve

Deze reserve dient om reservemiddelen waarop geen verplichting rust in beeld te brengen. Hierdoor vervult deze reserve tevens de functie van financiële buffer voor het opvangen van negatieve rekeningresultaten en risico's. Als zodanig maakt deze reserve deel uit van het weerstandsvermogen zoals aangegeven in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement van 13 december 2010. In de vergadering van 23 juni 2011 (voorjaarsdebat 2011) heeft de raad besloten dat de reserve in 2014 boven het totaal aan af te dekken risico's dient te staan.

Toevoegingen	Bedrag
Van progr. 4 i.v.m. deel verkoopresultaat 5 mei straat	102
Van OAD i.v.m. Surplus uitkering fonds tekortgemeenten	3.363
Van Overhead i.v.m. terugbetaling afwaardering stadhuis	289
Van progr. 7 i.v.m. weerstandscapaciteit Bleizo	2.650
Totaal toevoegingen	6.404

Onttrekkingen	Bedrag
Naar OAD i.v.m. budgetoverheveling realisatie kwaliteitsverbetering openbare ruimte	285
Naar OAD i.v.m. budgetoverheveling herstructurering DSW	74
Naar OAD i.v.m. budgetoverhevelingen van 2016 naar 2018	564
Via OAD naar Investeringsfonds 2030 i.v.m. 50% netto batig rekeningresultaat 2017	530
Naar OAD i.v.m. budgetoverhevelingen van 2017 naar 2018	1.333
Naar OAD i.v.m. resultaatbestemming 2017 (Next Generation Woonwijken)	50
Naar OAD i.v.m. dekking kosten asbestsanering schoolgebouw Overwater 1	450
Naar OAD i.v.m. extra afschrijving schoolgebouwen i.v.m. sloop	118
Totaal onttrekkingen	3.404

A2. Reserve versterking financiële positie grondbedrijf

Deze reserve dient om samen met de reserve in verband met risico's Grondbedrijf te waarborgen dat het totaal van de risico's binnen het Grondbedrijf afdoende kan worden gedekt.

Deze reserve vormt het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf. Vooruitlopend op de definitieve resultaatbestemming wordt jaarlijks 50% van het resultaat van het Grondbedrijf aan deze reserve toegevoegd dan wel onttrokken.

Toevoegingen	Bedrag
Van programma 7 i.v.m. 50% winstneming	43
Totaal toevoegingen	43

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr 7 i.v.m. afoming omdat reserve versterking financiële positie Grondbedrijf uitstijgt boven 1,2 ratie weerstandsvermogen	6.847
Naar progr 7 i.v.m. overdracht weerstandscapaciteit Bleizo naar Vrij Inzetbaar	2.650
Totaal onttrekkingen	9.497

A3. Reserve in verband met risico's Grondbedrijf

Deze reserve dient ter beperking van het risico dat vanuit de winstgevendende grondexploitaties te vroeg winst wordt genomen.

Het risico heeft uitsluitend betrekking op de grondexploitaties waarvoor tussentijds winst is genomen. Deze reserve bedraagt op peildatum 2,5% van de nog te maken kosten en de nog te realiseren verkoopopbrengsten tot maximaal het bedrag van de gecumuleerde tussentijdse winstnemingen.

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 7 i.v.m. vrijval risicoreserve	168
Totaal onttrekkingen	168

B1. Reserve algemeen dekkingsmiddel

Deze reserve staat tegenover de activa op de balans en zorgt ervoor dat niet voor alle activa een lening hoeft worden aangetrokken. Dit zorgt voor lagere rentelasten in de exploitatie.

Toevoegingen	Bedrag
Via OAD i.v.m. eerdere uitname voor het tijdelijk tekort over de jaren 2012-2014 (kasschuif)	500
Totaal toevoegingen	500

B2. Brede bestemmingsreserve

Deze reserve dient om expliciet door de raad aangegeven kosten te dekken. Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter.

Toevoegingen	Bedrag
Van progr. 2 t.b.v. financiële risico's Sociaal Domein	1.410
Van progr. 7 t.b.v. dekking kosten nazorg gesloten grondexploitaties	522
Van OAD i.v.m. verrekening mutatie voorziening Bleizo	1.159
Totaal toevoegingen	3.091

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 2 t.b.v. dekking kosten sociaal domein	1.410
Naar progr. 3 t.b.v. dekking kosten nazorg gesloten grondexploitaties	209
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten wijkplan Palenstein	96
Naar Overhead t.b.v. dekking kapitaallasten i.v.m. aanpassing bedrijfsrestaurant	92
Totaal onttrekkingen	1.807

B3. Rente-egaliseringsreserve

Deze reserve dient om de effecten van een wijziging in rentedruk voor de exploitatie van de begroting op te vangen. Door de aanwezigheid van deze reserve zijn schommelingen in de marktrente niet van invloed op het rekeningresultaat.

Bij raadsbesluit van 5 november 2018 (Rentenota 2018) is besloten tot de generieke gedragslijn om de reserve boven de bovengrens bij de jaarrekening af te romen ten gunste van de vrij inzetbare reserve. De bovengrens is bepaald op

Toevoegingen	Bedrag
Van OAD i.v.m. batig renteresultaat	353
Totaal toevoegingen	353

B4. Reserve flankerend beleid

Deze reserve dient om kosten op te vangen die het gevolg zijn van taakstellingen, ombuigingen en procesinnovaties die leiden tot organisatieveranderingen.

De uitgaven in 2018 betreffen bijdragen aan vervroegde pensionering, frictiekosten (boven de sterkte kosten) en het faciliteren van procesverbeteringen binnen de organisatie.

Onttrekkingen	Bedrag
Naar Overhead i.v.m. dekking personele frictiekosten	634
Totaal onttrekkingen	634

B5. Investeringsfonds 2030

Deze reserve dient om de investeringskosten die voortvloeien uit de stadsvisie 2030 te dekken (raadsbesluit 14 december 2009).

Toevoegingen	Bedrag
Van OAD i.v.m. wegvallende ISV subsidie	350
Via OAD van vrij inzetbare reserve i.v.m. 50% netto batig rekeningresultaat 2017	530
Van programma 7 i.v.m. 50% winstneming	43
Van progr. 7 i.v.m. storting uit reserve versterking financiële positie Grondbedrijf i.v.m. afroming boven weerstandsratio van 1,2	3.880
Totaal toevoegingen	4.803

Onttrekkingen	Bedrag
Naar programma 3 t.b.v. dekking kosten groene leges	20
Naar programma 3 t.b.v. dekking visie openbare ruimte	125
Naar programma 3 t.b.v. uitvoering projecten Buytenwegh	221
Naar progr. 7 i.v.m. vrijval budget subsidie gasloze woningen Palenstein	82
Naar progr. 7 t.b.v. upgrade Stadshart	53
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten nieuwe initiatieven ruimtelijke ontwikkeling	150
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten gebiedsontwikkeling Dobbeplass en omgeving	115
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten gebiedsontwikkeling Dorpsstraat	62
Naar progr. 7 t.b.v. dekking kosten Schaalsprong	1.949
Naar progr. 7 t.b.v. negatief resultaat grondexploitatie Plataanhout	213
Naar progr. 7 t.b.v. voorziening nadelige exploitaties, sloopkosten Markt 10	488
Naar OAD i.v.m. dekking investeringsimpuls uitvoering beleidsakkoord 2016	1.000
Naar OAD i.v.m. vrijval budget opzet en uitvoering wijkontwikkelplannen	139
Naar OAD i.v.m. vrijval budget ontwikkeling woonservicezones	462
Totaal onttrekkingen	5.079

B6. Reserve EU-initiatieven

In 2004 is een zogeheten 'Revolving Fund subsidieverwerving' ingesteld. In 2006 is dit gewijzigd in de huidige reserve. De reserve wordt gevoed uit de netto-subsidieopbrengsten van EU-projecten (het surplus aan vrije subsidiemiddelen). Uit dit budget kan de incidentele inzet van vakinhoudelijke medewerkers aan subsidieverwervingsprojecten worden gedekt. De restrictie hierbij is, dat de netto inkomsten uit de betreffende subsidieprojecten jaarlijks worden toegevoegd aan het 'revolving fund'. Het plafond van de reserve is gesteld op een maximum van € 150.000.

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. Overhead i.v.m. dekking kosten subsidieverwerving	8
Totaal onttrekkingen	8

B7. Reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting

Deze reserve dient om instandhoudingskosten van accommodaties van de ambtelijke huisvesting te egaliseren. In 2010 is de reserve gevormd voor de centrale huisvesting aan het Stadhuisplein 1, Zuidwaarts en het pand aan de Argonstraat. Met de vorming van het Vastgoedbedrijf per 1 januari 2011 zijn hier in 2011 de overige decentrale accommodaties, het pand aan de Brusselstraat en de strategische panden die het Vastgoedbedrijf beheert aan toegevoegd. Voor deze panden zijn meerjarige onderhoudsplannen aanwezig.

Toevoegingen	Bedrag
Van progr. 3, 4, en 7 i.v.m. toevoeging volgens groot onderhoudsplan ambtelijke huisvesting	743
Van OAD i.v.m. waardevast houden	89
Totaal toevoegingen	832

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 3, 4, 7 en Overhead t.b.v. dekking kosten groot onderhoud ambtelijke huisvesting	1.159
Totaal onttrekkingen	1.159

B8. Reserve Integraal Veiligheidsbeleid

Deze reserve dient om de kosten te dekken van maatregelen tegen onveilige situaties in de openbare ruimte, waaronder cameratoezicht (raadsbesluit 9 juli 2007).

Toevoegingen	Bedrag
Van progr. 5 i.v.m. restant budget cameratoezicht	22
Totaal toevoegingen	22

B9. Reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen

Deze reserve dient om pieken en dalen in de lasten van investeringen te egaliseren. Op deze wijze ontwikkelen de lasten zich in de jaren geleidelijk en minder schoksgewijs. Dit is noodzakelijk aangezien de schoolgebouwen (vooral in het voortgezet onderwijs) in een relatief korte periode zijn neergezet en daarom ook de kosten van renovatie of herbouw in een korte periode op de gemeente af zullen komen.

De reserve wordt om de vijf jaar herijkt. In de raad van 23 mei 2016 is het integraal huisvestingsplan primair onderwijs 2016-2020 vastgesteld dat de basis vormt voor de herijking van de reserve. In 2020 zal de volgende tussentijdse herijking plaatsvinden.

Toevoegingen	Bedrag
Van OAD i.v.m. rentebijbeschrijving	129
Totaal toevoegingen	129

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 1 t.b.v. dekking afschrijvingen van geactiveerde investeringen schoolgebouwen	1.995
Totaal onttrekkingen	1.995

B10. Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen

Deze reserve dient ter dekking van subsidies op grond van de verordening investeringssubsidie en gemeentegarantie amateurverenigingen, die op 23 februari 2006 door de raad is vastgesteld.

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking kosten investeringssubsidies aan amateurverenigingen	151
Totaal onttrekkingen	151

B11. Reserve groot onderhoud welzijnsaccommodaties

Deze reserve dient om de instandhoudingskosten van de welzijnsaccommodaties te egaliseren. De reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 17 november 2008 op basis van het gelijktijdig vastgestelde Beheerskader Welzijnsaccommodaties 2008-2047. In de onderliggende prognose voor groot onderhoud wordt ervan uitgegaan dat alle welzijnsaccommodaties eeuwigdurend in stand worden gehouden. De reserve bestaat uit de volgende twee sub-reserves:

- Reserve groot onderhoud sociaal-culturele accommodaties
- Reserve groot onderhoud sportaccommodaties

Toevoegingen	Bedrag
Van progr. 4 i.v.m. reguliere toevoeging volgens begroting voor sportaccommodaties	1.272
Van progr. 4 i.v.m. reguliere toevoeging volgens begroting voor sociaal-culturele accommodaties	246
Van OAD i.v.m. waardevast houden	107
Totaal toevoegingen	1.625

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking kosten groot onderhoud sportaccommodaties	1.440
Naar progr. 4 t.b.v. dekking kosten groot onderhoud sociaal-culturele accommodaties	685
Totaal onttrekkingen	2.125

B12. Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte

Deze reserve dient om de kosten van het realiseren van beeldende kunst in de openbare ruimte te dekken. De reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 11 mei 2009, gelijktijdig met het opheffen van de reserve kunstopdrachten en de vaststelling van een geactualiseerde verordening "Percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte".

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking kosten beeldende kunst	27
Totaal onttrekkingen	27

B13. Reserve onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte

Deze reserve dient om de (fluctuerende) onderhoudskosten voor beeldende kunst in de openbare ruimte te dekken. De reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 11 mei 2009, gelijktijdig met de vaststelling van een geactualiseerde verordening "Percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte".

Toevoegingen	Bedrag
Van progr. 4 i.v.m. toevoeging volgens begroting	74
Totaal toevoegingen	74

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking onderhoudskosten beeldende kunst in de openbare ruimte	68
Totaal onttrekkingen	68

B14. Egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds

Deze reserve dient om wisselingen/pieken in feitelijke uitgaven door de jaren op te vangen. De reserve is in 2014 ingesteld bij de vaststelling van de begroting 2014 (op 11 november 2013). De hoogte van deze reserve is gemaximeerd op € 5 mln. Als de reserve boven dit bedrag uitkomt, wordt deze bij de jaarrekening afgeroomd ten gunste van de vrij inzetbare reserve. Over- of overschrijding op de budgetten voor groot onderhoud worden verrekend met de reserve.

Onttrekkingen	Bedrag
Naar progr. 3 i.v.m. overschrijding budgetten voor groot onderhoud openbaar gebied	848
Totaal onttrekkingen	848

Voorzoningen

Het verloop van de voorzieningen in 2018 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Voorziening	Saldo 1-1-2018	Toevoe- gingen	Vrijval tgv de exploitatie	Aanwen- dingen	Saldo 31-12-2018
A Middelen van derden die specifiek besteed moeten worden, m.u.v. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren					
1 Voorz., afkoopsommen onderh. graven	541	35	59	-	517
2 Voorziening zwerfafval	120	-	-	35	85
3 Voorziening afvalstoffenheffing	1.670	94	-	-	1.764
4 Voorziening riolering	19.867	980	-	-	20.847
Totaal A. Middelen van derden enz.	22.198	1.109	59	35	23.213
B Egalisatievoorzieningen:					
1 Voorz. onderh. schoolgebouwen gem.	973	176	-	26	1.123
Totaal B. Egalisatievoorzieningen	973	176	-	26	1.123
C Voorzoningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:					
1 Voorziening spaarverlof	63	7	-	-	70
2 Voorziening wethouderspensiolen	6.049	139	-	670	5.518
3 Voorziening juridische geschillen	-	-	-	-	-
4 Voorziening Bleizo	6.939	-	4.559	-	2.380
5 Voorz. nadelige complexen Grondbed.	15.498	2.577	219	3.363	14.493
6 Vrz. pensioencomp. zwembadmedw.	589	-	-	47	542
7 Voorz. verpl. afgesloten grondexpl.	1.386	12	188	139	1.071
8 Voorz. opheffing gem.schapp. regeling	2.516	-	1.084	-	1.432
Totaal C. Voorzoningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	33.040	2.735	6.050	4.219	25.506
Totaal voorzieningen	56.211	4.020	6.109	4.280	49.842

Hierna volgt een toelichting van de aard en de reden van elke voorziening en de mutaties daarin.

A1. Voorziening afkoopsommen onderhoud graven

Deze voorziening dient ter dekking van de kosten die de gemeente de komende jaren moet maken voor de aangegane verplichting om het onderhoud aan graven en bijbehorende omgeving te plegen en de graven te ruimen.

De waardeaanpassing en de van derden ontvangen afkoopsommen voor onderhoud zijn aan de voorziening toegevoegd. Jaarlijks vindt er een vrijval plaats ter dekking van het onderhoud.

A2. Voorziening zwerfafval

Deze voorziening is in 2014 getroffen voor nog niet bestede zwerfafvalvergoedingen van Nedvang, die specifiek besteed moeten worden aan de preventie van zwerfafval door middel van gedragsbeïnvloeding en bewustwording.

Naast het initiëren van nieuwe projecten zijn in 2018 diverse werkzaamheden uitgevoerd die reeds in 2017 zijn opgestart.

A3. Voorziening afvalstoffenheffing

Deze voorziening is in 2016 gevormd om uitgestelde investeringen met betrekking tot de afvalstoffeninzameling in latere jaren te compenseren. Per ultimo 2017 is het eindsaldo van de reserve groot onderhoud ondergrondse afvalcontainers overgeboekt naar de voorziening in verband met de vereisten vanuit het BBV. Het saldo op het afvalbudget is gestort in de voorziening.

A4. Voorziening riolering

De van burgers ontvangen bedragen uit de rioolheffing moeten ook besteed worden aan kosten van de riolering. Een resultaat op het rioolbudget (waarvan dat budget gedekt is uit de inkomsten uit rioolheffing) als gevolg van bijvoorbeeld niet uitgevoerd werk moet gestort worden in de voorziening, zodat deze middelen in de toekomst beschikbaar zijn voor het uitvoeren van deze werken. Een positief resultaat komt dus niet ten gunste van het rekeningresultaat.

Gelet op de strikte bepalingen in het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is daarom de voorziening voor kosten riolering per ultimo 2017 door een balansmutatie in de balans opgenomen binnen de categorie "Middelen van derden die specifiek besteed moeten worden, m.u.v. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren".

B1. Voorziening onderhoud schoolgebouwen gemeente

Per 1 januari 2015 is de verantwoordelijkheid voor het onderhoud buitenzijde van schoolgebouwen voor primair en (voortgezet) speciaal onderwijs verlegd van gemeenten naar schoolbesturen. De kosten voor brandbeveiliging, die op initiatief van de gemeente zijn aangebracht, blijven voor rekening van de gemeente. Dat geldt ook voor de kosten van extra onderhoud aan schoolpleinen door openbaar gebruik.

Het doel van deze voorziening is om de kosten voor onderhoud aan schoolgebouwen, waarvoor de gemeente geheel of gedeeltelijk verantwoordelijk blijft (multifunctionele gebouwen met onder meer een onderwijsbestemming) te egaliseren. Daarmee worden sterke fluctuaties van uitgaven voor gebouwenonderhoud voorkomen. Omdat deze voorziening is gebaseerd op contante waarde wordt deze aangepast met inflatierente. Op basis van het raadsbesluit van 2 februari 2015 is in de voorziening € 857.000 gereserveerd voor een eenmalige verrekening met schoolbesturen voor uitgesteld onderhoud van voor 1 januari 2015.

Aan de basis van deze voorziening ligt het beheerplan onderhoud schoolgebouwen, dat eens in de vijf jaar wordt herijkt. In de raad van 23 mei 2016 is het integraal huisvestingsplan primair onderwijs 2016-2020 vastgesteld, dat is opgesteld in overleg met de schoolbesturen. In 2020 zal de volgende tussentijdse herijking plaatsvinden. Na actualisatie van de beheerplannen groot onderhoud eind 2016 blijkt dat een jaarlijkse storting van € 150.000 in de voorziening voldoende is om de kosten groot onderhoud over een periode van 50 jaar te kunnen opvangen.

De toevoeging in 2018 betreft de waardeaanpassing en de jaarlijkse storting. De aanwending bestaat uit verricht groot onderhoud aan een drietal scholen die ten laste komt van deze voorziening.

C1. Voorziening spaarverlof

De voorziening is getroffen voor de bekostiging bij het opnemen van het spaarverlof. Op grond van de cao (CAR-UWO) hadden ambtenaren tot 1 april 2006 de mogelijkheid om uren te sparen, om deze later gedurende een aaneengesloten periode op te nemen (bijvoorbeeld om eerder met pensioen te gaan).

In 2018 zijn er, behoudens een waardeaanpassing, geen mutaties geweest. Per ultimo 2018 resteren er nog twee deelnemers. De hoogte van de voorziening voldoet om de toekomstige verplichtingen te kunnen dekken.

C2. Voorziening wethouderspensionen

Op grond van de Wet Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) is een voorziening getroffen voor de pensioenverplichtingen aan wethouders. Jaarlijks worden de verplichtingen op basis van nieuwe actuariële berekeningen herijkt. Voor het bepalen van de hoogte van deze voorziening wordt sinds 2015 - op advies van BZK, de wettelijke overdrachtsrente gehanteerd. Dit is het door het rijk vastgestelde rentepercentage voor pensioenfondsen. Eind 2018 is deze rente verhoogd naar 1,577% (2017 was 1,648%).

Ultimo 2018 zijn er 20 ex-bestuurders die een (nabestaanden) pensioen ontvangen en er zijn 18 huidige en voormalige bestuurders, die pensioenrechten ebben opgebouwd, maar nog niet de

pensioenleeftijd hebben bereikt. De toepassingen betreffen uitbetaling van pensioenen en pensioenoverdrachten naar andere pensioenfondsen.

C3. Voorziening juridische geschillen

Deze voorziening is in 2010 gevormd voor de kosten en/of schadevergoeding in juridische procedures waartoe de gemeente naar verwachting zal worden veroordeeld. Deze voorziening kent geen saldo, omdat per eind 2018 geen lopende zaken zijn waarvan het risico dermate groot is dat de voorziening moet worden gevuld.

C4. Voorziening Bleizo

De gemeente Zoetermeer heeft in 2015 een garantstelling afgegeven aan de gemeente Lansingerland voor de ontwikkeling van de Vervoersknoop Bleizo voor € 9,5 mln. Het geactualiseerde verlies voor de GR Bleizo is per ultimo 2018 verwerkt in de voorziening.

C5. Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf

Voor de complexen waarvoor een nadelig resultaat wordt verwacht dat als onvermijdelijk is te beschouwen is de voorziening nadelige complexen getroffen ter grootte van het volledige nadeel. De voorziening nadelige complexen is sinds 2016 gewaardeerd op eindwaarde. De voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde van deze complexen (activazijde van de balans). In de gevallen waarbij de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex is dat gebeurd tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant blijft in de voorziening aan de passiefzijde van de balans. Dit bestaat per ultimo 2018 uit:

bedragen x € 1.000

Complex :	Bedrag
Bouwgrond in exploitatie	
22 Gasfabriekterrein Delftsewallen	360
42 Palenstein	13.432
102 Amerikaweg	323
125 Saturnusgeel - jongerenwoningen	191
129 Plataanhout - jongerenwoningen	80
Faciliterend	
26 Cadenza	107
Totaal	14.493

C6. Voorziening pensioencompensatie zwembadmedewerkers

Op grond van de uitplaatsing van een zestal zwembadmedewerkers is in 2015 een voorziening getroffen voor toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit rechten op pensioen- en loonsuppletie.

C7. Voorziening verplichtingen afgesloten grondexploitaties

Deze voorziening is ingesteld bij raadsbesluit van 28 november 2016 (Technische aanpassingen grondexploitaties BBV) voor verplichtingen i.v.m. afrondende werkzaamheden die voortvloeien uit grondexploitaties die worden afgesloten.

De toepassingen in 2018 betreffen met name werkzaamheden voor Cadenza.

C8. Voorziening opheffing gemeenschappelijke regeling

In 2017 is door de deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling DSW een intentieverklaring getekend voor het opheffen van de gemeenschappelijke regeling en het op een andere wijze invulling geven aan de uitvoering van de activiteiten. Er is een berekening opgesteld van de kosten van de ontmanteling en opheffing van de huidige gemeenschappelijke regeling, welke met de jaarrekening 2018 is herijkt. Ter hoogte van het aandeel van de gemeente Zoetermeer in deze kosten is een voorziening gevormd.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

A. Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen betreffen de volgende leningen:

bedragen x € 1.000			
Bank	Looptijd	31-12-2018	31-12-2017
Bank voor Nederlandse Gemeenten	30 jaar (3 jan. 1994 / 2024)	258	295
Bank voor Nederlandse Gemeenten	30 jaar (3 jan. 1994 / 2024)	232	264
Bank voor Nederlandse Gemeenten	10 jaar (19 dec. 2017 / 2027)	10.000	10.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	1 jaar (13 nov. 2017 / 16 nov. 2018)	-	10.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	1 jaar (27 nov. 2017 / 29 nov. 2018)	-	10.000
Nederlandse Waterschapsbank	10 jaar (8 dec. 2011 / 2021)	10.000	10.000
Totaal		20.490	40.559

B. Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen

De onderhandse leningen van buitenlandse instellingen betreffen de volgende leningen:

bedragen x € 1.000			
Bank	Looptijd	31-12-2018	31-12-2017
AG Insurance	20 jaar (27 feb. 2018 / 2038)	20.000	-
Totaal		20.000	0

De totale rentelast voor de vaste schulden in 2018 bedraagt afgerond € 0,7 mln.

C Waarborgsommen

De waarborgsommen hebben vooral betrekking op verhuurde objecten en aangekochte gronden. Indien de afspraken zijn nagekomen door de andere partij wordt de waarborgsom teruggestort.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

A. Overige kasgeldleningen

De overige kasgeldleningen bestaan uit de volgende leningen:

bedragen x € 1.000			
Bank	Looptijd		
Bank voor Nederlandse Gemeenten	16 okt 2018 - 16 jan 2019		10.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	28 nov 2018 - 28 jan 2019		5.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	29 nov 2018 - 1 mrt 2019		10.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	17 dec 2018 - 17 feb 2019		10.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	27 dec 2018 - 31 jan 2019		5.000
Totaal			40.000

B. Banksaldi

De banksaldi betreffen negatieve banksaldi bij de BNG.

C. Overige schulden

De overige schulden bestaan uit een veelvoud aan kortlopende schulden aan diverse crediteuren. De volgende posten zijn groter dan € 0,5 mln:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Belastingdienst - Loonheffing december	4.473
ABP - Pensioenpremies december	962
Aannemingsbedrijf - diverse onderhoud (voornamelijk centrum en speelplekken)	952
Aannemingsbedrijf - Kunstwerkenbestek Bleizo	860
Aannemingsbedrijf - Vervoersknoop station Lansingerland	682
Aannemingsbedrijf - diverse werkzaamheden projecten	586
Aannemingsbedrijf - diverse werkzaamheden projecten	564
Totaal	9.079

Overlopende passiva

A. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Deze post bestaat uit diverse posten van verschillende aard en omvang. De grootste posten zijn als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Bijdragen aan instellingen voor jeugdhulp	11.857
Aangifte omzetbelasting december	5.286
Verplichtingen WMO	1.672
Vakantietoelage uitkeringsgerechtigden	932
Totaal	19.747

De overige posten betreffen veel diverse posten met een individuele omvang van minder dan € 1 mln.

B. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

Het verloop hiervan in 2018 is als volgt:

Uitkeringen van het Rijk	Saldo 1-1-2018	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetaling	Saldo 31-12-2018
1 Rijksbijdrage Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet Oké)	409	1.192	1.601	-
2 Aanvullende Rijksbijdrage Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet Oké)	195	502	697	-
3 Rijksbijdrage Volwasseneneducatie	273	1.154	1.349	78
4 Rijkssubsidie sanering verkeerslawaaï	31	-	-	31
5 Rijksbijdrage Aanval op de Uitval	33	185	184	34
6 Rijksbijdrage AMIF-projecten	510	24	360	174
Totaal	1.451	3.057	4.191	317

Uitkeringen van overige Nederlandse overheidslichamen		Saldo 1-1-2018	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetaling	Saldo 31-12-2018
1	Provincie Zuid-Holland / ISV-subsidie	612	-	471	141
2	MRDH / Bijdrage Vervoersknoop Bleizo	1.914	16.000	17.914	-
3	MRDH / subsidie Zoro busbaan	-	1.375	778	597
4	MRDH / Prov. Z-H / Bijdr aan Gebiedsuitw.OV	-	200	75	125
Totaal		2.526	17.575	19.238	863
Totaal		3.977	20.632	23.429	1.180

C. Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren

Deze post bestaat uit diverse posten van verschillende aard en omvang. Hier zijn geen posten groter dan € 0,5 miljoen.

3.4.3 Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen buiten de balansstelling

Gewaarborgde geldleningen

In het volgende overzicht is een specificatie opgenomen naar de aard van de geldleningen, waarvoor de gemeente garant staat. Hierbij worden twee categorieën van gewaarborgde geldleningen onderscheiden:

- Primair risico (gemeente verstrekt garantie op een door de instelling bij een derde aangetrokken lening).
- Secundair risico (gemeente werkt mee aan garantie via extern garantiefonds; garantstelling met achtervang dan wel vrijwaring via waarborgfonds WSW).

bedragen x € 1.000

Geldnemer	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag geldlening	% waarvoor borg is verleend	Restant geldlening 31-12-'17	Restant geldlening 31-12-'18
<i>Primair risico:</i>					
Woningbouwverenigingen	Gemeentegarantie	188.058	100%	153.158	143.658
Zorgcentra/gezondheidsinstell.	Gemeentegarantie	37.017	100%	7.804	6.970
Sportverenigingen c.a.	Gemeentegarantie	1.060	100%	776	731
Sportverenigingen	Vrijwaring SWS	337	50%	202	188
Overige instellingen	Gemeentegarantie	1.549	100%	383	1.223
Overige instellingen	Gemeentegarantie	850	15%	750	729
<i>Secundair risico:</i>					
Woningbouwverenigingen	Achtervang	428.765	50%	423.894	393.466
Woningbouwverenigingen	Vrijwaring WSW	90.201	50%	74.733	73.662
Totaal		747.837		661.700	620.627

Woningbouwverenigingen

Voor de woningbouw verstrekt de gemeente sinds 1995 geen garanties meer. Deze worden sindsdien verstrekt door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De gemeente is achtervang voor het WSW. Het risico van de gemeentegaranties die in het verleden door de gemeente voor de woningbouw zijn verstrekt, is aan het WSW overgedragen. Dit secundaire risico betreft de categorie "Woningbouwverenigingen / achtervang en vrijwaring WSW". Bij de categorie "Woningbouwverenigingen / gemeentegarantie" draagt de gemeente wel het primaire risico.

Niet in het overzicht opgenomen zijn de gemeentegaranties voor eigen woningen. In het verleden zijn hiervoor ongeveer 10.000 gemeentegaranties verstrekt, die gevrijwaard zijn door de Stichting

Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Nieuwe garanties voor eigen woningen worden niet meer door de gemeente verstrekt maar door het WEW. De gemeente fungeert als achtervang voor het WEW. Het risico dat de gemeente hierop wordt aangesproken, wordt miniem geacht. Het Rijk en de VNG zijn overeengekomen dat het Rijk vanaf 1 januari 2011 de achtervang van nieuwe leningen volledig op zich neemt. Hiervoor is de gemeente op 29 juni 2010 een wijzigingsovereenkomst met het WEW aangegaan. Het fondsvermogen van het WEW blijft voor alle gevallen beschikbaar.

Zorgcentra, gezondheidsinstellingen en sportverenigingen en overige instellingen

Er zijn leningen afgesloten door gezondheidsinstellingen, sportverenigingen en andere instellingen met een maatschappelijk nut, waarvoor de raad een garantie heeft verstrekt. De meeste garanties zijn van vóór 1996; in dat jaar heeft de raad besloten in beginsel geen garanties meer te verstrekken. Als onderdeel van de investeringsimpuls voor amateurverenigingen heeft de raad in november 2005 besloten om dit instrument in relatie tot deze verenigingen weer toe te passen.

In 2018 is 1 nieuwe garantstelling verstrekt:

Stadsmuseum voor de financiering van het museale inbouwpakket voor het nieuwe Stadsmuseum. De gemeente staat garant voor een bedrag van € 902.031.

Er zijn afspraken gemaakt over enige zekerheidsstellingen.

Lange Land Ziekenhuis (LLZ)

In vergelijking tot de afgelopen jaren kan de conclusie getrokken worden dat het financieel steeds beter gaat met het LLZ. De opbrengsten nemen gestaag toe, de exploitatie is voldoende om de kosten te dekken en de financiële kengetallen gaan de goede kant op (zoals de solvabiliteit en het weerstandsvermogen). De komende jaren is het voor het LLZ nog wel een uitdaging om voldoende liquide te blijven. De liquiditeit blijft een absoluut aandachtspunt voor het ziekenhuis.

De recente ontwikkelingen aangaande de herfinanciering van het LLZ en nauwere samenwerking met de Reinier de Graaf Groep en het Haga Ziekenhuis zijn positieve ontwikkelingen. Om de liquiditeitspositie te versterken en benodigde extra investeringen te kunnen doen is het LLZ een nieuwe kredietovereenkomst aangegaan van € 16 mln. De Reinier de Graaf Groep en het Haga Ziekenhuis staan hier garant voor. De rechtspositie van de gemeente is hierdoor niet veranderd. De hoogte en termijn van de gemeentelijke garantiestelling veranderen niet en de gemeente Zoetermeer houdt het recht van eerste hypotheek. Het college heeft op 12 september toestemming gegeven aan het LLZ om deze nieuwe kredietovereenkomst aan te gaan.

De gemeente loopt weinig risico gezien de financiële positie van het LLZ met een garantievermogen van € 20 miljoen en daarnaast het recht op eerste hypotheek van € 20 miljoen. Het LLZ heeft eind 2018 nog een restschuld van € 6,5 miljoen. Als het LLZ de rente- en aflossingsverplichtingen niet kan voldoen, dan kan de gemeente terugvallen op het garantievermogen en het hypotheekrecht.

Toezicht op risico's

De omvang en de risico's van de garanties worden bewaakt en regulier via de geëigende instrumenten van de P&C-cyclus gerapporteerd aan de raad.

Specifiek voor garantstellingen zijn de financiële risico's gemeentegaranties in beeld (zie de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing):

- geldleningen aan woningbouwcorporaties;
- eigen woningen.

Bijlage 4

In bijlage 4 van deze jaarrekening is een overzicht opgenomen van alle gewaarborgde geldleningen.

Garantieaanspraken

In 2018 zijn door de gemeente geen betalingen verricht wegens verleende borg- of garantiestellingen.

Garantstellingen (bankgaranties)

Per ultimo 2018 waren bij de gemeente 33 bankgaranties met een totaalwaarde van afgerond € 5,4 mln. aanwezig. Het betreffen vooral garanties van aannemersbedrijven die de gemeente als financiële zekerheid vraagt bij de uitvoering van werken.

3.4.4 Toelichting niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Per ultimo 2018 bestonden de volgende niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen voor de toekomst (met een ondergrens van € 0,5 mln.):

Omschrijving	bedragen x € 1.000
1. Projecten RandstadRail en vervoersknoop Bleizo	19.883
2. Jeugdhulp en -zorg	37.300
3. Overslag, transport en verwerking huishoudelijk afval (incl Delta 2014)	7.364
4. Sorteren en vermarkten kunststof	918
5. Schoolmaatschappelijk werk	1.400
6. Wegen	3.289
7. Riool	2.270
8. Verkeer/ovl	2.420
9. Drankautomaten	597
10. Onderhoudscontract containers	1.410
11. Onderhoud buitensportaccommodaties	666
12. Schoonmaakcontracten ambtelijke huisvesting	707
13. Schoonmaakcontracten sport en scholen incl sociaal cultureel	828
Totaal	79.051

1. Projecten RandstadRail en vervoersknoop Bleizo.

Per eind 2018 zijn er diverse contracten/opdrachten voor RandstadRail gerelateerde projecten en de vervoersknoop Bleizo, die doorlopen naar 2019 en verder.

2. Jeugdhulp en –zorg.

Voor de jeugdhulp en –zorg zijn contracten afgesloten voor de regio in H10 verband. Daarnaast verlenen wij ook pgb's die ingezet worden bij niet-gecontracteerde jeugdhulpinstellingen. In de contracten zijn geen specifieke bedragen voor Zoetermeer opgenomen, maar wordt een omzetindicatie genoemd voor het totaal te declareren bedrag door de zorgaanbieder voor de regio in H10 verband.

3. Overslag, transport en verwerking (grof) huishoudelijk afval.

Voor de verwerking van het (grof) huishoudelijk afval is een vijfjarig contract voor de jaren 2015 t/m 2019 gesloten, met 2x een verlenging van 1 jaar tot en met 2021.

4. Sorteren en vermarkten kunststof

Betreft een contract met een recyclingonderneming voor het sorteren en vermarkten van kunststof. Het contract loopt van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2019, met 2x een verlenging tot 31 december 2021.

5. Schoolmaatschappelijk werk.

Met Stichting Jeugdformaat is per 2018 een contract voor 3 jaar afgesloten voor het uitvoeren van schoolmaatschappelijk werk op de (speciale) basisscholen in Zoetermeer. Dit betreft het uitvoeren van preventieve activiteiten op school, hulpvragen signaleren en ondersteuning bieden (individueel of groepsgewijs) aan leerkrachten, leerlingen en hun ouders. Indien nodig wordt er doorverwezen naar andere hulpverlening.

6. Wegen

Diverse contracten voor werkzaamheden percelen en markering & belijning.

7. Riool

Diverse contracten voor werkzaamheden, waaronder onderhoudsovereenkomst pompen & gemalen, schoonmaak riolering, camera-inspectie in diverse wijken, rioolrenovatie, relining en reiniging riolering.

8. Verkeer/ovl

Raamovereenkomsten onderhoud verkeersregelinstanties diverse kruispunten Zoetermeer en leveren & vervangen lichtmasten/armaturen. Dienstverleningsovereenkomst afhandelingservice betaalpassen. Verzorgen parkeerbeheer en onderhoud fietsenstallingen.

9. Drankautomaten

Dit betreft een contract met de leverancier voor de warme drankautomaten binnen de gemeentelijke accommodaties met een looptijd van 1 april 2017 tot en met 1 april 2022.

10. Onderhoudscontract ondergrondse containers

Per 1 januari 2012 is een tienjarig contract afgesloten voor het full-service all-in onderhoudscontract voor het onderhoud van de ondergrondse containers. Het contract biedt de mogelijkheid om dit te verlengen met telkens twee jaar

11. Onderhoud buitensportaccommodaties

Contract, 2 jarig vanaf 1-5-2018 met mogelijkheid van 2x 1 jaar verlenging, afgesloten voor het onderhoud van de buitensportaccommodaties.

12. Schoonmaakcontracten ambtelijke huisvesting

Dit betreft een driejarig contract voor het schoonmaken van de ambtelijke huisvesting (stadhuis, wijkposten en gebouw afvalinzameling) in de periode 15 mei 2014 tot en met 14 mei 2017, verlengd met 2 optiejaar.

13. Schoonmaakcontracten sport en scholen

Dit betreft een contract voor het schoonmaken van de sportaccommodaties en de scholen voor de periode 1 december 2018 tot en met 1 december 2019.

3.5 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële Verordening gemeente Zoetermeer daarvoor geeft.

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De waardering van de materiële vaste activa geschiedt op basis van verkrijging- of vervaardigingsprijs. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde of eindwaarde zijn gewaardeerd.

Vaste activa algemeen

In de Financiële verordening gemeente Zoetermeer zijn regels voor het financieel beheer opgenomen, waaronder regels voor waardering en afschrijving van vaste activa. Hierbij is de ondergrens voor het activeren van investeringen met een economisch nut bepaald op € 50.000, waarbij bedragen onder de € 10.000 niet worden geactiveerd (uitgezonderd gronden en terreinen die altijd geactiveerd moeten worden). Bij bedragen tussen de € 10.000 en € 50.000 is er een keuzemogelijkheid die in het raadsvoorstel voor de kredietaanvraag moet worden gemotiveerd.

Bij het activeren en afschrijven van vaste activa is tevens de op de Financiële verordening aansluitende nota activa- en afschrijvingsbeleid gevolgd.

Op vóór 2004, de inwerkingtreding van het BBV, geactiveerde investeringen, is op basis van de toen geldende voorschriften, in het desbetreffende verslagjaar, soms extra afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Immateriële vaste activa

Onder immateriële vaste activa zijn opgenomen kosten voor onderzoek en ontwikkeling, zijnde voorbereidingskosten voor grondexploitaties. Hierop wordt niet jaarlijks afgeschreven.

De kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie danwel worden afgeboekt t.l.v. het jaarresultaat.

Op geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief, waarvoor de bijdrage wordt verstrekt, in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa

Activa die ultimo 2016 nog op de balans waren opgenomen als niet in exploitatie genomen bouwgronden, zijn per 1 januari 2016 grotendeels tegen dezelfde boekwaarde op de balans opgenomen onder de materiële vaste activa.

Investeringen met economisch nut

Geactiveerde investeringen met een economisch nut worden afgeschreven op basis van de annuïteitenmethode, tenzij hierop bij specifiek kredietbesluit van de raad is afgeweken.

Op gronden wordt niet afgeschreven. Materiële vaste activa, waarop specifieke investeringsbijdragen van derden in mindering zijn gebracht, worden op het saldo afgeschreven.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut:

Zoals voorgeschreven in de verslaggevingsregels (BBV) zijn vanaf 2017 ook de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geactiveerd. Dit zijn investeringen waar geen markt voor is, die niet verhandelbaar zijn en waarvan het gebruiksnut langer is dan één jaar, zoals de aanleg van wegen, straten, pleinen, groen en water en het levensduur verlengende onderhoud. Investeringen

in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden onder een bedrag van € 100.000 niet geactiveerd, maar ten laste van de exploitatie gebracht.

Afschrijvingsbeleid

Op 17 november 2017 is de nota activa- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. Voor materiële vaste activa gelden op grond van deze nota de volgende afschrijvingstermijnen:

Categorie	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen	Niet afschrijven
Woonruimten	40 jaar
Bedrijfsgebouwen:	
- Schoolgebouwen (investeringen vanaf 17 december 2012)	50 jaar
- Schoolgebouwen die volgens het in 2012 herijkte beheerplan geheel worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw	50 jaar
- Per 17 december 2012 bestaande schoolgebouwen die bij of na het bereiken van de 25 jarige leeftijd, technisch en/of functioneel worden aangepast	25 jaar*
- Overige gebouwen grotendeels van steen	40 jaar
- Overige gebouwen grotendeels van hout	20 jaar
- Tijdelijke gebouwen / noodlokalen / loodsen / opslagplaatsen	15 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- Wegen	
Asfaltverharding	50 jaar
Elementenverharding	50 jaar
- Kunstwerken	
Bruggen hout	35 jaar
Bruggen staal	60 jaar
Geluidsschermen	40 jaar
- Water	
Kademuren	80 jaar
- Overige	
Parkeerverwijssystemen	10 jaar
Liften	20 jaar
Roltrappen	20 jaar
Vervoermiddelen:	
- Personenauto's	6 jaar
- Bedrijfsauto's	8 jaar
Machines, apparaten en installaties	5 jaar
Overige materiële vaste activa:	
- Inventaris	10 jaar
- ICT hardware	4 jaar
- ICT software	Per investering in raadsvoorstel
- Rioolstelsel	50 jaar
- Ondergrondse inzamelmiddelen t.b.v. afvalinzameling (excl. betonbakken)	30 jaar
- Ondergrondse betonbakken	Niet afschrijven
- Sportvoorzieningen	20 jaar

* Of zoveel korter totdat de totale leeftijd van het gebouw 50 jaar wordt bereikt.

De eerste (volle jaar)afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de geactiveerde investering tot stand is gekomen c.q. in exploitatie is genomen.

De in (voortdurend en eeuwigdurend) erfpacht uitgegeven percelen met canonbetaling zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Erfpachtgronden worden onder de materiële vaste activa opgenomen.

Bij raadsbesluit kan worden afgeweken van de standaard afschrijvingstermijnen.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Uitgezette geldleningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Op financiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Voorraden

Grond- en hulpstoffen

De overige voorraden zijn als volgt gewaardeerd tegen kostprijs of netto-opbrengstwaarde, als deze lager is.

- onderdelenmagazijn autowerkplaats: laatst bekende inkoopprijs exclusief omzetbelasting;
- voorraad dieselolie: inkoopprijs exclusief omzetbelasting;

Onderhanden werk / bouwgrond in exploitatie

Dit zijn gronden waarvoor de raad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Deze gronden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs verminderd met de gerealiseerde opbrengsten, of de lagere marktwaarde. Aan de boekwaarde aan het begin van het jaar wordt rente toegerekend. Voor zover, op basis van de voorcalculaties (grondexploitatieberekeningen), sprake is van winstgevendende grondexploitaties, wordt die winst genomen naar rato van de voortgang van het complex (POC-methode). Voor de complexen waarvoor een nadelig resultaat wordt verwacht dat als onvermijdelijk is te beschouwen, wordt een voorziening nadelige complexen getroffen. Dit deel van de voorziening wordt in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. In de gevallen waarbij de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex gebeurt dat tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant wordt in dat geval vermeld bij de Voorziening nadelige complexen grondbedrijf aan de passiefzijde van de balans.

De waardering van de voorziening is gebaseerd op de Voortgangsrapportage projecten Stedelijke Ontwikkeling (inclusief herziening grondexploitaties per 1-1-2019).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (vorderingen), liquide middelen en overlopende activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid kan een daarvoor gevormde voorziening in mindering worden gebracht.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De volgende voorzieningen zijn gewaardeerd op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige (onderhouds- of uitkerings-)verplichtingen: afkoopsommen onderhoud graven, onderhoud schoolgebouwen, groot onderhoud ondergronds, spaarverlof en wethouderspensiolen.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor geformuleerd zijn. In de in het jaarverslag opgenomen paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Schattingsmethodiek

De hoogte van de voorziening nadelige complexen wordt berekend aan de hand van een inschatting van het eindresultaat van de complexen (eindwaarden), veelal op basis van kostencalculaties van derden en externe makelaarsrapporten.

De hoogte van de voorzieningen voor dubieuze bijstandsdebiteuren en belastingdebiteuren wordt ingeschat op een percentage oninbaarheid van de vorderingen op basis van ervaringscijfers. Jaarlijks wordt bij de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren op grond van werkelijke en ingeschatte oninbare vorderingen een beoordeling gemaakt op toereikendheid van de voorziening.

Voor de overige vorderingen wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van een beoordeling op oninbaarheid, bijvoorbeeld ingeval van een dreigend faillissement.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hiervan een specificatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Conform het BBV is voor de jaarstukken een voor gemeenten gemodificeerd stelsel van baten en lasten gehanteerd. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Dat wil zeggen dat het jaar waarin de prestatie is verricht (levering van goederen of diensten), bepalend is voor de toerekening. Of de baat of last al feitelijk ontvangen of betaald is, doet niet ter zake.

Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Per balansdatum nog lopende verplichtingen (met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume) of rechten betreffende het boekjaar zijn als nog verschuldigde (nog te betalen) c.q. nog te vorderen (nog te ontvangen) bedragen opgenomen.

Het bovenstaande toerekeningsbeginsel (prestatiemoment) is eveneens bij interne leveringen (tussen organisatieonderdelen) toegepast.

In het totaal van de baten en lasten wordt ook opgenomen de over het eigen vermogen en de voorzieningen berekende bespaarde rente.

Winst en verlies van de grondexploitatie

Winst en verlies van de grondexploitatie worden genomen op basis van het door de raad op 3 oktober 2011 vastgestelde Grondbeleid 2011 "Veranderde stad, nieuwe koers, nieuw beleid", met

inachtneming van de in de raad van 4 november 2013 aangepaste spelregel nummer 3 en de in de raad van 1 december 2014 aangevulde spelregel nummer 1.

3.6 Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die toelichting of aanpassing op de cijfers in de jaarrekening vereisen.

3.7 SiSa (Single information Single audit)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019								
OCW	D10	Volwasseneducatie	Verstrekte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jr T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)		
		Contactgemeenten	Aard controle R Indicatormr: D10 / 01	Aard controle R Indicatormr: D10 / 02	Aard controle R Indicatormr: D10 / 03	Aard controle R Indicatormr: D10 / 04		
			€ 1.154.386	€ 1.186.278	€ 76.426	€ 0		
OCW	D9	Onderwijsachterstandnbeleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jr T) aan afspraken over vooreen vroeg-schoole educatie met bevoegde gezagsorganen scholen, houders kindcentra en peuterspeelzalen (conf. art. 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandnbeleid 2011-2018	Aard controle R Indicatormr: D9 / 01	Aard controle R Indicatormr: D9 / 02	Aard controle R Indicatormr: D9 / 03	Aard controle R Indicatormr: D9 / 04		
		Gemeenten	€ 1.059.642	€ 1.197.829	€ 40.263	€ 603.283		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aard controle n.v.t. Indicatormr: D9 / 05	Aard controle R Indicatormr: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatormr: D9 / 07	Aard controle R Indicatormr: D9 / 08	Eindverantwoording Ja/Nee	
		Bedrag					Aard contr. n.v.t. Indic.nr: D9 / 09	
							Ja	
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	Hieronder per regel één beschikkingsnr. en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jr T) als bedoeld in art. 25 lid 4 van deze regeling t.l.v. rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	Aard controle n.v.t. Indicatormr: E3 / 01	Aard controle R Indicatormr: E3 / 02	Aard controle R Indicatormr: E3 / 03	Aard controle R Indicatormr: E3 / 04	Aard controleR Indic.nr: E3 / 05	Aard controle R Indic.nr: E3 / 06
		len/MBSK-2017/191978	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Kopie beschikkingsnr	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling t.l.v. rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatormr: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatormr: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatormr: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatormr: E3 / 10	Aard controleR Indic.nr: E3 / 11	Aard contr. n.v.t. Indic.nr: E3 / 12
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (excl. Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (excl. Rijk) Gemeente
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle R Indicatormr: G2 / 01	Aard controle R Indicatormr: G2 / 02	Aard controle R Indicatormr: G2 / 03	Aard controle R Indicatormr: G2 / 04	Aard controleR Indic.nr: G2 / 05	Aard controle R Indic.nr: G2 / 06
		1.1 Participatiewet (PW)	€ 40.332.910	€ 125.323	€ 2.607.800	€ 3.678	€ 131.399	€ 0
		1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Aard controle R Indicatormr: G2 / 07	Aard controle R Indicatormr: G2 / 08	Aard controle R Indicatormr: G2 / 09	Aard controle R Indicatormr: G2 / 10	Aard controleR Indic.nr: G2 / 11	Aard contr. n.v.t. Indic.nr: G2 / 12
		1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderh. beginnende zelfstandigen) (Bbz '04)	€ 65.958	€ 8.645	€ 0	€ 667.786	€ 0	Ja
		1.6 Wet werk en inkomemen kunstn. (WWIK)	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (excl. Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (excl. Bob) (excl. Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (excl. Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in art. 56 Bbz '04 (exc. Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatormr: G3 / 01	Aard controle R Indicatormr: G3 / 02	Aard controle R Indicatormr: G3 / 03	Aard controle R Indicatormr: G3 / 04	Aard controleR Indic.nr: G3 / 05	Aard controle R Indic.nr: G3 / 06
		1.7 Participatiewet (PW)	€ 18.255	€ 30.500	€ 0	€ 3.130	€ 27.218	€ 0
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jr T), ongeacht of de gemeente in (jr T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht o.g.v. de Wgr	Aard controle R Indicatormr: G3 / 07	Aard controle R Indicatormr: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatormr: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

3.8 Overzicht taakvelden

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2018	Rekening 2018
0.1 - Bestuur			
	U	-4.528	-4.542
	I	0	2
Saldo		-4.528	-4.540
0.2 - Burgerzaken			
	U	-7.472	-7.292
	I	2.584	2.404
Saldo		-4.888	-4.888
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden			
	U	-303	-470
	I	1.502	6.020
Saldo		1.199	5.550
0.4 - Overhead			
	U	-34.926	-36.844
	I	312	452
Saldo		-34.614	-36.392
0.5 - Treasury			
	U	-1.117	-318
	I	2.319	2.582
Saldo		1.202	2.264
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds			
	U	1.135	0
	I	183.188	195.103
Saldo		184.323	195.103
0.8 - Overige baten en lasten			
	U	-1.893	-2.662
	I	1	4.619
Saldo		-1.892	1.957
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)			
	U	-221	-313
	I	0	0
Saldo		-221	-313
0.10 - Mutaties reserves			
	U	-10.436	-17.876
	I	19.590	26.968
Saldo		9.154	9.092
0.61 - OZB woningen			
	U	-913	-817
	I	20.086	20.405
Saldo		19.173	19.588
0.62 - OZB niet-woningen			
	U	-494	-291
	I	13.218	12.621
Saldo		12.724	12.330
0.63 - Parkeerbelasting			
	U	0	0
	I	2.048	2.134
Saldo		2.048	2.134
0.64 - Belastingen overig			
	U	-80	-24

	I	846	815
Saldo		766	791
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer			
	U	-9.043	-8.622
	I	0	0
Saldo		-9.043	-8.622
1.2 - Openbare orde en veiligheid			
	U	-4.150	-4.075
	I	174	92
Saldo		-3.976	-3.983
2.1 - Verkeer en vervoer			
	U	-16.420	-15.774
	I	922	722
Saldo		-15.498	-15.052
2.2 - Parkeren			
	U	-1.093	-1.445
	I	0	38
Saldo		-1.093	-1.407
3.1 - Economische ontwikkeling			
	U	-730	-636
	I	28	0
Saldo		-702	-636
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur			
	U	-1.505	-1.582
	I	6.975	-270
Saldo		5.470	-1.852
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			
	U	-632	-786
	I	455	293
Saldo		-177	-493
3.4 - Economische promotie			
	U	-1.948	-1.977
	I	779	860
Saldo		-1.169	-1.117
4.1 - Openbaar basisonderwijs			
	U	-149	-145
	I	49	51
Saldo		-100	-94
4.2 - Onderwijshuisvesting			
	U	-10.403	-9.475
	I	1.374	1.310
Saldo		-9.029	-8.165
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken			
	U	-7.729	-8.701
	I	2.881	4.236
Saldo		-4.848	-4.465
5.1 - Sportbeleid en activering			
	U	-1.577	-1.374
	I	16	24
Saldo		-1.561	-1.350
5.2 - Sportaccommodaties			
	U	-5.785	-5.140
	I	2.694	2.526

Saldo		-3.091	-2.614
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			
	U	-6.431	-6.688
	I	1.528	1.514
Saldo		-4.903	-5.174
5.4 - Musea			
	U	-870	-757
	I	1.001	25
Saldo		131	-732
5.5 - Cultureel erfgoed			
	U	0	0
	I	0	0
Saldo		0	0
5.6 - Media			
	U	-4.576	-4.594
	I	1.019	1.087
Saldo		-3.557	-3.507
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie			
	U	-11.088	-11.116
	I	164	187
Saldo		-10.924	-10.929
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie			
	U	-20.147	-19.652
	I	2.709	3.328
Saldo		-17.438	-16.324
6.2 - Wijkteams			
	U	-6.779	-5.526
	I	47	70
Saldo		-6.732	-5.456
6.3 - Inkomensregelingen			
	U	-61.198	-60.876
	I	45.919	48.113
Saldo		-15.279	-12.763
6.4 - Begeleide participatie			
	U	-7.922	-7.763
	I	0	1.084
Saldo		-7.922	-6.679
6.5 - Arbeidsparticipatie			
	U	-12.817	-12.891
	I	215	1.602
Saldo		-12.602	-11.289
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)			
	U	-3.049	-4.250
	I	0	21
Saldo		-3.049	-4.229
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+			
	U	-17.975	-17.398
	I	1.781	1.700
Saldo		-16.194	-15.698
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-			
	U	-26.752	-37.213
	I	0	-41
Saldo		-26.752	-37.254

6.81 - Geëscaleerde zorg 18+			
	U	-748	-684
	I	31	0
Saldo		-717	-684
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-			
	U	-4.979	-4.930
	I	0	0
Saldo		-4.979	-4.930
7.1 - Volksgezondheid			
	U	-1.561	-1.564
	I	0	0
Saldo		-1.561	-1.564
7.2 - Riolering			
	U	-6.124	-5.448
	I	6.486	6.440
Saldo		362	992
7.3 - Afval			
	U	-10.908	-10.248
	I	15.651	15.150
Saldo		4.743	4.902
7.4 - Milieubeheer			
	U	-2.457	-2.254
	I	427	403
Saldo		-2.030	-1.851
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria			
	U	-628	-599
	I	681	552
Saldo		53	-47
8.1 - Ruimtelijke ordening			
	U	-6.074	-5.973
	I	839	328
Saldo		-5.235	-5.645
8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			
	U	-12.133	-8.767
	I	9.422	7.123
Saldo		-2.711	-1.644
8.3 - Wonen en bouwen			
	U	-4.748	-5.025
	I	1.696	2.375
Saldo		-3.052	-2.650
TOTAAL			
	U	-352.376	-365.397
	I	351.657	375.068
Afrondingsverschillen		-1	0
SALDO		-720	9.671

Bijlage 1 Afkortingen en begrippen

Lijst afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AG	Arbeidsgehandicapt
AIZ	Afvalinzameling
AMHK	Advies- en Meldpunt huiselijk geweld en Kindermishandeling
AMIF	Asiel, Migratie en Integratiefonds
AMVO	Ambtelijk vooroverleg
ANBI	Algemeen Nut beogende Instelling
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ATB	All Terrain Bike
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BBL	Beroepsbegeleidende Leerweg
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BDU	Brede Doeluitkering
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIZ	Bedrijveninvesteringszone
BKOR	Beeldende Kunst Openbare Ruimte
BKR	Bureau Kredietregistratie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BNSP	Beroepsvereniging voor Nederlandse Stedebouwkundigen en Planologen
BOR	Beheervisie openbare ruimte
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BVP	Benzineverkooppunt
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAD	Computer Aided Design
CAK	Centraal Administratiekantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CAR-UWO	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling - Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEO	Cliëntervaringsonderzoek
CISO	Chief Information Security Officer
CIV	Centrum voor Innovatief Vakmanschap
CKC	Centrum voor Kunst en Cultuur
CMS	Content Management Systeem
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CV	Commanditaire Vennootschap
CV	Continu Verbeteren
CV	Curriculum Vitae
DB	Dagelijks Bestuur
DIF	Dutch Innovation Factory
DSW	Dienst Sociale Werkvoorziening
DT	Directieteam
DVM	Dynamisch Verkeersmanagement
E-	Elektronische (e-herkenning / e-facturering / e-dienstverlening / e-Health)
ECB	Europese Centrale Bank
EMMA	Eerder Melden Minder Achterstanden
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit

ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate
EVPN	Ethernet Virtual Private Network
FG	Functionaris Gegevensbescherming
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FIPO	Financiële Positie Grondbedrijf
FTE	Full Time Equivalent (formatieplaats(en))
GB	Grondbedrijf
GDO	Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen
GFT	Groente-, Fruit-, en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GGD-VT	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst – Veilig Thuis
GGI	Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur
GGZ	Gemeentelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GIP	Gemeentelijk Informatiepunt
GIS	Geografisch Informatiesysteem
GR	Gemeenschappelijke regeling
GREX	Grondexploitatieberekening
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GSL	Groen, Spelen, Leren
GW	Gemeentewet
GWU	Geregistreerde Werkzoekenden bij het UWV
HA	Hectare
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HEIT	Haagse Economische Interventieteam
HGOS	Historisch Genootschap Oud Soetermeer
HH	Hulp bij het Huishouden
HHS	Haagse Hogeschool
HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
HNW	Het Nieuwe Werken
HSL	Hogesnelheidslijn
HUP	Handhavingsuitvoeringsprogramma
IBT	Interbestuurlijk Toezicht
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
ID(kaart)	Identiteitskaart
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integrale Kindcentra
ILO	International Labour Organisation
ILOZ	Interlevensbeschouwelijk Overleg Zoetermeer
IMVA	Immateriële Vaste Activa
IOAW	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze Werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
IPTA	Intensieve Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IVN	Instituut Voor Natuureducatie en duurzaamheid
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
KIZ	Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer
LIB	Lezen en leren, Informeren, Beleven
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
LLZ	Lange Land Ziekenhuis

M@ZL	Medische advisering Ziekgemelde Leerling
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MPG	Meerjarenperspectief Grondbeleid
MRDH	Metropoolregio Rotterdam Den Haag
MW	Megawatt
NAC	Netwerk Access Control
NAR	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NK	Nederlands Kampioenschap
NS	Nederlandse Spoorwegen
NV	Naamloze Vennootschap
NWW	Niet Werkende Werkzoekende
OAD	Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking
OGGZ	Openbaar Geestelijke Gezondheidszorg
OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
OM	Openbaar Ministerie
ONC	Oranje Nassau College
OV	Openbaar Vervoer
OVL	Openbare Verlichting
OZB	Onroerendezaakbelasting
P&C	Planning & Control
PAW	Proeftuin Aardgasvrije Wijk
PBD	Plastic, Blik, Drankenkartons
PGB	Persoonsgebonden Budget
POC	Percentage of Completion
POH	Praktijkondersteuning Huisarts
PPL	Publieksplein
PRO	Praktijkonderwijs
RGT	Wet Revitalisering Generiek Toezicht
RIF	Reserve Investeringsfonds 2030
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdige schoolverlaters
RR	Randstadrail
SAZ	Stichting Ateliers Zoetermeer
SBB	Stichting samenwerking Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven
SE	Standaardeenheid
SEA	Sociaal Economische Agenda
SGZ	Stichting Georganiseerde eerstelijnszorg Zoetermeer
SHG	Steunpunt Huiselijk Geweld
SIEM	Security Information Event Management
SISA	Single Information Single Audit
SMI	Sociaal Medische Indicaties
SMW	Schoolmaatschappelijk Werk
SUWI	Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SVN	Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse gemeenten
SW	Sociale Werkplaats / Sociale Werkvoorziening
SWZ	Stichting Woonwagenzaken
TB	Tussenbericht
TB1	Eerste tussenbericht

TB2	Tweede tussenbericht
TVZ	Toetsingscommissie Voorrangsverklaringen Zoetermeer
UA	Uitgesloten van Aansprakelijkheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VGO	Voorziening Groot Onderhoud Ondergronds
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VO	Voortgezet Onderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
VRI	Verkeersregelinstallaties
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VTH	Vergunningsverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie
VVTZ	Veilig Verder Team Zoetermeer
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WAJONG	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAS	Wijk en Agent Samen
WAZ	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WGA	Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
WKA	Was- en Kleedaccommodaties
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
WZI	(afdeling) Werk, Zorg en Inkomen
ZH	Zuid-Holland
ZHC	Zuid-Holland Centraal
ZONMW	Nederlandse Organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie
ZORO	Zoetermeer – Rotterdam
ZWB	Zoetermeers Werkbedrijf
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel

Begrippenlijst

Accres	Jaarlijkse groei van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde Rijksuitgaven. Stijgen de Rijksuitgaven dan stijgt ook de omvang van het Gemeentefonds en andersom.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. De afschrijving wordt geacht waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de raming van baten en lasten.
Algemene reserves	Deel van het eigen vermogen dat dienst doet als weerstandsvermogen en als buffer voor calamiteiten.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds, aan alle gemeenten op basis van algemene verdelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene, vrij te besteden middelen.
Baten	De aanduiding in het BBV voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Begroting	Jaarlijkse verwachtingen op het gebied van beleid (programmaplan en paragrafen) en financiën (overzicht van baten en lasten met toelichting en uiteenzetting van de financiële positie met toelichting).
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.
Budgettair neutraal	Een maatregel die de begroting van baten en lasten per saldo niet beïnvloedt.
Collegeprogramma	Dit zijn de hoofdlijnen van het beleid voor een betreffende collegeperiode.
Contractloonstijging	Stijging van het inkomen per werknemer als gevolg van een afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst (CAO).
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de inwoners worden doorberekend (bijvoorbeeld de kosten van de riolering en reiniging). De mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is er sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid	Verhouding tussen ingezette middelen (kosten) en gerealiseerde doelen (opbrengsten).
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld en kapitaal voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- (kort geld) en kapitaalmarkt (lang geld) wordt dit glad gestreken.
Gemeentefonds	Het landelijke begrotingsfonds onder ministerieel beheer waarin een deel van de opbrengst van de meeste Rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn doorgaans vrij besteedbaar.
Incidenteel	Enmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten en baten.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijk aard ter overbrugging van een gefaseerde overheveling van specifieke Rijksuitkeringen naar de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds.
Investering met economisch nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt een prijs te krijgen is.
Investering in de openbare ruimte met maatschappelijk	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt geen prijs te krijgen is.

nut	
Jaarstukken	Jaarlijkse realisatie op het gebied van beleid (in het jaarverslag met een programmaverantwoording en de paragrafen) en financiën (in de jaarrekening met een programmarekening met toelichting en de balans met toelichting).
Kapitaallasten	Kapitaallasten bestaan uit de componenten afschrijving en rentekosten. Het zijn exploitatiekosten van activa. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Door de dalende boekwaarde vanwege jaarlijkse afschrijving nemen de rentekosten in de loop van de jaren af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een beleidsterrein in beeld brengt.
Kerngegevens	Opsomming van relevante gegevens met het doel in één oogopslag een indruk te geven waar het in het desbetreffende werkkerrein om gaat.
Kort geld	Gelden die worden geleend op de geldmarkt.
Lang geld	Gelden die worden geleend op de kapitaalmarkt.
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (bijvoorbeeld leges voor paspoorten, leges voor rijbewijzen). Leges mogen kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht in het toekomstig liquiditeitsverloop wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.
Missie	Bestaansrecht (boodschap) van de organisatie, bezien vanuit de maatschappelijke functie die zij vervult.
Nominale compensatie	De aanpassingen van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds ter compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.
Open-einde-regelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op geldelijke bijdrage van de overheid of de sociale fondsen ongeacht of deze overheid / fondsen voldoende budget daarvoor hebben. Deze derden moeten voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Anders dan door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een openeinderegeling niet beheersen.
Perspectiefnota	Nota van het college aan de raad, die in het voorjaar verschijnt en tijdens het zogenoemde voorjaarsdebat wordt besproken. Hierin worden de uitgangspunten voor het beleid voor de komende jaren voorgelegd. Daarvan afgeleid worden centrale thema's voor het volgende jaar aangegeven.
Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Treasury	De treasury is het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens worden regels opgenomen over de inhoud, vorm en periodiciteit van de

verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college. In het treasurystatuut worden ook regels opgenomen over de treasuryparagraaf.

Tussenbericht

Tussentijdse informatie van het college aan de raad over de realisatie van de begroting van het lopende boekjaar.

Voorziening

Bedrag gereserveerd voor toekomstige uitgaven waarvan de aard en in mindere mate de omvang bekend zijn of om fluctuaties in (exploitatie) kosten op te vangen. Voorzieningen vormen geen deel van het eigen vermogen maar kunnen wel als eigen financieringsmiddelen dienen.

Bijlage 2 Staat van de gemeente

Financiën	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		Er is in 2019 geen sprake van structureel en reëel begrotingsevenwicht; in 2022, het laatste jaar van de Programmabegroting 2019-2022 is daar wel sprake van.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	ja	Bij de Programmabegroting 2020-2023, zal, indien het jaar 2020 niet in evenwicht is niet alleen het laatste jaar 2023, maar ook het voorlaatste jaar 2022, in evenwicht moeten zijn om voor repressief toezicht in aanmerking te komen.
Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)		Alle bestemmingsplannen van Zoetermeer voldoen aan de Verordening Ruimte 2014.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	
Omgevingsrecht	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen		
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.		Op 23 januari 2018 is het Uitvoeringsprogramma 2018 door het college vastgesteld. Het Uitvoeringsprogramma 2018 bevat een terugblik over het voorgaande jaar en een vooruitblik op het komende jaar.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	
Monumentenzorg	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten		De adviescommissie wordt gevormd door de stadsbouwmeester bijgestaan door een erfgoeddeskundige. Voor grotere ontwikkelingen waarbij cultuurhistorie slechts een van de aspecten betreft worden de plannen beoordeeld door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, de stadsbouwmeester en erfgoeddeskundige zijn hier voorzitter en één van de leden.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	

Archief- en informatiebeheer	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde		In 2018 is ingezet op de verdere invoering van digitaal en zaakgericht werken. In september is door het college een kwaliteitszorgsysteem vastgesteld. Er zijn echter geen kwaliteitscontroles uitgevoerd op digitale dossiers waardoor inzicht in de kwaliteit van de digitale dossiervorming voorsnog ontbreekt. In 2019 wordt voor iedere afdeling een informatiebeheerplan opgesteld, waarin afspraken zijn vastgelegd ten behoeve van de verbetering van de kwaliteit van de archivering. In 2018 zijn het zaaksysteem en de zaaksysteem architectuur geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie is besloten het zaaksysteem opnieuw aan te besteden en het principe 'alles in één systeem' los te laten. In 2019 wordt een visie Informatiebeheer opgesteld waarin wordt beschreven op welke wijze de gemeente de komende jaren haar archief- en informatiebeheer verder zal verbeteren.	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee		
Huisvesting Vergunninghouders	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Voorsprong per 1 januari van het verantwoordingsjaar	65
		Fase interventieladder op 1 januari	taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	94
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	36
		Voorsprong per 1 juli van het verantwoordingsjaar	7
		Fase interventieladder op 1 juli	taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	79
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	35
		Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	37
		Fase interventieladder op 31 december	Signaleren
		Toelichting	
		De provincie heeft geconstateerd dat in 2018 een achterstand is ontstaan van 37 te huisvesten vergunninghouders. De reden waarom de taakstelling 2018 niet is gehaald, is vooral gelegen in het ontbreken van voldoende passende woonruimtes bij de woningcorporaties.	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	ja	Verder heeft de provincie geconstateerd dat de gemeente niet alle vergunninghouders binnen de gestelde termijn een woning aanbiedt. De provincie vraagt extra inzet om de taakstelling te halen en maatregelen te nemen opdat de vergunninghouders binnen de gestelde termijn gehuisvest worden.	

Bijlage 3 Verbonden partijen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Doel	Het doel/beleid van de gemeente is het gemeentelijke belang, samen met de andere aandeelhouders vanuit het publiek domein als bezitter van de BNG, handhaven.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit in de BNG als een duurzame belegging.
Financiële effecten (gemeente)	Het dividend 2017, in 2018 vastgesteld en ten gunste van het boekjaar 2018 gebracht, bedroeg € 8.880, per aandeel € 2,53 (2016 5.756, per aandeel € 1,64).
Risico	De politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. BNG heeft als rating tweemaal AAA en eenmaal een AA+.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente heeft 3.510 aandelen (nominaal à € 2,50, totaal € 8.775). Dit is een belang van 0,0063%.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het dividend is een algemeen dekkingsmiddel.
Relatie met programma	Programma OAD.
Beleidsvoornemens / beleidskader	De gemeente heeft geen specifieke beleidsvoornemens.
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel / openbaar belang	Substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en het semipublieke domein. Een redelijk rendement voor de aandeelhouders. Excellente kredietwaardigheid en adequate risicobeheersing. Een scherpe inkooppositie. Effectieve en efficiënte bedrijfsvoering.
Beleid /voortgang	Streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de publieke sector en derhalve niet naar winstmaximalisatie. Nadrukkelijk blijven onderscheiden op de financiële markten ten aanzien van de omvang en kwaliteit van haar kapitaal. Dit komt tot uiting in het gewenste ratingprofiel: een rating gelijk aan die van de Nederlandse Staat. Vanuit haar functie voor de publieke sector een voortdurende en stabiele aanwezigheid in de markt realiseren en ook in moeilijke tijden aan de kredietvraag blijven voldoen. Een prudente liquiditeitspositie nastreven, met inachtneming van scherpe interne criteria en het uitgangspunt altijd aan haar verplichtingen op korte termijn kunnen voldoen. Het behoud door de stakeholders van de perceptie als quasi-overheid met een excellente kredietwaardigheid en een hoogstaande reputatie en integriteitsprofiel. Prominent blijven profileren als specialistische sectorbank met een hoge niche-deskundigheid. Dienstverlening bieden op maat tegen concurrerende tarieven.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 4.486 mln., waarvan € 3.753 mln. van aandeelhouders Per eind 2017: € 4.953 mln., waarvan € 4.220 mln. van aandeelhouders
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 149.514 mln. Per eind 2017: € 135.072 mln.
Resultaat verbonden partij	De netto winst 2017 voor aandeelhouders bedraagt € 375 mln. (2016: € 365 mln.).

	Hiervan wordt 37,5% uitgekeerd als dividend (€ 2,53 per aandeel, 2016 25%: € 1,64).
--	---

ENECOGROEP NV	
Doel	Het aandelenbezit EnecoGroep betreft een duurzame belegging.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit EnecoGroep als een duurzame belegging. De gemeente is voornemens de aandelen van het energiebedrijf EnecoGroep te verkopen zodra zich een goede mogelijkheid voordoet. De gemeente heeft geen prestatiedoelstellingen.
Financiële effecten (gemeente)	Het nettoresultaat EnecoGroep 2017 bedraagt € 127 mln. (2016: € 103 mln.). Van dit bedrag wordt 50% als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Dit betekent een dividenduitkering van € 12,77 per aandeel (over 2016 € 10,36). De dividenduitkering voor de gemeente Zoetermeer bedraagt € 1.485.000 (2016 € 1.204.000).
Risico	De verkoop van aandelen geeft een opbrengst die minder rendeert dan het ingeschatte dividend. EnecoGroep heeft een rating van BBB+.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente bezit 116.280 aandelen (een belang van 2,34%).
Bijdrage aan doelstelling programma	Het aandelenbezit ENECO betreft een duurzame belegging.
Relatie met programma	Programma OAD. Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Op 30 januari 2017 is Eneco gesplitst in een netwerkbedrijf Stedin en een energiebedrijf Enecogroep. In 2017 is het proces opgestart om voor gemeenten de mogelijkheid te creëren om de aandelen Enecogroep te verkopen. Dit proces zal naar verwachting in 2020 worden afgerond. Oktober 2017 heeft de raad het principebesluit genomen de aandelen Enecogroep te verkopen. Een principebesluit tot afbouw houdt nog geen definitief besluit tot verkoop in, dat besluit kan pas worden genomen dat besluit kan pas worden genomen nadat in een gecontroleerde veiling een concreet bod op de aandelen ontvangen is.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doel / openbaar belang	Ons streven is om de energiebehoefte in onze keten binnen de grenzen van een leefbare planeet te krijgen. Niet alleen voor onszelf, maar ook voor de generaties na ons.
Beleid /voortgang	<p><u>Onze ambitie: het leven van zoveel mogelijk mensen verduurzamen</u> We hebben maar één aarde. Op dit moment gebruiken we wereldwijd 1,6 keer zo veel als zij aankan. Steeds meer mensen zijn bezorgd over onze aarde. Zij zijn zich bewuster van hoe we leven, wat we eten en hoe we de aarde belasten. Over de hele wereld worden we geconfronteerd met klimaatverandering en schaarser wordende bronnen. Mensen willen iets doen, een bijdrage leveren aan het leefbaar houden van onze planeet. Het is onze overtuiging dat iedereen energie en verduurzaming in eigen hand kan nemen. Dus ook de energietransitie en het tempo waarin deze zich voltrekt.</p> <p><u>Onze visie: Duurzaam decentraal samen</u> We zijn niet de enige partij die kiest voor duurzaam. Onze visie – de bril waarmee we naar de wereld kijken – maakt dat wij ons onderscheiden van andere bedrijven. De energietransitie draait om de verschuiving van een centraal georganiseerd energiesysteem naar een systeem waarin mensen zelf of samen hun energie duurzaam regelen. Op straat- of wijkniveau, samen met</p>

	<p>de buren bijvoorbeeld.</p> <p>De energietransitie is geen toekomst meer, we zitten er middenin. Steeds meer mensen gaan mee in de duurzame gedachte. Met elektrisch vervoer, zelf opwekken, energiebesparing, opslag. Uit het onderzoek PanelWizard 2015, in opdracht van Eneco, blijkt dat één op de vijf huishoudens verwacht over tien jaar zelfvoorzienend te zijn. Dat hoeven ze niet alleen te doen. Wij helpen hen met innovatieve energie-oplossingen. Met nieuwe producten en diensten, innovaties, nieuwe verdienmodellen. Daarom hebben we onze missie aangescherpt. Van 'Duurzame energie voor iedereen' naar: 'Duurzame energie van iedereen'.</p> <p><u>Onze missie: Duurzame energie van iedereen</u></p> <p>De energietransitie gaat niet sec over techniek, maar over mensen en de keuzes die zij maken met behulp van die techniek. Zien we de klant als mens, dan krijgen we inzicht in zijn drijfveren. En dat is nodig in een rol als dienstenleverancier, waarbij klanten – of liever mensen – aan de knoppen zitten. Energie is niet 'van ons', 'voor de klant', maar 'van de klant', mede mogelijk gemaakt 'door ons'. Het betekent dat wij ons nog meer gaan bezighouden met het ontwikkelen van producten en diensten waarmee consumenten en bedrijven zelf energie opwekken, opslaan, gebruiken en delen. Het is aan ons om een verbindende functie te vervullen. We moeten nog verder buiten de gebaande paden treden en nog sneller vernieuwen.</p>
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 3.121 mln. Per eind 2017: € 2.869 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 1.952 mln. Per eind 2017: € 2.787 mln.
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2017 bedraagt € 127 mln. (2016: € 103 mln.). Over € 63,5 mln. is 50% uitgekeerd als dividend 2017, € 12,77 per aandeel (2016: € 10,36).

STEDIN BV	
Doel	Het aandelenbezit Stedin betreft een duurzame belegging.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit in Stedin als een duurzame belegging. De gemeente heeft geen prestatiedoelstellingen.
Financiële effecten (gemeente)	<p>Het nettoresultaat Stedin 2017 bedraagt € 424 mln., waarvan € 12 mln. als resultaat toe te rekenen is aan de houders van de achtergestelde eeuwigdurende obligatie lening en € 412 mln. toe te rekenen aan de aandeelhouders. Zoals met de aandeelhouders eerder overeengekomen zal over € 356 mln. van dit bedrag geen dividend worden uitgekeerd. Dit hangt samen met de splitsing van Eneco Holding N.V. (herwaardering en januari resultaat van het energiebedrijf).</p> <p>Het uiteindelijke nettoresultaat Stedin 2017 voor de aandeelhouders bedraagt dan € 56 mln. (2016: € 97 mln. Van dit bedrag wordt 50% als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Dit betekent een dividenduitkering van € 5,64 per aandeel (over 2016 € 9,77). De dividenduitkering voor de gemeente Zoetermeer bedraagt € 656.000 (2016 € 1.136.000).</p>
Risico	<p>Het Methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit en gas 2014 – 2016 (lagere door te berekenen tarieven naar de consument).</p> <p>De energietransitie.</p> <p>Oplopende precariolasten.</p> <p>Stedin heeft een rating van A-.</p>
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente bezit 116.280 aandelen (een belang van 2,34%).

Bijdrage aan doelstelling programma	Het aandelenbezit betreft een duurzame belegging.
Relatie met programma	Programma OAD. Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Op 30 januari 2017 is Eneco gesplitst in een netwerkbedrijf Stedin en een energiebedrijf Encogroep. De aandelen Stedin kunnen niet vervreemd worden omdat deze aandelen in overheidshanden moeten blijven.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doel / openbaar belang	Samen werk maken van een leefwereld vol nieuwe energie. Focus op kerntaken voor (toekomstig) netbeheer met excellente dienstverlening aan klanten.
Beleid /voortgang	<u>Beter netbeheer</u> Betrouwbare netten: zodat levering van energie op hoog niveau verzekerd blijft; Betaalbare en efficiënte dienstverlening: zodat de energie-infrastructuur zo betaalbaar mogelijk blijft; Hoge kwaliteit van producten en diensten: zodat klanten en stakeholders goed worden bediend. <u>De energietransitie mogelijk maken</u> Toekomstbestendige netten: onze netten geschikt maken en houden tijdens de energietransitie; Beschikbare netinformatie: om stakeholders (marktpartijen, gemeenten) te faciliteren; Versnellen door samenwerking: alleen door samen te werken is de energietransitie te realiseren. <u>Duurzame bedrijfsvoering</u> Veilige werkomstandigheden: veiligheid waarborgen voor medewerkers en de omgeving; Vakbekwame medewerkers nu en straks: onszelf ervan verzekeren dat we over de juiste vaardigheden beschikken; Financieel gezond: voldoen aan onze ratio's en rendementsdoelstellingen; Positieve milieu-impact: onze eigen bedrijfsvoering verduurzamen conform de One Planet Thinking gedachte.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 2.189 mln. Per eind 2017: € 2.583 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 2.534 mln. Per eind 2017: € 3.968 mln.
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2017 bedraagt € 56 mln. (2016: € 97 mln.). Over € 56 mln. is 50% uitgekeerd als dividend 2017, € 5,64 per aandeel (2016: € 9,77).

Dunea	
Doel	Het gemeentelijk belang, samen met de andere aandeelhouders vanuit het publiek domein als bezitter van Dunea, handhaven.
Beleid	Het aandelenbezit Dunea betreft een duurzame belegging.
Financiële effecten (gemeente)	Conform de statuten keert Dunea geen winst of dividend uit aan de aandeelhouders.
Risico	Geen.
Financieel en bestuurlijk belang	Vastgelegd is dat de verdeling van de aandelen Dunea naar rato van het inwonertal van de aandeelhoudende gemeenten is: periodiek (ongeveer één

	<p>maal per vijf jaar, laatste maal in 2018) vindt herverdeling van het geplaatste aandelenkapitaal plaats om niet.</p> <p>De gemeente bezit 387.302 (9,68%) aandelen à € 5 nominaal.</p> <p>Er wordt aan precariorechten op waterleidingen € 300.000 geheven.</p>
Bijdrage aan doelstelling programma	Er zijn geen specifieke beleidsvoornemens.
Relatie met programma	Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen. Programma OAD
Beleidsvoornemens / beleidskader	Geen.
Vestigingsplaats	Voorburg
Doel / openbaar belang	<p>Onze klanten kunnen elke dag rekenen op natuurlijk, goed drinkwater en op rust en ruimte in de Randstad. Dunea zorgt voor duin & water.</p> <p>Water en duinen dragen bij aan een goed leven. In een veranderende wereld werkt Dunea aan een duurzame toekomst, waarin duin & water nog net zo vanzelfsprekend zijn als vandaag. Dat doen we in verbinding met onze omgeving. Luisterend naar onze klanten willen wij onze dienstverlening continu verbeteren en de drinkwaterprijs zo laag mogelijk houden. Door strikt te zijn waar het moet en flexibel waar het kan, werken we resultaatgericht. Zo zijn we een betrokken en betrouwbare partner.</p>
Beleid /voortgang	<p>Belangrijke beleidsuitgangspunten zijn verwoord in het beleidsdocument Koers 2020: Betrokken en Betrouwbaar: Onderdelen van dit beleid zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor onze klant: Betrokken bij onze klanten weten we wat zij willen en handelen we ernaar. - Samen oplossen: Samen met onze gemeenten en andere stakeholders werken we aan toekomstbestendige drinkwaterlevering en natuurbeheer. - In de maatschappij: We dragen bij aan de gezondheid van onze klanten door het leveren van duurzame producten. In het buitenland delen wij onze kennis via projecten. - Continue kwaliteit: Nu en in de toekomst zijn wij een betrouwbare leverancier van de kwaliteitsproducten drinkwater en natuur. - Optimale prijs: Om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden, optimaliseren wij alles wat wij doen. - Gerichte aanpak: Onze aanpak is gericht op eenvoud en wendbaarheid. Wij zijn transparant en resultaatgericht.
Eigen vermogen verbonden partij	<p>Per begin 2017: € 193,3 mln.</p> <p>Per eind 2017 € 205,3 mln.</p>
Vreemd vermogen verbonden partij	<p>Per begin 2017: € 382,3 mln.</p> <p>Per eind 2017: € 371,4 mln.</p>
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2017 bedraagt € 12,0 mln. (2016: € 8,8 mln.)

GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden	
Doel	<p>Doel van de Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden (hierna: GR GGD en VT Haaglanden) is:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid; b. het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. <p>De Wet publieke gezondheid verplicht gemeenten gezamenlijk een GGD in te stellen en in stand te houden. De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015</p>

	<p>en de Jeugdwet bieden de wettelijke grondslag voor het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK), dat op grond van de GR de uitvoeringsorganisatie Veilig Thuis wordt genoemd.</p> <p>De GR GGD en VT Haaglanden is de voortzetting van de GR GGD Haaglanden en wordt per 1-1-2018 aangegaan door de gemeenten Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.</p>
Beleid	<p>Het takenpakket van de GGD-VT Haaglanden bestaat uit het basispakket GGD, het pluspakket GGD en het pakket VT. Het uitvoeringsniveau van de takenpakketten wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur (AB) van de GGD-VT Haaglanden. De taken worden uitgevoerd door de gemeente Den Haag.</p> <p>Het uitvoeringsniveau wordt vastgelegd in een raamovereenkomst en een dienstverleningshandvest of -overeenkomst, af te sluiten tussen het openbaar lichaam en de gemeente Den Haag. De uitwerking van het uitvoeringsniveau van de takenpakketten wordt vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst.</p> <p>Tot het basispakket GGD behoren de taken die wettelijk verplicht door de GGD uitgevoerd moeten worden. Tot het pluspakket GGD behoren met name de lijkschouw, de reizigersadvisering en –vaccinatie en de gemeenschappelijke taken inzake de inspectie van seksinrichtingen. Tot het pakket VT behoren de instandhouding van het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) en taken als voorlichting, coördinatie huisverbod en het verstrekken van informatie en advies.</p> <p>De deelnemende gemeenten kunnen desgewenst ook kiezen voor een zogenoemd lokaal pakket. Dit wordt echter niet geleverd door de GR GGD-VT Haaglanden, maar door de betreffende uitvoeringsdienst van de gemeente Den Haag.</p> <p>Voor de taken uit het basispakket GGD worden de kosten bij de deelnemers in rekening gebracht op basis van het inwonertal (inwonerbijdrage). Voor de taken uit het pluspakket GGD worden de kosten in rekening gebracht op basis van een tarief. Voor de taken VT worden de kosten in rekening gebracht op basis van het historisch verbruik, in combinatie met het inwonertal.</p> <p>Voor alle bekostigingstypen geldt dat eventuele eigen bijdragen van eindafnemers en andere eventuele inkomsten eerst op de kosten in mindering worden gebracht.</p>
Financiële effecten gemeente	<p>De bijdrage van de gemeente Zoetermeer aan de GR GGD en VT Haaglanden voor het jaar 2018 bedraagt op basis van de Herziene Begroting 2018 in totaal € 2.271.000, samengesteld als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Basispakket GGD Haaglanden € 1.256.000 - Pluspakket GGD Haaglanden € 31.000 - Pakket Veilig Thuis € 984.000. <p>Op grond van informatie over het voorlopig rekeningresultaat 2018 van de GR GGD en VT Haaglanden wordt voor zowel het programma GGD Haaglanden als het Programma Veilig Thuis met een nacalculatie van de gemeentelijke bijdragen rekening gehouden.</p> <p>Voor Zoetermeer is deze naar verwachting als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programma GGD € 6.000 nadelig Betreft afwijkingen in de gerealiseerde hoeveelheden plustaken die achteraf op p*q basis worden afgerekend door de gemeente Den Haag met de GR en door de GR met de deelnemende gemeenten. - Programma VT € 86.000 nadelig Dit nadeel hangt samen met de in 2018 door het Algemeen Bestuur beschikbaar gestelde flexibele schil en bijkomende indirecte kosten. - BTW op taken Wet op de lijkbezorging € 9.000 nadelig. <p>Inclusief nacalculatie bedraagt de gemeentelijke bijdrage 2018 in totaal € 2.372.000. Deze bijdrage is in de gemeentelijke jaarrekening 2018 verwerkt.</p>

	Over de zogenaamde lokale taken worden bilateraal afspraken gemaakt met de directie OCW van de gemeente Den Haag. Deze afspraken vallen buiten het kader van de verbonden partijen.
Risico's	In de GR is bepaald dat financiële tekorten van de uitvoeringsorganisaties GGD en VT, die niet worden gedekt door voorzieningen daaromtrent in de dienstverleningsovereenkomst, niet ten laste van het openbaar lichaam komen. Kosten in verband met veranderingen in taken of eisen aan de GR als gevolg van wetwijzigingen, calamiteiten e.d. zijn – voor zover deze niet binnen bepaalde bandbreedtes vallen – voor rekening van het openbaar lichaam. Eventuele additionele kosten worden ten laste van het weerstandsvermogen van de GR gebracht en - indien deze niet toereikend is - rechtstreeks in rekening gebracht bij de GR-deelnemers. In de begroting van de GR wordt weergegeven welke risico's worden onderkend. Impact en klans van optreden zijn ingeschat. Geoordeeld is dat het niet zinvol is risico's die een structureel effect hebben, met een weerstandsvermogen af te dekken. Alle risico's overziend, is besloten geen weerstandsvermogen op te bouwen.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente wordt door wethouder Zorg vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (AB). Op grond van de GR kan het Algemeen Bestuur commissies van advies aan het Algemeen Bestuur instellen, waaronder een vaste commissie van advies Veilig Thuis, bestaande uit leden van colleges die deelnemen aan de regeling en Veilig Thuis in hun portefeuille hebben. In de praktijk is tot nu toe geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het instellen van commissies van advies.
Bijdrage aan doelstelling programma	Van programma 2 Samen leven en ondersteunen zijn de volgende doelstellingen van belang: doelstelling 2.2 Bevorderen zorg op maat voor jongeren en doelstelling 2.4 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden.
Relatie met programma	Programma 2 Samen leven en ondersteunen
Vestigingsplaats	Den Haag
Beleid/voortgang	Het Algemeen bestuur evalueert voor 1 januari 2023 en nadien ten minste eenmaal per vier jaar het functioneren van de regeling. Na de herijking per 1 januari 2018 gaat in de GR GGD en VT Haaglanden veel aandacht uit naar de implementatie van de wijzigingen waartoe bij deze herijking is besloten. Bij de GGD-taken gaat het vooral om de knip tussen regionale en lokale taken en om aangepaste financieringstaken bij de regionale taken. Veilig Thuis is bij de herijking onder de verantwoordelijkheid van de GR gebracht. Veilig Thuis 2018 stond voor Veilig Thuis in het teken van een substantiële groei van het aantal meldingen van en adviezen over vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling en het voorbereiden op de gevolgen van de verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het aantal meldingen en adviezen bij Veilig Thuis is in 2018 met ongeveer 12% toegenomen ten opzichte van 2017. Het aantal adviezen met 33%. 2018 stond voor Veilig Thuis verder in het teken van het voorbereiden op de invoering van de verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en de vernieuwde taken van Veilig Thuis die daarbij horen. Een onderzoek naar de productie, formatie en doelmatigheid van Veilig Thuis wordt gebruikt

	om de mogelijkheden om beter te kunnen sturen op meerjarige volume-, capaciteits- en organisatieontwikkelingen verder uit te werken.
Eigen vermogen verbonden partij	N.v.t. De negen regiogemeenten werken samen op basis van een dienstverleningsmodel. De GR is opdrachtgever voor de uitvoering van de GGD-VT-taken door de gemeente Den Haag. De GR heeft als zodanig geen zelfstandig eigen vermogen. Via het nog op te stellen Financieel Statuut zal besloten worden over de mogelijkheid tot reserveringen binnen de GR; investeringen blijven daar buiten. Op grond van het Financieel Statuut kan besloten worden over de mogelijkheid tot reserveringen binnen de GR; investeringen blijven daar buiten. Besloten is voor alsnog geen risicoreserve te vormen.
Vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
Resultaat verbonden partij	De gemeente Den Haag heeft eind januari 2019 aan het Dagelijks Bestuur (DB) van de GR GGD en VT Haaglanden het voorlopige rekeningresultaat 2018 gepresenteerd. Het DB heeft vervolgens de gemeenten daarvan in kennis gebracht. Als gevolg van de voorlopige eindafrekeningen moet er rekening mee worden gehouden dat bij de jaarrekening van de GR een nacalculatie van de gemeentelijke bijdragen aan de orde zal zijn. Voor Zoetermeer is deze naar verwachting in totaal € 101.000. De cijfers zijn nadrukkelijk onder voorbehoud van de definitieve eindafrekening met controleverklaring, instemming definitieve eindafrekening door het DB en vaststelling van de jaarstukken van de GR door het AB. Ondanks het voorwaardelijk karakter is in de gemeentelijke jaarrekening 2018 wel rekening gehouden met de nacalculatie.

Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk e.o. (DSW)	
Doel	<p>DSW heeft primair tot doel om zo effectief en efficiënt mogelijk de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) uit te voeren voor mensen met een sw-indicatie voor de Zoetermeer, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg.</p> <p>DSW speelt daarnaast een rol bij het uitvoeren van nieuwe voorzieningen voor mensen met een beperking (Beschut Werk en in mindere mate Werken met loonkostensubsidie) in het kader van de Participatiewet. Deze voorzieningen vervangen de Wsw voor mensen met een beperking.</p> <p>De DSW levert ook nog re-integratie-trajecten voor mensen met een uitkering en een grote afstand tot de arbeidsmarkt.</p>
Beleid	<p>Met de komst van de participatiewet in 2015 is de instroom in de Wsw afgesloten. Wel blijft DSW verantwoordelijk voor de huidige sw-werknemers, en speelt ze een rol in het aanbieden van de voorziening Beschut Werk onder de Participatiewet.</p> <p>Het door de instroomstop dalende aantal sw-werknemers heeft vanaf 2012 geresulteerd in een herstructureringsproces. Door de beweging van binnen naar buiten te intensiveren en de bijbehorende infrastructuur naar rato af te bouwen, worden kosten bespaard en opbrengsten verhoogd.</p> <p>In 2016 heeft het Dagelijks Bestuur opdracht gegeven tot een onderzoek naar de toekomst van DSW. Op basis van de uitkomsten daarvan zal op termijn een keuze gemaakt worden voor een ontwikkelingsrichting.</p> <p>De gemeenten Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Zoetermeer hebben 15 februari 2018 een intentieverklaring getekend waarin het voornemen wordt vastgelegd de GR DSW op te heffen. Tevens is het voornemen dat Zoetermeer een eigen werkbedrijf opricht waarin de andere gemeenten hun SW'ers zullen onderbrengen. Het college heeft in december een tweede voorlopig koersbesluit genomen waarin de uitgangspunten voor inhoud en juridische vorm worden beschreven.</p>
Financiële effecten gemeente	<p>De deelnemende gemeenten ontvangen een bijdrage van het rijk voor de uitvoering van de Wsw. Deze bijdrage wordt één op één doorbetaald aan DSW. De rijksbijdrage per arbeidsjaar zal de komende jaren naar verwachting met zo'n 10% teruglopen.</p> <p>De gemeenten zijn verantwoordelijk voor een eventueel exploitatietekort van DSW. Dit exploitatietekort wordt verdeeld onder de drie deelnemende gemeenten op basis van het aantal SW-werknemers per gemeente. Zoetermeer draagt als grootste gemeente gemiddeld 62% van het exploitatietekort.</p>
Risico	<ul style="list-style-type: none"> - De dalende rijksbijdrage en instroomstop leidt bij ongewijzigd beleid tot een stijgende gemeentelijke bijdrage. Het bestuur onderzoekt toekomstscenario's om deze ontwikkelingen het hoofd te bieden. - Mogelijk kiezen de drie gemeenten voor een verschillend toekomstscenario t.a.v. de DSW. Dit kan tot eenmalige kosten leiden voor de drie gemeenten omdat de regeling dan herzien dient te worden.
Financieel en bestuurlijk belang	<p>DSW is een publiekrechtelijk lichaam en kent geen aandeelhouders. DSW is zelf enig aandeelhouder in een Personeels-BV (Krijnen BV) waarin de dienstverbanden van het ondersteunend personeel zijn ondergebracht.</p> <p>De wethouder Werk en Inkomen en de wethouder Zorg maken namens de gemeente Zoetermeer deel uit van het Algemeen Bestuur. De gemeente Zoetermeer heeft daarin twee van de zes zetels. Rijswijk en Leidschendam-Voorburg hebben er ieder ook twee.</p> <p>De wethouder Sociale Zaken van Zoetermeer is qualitate qua voorzitter van zowel AB als DB. In het dagelijks bestuur hebben de deelnemende gemeenten elk een zetel. De voorzitter heeft een doorslaggevende stem.</p>

Bijdrage aan doelstelling programma	Bieden van passende arbeid en begeleiding aan mensen met een arbeidshandicap.
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
Beleidsvoornemens/ beleidskader	Zie hierboven bij beleid.
Vestigingsplaats	Statutaire vestigingsplaats in Rijswijk; Hoofdvestiging in Zoetermeer, nevenlocaties in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk.
Doel/openbaar belang	Werkvoorziening voor personen met een arbeidshandicap. Dat is een publiek belang.
Beleid/voortgang	Deelnemende gemeenten voeren de regie op de DSW en beheren de geldstromen (rijksbijdrage + gemeentelijke bijdrage). De gemeenten nemen de re-integratie van de doelgroep met een hogere loonwaarde zelf ter hand.
Financiële effecten	De gemeente Zoetermeer stort naast de rijksbijdrage naar rato van het aantal werknemers waarvoor de gemeente verantwoordelijk is een bijdrage in het exploitatietekort van € 843.286 (61,3% van € 1.376.658). De totale gemeentelijke bijdrage 2017 is € 1.376.658.
Eigen vermogen verbonden partij	Per 31 december 2017: € 2.267.000.
Vreemd vermogen verbonden partij	Vreemd vermogen (gedefinieerd als passiva – eigen vermogen) bedraagt op 31 december 2017 € 5.759.000 – € 2.267.000 = € 3.492.000.
Resultaat verbonden partij	Het totale resultaat na gemeentelijke bijdrage voor 2017 is € 0.

Omgevingsdienst Haaglanden	
Doel	<p>De gemeenschappelijke regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), alsmede de in artikel 5.1 Wabo genoemde wetten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wet Natuurbescherming - Kernenergiewet; - Monumentenwet 1988 - Natuurbeschermingswet 1998 - Ontgrondingenwet; - Wet bescherming Antarctica - Wet bodembescherming - Wet geluidhinder - Wet inzake de luchtverontreiniging - Wet milieubeheer - Wet ruimtelijke ordening - Waterwet - Woningwet

Beleid	Als principe geldt dat de deelnemers verantwoordelijk zijn voor het beleid. Beleidsvorming gebeurt aan de hand van landelijke kaders, landelijke regelgeving, aanwezige eigen beleidsruimte en gemeentelijke en provinciale bestuurlijke ambities. De uitvoering van deze beleidskaders wordt gelegd bij de ODH, voor zover het de uitvoering van over te dragen taken betreft. Bij het ontbreken van beleidsdocumenten volgt de ODH de voor die betreffende overheid geldende landelijke wet- en regelgeving en/of adviseert de opdrachtgevers om beleid op te stellen.
Financiële effecten (gemeente)	De deelnemersbijdrage 2018 voor Zoetermeer bedraagt € 1.024.345.
Risico	De gemeenten en provincie zijn zowel deelnemers als opdrachtgever. Sinds 2016 heeft de ODH de stap gezet van een lumpsumbenadering naar een outputbegroting waarin producten en diensten centraal staan. De ingezette lijn van transparantie over kosten en prestaties wordt doorgezet.
Financieel en/of bestuurlijk belang	De gemeente heeft zowel een financieel als bestuurlijk belang in de regeling. De deelnemers zijn samen eigenaar van de ODH en sturen deze samen aan. Wethouder Robin Paalvast is tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur (28 juni 2018) gekozen als voorzitter van zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur.
Bijdrage aan doelstelling programma	De ODH zorgt er voor dat de taakuitvoering gaat voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen zoals die gelden voor robuustheid, onder voorwaarde dat zij daarvoor de opdracht en de financiële middelen krijgt. De ODH zorgt voor een zo eenduidig mogelijke taakuitvoering in het gehele gebied van Haaglanden, met maatwerkafspraken als het gaat om ambities en bestuurlijke keuzes van de individuele organisaties. De ODH zorgt er voor dat de taakuitvoering beduidend efficiënter gaat plaatsvinden dan de som van de huidige taakuitvoering in de situatie voorafgaand aan de start van de ODH.
Relatie met programma	Programma 5 Veiligheid (onderdeel toezicht en handhaving) Programma 6 Dienstverlening en Samenspraak (onderdeel vergunningverlening).
Beleidsvoornemens/ beleidskader	De ODH is een samenwerkingsverband van de deelnemende gemeenten en de provincie Zuid-Holland o.b.v. de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (ingangsdatum 1 april 2013).
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel/openbaar belang	Op grond van het beoogde profiel en de daarbij behorende kenmerken is aan de ODH een aantal concrete doelstellingen verbonden. Deze zijn als volgt: <ul style="list-style-type: none"> - zorgt er voor dat de taakuitvoering gaat voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen zoals die gelden voor robuustheid, onder voorwaarde dat zij daarvoor de opdracht en de financiële middelen krijgt. - zorgt voor een goede afstemming/samenwerking met partijen. - zorgt voor een zo eenduidig mogelijke taakuitvoering in het gehele gebied van Haaglanden, met maatwerkafspraken als het gaat om ambities en bestuurlijke keuzes van de individuele organisaties. - zorgt er voor dat de taakuitvoering beduidend efficiënter gaat plaatsvinden dan de som van de huidige taakuitvoering in de situatie voorafgaand aan de start van de ODH. - zorgt voor een breder pallet aan ontwikkelingsmogelijkheden in termen van specialisme vorming en doorgroeimogelijkheden dan de huidige die er zijn binnen de deelnemende organisaties. - zorgt er voor dat specifieke expertise wordt geborgd en waar mogelijk verder wordt uitgebouwd. - zorgt als klantgerichte organisatie voor borging van de relaties en contacten met de deelnemers c.q. opdrachtgevers (bestuurlijk en ambtelijk) en de bedrijven.
-	De ODH staat voor professionele dienstverlening op gebied van milieuvergunningverlening en -handhaving in de regio Haaglanden.

	Uitgangspunten daarbij zijn slagvaardigheid en kwaliteit. De ODH geeft hieraan vorm door de capaciteit en gespecialiseerde kennis van de aan deze gemeenschappelijke regeling deelnemende overheden te bundelen. De meerwaarde van de ODH ligt vooral op het gebied van complexe milieu en ruimtelijke ordeningstaken.
Eigen vermogen verbonden partij	Eigen vermogen verbonden partij: 31-12-2016: € 2.785.547 31-12-2017: € 1.609.295 31-12-2018: Nog onbekend.
/Vreemd vermogen verbonden partij	Vreemd vermogen verbonden partij: 31-12-2016: € 13.495.161 31-12-2017: € 14.142.832 31-12-2018: Nog onbekend.
Resultaat verbonden partij	De jaarrekening 2017 heeft een positief resultaat van € 131.729. Het resultaat van 2018 is nog onbekend.

Veiligheidsregio Haaglanden	
Doel	De doelstelling van de veiligheidsregio is verwoord in artikel 3 van de Gemeenschappelijke Regeling (2017). De VRH behartigt de belangen van de gemeenten ten aanzien van de overgedragen taken op de volgende terreinen: <ul style="list-style-type: none"> - Brandweezorg - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen - Rampenbestrijding en crisisbeheersing - Het beheer van de gemeenschappelijke meldkamer <p>Het doel van de Veiligheidsregio Haaglanden is de bestuurlijke en operationele slagkracht en daarbij de kwaliteit van de hulpverlening te verbeteren.</p>
Beleid	Per 1-1-2010 zijn de lokale brandweerkorpsen in de Veiligheidsregio Haaglanden opgegaan. De VRH zorgt dat de doelstellingen ingevuld worden. Afgesproken is dat de Brandweer Haaglanden zich via risicobenadering gaat richten op de midden- en hoog risico objecten, wat vanaf 2015 gedaan wordt aan de hand van een Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP). Voorheen werd ook toezicht en toetsing op laag risico objecten uitgevoerd.
Financiële effecten (gemeente)	De bijdrage voor 2018 is € 9,1 mln.
Risico	Het weerstandsvermogen van de VRH is op orde (algemene reserve 1% van de begrotingsomzet).
Financieel en/of bestuurlijk belang	De gemeente Zoetermeer heeft zowel een financieel als bestuurlijk belang in de VRH. De vertegenwoordiger is burgemeester Aptroot (lid van het Algemeen en Dagelijks Bestuur).
Bijdrage aan doelstelling programma	Versterken van de brandveiligheid en voorzien en beheersen van de gevolgen van een ramp.
Relatie met programma	Programma 5 Veiligheid.
Beleidsvoornemens/ beleidskader	De VRH is een regionaal samenwerkingsverband van de negen gemeenten in de regio Haaglanden o.b.v. de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet veiligheidsregio's en de Tijdelijke wet ambulancezorg.
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel/openbaar belang	De VRH beoogt:

	<ul style="list-style-type: none"> - Betere bescherming burgers - Betere hulpverlening en nazorg - Brandweezorg, geneeskundige zorg (GHOR), en rampenbestrijding en crisisbeheersing - Versterking bestuurlijke en operationele slagkracht.
Beleid/voortgang	<p>De kerntaken van de VRH zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Risicobeheersing (brandveiligheid) - Incidentenbestrijding (redden mens en dier) - rampenbestrijding en crisisbeheersing <p>Daarbij zijn voorkomen, beperken, bestrijden en nazorg aandachtsgebieden.</p>
Eigen vermogen verbonden partij	<p>Per eind 2017: € 6,3 mln. Per eind 2018: nog onbekend.</p>
Vreemd vermogen verbonden partij	<p>Per eind 2017: € 111.933. Per eind 2018: nog onbekend.</p>
Resultaat verbonden partij	<p>Het gerealiseerde resultaat over het jaar 2017 bedraagt € 1,5 mln.</p>

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo	
Doel	<p>De Gemeenschappelijke Regeling Bleizo is een samenwerkingsverband tussen de gemeente Zoetermeer en de gemeente Lansingerland dat tot doel heeft binnen het aangewezen rechtsgebied gezamenlijk ontwikkelde plannen te realiseren. Het betreft de plannen zoals neergelegd in de visie Landschap als podium. Voorts heeft de GR Bleizo als doel het in samenhang met die plannen bevorderen van de realisering van de Vervoersknoop Bleizo.</p>
Beleid	<p>Het ontwikkelen van het gebied rond het OV-knooppunt Bleizo, gericht op het realiseren van een nieuw economisch knooppunt met een eigen identiteit in de regio Zoetermeer - Lansingerland. Bij het ontwikkelen van het gebied zal optimaal gebruik worden gemaakt van de vestigingskwaliteiten van de vervoersknoop.</p>
Financiële effecten (gemeente)	<p>Er zijn geen directe geldstromen tussen de gemeente Zoetermeer en de GR Bleizo, afgezien van betaling door de GR Bleizo aan Zoetermeer voor de geleverde ambtelijke inspanning op basis van (detacherings)afspraken en de bijdrage voor het project vervoersknooppunt Lansingerland - Zoetermeer. Op basis van de gemeenschappelijke regeling wordt er geen tussentijdse winst uitgekeerd. De deelnemende gemeenten delen ieder voor 50% in de winst of in het verlies dat de gemeenschappelijke regeling uiteindelijk behaalt met de ontwikkeling van het Bleizogebied. Deze winstverdeling geldt voor de resterende winst nadat eerst het verbruikte deel van de garantstelling is terugbetaald uit het positieve resultaat van de GR'en. Tussentijdse bewaking van dat resultaat geschiedt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. In 2016 en 2017 is de afspraak over het beschikbaar stellen en terugontvangen van de garantstelling uitgewerkt. De raden van Lansingerland en Zoetermeer hadden dit de colleges opgedragen. Tussentijdse bewaking van het resultaat geschiedt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. De huidige verwachting is dat de grondexploitatie wordt afgesloten met een verwacht negatief resultaat van € 6,9 mln. op prijspeil 1-1-2018. Zoetermeer heeft een voorziening getroffen voor het verwachte negatief eindresultaat van GR Bleizo.</p>
Risico	<p>Het risico is aanwezig dat het resultaat van de grondexploitatie nadelig(er) wordt en dat het uiteindelijk leidt tot een (hogere) bijdrage vanuit de gemeente Zoetermeer in het tekort. Met de binnen de GR gesignaleerde risico's is</p>

	rekening gehouden in het gemeentelijk weerstandvermogen.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De vertegenwoordiging in de gemeenschappelijke regeling is als volgt: Algemeen bestuur: de wethouders Rosier en Iedema en de raadsleden: De Jong en vacature. Dagelijks bestuur: wethouders Rosier en Iedema.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het sleutelproject Bleizo ligt buiten de gemeentegrenzen van Zoetermeer maar is van directe invloed op de ontwikkeling van Zoetermeer. Bleizo wordt nadrukkelijk genoemd in de Stadsvisie 2030.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens/ beleidskader	Versterken van de OV-bereikbaarheid van Zoetermeer imago, economie en werkgelegenheid.
Vestigingsplaats	Gemeente Lansingerland
Doel/openbaar belang	De GR Bleizo opereert binnen een publiekrechtelijke setting met name in privaatrechtelijke zin.
Beleid/voortgang	<u>OV knooppunt Bleizo</u> Het station Lansingerland-Zoetermeer is in december 2018 in gebruik genomen. De verdere voltooiing van de Vervoersknoop zal in mei 2019 plaatsvinden. Er is onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor woningbouw in het westelijk deel van Bleizo. De colleges van Zoetermeer en Lansingerland hebben besloten op basis van een bestuursopdracht nader onderzoek te doen naar de contexten voor ontwikkeling van het gebied. Provincie, vier gemeenten en marktpartijen hebben een convenant voorbereid voor samenwerking rond de 'logistieke hotspot A12'. Eind 2018 was het concept gereed. Dit convenant behelst afspraken over samenwerking om de A12-corridor concurrerend te maken en te houden als top logistieke regio.
	Bleizo heeft geen eigen vermogen. Alle investeringen worden met vreemd vermogen gefinancierd.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 57 mln. Per eind 2017: € 56 mln.
Resultaat verbonden partij	De kosten die worden gemaakt worden geactiveerd op de balans. Op basis van de herziene verwachting per eind 2017 van een negatief resultaat van de grondexploitatie heeft de gemeente op basis van de afspraken over de garantstelling reeds een voorziening gevormd.

Bedrijvenschap Hoefweg/Prisma	
Doel	Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft als doel het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, alsmede voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid.
Beleid	De van de algemene doelstelling "realiseren van een bedrijventerrein" afgeleide subdoelstellingen zijn vastgelegd en financieel vertaald in de grondexploitatie van het bedrijvenschap. Partijen zijn met de marktpartijen die ook grondposities bezitten een vorm van samenwerking (CV/BV-structuur) overeengekomen, genaamd Prisma, die gericht is op een optimale en integrale realisering van het gehele plangebied.
Financiële effecten (gemeente)	De gemeente Zoetermeer neemt op basis van 50%-50% verdeling deel in de gemeenschappelijke regeling. Dat betekent dat de gemeente voor 50% participeert in het tekort of het overschot dat de gemeenschappelijke regeling uiteindelijk behaalt met de ontwikkeling van haar deel van het bedrijventerrein

	Prisma. Tussentijdse bewaking van dat resultaat gebeurt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De huidige verwachting is dat de grondexploitatie wordt afgesloten met een verwacht positief resultaat van € 10,9 mln. op prijspeil 1-1-2018.
Risico	Het risico bestaat dat het resultaat van de grondexploitatie nadelig(er) wordt. Eventuele tegenvallers worden in eerste instantie opgevangen binnen het verwachte positieve resultaat van de grondexploitatie. Uit de risicoanalyse van de actualisatie van de grondexploitatie per 1-1-2018 blijkt dat alle ingeschatte risico's opgevangen kunnen worden binnen het resultaat van de grondexploitatie.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De vertegenwoordiging in de gemeenschappelijke regeling is als volgt: Algemeen bestuur: wethouders Rosier en Iedema, raadsleden: W. van Steenis en R. Zinck. Dagelijks bestuur: wethouders Rosier en Iedema.
Bijdrage aan doelstelling programma	De ontwikkeling van het bedrijventerrein heeft een directe positieve invloed op de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat voor bedrijven in Zoetermeer en haar omgeving.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens/ beleidskader	Bieden van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Dit leidt tot een toename van de werkgelegenheid voor onder andere de Zoetermeerse bevolking.
Vestigingsplaats	Gemeente Lansingerland
Doel/openbaar belang	De GR Hoefweg opereert binnen een publiekrechtelijke setting met name in privaatrechtelijke zin.
Beleid/voortgang	De grond heeft de status van 'uitgifte in overleg met belanghebbenden'. Deze status heeft een directe relatie met de ontwikkelingen binnen de GR Bleizo.
Eigen vermogen verbonden partij	Bedrijfschap Hoefweg heeft de tussentijdse winstneming van 2017 als eigen vermogen verantwoord op haar balans. De kosten die worden gemaakt worden geactiveerd op de balans. Op basis van de verwachting van een positief eindresultaat van de grondexploitatie wordt aan het einde van de looptijd een voordelig saldo verwacht dat voor 50% ten gunste van Zoetermeer komt.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 10,9 mln. Per eind 2017 : € 53,2 mln.
Resultaat verbonden partij	De kosten en opbrengsten die worden gerealiseerd, worden geactiveerd op de balans. Op basis van de per eind 2017 herziene verwachting van een positief eindresultaat van de grondexploitatie wordt aan het einde van de looptijd een voordelig saldo verwacht dat voor 50% ten gunste van Zoetermeer komt. Indien er bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling daadwerkelijk sprake is van een positief resultaat zal de gemeente Zoetermeer, alvorens er wordt overgegaan tot winstuitkering, de afspraken rond de ingeroepen garantstelling van GR Bleizo effectueren (raadsbesluit 2014-004912). Mocht het resultaat wijzigen en nadelig worden, dan komt het nadelig saldo uiteraard voor 50% ten laste van Zoetermeer.

Inkoopbureau H-10	
Doel	Het Inkoopbureau H-10 is een bedrijfsvoeringsorganisatie die tot doel heeft het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken jeugdhulp. De bedrijfsvoeringsorganisatie is een samenwerkingsverband van de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten,

	Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Beleid	De samenwerking richt zich met name op het uitvoeren van de gezamenlijke inkoop en contractering, het op verzoek namens gemeenten optreden richting leveranciers om de voorwaarden en eisen, waaronder de overeenkomsten worden afgesloten te harmoniseren en het op verzoek van een individuele (of cluster van) gemeente(n) contracteren met leveranciers.
Financiële effecten gemeente	De door het Inkoopbureau begrote uitgaven worden door de gemeenten gedragen overeenkomstig vastgelegde verdeelafspraken. De bijdrage voor Zoetermeer is voor 2018 geraamd op € 238.273 (excl. BTW). Eventuele resterende tekorten worden verdeeld naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente.
Risico's	Terugtrekkende deelnemers en/of het niet doorzetten van de GR per 1 januari 2021 is een risico voor de continuïteit van het Inkoopbureau-H10.
Financieel en bestuurlijk belang	Het bestuur van het Inkoopbureau H-10 wordt gevormd door een voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en een penningmeester. De wethouder Jeugd is lid van het bestuur. Financiële tekorten worden verdeeld naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente per 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het Inkoopbureau H-10 draagt met name bij aan de doelstelling bevorderen van zorg op maat voor jongeren.
Relatie met programma	Programma 2 Samen leven en ondersteunen
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Beleid/voortgang	De gemeenschappelijke regeling is met twee jaar verlengd tot en met 31 december 2020. Reden hiervoor is onder meer de implicaties ten aanzien van de voorbereiding en implementatie van de inkoop van jeugdhulp voor de periode 2020-2024. Voor 1 maart 2020 moet, naar aanleiding van een evaluatie en een onderzoek naar de samenwerkingsvorm, worden besloten over continuering of opheffing van de gemeenschappelijke regeling.
Eigen vermogen verbonden partij	Per eind 2017: - € 41.756.
Vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
Resultaat verbonden partij	N.v.t.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag	
Doel	Het realiseren van een welvarende en bereikbare Metropoolregio Rotterdam Den Haag door het vrijwillig samenwerken met 23 gemeenten
Beleid	Om deze doelstelling te behalen wordt er in de MRDH gewerkt aan de bereikbaarheid. Deze taak heeft de Vervoersautoriteit op zich genomen. Belangrijke aandachtspunten voor de aankomende periode zijn de uitwerking van drie gebiedsverkenningen in het kader van het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport), samen met alle relevante partners. De gebiedsverkenningen hebben betrekking op infrastructurele knelpunten met rijksbelang. Specifiek gaat het om de binnenstad van Rotterdam (multimodale oeververbinding), de binnenstad van Den Haag (Rijswijkseplein) en het samenloopdeel Randstadstrail (tussen Leidschenveen en Laan van NOI). Ook wordt er gezamenlijk inspanning geleverd om de regionale

	<p>woningbouwbehoefte af te stemmen met de mobiliteitsvraagstukken en de economische groei. Deze drie pijlers (mobiliteit, economisch vestigingsklimaat en wonen) zijn samen de basis van de versterking van de agglomeratiekracht van onze regio.</p> <p>Daarnaast wordt er gewerkt aan economische versterking door het team van het Economisch Vestigingsklimaat in samenwerking met de relevante partners. Daarbij is de strategische agenda leidend.</p>
Financiële effecten (gemeente)	<p>De gemeente Zoetermeer heeft op haar eigen begroting jaarlijks een inwonerbijdrage van € 2,51 voor de bijdrage aan de MRDH. In 2018 komt dit op een totaalbedrag van € 313.110.</p> <p>De inwonerbijdrage voor het Mobiliteitsfonds is per 1 januari 2018 vervallen.</p>
Risico	<p>Voor de activiteiten binnen verkeer en vervoer is binnen de projecten een risicobuffer aanwezig. Wanneer deze niet toereikend is worden projecten uitgesteld of wordt de bijdrage vanuit BDU middelen lager.</p> <p>Voor risico's die samenhangen met de strategische agenda economisch vestigingsklimaat is (nog) geen weerstandsvermogen beschikbaar. De MDRH zal extra prudent zijn bij het aangaan van verplichtingen.</p> <p>Voor de infrastructurele projecten voor de komende jaren wordt overgegaan tot een 'overplanning'. Dat kan inhouden dat in enig jaar het BDU-fonds (tijdelijk met een maximum van 3 jaar) negatief is. Aan het einde van deze periode dient het saldo nihil te zijn. De MRDH heeft in december 2016 de verantwoordelijkheid voor de financiering van de investeringen in railvoertuigen en railinfrastructuur van de regionale OV-bedrijven overgenomen van de gemeenten Den Haag en Rotterdam. Dat brengt risico's met zich mee, die in een in 2016 uitgevoerd extern onderzoek nader zijn geduid. Om de risico's te dekken is een reserve gevormd, die gevoed wordt vanuit een opslag die de vervoersbedrijven betalen.</p> <p>Voor het eventueel wegvallen van een deel van de inwonersbijdrage voor het Economisch vestigingsklimaat is in 2015 een reserve gevormd.</p>
Financieel en bestuurlijk belang	<p>De deelnemers zijn de 23 gemeenten en hebben daardoor een financieel en bestuurlijk belang. Burgemeester Aptroot heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Wethouder van Driel neemt deel aan de bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat en wethouder Rosier is zowel lid van de bestuurscommissie Vervoersautoriteit als portefeuillehouder middelen, waardoor hij ook deel uitmaakt van het presidium van de Vervoersautoriteit.</p>
Bijdrage aan doelstelling programma	<p>1.3 bevorderen vestigings-en ondernemersklimaat</p> <p>1.4 bevorderen groei werkgelegenheid</p> <p>3.1 bevorderen duurzame ontwikkeling</p> <p>7.2 bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio</p> <p>7.4 behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid</p>
Relatie met programma	<p>Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie</p> <p>Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen</p> <p>Programma 7 Inrichting van de stad</p>
Beleidsvoornemens/ beleidskader	<p>Uitvoering geven aan de gemaakte afspraken investeringsprogramma's verkeer en vervoer, de strategische bereikbaarheidsagenda en de agenda economische vestigingsklimaat en uitvoering te geven aan de afspraken die met de minister worden gemaakt tijdens het Bestuurlijk Overleg van 26 oktober 2017.</p>
Vestigingsplaats	<p>Vanaf 1 november 2017 Rotterdam</p>
Doel/openbaar belang	<p>Realisatie van een duurzame internationale metropoolregio waarin bewoners en bedrijven zich optimaal kunnen ontplooiën, (internationale) bezoekers zich welkom voelen en belangrijke bestemmingen eenvoudig en goed bereikbaar</p>

	zijn. Versterken internationale concurrentiepositie en economisch vestigingsklimaat
Beleid/voortgang	Bijdrage aan voorbereiding van de snelfietsroutes Aanpakken knelpunten geluidsoverlast/luchtkwaliteit Uitvoering programma Duurzame mobiliteit Big Data Innovatiehub Stimuleren fietsgebruik met o.a. actie Op de fiets werkt beter Voortzetten innovatieve maatregelen gericht op ander reisgedrag Ontwikkeling van vervoers- en OV knoop Bleizo, station en busbaan Aanpassing randstadrailhalte Stadhuis
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 2,6 mln. Per eind 2017: € 7,4 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2017: € 566 mln. Per eind 2017: € 1.348 mln.
Resultaat verbonden partij	2017 € 4,8 mln. (2016: € 0,1 mln.)

Stichting Land van Wijk en Wouden	
Doel	<p>1. De stichting heeft ten doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> a - Het behouden en versterken van de landschappelijke , economische en ecologische kwaliteiten die bepalend zijn voor de identiteit van het werkgebied. - Het vergroten van de betekenis van het gebied voor de omliggende steden, onder meer door de toegankelijkheid en de aantrekkingskracht te vergroten. - Het verbeteren van de relaties tussen stad en land, onder meer door bestuurlijke samenwerking te bevorderen. <p>b Het (doen) uitvoeren van projecten die bijdragen aan de verwezenlijking van de onder a. genoemde doelen.</p> <p>c Het onderhouden van contacten met andere binnen het taakveld van de stichting relevante partijen, waaronder overheden, ten einde het benodigde draagvlak te verkrijgen van de doelstellingen van de Stichting in het algemeen en van de onder b. genoemde projecten in het bijzonder.</p> <p>d Het verrichten van verdere handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verbandhouden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.</p> <p>2. De stichting beoogt het algemeen belang te dienen.</p> <p>3. De stichting beoogt het niet maken van winst.</p>
Beleid	De doelen zijn opgenomen in de Integrale visie Land van Wijk en Wouden. Voor de uitvoering van de verschillende projecten is een uitvoeringsprogramma beschikbaar. Om deze doelstelling te bereiken wordt nauw samengewerkt met verschillende participanten en organiseert de stichting activiteiten (o.a. Polderdag, streekmarkten) en communicatie richting het publiek (zoals het KOE Alert) en heeft de stichting een adviserende rol over de circulaire economie. De stichting voert het programmamanagement uit van het pilotproject Groene Cirkel Bijenlandschap. De Groene Klaver beheert en coördineert de boerenlandpaden in het land van Wijk en Wouden. Door het Land van Wijk en Wouden voert een ATB-route waarvoor de stichting een coördinerende rol vervult.
Financiële effecten	De gemeente draagt jaarlijks ca. € 17.000 bij in de exploitatie. De gemeente

(gemeente)	doet dit samen met de gemeenten Leiden, Leiderdorp en Zoeterwoude. Deze vaste bijdragen maken de jaarlijkse activiteiten mogelijk (met aanvullende financiering door bijdragen van de deelnemers en de deelnemende gemeenten) en zorgen ervoor dat de stichting een loket kan bieden, deel kan nemen aan gebiedsbijeenkomsten en projecten kan acquireren, projecten die aanvullende financiering opleveren.
Risico	Voor de gemeente zijn er geen financiële risico's aanwezig. Bij een eventueel financieel risico van de stichting is de gemeente maximaal de eigen bijdrage voor 1 jaar kwijt.
Financieel en bestuurlijk belang	<p>De gemeente participeert met andere 3 gemeenten in de stichting. Vanwege het belang dat de (stedelijke) gemeenten hebben bij de hierboven onder 2. genoemde kwaliteiten van hun buitengebied en de belangrijke rol die de agrarische sector speelt bij het tot stand brengen en in stand houden van deze kwaliteiten, bestaat het bestuur statutair uit vertegenwoordigers van de (gemeentelijke) overheden en de agrarische sector. De gemeente Zoetermeer neemt geen deel aan het bestuur van de stichting.</p> <p>Het bestuur legt verantwoording af en legt nieuwe plannen voor via een gebiedsplatform. Het voorzitterschap is een tijdlang vervuld door de gemeente maar wordt nu vervuld door de gemeente Leiderdorp. De jaarlijkse bijeenkomsten van het Gebiedsplatform worden voorbereid door een Ambtelijk Vooroverleg (AMVO), bestaande uit ambtelijke vertegenwoordigers van de aan het Gebiedsplatform deelnemende organisaties en overheden. Wethouder Groeneveld participeert namens de gemeente in dit platform.</p> <p>De huidige deelnemers zijn de provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude, Zoetermeer, Alphen aan den Rijn, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Kaag en Braassem, de samenwerkingsverbanden Holland-Rijnland, Leidse Ommelanden en Duin Horst en Weide, de maatschappelijke organisaties De Groene Klaver, LTO Rijn- en Vlietlanden, VANL Wijk en Wouden, stichting Grote Polder Groene Hart, ANWB, Kaag en Braassem Promotie en de Rabobank Rijnstreek.</p>
Bijdrage aan doelstelling programma	<p>3.1 - Bevorderen duurzame ontwikkeling</p> <p>4.1 - Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen</p> <p>7.3 - Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte</p>
Relatie met programma	<p>3. Leefbaarheid, duurzaam en groen</p> <p>4. Vrije tijd</p> <p>7. Inrichting van de stad</p>
Beleidsvoornemens / beleidskader	Invulling geven aan het vastgestelde beleidsplan 2017-2021 en de uitvoeringsagenda.
Vestigingsplaats	Leiden
Doel/openbaar belang	<p>De visie van de stichting is: 'De regio is een voedingsbodem voor fantastische initiatieven en producten maar deze worden nog onvoldoende gevonden. Door stad en land op een goede, duurzame manier met elkaar te verbinden bevorderen we de leefbaarheid in de regio en brengen we stad en land dichterbij elkaar.'</p> <p>De missie van de stichting is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het buitengebied meer onderdeel te maken van de leefwereld van de stedelingen - Door hen het gebied (natuur, cultuurhistorie en streekproducten) zelf te

	<p>laten beleven</p> <ul style="list-style-type: none"> - om hen op die manier te enthousiasmeren en hun kennis over de regio te vergroten.
Beleid/voortgang	<p>Belangrijke ambities uit het beleidsplan 2017-2021 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Om de vaste (subsidie)relatie met de omliggende gemeenten in stand te houden. - Om de stichting een zekere onafhankelijke positie te laten behouden; daartoe zal aanvullend een beleid t.a.v. donateurs ontwikkeld worden, waarmee bewoners van het werkgebied uitgenodigd worden direct aan de stichting bij te dragen, met als uitgangspunt de ANBI-status van de stichting. - Om de stichting meer te laten zijn dan een (uitvoerende) projectenorganisatie. - In 2017 is een traject gestart voor actualisatie van de missie/visie van de stichting.
Eigen vermogen verbonden partij (geconsolideerd)	<p>Per begin 2017 € 129.000 Per eind 2017 € 96.000</p>
Vreemd vermogen verbonden partij (geconsolideerd)	<p>Per begin 2017 € 179.000 Per eind 2017 € 85.000</p>
Resultaat verbonden partij (geconsolideerd)	<p>2016 € 32.000 nadelig 2017 € 33.000 nadelig</p>

Bijlage 4 Gewaarborgde geldleningen

Bedragen x € 1

Geldnemer	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag geldlening	% waarvoor borg is verleend	Restant geldlening 31-12-2017	Aflossing	(Her)financiering	Restant geldlening 31-12-2018
Primair risico:							
Woningbouw verenigingen		10.890.725	100%	10.890.725			10.890.725
		4.300.000	100%	4.300.000			4.300.000
		4.764.692	100%	4.764.692			4.764.692
		4.500.000	100%	4.500.000			4.500.000
		7.800.000	100%	7.800.000	7.800.000		0
		4.500.000	100%	4.500.000	4.500.000		0
		11.798.285	100%	11.798.285			11.798.285
		12.480.000	100%	12.480.000			12.480.000
		7.124.350	100%	7.124.350			7.124.350
		8.500.000	100%	8.500.000			8.500.000
		5.000.000	100%	5.000.000			5.000.000
		6.400.000	100%	1.300.000			1.300.000
		6.400.000	100%	6.400.000			6.400.000
		6.000.000	100%	6.000.000			6.000.000
		3.500.000	100%	1.000.000		2.500.000	3.500.000
		11.500.000	100%	11.500.000			11.500.000
		8.000.000	100%	8.000.000	8.000.000		0
		7.000.000	100%	7.000.000	7.000.000		0
		6.300.000	100%	6.300.000			6.300.000
		12.000.000	100%	12.000.000	12.000.000		0
		12.000.000	100%	12.000.000			12.000.000
		7.800.000	100%	0		7.800.000	7.800.000
		4.500.000	100%	0		4.500.000	4.500.000
	15.000.000	100%	0		15.000.000	15.000.000	
	TOTAAL:	188.058.052		153.158.052	39.300.000	29.800.000	143.658.052
Zorgcentra/ gezondheids instellingen		3.403.000	100%	1.191.173	85.084		1.106.089
		4.538.000	100%	1.194.185	119.419		1.074.766
		4.538.000	100%	1.163.539	116.354		1.047.185
		4.538.000	100%	1.163.571	116.357		1.047.214
		4.538.000	100%	1.247.896	113.445		1.134.451
		4.538.000	100%	1.247.896	113.445		1.134.451
		3.403.000	100%	595.586	170.167		425.419
		TOTAAL:	37.017.000		7.803.846	834.271	0
Sportverenigingen c.a.		199.000	100%	83.687	12.304		71.383
		34.000	100%	27.265	1.351		25.914
		682.000	100%	612.032	22.728		589.304
		70.000	100%	50.826	5.994		44.832
	TOTAAL:	1.060.000		773.810	42.377	0	731.433
Sportverenigingen	Vrijwaring SWS	23.000	50%	6.875	3.750		3.125
		110.000	50%	34.650	2.200		32.450
		170.000	50%	146.028	6.792		139.236

Overige instellingen		14.375	50%	14.375			12.937	
	TOTAAL:	337.375		201.928	12.742	0	187.748	
	Gemeente-garanties	549.000	100%	290.801	55.435			235.366
		100.000	100%	92.494	4.587			87.907
		900.000	100%	0		900.000		900.000
TOTAAL:	2.399.000		1.133.083	81.274	900.000		1.951.809	
Secundair risico:								
Achtervang		5.445.363	50%	1.351.039	329.219		1.021.820	
		5.000.000	50%	5.000.000	5.000.000		0	
		4.319.988	50%	3.542.563	98.498		3.444.065	
		25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000	
		15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000	
		15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000	
		20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000	
		20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000	
		9.000.000	50%	9.000.000			9.000.000	
		9.000.000	50%	9.000.000			9.000.000	
		50.000.000	50%	50.000.000			50.000.000	
		25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000	
		25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000	
		25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000	
		100.000.000	50%	100.000.000			100.000.000	
		15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000	
		6.000.000	50%	6.000.000			6.000.000	
		20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000	
		10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000	
		6.800.000	50%	6.800.000	6.800.000		0	
	3.200.000	50%	3.200.000	3.200.000		0		
	15.000.000	50%	15.000.000	15.000.000		0		
TOTAAL:	428.765.350		423.893.602	30.427.717	0		393.465.885	
Woningbouw verenigingen	Vrijwaring WSW	2.936.746	50%	939.187	147.399		791.788	
		20.619.773	50%	20.619.773			20.619.773	
		15.882.308	50%	13.613.406			13.613.406	
		3.153.773	50%	996.149	156.457		839.692	
		2.858.815	50%	1.751.033	88.319		1.662.714	
		7.941.154	50%	7.941.154			7.941.154	
		10.527.701	50%	10.527.701			10.527.701	
		1.019.070	50%	323.489	51.179		272.310	
		1.160.070	50%	321.349	61.873		259.476	
		22.235.231	50%	17.103.300	472.370		16.630.930	
		1.866.000	50%	596.862	93.673		503.189	
TOTAAL	90.200.640		74.733.404	1.071.270	0		73.662.134	
TOTAAL ALLE LENINGEN		747.837.418		661.697.725			620.626.635	

Bijlage 5 Verplichte indicatoren

www.waarstaatjegemeente.nl

08-02-2019

